

2024

RAPORT O STANIE

województwa
pomorskiego

Raport o stanie województwa pomorskiego w 2024 roku

Załącznik do uchwały nr 591/92/25 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2025 r.

Autor zdjęcia: Mateusz Ochocki, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

Gdańsk 2025

Załącznik

do uchwały nr 591/92/25

Zarządu Województwa Pomorskiego

z dnia 22 maja 2025 r.

Raport o stanie województwa pomorskiego w 2024 roku

Gdańsk, 2025

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	7
WPROWADZENIE.....	11
I. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA REGIONU W 2024 ROKU	15
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	16
EDUKACJA.....	18
RYNEK PRACY.....	20
KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI	25
KULTURA I TURYSTYKA	31
OCHRONA ZDROWIA	33
WRAŻLIWOŚĆ SPOŁECZNA	38
INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	41
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA	49
ENERGETYKA.....	55
II. KLUCZOWE DZIAŁANIA ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO W 2024 ROKU.....	61
III. REALIZACJA STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2030	71
CEL STRATEGICZNY 1. TRWAŁE BEZPIECZEŃSTWO	72
CEL STRATEGICZNY 2. OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA.....	103
CEL STRATEGICZNY 3. ODPORNA GOSPODARKA.....	149
IV. REALIZACJA INNYCH STRATEGII, PLANÓW I PROGRAMÓW W 2024 ROKU	181
Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Pomorskiego	182
Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027	190
Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027	196
Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.....	197
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020	198
Działalność Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.....	198
Kontrakt Programowy dla Województwa Pomorskiego	203
Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego	203
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 oraz stanowiący jego część Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030.....	205

Plan wykorzystania wojewódzkiego zasobu nieruchomości Województwa Pomorskiego na lata 2024-2026	210
SPIS RYCIN.....	216
SPIS TABEL	217
SPIS FOTOGRAFII	217
Załącznik 1. Stan realizacji uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego podjętych w 2024 r.	1
Załącznik 2. Lista strategii, planów i programów według Celów Strategicznych SRWP 2030	1

WYKAZ SKRÓTÓW

ARP	Agencja Rozwoju Pomorza S.A.
ASI	Alternatywna Spółka Inwestycyjna
B+R	badania i rozwój
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BERD	nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R
BSR	Region Morza Bałtyckiego (ang. Baltic Sea Region)
CEF	Instrument „Łącząc Europę” (ang. Connecting Europe Facility)
CIC	Centrum Integracji Cudzoziemców
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CO	Cel operacyjny
CPK	Centralny Port Komunikacyjny
CS	Cel strategiczny
CUS	Centrum Usług Społecznych
DOFE	Dni Otwarte Funduszy Europejskich
DPROW	Departament Programów Obszarów Wiejskich
DRG	Departament Rozwoju Gospodarczego
DROŚ	Departament Środowiska i Rolnictwa
ECS	Europejskie Centrum Solidarności
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu
ERB	Euroregion Bałtyk
EURES	Europejska Sieć Służb Zatrudnienia (ang. European Employment Services)
FENiKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027
FEP	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
FERC	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GOZ	gospodarka o obiegu zamkniętym
GUS	Główny Urząd Statystyczny
ICT	technologie informacyjno-telekomunikacyjne
IOB	instytucje otoczenia biznesu
IP	Instytucja Pośrednicząca
ISP	Inteligentne Specjalizacje Pomorza
IT	technologie informatyczne
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	jednostka samorządu terytorialnego

KE	Komisja Europejska
KFS	Krajowy Fundusz Szkoleniowy
KIS	Klub Integracji Społecznej
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KP WP	Kontrakt Programowy dla Województwa Pomorskiego
KT WP	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego
LGD	Lokalne Grupy Działania
MOF	miejski obszar funkcjonalny
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NCK	Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku
NGO	organizacje pozarządowe
OChK	obszar chronionego krajobrazu
OF	obszar funkcjonalny
OMG-G-S	Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot
OPP	organizacja pożytku publicznego
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
OPS	system zasilania statków energią elektryczną z lądu (ang. Onshore Power Supply)
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OWES	ośrodek wsparcia ekonomii społecznej
OZE	odnawialne źródła energii
PCEN	Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
PCK MEO	Pomorskie Centrum Kompetencji Morskiej Energetyki Odnawialnej
p.p.	punkt procentowy
PES	podmiot ekonomii społecznej
PFA	Pomorski Fundusz Antysmogowy
PFR	Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o.
PGOWP	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego
PKB	produkt krajowy brutto
PKM	Pomorska Kolej Metropolitalna S.A.
PKP PLK S.A.	Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A.
PODN	Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
POH	program ochrony środowiska przed hałasem
PORP	Pomorskie Obserwatorium Rynku Pracy
PO IŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
PPS	norma siły nabywczej (ang. purchasing power standard)
PPW	Pomorska Platforma Współpracy
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PUP	powiatowy urząd pracy
PZPK	Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych

PZPWP	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030
PSPZ	Pomorski System Poradnictwa Zawodowego
RAB	Regionalne Agendy Badawcze
REGION	Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej
RLKS	rozwój lokalny kierowany przez społeczność
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego
RPS	Regionalny Program Strategiczny
SKM	PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o.
SPUE	Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej”
SPRKTBA	Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk
SRWP	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030
SWP	Samorząd Województwa Pomorskiego
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa (ang. Trans-European Transport Network)
UE	Unia Europejska
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
WOMP	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Gdańsku
WP	Województwo Pomorskie
WRDS	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZPT	Zintegrowane Porozumienia Terytorialne
ZWP	Zarząd Województwa Pomorskiego

WPROWADZENIE

Cel i zakres opracowania

Zgodnie z art. 34a Ustawy o samorządzie województwa z dnia 5 czerwca 1998 r. (zwanej dalej Ustawą) zarząd województwa co roku do dnia 31 maja przedstawia sejmikowi województwa raport o stanie województwa. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa i budżetu obywatelskiego.

Sejmik województwa rozpatruje Raport podczas debaty na sesji, na której podejmowana jest uchwała w sprawie udzielenia zarządowi województwa absolutorium. W debacie nad raportem, oprócz radnych, mogą zabierać głos również mieszkańcy województwa (po uprzednim pisemnym zgłoszeniu takiego zamiaru przewodniczącemu sejmiku; zgłoszenie musi być poparte podpisami, zgodnie z art. 34a ust. 7 Ustawy).

Raport o stanie województwa pomorskiego w 2024 roku (zwany dalej Raportem) obejmuje opis sytuacji społeczno-gospodarczej województwa w 2024 r.¹, opis działań podjętych przez Zarząd Województwa Pomorskiego (ZWP) na rzecz realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 (SRWP), w tym Regionalnych Programów Strategicznych (RPS) i pozostałych programów w układzie celów strategicznych i operacyjnych SRWP, innych strategii, planów i programów, a także stan realizacji uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego podjętych w 2024 r.

Rozdział „Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu w 2024 roku” został opracowany w oparciu o dostępne dane pochodzące przede wszystkim ze statystyki publicznej, tj. Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Dołożono wszelkich starań, aby dane zawarte w Raporcie były jak najbardziej aktualne, dlatego też zweryfikowano zasoby informacyjne wg stanu na dzień 20 maja 2025 r. Większość danych w bazie GUS jest publikowana z co najmniej rocznym opóźnieniem, dlatego też tylko część informacji pochodzących z ww. źródła dotyczy 2024 r. Wykorzystano również najnowsze, dostępne informacje pozyskane bezpośrednio od gestorów (tj. m.in. Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, portów morskich, Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy, Izby Administracji Skarbowej, czy Urzędu Transportu Kolejowego).

Raport, co do zasady, nie zastępuje i nie powiela informacji ze sprawozdań i raportów opracowywanych dla poszczególnych strategii, planów i programów, w tym w szczególności sprawozdania z budżetu województwa pomorskiego.

Szczegółowe informacje sprawozdawcze, w tym dane finansowe oraz opis działań podjętych w ramach poszczególnych strategii, planów i programów, są uwzględnione w indywidualnych raportach i sprawozdaniach przygotowywanych zgodnie z przyjętym dla nich systemem monitoringu i oceny.

Załącznikiem 1. do Raportu jest informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego podjętych w 2024 r.

¹ Dane prezentowane w Raporcie zasadniczo dotyczą 2024 r., jednak ze względu na terminy publikacji danych przez GUS część informacji dotyczy lat wcześniejszych

Załącznikiem 2. do Raportu jest lista strategii, planów i programów według Celów Strategicznych (CS) SRWP 2030.

Zarząd Województwa Pomorskiego

Organem wykonawczym Samorządu Województwa Pomorskiego (SWP), odpowiedzialnym za realizację działań objętych Raportem, jest Zarząd Województwa Pomorskiego.

W skład Zarządu Województwa w 2024 r. w ramach **VI kadencji** (2018-2024) wchodził:

1. Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego,
2. Leszek Bonna – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego,
3. Wiesław Byczkowski – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego,
4. Agnieszka Kapła-Sokalska – Członkini Zarządu Województwa Pomorskiego,
5. Józef Sarnowski – Członek Zarządu Województwa Pomorskiego.

W skład Zarządu Województwa w 2024 r. w ramach **VII kadencji** (2024-2029) wchodził:

1. Mieczysław Struk – Marszałek Województwa Pomorskiego

Jako Przewodniczący Zarządu Województwa Pomorskiego współdziałał w pełnieniu nadzoru nad pracą departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego (UMWP) i jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa Pomorskiego wykonujących zadania związane m.in. z: finansami, kontrolą i audytem wewnętrznym, kulturą, organizacją, realizacją polityki regionalnej i przestrzennej, zamówieniami publicznymi i administracją, planowaniem regionalnym, a także jednostek organizacyjnych będących w rejestrach instytucji kultury innych organizatorów współprowadzonych przez Województwo Pomorskie (WP).

2. Leszek Bonna – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego

Współdziałał w pełnieniu nadzoru nad pracą departamentów UMWP i jednostek organizacyjnych SWP wykonujących zadania z zakresu: infrastruktury, rozwoju gospodarczego, zdrowia oraz rynku pracy – z wyłączeniem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2014-2020 (RPO WP) i Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER) oraz programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (FEP).

3. Marcin Skwierawski – Wicemarszałek Województwa Pomorskiego

Współdziałał w pełnieniu nadzoru nad pracą departamentów UMWP i jednostek organizacyjnych SWP wykonujących zadania z zakresu: Europejskiego Funduszu Społecznego, programów regionalnych, programów rozwoju obszarów wiejskich, majątku województwa, cyfryzacji oraz rynku pracy – w zakresie RPO 2014-2020 i PO WER 2014-2020 oraz programu FEP 2021-2027.

4. Adam Gawrylik – Członek Zarządu Województwa Pomorskiego

Współdziałał w pełnieniu nadzoru nad pracą departamentów UMWP i jednostek organizacyjnych SWP wykonujących zadania z zakresu środowiska i rolnictwa oraz geodezji.

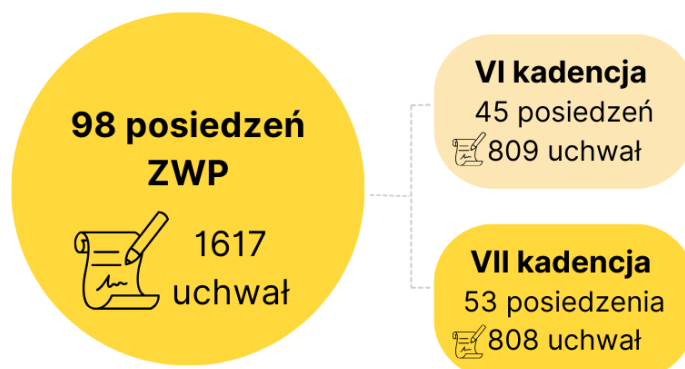
5. Agnieszka Baranowska – Członkini Zarządu Województwa Pomorskiego

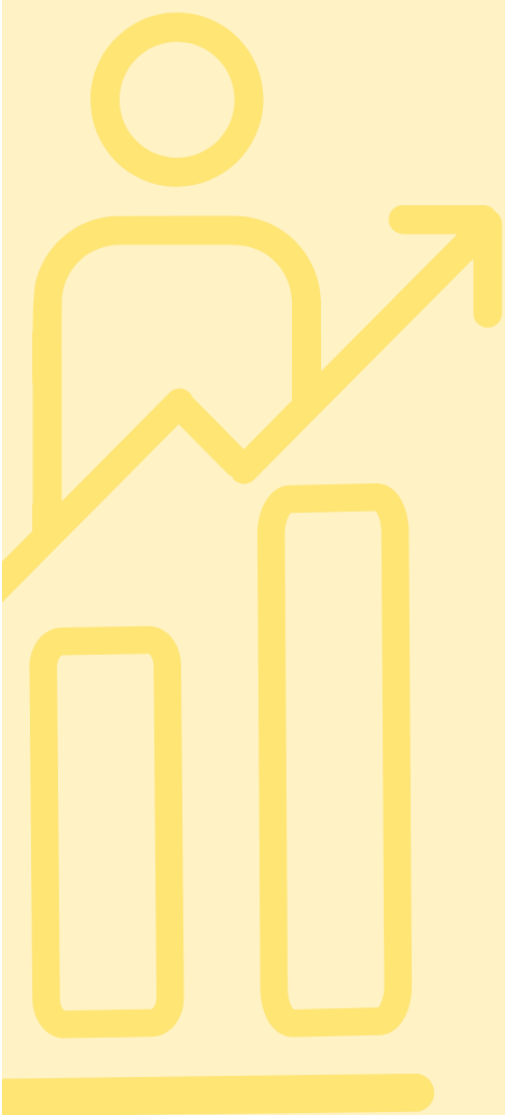
Współdziałała w pełnieniu nadzoru nad pracą departamentów UMWP i jednostek organizacyjnych SWP wykonujących zadania z zakresu edukacji, turystyki i sportu oraz polityki społecznej.

W 2024 r. odbyło się **98 posiedzeń** Zarządu Województwa Pomorskiego, w tym 45 posiedzeń w ramach VI kadencji i 53 posiedzenia w ramach VII kadencji. Łącznie podjęto **1617 uchwał**.

Ryc. 1. Posiedzenia Zarządu Województwa Pomorskiego w 2024 roku

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ I

SYTUACJA

społeczno-gospodarcza
regionu w 2024 roku

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

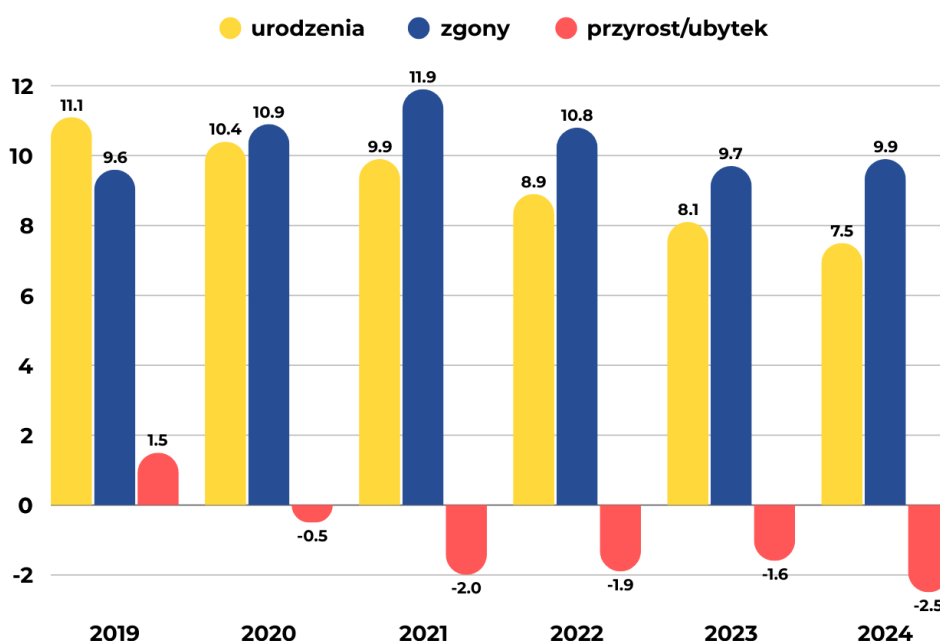
Ludność

W 2024 r. zanotowano spadek liczby mieszkańców województwa pomorskiego, co było drugą taką sytuacją od momentu powołania województwa. Jednocześnie był to spadek relatywnie niewielki (o 80 osób) i najmniejszy wśród województw.

Region charakteryzuje przeciętna gęstość zaludnienia – 121 osób/km², wobec 119 osób/km² w kraju (6. lokata) i jest ona znacznie niższa niż w województwie śląskim (348 osób/km²), ale zdecydowanie wyższa niż w najrzadziej zaludnionych: warmińsko-mazurskim i podlaskim (56 osób/km²). Miasta koncentrują większość mieszkańców – 62,1%. W strukturze ludności z niewielką przewagą dominują kobiety, które stanowią 51,5% populacji, co w konsekwencji powoduje, że na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet (11. miejsce w kraju). Współczynnik feminizacji jest wyższy w miastach (111), niż na wsi (99).

Od 2020 r. przyrost naturalny w województwie jest ujemny – w 2024 r. wyniósł -2,5‰. Na tle innych województw jest to relatywnie dobry wynik (2. miejsce). Wewnątrz województwa najwyższy przyrost zanotowano w powiecie kartuskim (3,1‰), a najniższy (ujemny) – w Sopocie (-9,1‰).

Ryc. 2. Ruch naturalny w województwie pomorskim w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

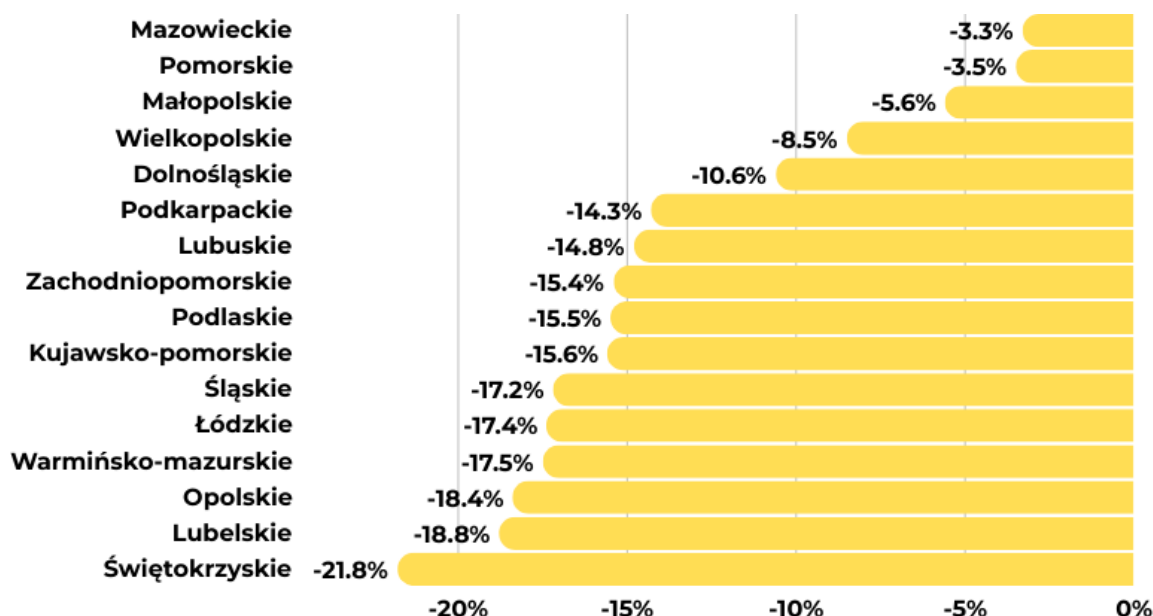
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Pomorskie od lat charakteryzuje się korzystną strukturą wiekową. Odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym jest najwyższy wśród województw (19,3%). Jednocześnie, udział populacji w wieku poprodukcyjnym (21,9%) jest jednym z najniższych w kraju (15. lokata). Niestety, systematycznie maleje odsetek osób w wieku produkcyjnym (58,7%).

Podobnie jak w całej Polsce, w województwie pomorskim postępuje proces starzenia się społeczeństwa, choć jest on wolniejszy niż w kraju. W 2024 r. współczynnik obciążenia demograficznego² wyniósł 70,3 (wobec 70,1 rok wcześniej).

Według opracowanej na zlecenie Samorządu Województwa Pomorskiego prognozy demograficznej, w 2050 r. województwo będzie liczyło o nieco ponad 1% mniej mieszkańców niż obecnie. Główny Urząd Statystyczny prognozuje jeszcze bardziej pesymistyczny spadek na poziomie 3,5%. Jednak będzie to i tak relatywnie dobra sytuacja w odniesieniu do większości województw w kraju.

Ryc. 3. Prognozowany ubytek liczby mieszkańców w 2050 r. w porównaniu z 2023 r. [%]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Migracje

Wysoka atrakcyjność osiedleńcza województwa pomorskiego przyczynia się do notowanego od lat dodatniego salda migracji ludności na pobyt stały. Wartość salda migracji wewnętrznych i zagranicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców uplasowała Pomorskie w 2024 r. na 2. lokacie w kraju (2,3), podobnie jak w 2023 r. (2,0). Dodatnie saldo zanotowało 8 powiatów - Miasto Gdańsk oraz powiaty ziemskie: gdański, pucki, kartuski, wejherowski, kościerski, słupski i lęborski. Pozostałe powiaty charakteryzowało ujemne saldo migracji (największy odpływ mieszkańców zaobserwowano w powiecie sztumskim i Sopocie).

² Współczynnik obciążenia demograficznego liczony jako stosunek osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Na wiek nieprodukcyjny składa się: wiek przedprodukcyjny, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. grupa wieku 0-17 lat oraz wiek poprodukcyjny, tj. dla mężczyzn – 65 lat i więcej, dla kobiet – 60 lat i więcej. Dane GUS

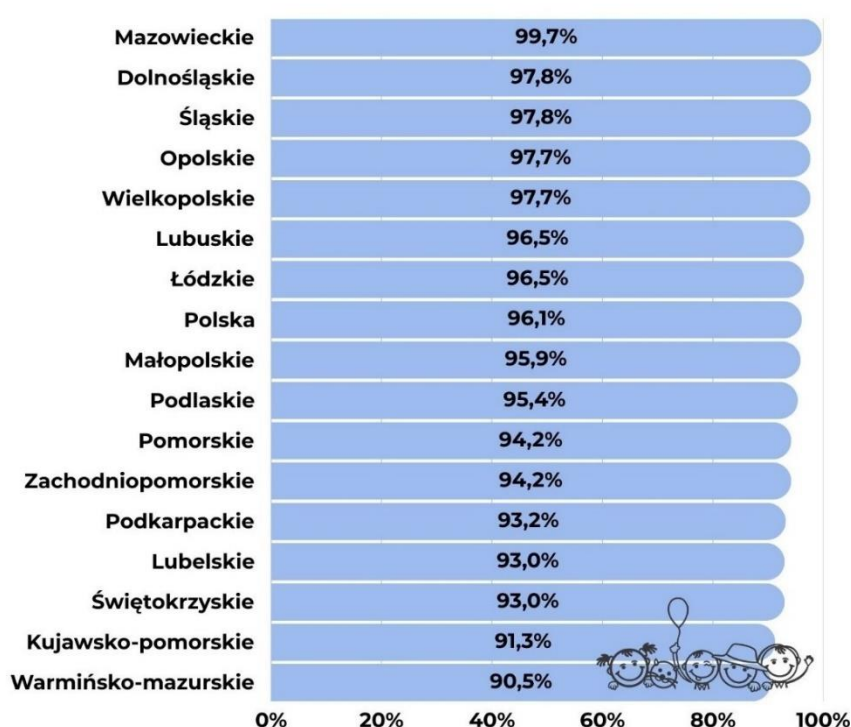
EDUKACJA

Wychowanie przedszkolne

W roku szkolnym 2023/24 w województwie pomorskim działało 1 573 placówek wychowania przedszkolnego (o 5 więcej niż w roku szkolnym 2022/23), do których uczęszczało 101,9 tys. dzieci (o 1 tys. mniej). W 75% placówek przebywało 2,2 tys. dzieci – uchodźców z Ukrainy³.

Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w porównaniu z rokiem szkolnym 2022/23 wzrósł o 1,7 p.p. i wynosił 94,2%, dzięki czemu Pomorskie coraz bardziej zbliża się do średniej w kraju (96,1%)⁴.

Ryc. 4. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2023/2024

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Kształcenie ogólne

W roku szkolnym 2023/24 w województwie pomorskim działało 769 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży⁵. Uczęszczało do nich 203,5 tys. uczniów, tj. o 3% mniej niż w poprzednim roku szkolnym.

W 2024 r. zdecydowanie ubył uczniowie - uchodźcy z Ukrainy. W liczbie 8,8 tys. osób uczęszczali oni do 370 szkół podstawowych. 4,8 tys. uczniów korzystało z dodatkowej, bezpłatnej nauki języka

³ Źródło: dane.gov.pl

⁴ Dane GUS

⁵ Ze szkołami specjalnymi, 717 szkół bez szkół specjalnych

polskiego. W porównaniu do roku wcześniejszego liczby te są mniejsze o odpowiednio 14%, 32% i 35%⁶.

Wyniki egzaminów zewnętrznych w województwie pomorskim w porównaniu do średnich w kraju były nieco gorsze niż rok wcześniej. W 2024 r. Pomorscy ósmoklasiści w zakresie egzaminu z języka polskiego osiągnęli wynik 59% (67% w 2023 r.) i był to wynik nieco niższy niż średni w Polsce 61% (66% w 2023 r.), natomiast z matematyki średni wynik uczniów z województwa pomorskiego wyniósł 51% (52% w 2023 r.) i był o jeden punkt procentowy niższy od wyniku średniego uczniów w Polsce 52% (53% w 2023 r.).

Polaryzacja wyników ze względu na lokalizację szkoły nadal była znacząca i w porównaniu do 2023 r. nieco się pogłębiła. Na egzaminie ósmoklasisty różnica między szkołami wiejskimi a miastami powyżej 100 tys. mieszkańców w przypadku języka polskiego wyniosła 9 p.p. (tak samo jak rok wcześniej), w przypadku matematyki 15 p.p. (o 1 p.p. więcej niż w roku poprzednim) i aż 19 p.p. w zakresie języka angielskiego (o 1 p.p. gorzej)⁷.

W roku szkolnym 2023/24 przybyły 3 licea ogólnokształcące dla młodzieży i w efekcie w regionie funkcjonowały 153 tego typu placówki (w tym specjalne), które kształciły 48,2 tys. uczniów (9% więcej niż rok wcześniej), z czego większość stanowiły kobiety – 60,5%⁸. W tym czasie w 129 szkołach (o 22% więcej niż rok wcześniej) uczyło się 806 uczniów – uchodźców z Ukrainy (o 13% więcej niż przed rokiem) z których 21% korzystało z dodatkowych, bezpłatnych lekcji z języka polskiego.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2024 r. wyniosła 88,6% i była nieco niższa od zdawalności w kraju (89,3%). Rok wcześniej różnica ta wynosiła 1,6 p.p. na niekorzyść województwa pomorskiego (87,7% przy średniej krajowej 89,3%)⁹.

Szkolnictwo zawodowe

W porównaniu do roku szkolnego 2022/2023 ponownie zmniejszył się udział uczniów kształcenia zawodowego z 58,4% do 57,9%. W roku szkolnym 2023/2024 uczniowie szkół branżowych I i II stopnia i techników stanowili odpowiednio 15,7%, 0,6% i 41,9% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych (w skali kraju było to odpowiednio 11,9%, 0,7% i 43,3%)¹⁰.

W roku szkolnym 2023/2024 do 80 branżowych szkół I stopnia dla młodzieży uczęszczało 17,9 tys. osób (o 700 więcej niż przed rokiem), wśród których jedynie 35,7% stanowiły kobiety. W branżowych szkołach II stopnia naukę kontynuowało 687 uczniów. Był to wzrost o 170 osób, co wpłynęło także na strukturę płciową (wzrost liczby kobiet spowodował obniżenie z 80% do 73% udziału mężczyzn)¹¹.

⁶ Źródło: dane.gov.pl

⁷ Dane Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku <https://www.oke.gda.pl/> i Centralnej Komisji Egzaminacyjnej <https://cke.gov.pl/>

⁸ Dane GUS

⁹ Dane OKE w Gdańsku i CKE

¹⁰ Źródło: Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2023/2024, GUS

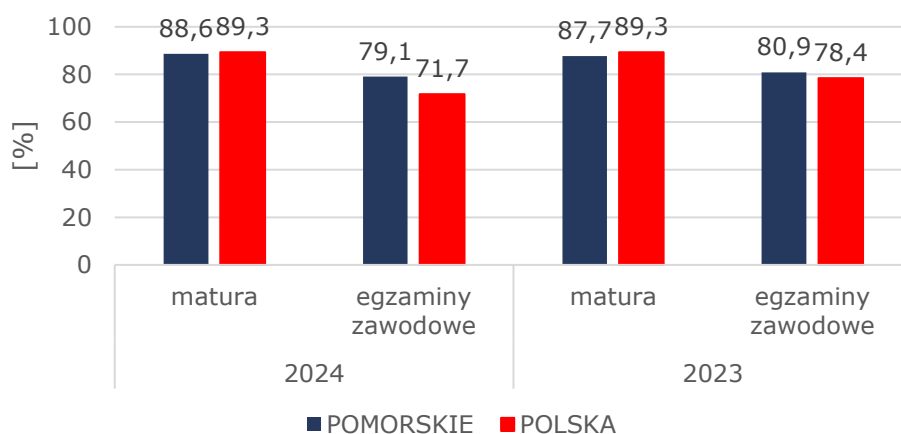
¹¹ Ibidem

W wymienionych powyżej szkołach zdecydowanie wzrosła liczba uczniów – uchodźców z Ukrainy. Prawie połowa z nich (ponad 2,1 tys.), kształciła się w Trójmieście. Spadł za to odsetek (do 15%) korzystających z dodatkowych, bezpłatnych lekcji języka polskiego¹².

Odwrotnie niż rok wcześniej, zdecydowanie wzrosła liczba uczniów przypadająca na etat nauczycielski w szkole branżowej I stopnia. W regionie wyniosła ona 23,3 (przed rokiem 18,7), a średnia krajowa to 18,2 uczniów¹³.

W 2024 r. w województwie pomorskim w ramach zimowej i letniej sesji egzaminacyjnej certyfikat kwalifikacji zawodowej/ świadectwo potwierdzające kwalifikacje w zawodzie otrzymało 18,3 tys. osób¹⁴. Stanowiły one 79% wszystkich osób, które przystąpiły do egzaminów. Rok wcześniej odsetek ten wyniósł 81% (tj. 21,5 tys. osób). Zdawalność ta jest wyższa od średnich krajowych, które w 2024 r. wyniosły 72%, a w 2023 r. 78%¹⁵.

Ryc. 5. Zdawalność egzaminu maturalnego i zawodowego

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE w Gdańsku i CKE

RYNEK PRACY

Aktywność zawodowa

W 2024 r. współczynnik aktywności zawodowej mieszkańców regionu osiągnął wartość 65,8%, co uplasowało województwo, tak jak przed rokiem, na 2. miejscu w Polsce (po Mazowszu – 69,4%), przy średniej dla kraju wynoszącej 63,8%¹⁶.

¹² Źródło: dane.gov.pl

¹³ Dane GUS

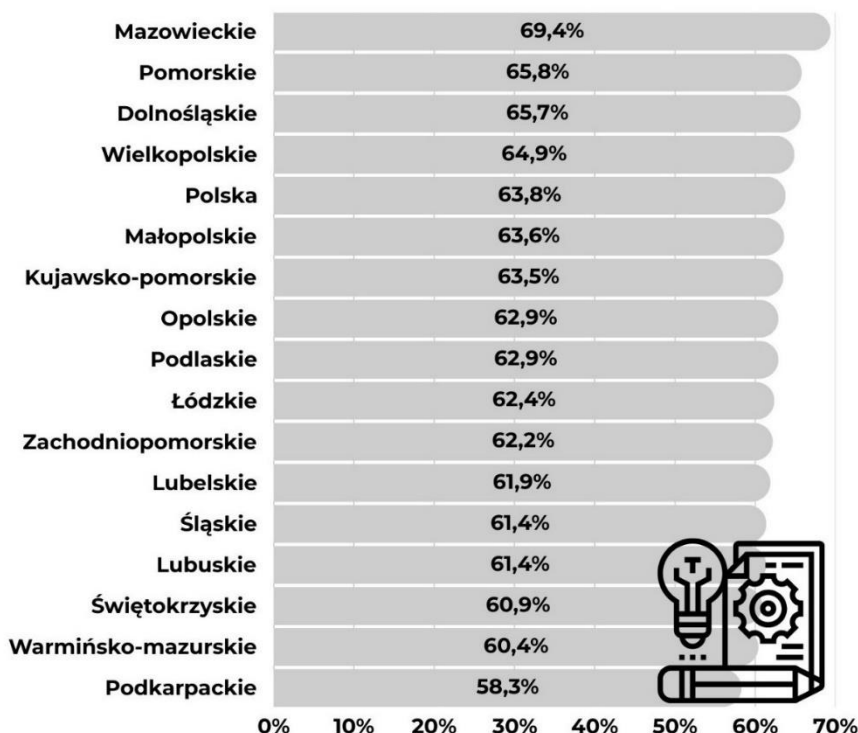
¹⁴ Egzaminy przeprowadzane są dla uczniów szkół zawodowych, absolwentów, eksternów oraz osób, które ukończyły kwalifikacyjne kursy zawodowe

¹⁵ Dane OKE w Gdańsku i CKE

¹⁶ Dane Eurostat dla grupy wiekowej 15-74 lata

Między 2023 a 2024 r. liczba pracujących mieszkańców województwa pomorskiego spadła o 3,3% i wyniosła 1 105 tys. osób¹⁷. Był to drugi największy spadek w kraju. Struktura pracujących w województwie jest odmienna od średniej w kraju. Największe różnice występują w przypadku rolnictwa oraz usług. W 2024 r. w pomorskim rolnictwie pracowało 4,1% ogółu pracujących (45 tys. osób), podczas gdy w usługach 65,4% (723 tys. osób). W Polsce odsetki te wyniosły odpowiednio 6,1% i 63,2%. Udział pracujących w przemyśle i budownictwie kształtował się na poziomie średniej krajowej – ok. 30%.

Ryc. 6. Współczynnik aktywności zawodowej w 2024 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Eurostat

Pod względem wskaźnika zatrudnienia region od lat odnotowuje wzrost, dzięki któremu osiąga wartości wyższe niż średnie krajowe i unijne. W 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 64,4%, dając drugą lokatę w kraju, przy średniej w Polsce wynoszącej 62,0% i średniej Unii Europejskiej (UE) równej 61,7%¹⁸.

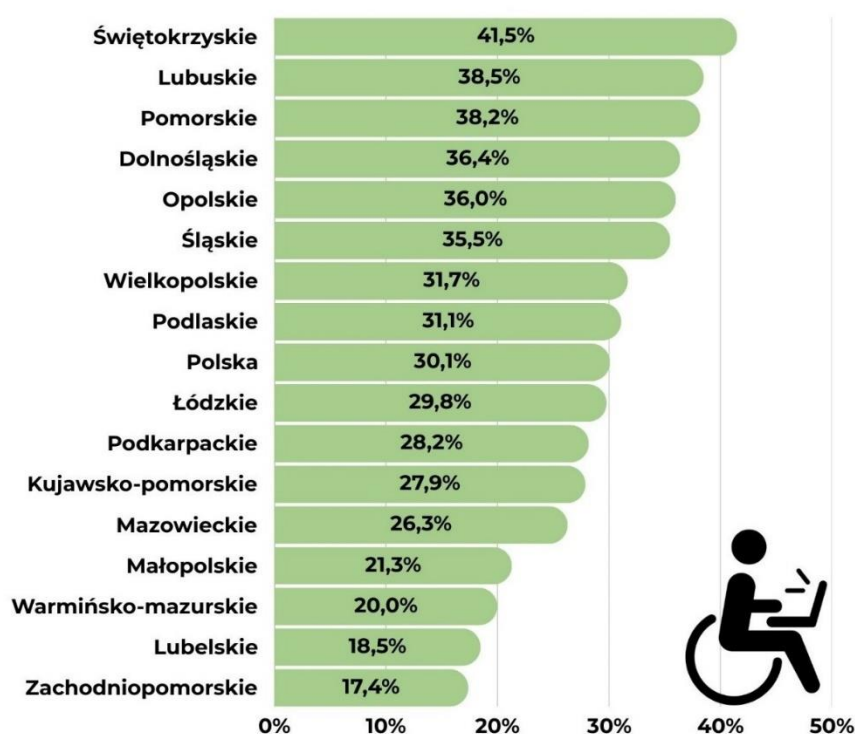
Między 2023 a 2024 rokiem ponownie obniżył się wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Pomorskie zajęło pod tym względem trzecie miejsce w kraju (rok wcześniej pierwsze). W 2024 r. wyniósł on 38,2% (wobec 41,3% w 2023 r.), przy średniej dla kraju 30,1%¹⁹.

¹⁷ 6,4% krajowej populacji pracujących, 6. miejsce. Dane GUS wg BAEL (stan na koniec IV kwartału 2024 r.)

¹⁸ Dane Eurostat dla grupy wiekowej 15-74 lata

¹⁹ Dane GUS wg BAEL (za IV kwartał), dotyczą osób w przedziale wiekowym 16-64 lata

Ryc. 7. Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w 2024 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Bezrobocie

W 2024 r. stopa bezrobocia rejestrowanego była taka sama jak w ciągu ostatnich dwóch lat. Wynosiła 4,6%²⁰ i był to 6. wynik w kraju. Większość osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (PUP) stanowiły kobiety (58,1%). Ich udział, w porównaniu do roku poprzedniego, był niższy o 1,6 p.p.

Bezrobocie w regionie jest przestrzennie zróżnicowane. W 2024 r. najwyższą stopą bezrobocia charakteryzowały się wschodnie i zachodnie powiaty, najniższą natomiast cechowała Trójmiasto i powiat kartuski. Dysproporcja między powiatami o skrajnych wartościach ww. wskaźnika (nowodworskim – 10,7% i Sopotem – 2,1%) w porównaniu do 2023 r. zmniejszyła się o 0,9 p.p. i wynosi 8,6 p.p.

Bierność zawodowa

W porównaniu do roku wcześniejszego, w 2024 r. o 6% wzrosła liczba osób biernych zawodowo (o 42 tys. osób, do 751 tys.). Był to największy wzrost w kraju. Przyczyniła się do niego każda grupa wiekowa poza mieszkańcami w wieku 35-44 lat (spadek o 4 tys. osób). Przez to udział biernych zawodowo wśród Pomorzan w wieku 15-89 lat wzrósł z 37,9 do 39,9%. Jest to jednak nadal jeden z najniższych odsetków w kraju (drugie miejsce po Mazowieckim (36,7%)²¹.

²⁰ Udział zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo. Stan w dniu 31 grudnia. Źródło: GUS

²¹ Dane GUS – stan na koniec IV kwartału 2024 r.

Opieka nad dziećmi do lat 3.

Na początku 2025 r. w regionie działało 439 żłobków i klubów dziecięcych. W porównaniu do 2023 r., przybyło w regionie 35 placówek. Oferowały one 14,7 tys. (tysiąc więcej niż w 2023 r.). W odniesieniu do ogólnopolskiej bazy miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. region zajmuje 6 miejsce. W 2025 r. zapisanych było 11,4 tys. dzieci²². Dzięki tym wzrostom wskaźnik użłobkowania przybliżył się do średniej krajowej. W 2023 r. odsetek dzieci do lat 3. objętych różnymi formami opieki instytucjonalnej osiągnął wartość 24,7% (rok wcześniej – 22,9%), przy 25,4% dla kraju²³.

Cudzoziemcy na rynku pracy

Od lat pomorski rynek pracy pozostaje 6. destynacją w kraju dla cudzoziemców ze Wschodu. Liczba oświadczeń wpisanych do ewidencji przez powiatowe urzędy pracy i powiadomień o podjęciu pracy przez cudzoziemca²⁴ w 2024 r. wyniosła 128,5 tys. W porównaniu do roku wcześniejszego odnotowano spadek o 5%. W oparciu o powiadomienia, obywatele Ukrainy w 2024 r. pracują przede wszystkim w sekcji PKD: działalność w zakresie usług administrowania i wspierająca (30%), przetwórstwo przemysłowe (25%), transport i gospodarka magazynowa (16%, zdecydowany wzrost gdyż rok wcześniej odsetek wynosił 10%) oraz zakwaterowanie i usługi gastronomiczne (9%), budownictwo (7,2%).

Liczba cudzoziemców zgłoszonych do ZUS w listopadzie 2024 r. wynosiła 80,9 tys. (6,6% z kraju). 42% stanowiły kobiety. Odnotowano 7% wzrost, gdyż rok wcześniej liczba ta wynosiła 75,4 tys. osób. Przeważającą część stanowią obywatele spoza UE (86,3 %) , w tym największą grupę obywatele Ukrainy. Kolejną grupę stanowią Białorusini, Gruzini, Hindusi i Mołdawianie. Prawie połowa cudzoziemców (48%) pracujących w regionie posiada umowę o pracę, 44% umowę zlecenie lub umowę agencyjną a 8% prowadzi własną działalność gospodarczą. 9,6 tys. cudzoziemców wnioskuje o zasiłki, co stanowiło ok. 12% świadczeniobiorców obsługiwanych przez wydziały zasiłków w województwie pomorskim. 56% z nich stanowiły zasiłki chorobowe, 24% opiekuńcze i 16% macierzyńskie. Pod względem narodowościowym 74% dotyczyło obywateli Ukrainy.

Kształcenie ustawiczne

Mieszkańcy województwa coraz bardziej interesują się kształceniem ustawicznym. Świadczy o tym wzrost udziału osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, który w 2024 r. wyniósł 10,6% (wobec 9,2% w 2023 r.) i przekroczył średnią krajową (10,0%). Mimo to region uplasował się na 7. miejscu wśród polskich regionów (spadek o 1 miejsce). Jednocześnie województwo nadal znacznie odbiega pod tym względem od średniej dla krajów UE (13,3%)²⁵.

W regionie wzrosła też (o 7%) liczba uczestników studiów podyplomowych. W roku akademickim 2023/2024 wynosiła niecałe 6 tys. osób, z których aż 70% stanowiły kobiety. Grupa, która wybrała tę formę kształcenia ustawicznego stanowiła jedynie 3,3% uczestników z całej Polski.

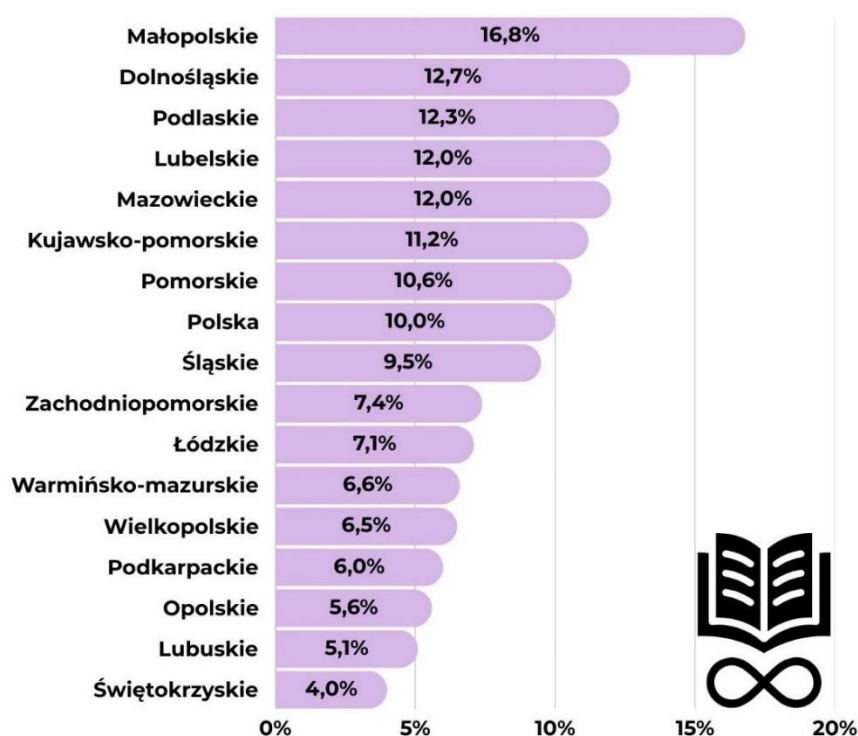
²² Źródło: dane.gov.pl, stan na 25 luty 2025 r.

²³ Dane GUS

²⁴ Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, od 15 marca 2022 r. obywatele Ukrainy mogą – w oparciu o uproszczoną procedurę – legalnie podjąć pracę w Polsce

²⁵ Dane Eurostat

Ryc. 8. Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w 2024 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Eurostat

Od kilku lat coraz większym wyzwaniem dla pracodawców jest zrekrutowanie talentów dysponujących zarówno pożądanymi kwalifikacjami, jak i umiejętnościami miękkimi. Obecnie co czwarta z nich odczuwa brak pracowników z potrzebnymi kompetencjami. W firmach brakuje przede wszystkim osób z kompetencjami menedżerskimi, sprzedażowymi i cyfrowymi²⁶.

Pomorscy pracownicy i przedsiębiorcy określili trzy najbardziej potrzebne umiejętności na rynku pracy. Należą do nich: szybkie uczenie się i korzystania z efektywnych strategii; odporność na stres i umiejętność radzenia sobie z nim oraz znajomość języków obcych. Wskazali też trzy największe deficyty umiejętności, do których należą: odporność na stres i umiejętność radzenia sobie z nim; zdolność analizowania i krytycznego myślenia, a także kompleksowe rozwiązywanie złożonych problemów²⁷.

W województwie pomorskim nie istnieją rozwiązania umożliwiające koordynację pomiędzy różnymi szczeblami kształcenia (tj. kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych), jak też pomiędzy obszarem kształcenia a środowiskiem gospodarczym. Dlatego też SWP dąży do zapewnienia uporządkowania współpracy różnych podmiotów i instytucji w województwie pomorskim mających wpływ na rozwijanie umiejętności przez mieszkańców regionu, co stanowi istotny warunek dla zachowania dynamiki wzrostu gospodarczego i adaptacji do zmian społecznych. Istnieje potrzeba budowania i wzmacniania partnerstw instytucji oświatowych (edukacja formalna), edukacji (formalnej, nieformalnej, pozaformalnej), nauki, podmiotów rynku pracy i gospodarki oraz dialogu społecznego w celu

²⁶ Raport Płacowy 2025, Hays Poland

²⁷ Raport Trendy, wyzwania, zjawiska rynku pracy, Badanie sondażowe Partnerów PORP, 2024, WUP, Gdańsk

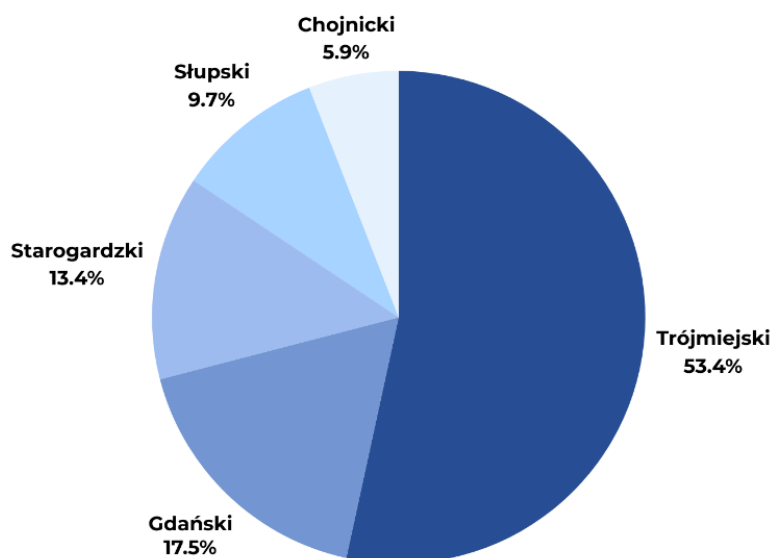
efektywnego reagowania na konieczność przygotowania kompetentnych pracowników dla kluczowych obszarów/branż gospodarki województwa pomorskiego, zwłaszcza nowych branż, np. offshore.

KONKURENCYJNOŚĆ GOSPODARKI

Produkt Krajowy Brutto, Wartość Dodana Brutto

Według wstępnych szacunków, w 2023 r. produkt krajowy brutto (PKB) w województwie pomorskim wzrósł o 6,4% wobec roku poprzedniego i był to jeden z najniższych przyrostów wśród województw (po notowanych przez dwa wcześniejsze lata najwyższych przyrostach). Województwo zanotowało 7. wartość PKB w kraju – 203,8 mld zł (6,0% wartości krajowej), wobec 6. rok wcześniej. PKB na 1 mieszkańca uplasował region kolejny rok z rzędu na 5. pozycji – osiągnięta wartość 86,2 tys. zł była o 6,6% wyższa niż rok wcześniej, co było najniższym przyrostem wśród województw i stanowiła 95,4% średniej krajowej.

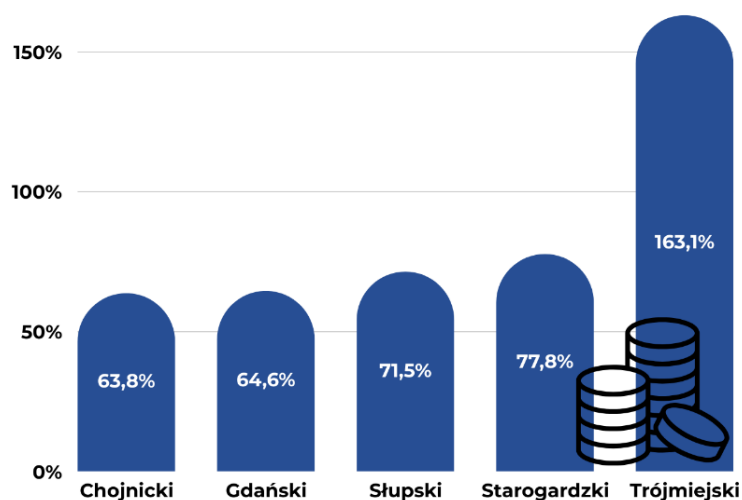
Ryc. 9. Udział podregionów województwa pomorskiego w regionalnym PKB w 2022 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Utrzymują się duże dysproporcje w przestrzennym zróżnicowaniu PKB. W 2022 r. ponad połowę regionalnego PKB wytwarzał podregion trójmiejski (53,4%), w którym notowany jest najwyższy poziom PKB na 1 mieszkańca – 131,9 tys. zł, tj. 163,1% wartości wojewódzkiej. Najmniejszy wkład w regionalny PKB wноси podregion chojnicki (5,9%) notujący jednocześnie najniższy poziom PKB na 1 mieszkańca – 51,6 tys. zł, tj. 63,8% wartości wojewódzkiej.

Ryc. 10. PKB na 1 mieszkańca w podregionach w 2022 r. (Pomorskie=100%)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W ostatnich latach systematycznie zmniejszał się dystans Pomorza do średniego poziomu rozwoju UE mierzonego PKB per capita wyrażonego w normach siły nabywczej (PPS). Jednak w 2023 r. zanotowano wzrost dystansu – 74% średniej UE (wobec 77% w 2022 r.). Polska natomiast osiągnęła 77% średniej UE (wobec 78% rok wcześniej)²⁸.

W 2023 r. Pomorskie zajęło 7. miejsce w kraju pod względem wartości dodanej brutto, która wyniosła 184,1 mld zł (6,0% wartości krajowej) i była wyższa od zanotowanej rok wcześniej o 7,8%, co również było jednym z najniższych przyrostów wśród województw. Pod względem wydajności pracy²⁹ region od lat plasuje się na 4. miejscu w kraju (193 tys. zł w 2022 r.).

Przedsiębiorczość

Pomorskie od lat jest 6. województwem w kraju pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w REGON (369,6 tys. w 2024 r., tj. o 12 tys. więcej niż w 2023 r.), jak również pod względem liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze (28,6 tys. w 2024 r., tj. o 949 mniej niż w 2023 r.). Pod względem liczby podmiotów w REGON na 10 tys. ludności region utrzymuje wysoką 4. pozycję (1567 podmiotów). Niezmiennie najwyższą przedsiębiorczością charakteryzuje się podregion trójmiejski, który skupia 42,8% podmiotów województwa.

W strukturze wielkościowej dominują mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 10 osób) – 97,3% ogółu. One też w 2024 r. wykazały się najwyższym przyrostem – o 3,5%. Udział małych podmiotów (o liczbie pracujących w przedziale 10-49 osób) wyniósł 2,1%, a średnich i dużych (powyżej 49 pracowników) – 0,5%.

W 2023 r. zarówno liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (1291 podmiotów), jak i wartość zainwestowanego kapitału zagranicznego (8,7 mld zł) uplasowały województwo na 6. pozycji w Polsce. Pod względem liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys.

²⁸ Dane Eurostat, UE 27=100%

²⁹ Wydajność pracy mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego

mieszkańców (5,5 w 2023 r.) Pomorskie uplasowało się na 7. miejscu w kraju. Najwięcej inwestycji zagranicznych pochodzi z Niderlandów, Niemiec i Luksemburga. Większość ulokowana jest w Gdańsku i Gdyni oraz powiecie tczewskim.

W 2023 r. region zajął 6. pozycję w kraju pod względem wartości eksportu na 1 mieszkańca oraz 7. pod względem udziału eksportu w PKB³⁰. Najwięcej eksportowano do Niemiec, Francji, Szwecji i Niderlandów. Dominującą grupą towarów eksportowanych z Pomorza, podobnie jak w poprzednich latach, były: maszyny i urządzenia elektryczne, statki, łodzie i inne konstrukcje pływające, zboża, ryby i skorupiaki oraz kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne.

Innowacje, badania i rozwój

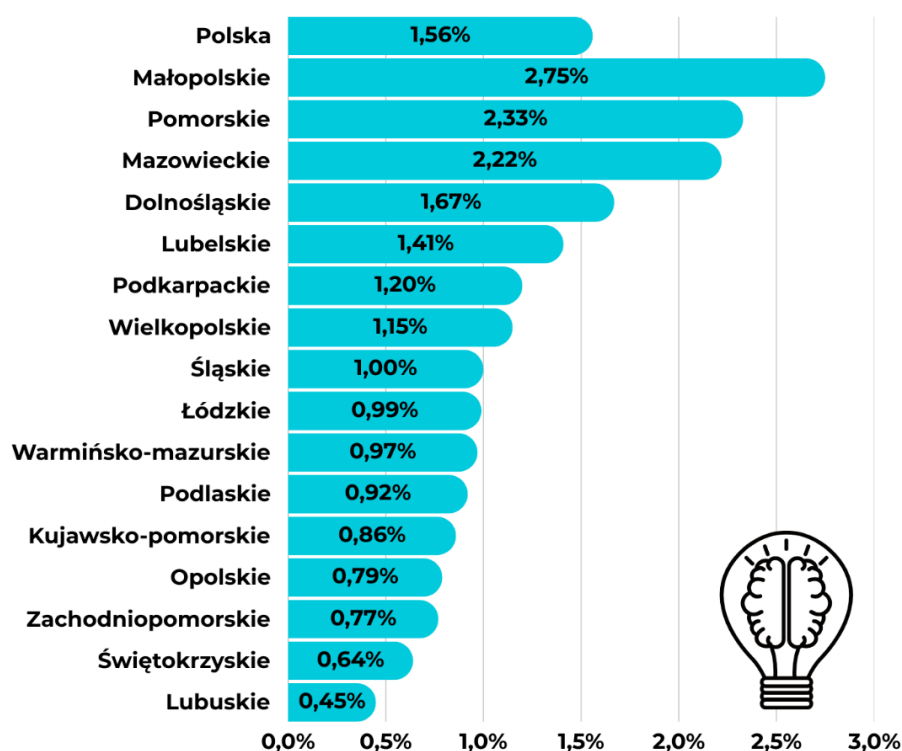
Pomorskie firmy należą do jednych z najbardziej innowacyjnych w kraju. W 2022 r. udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie wyniósł 36,3% (wzrost o 12,6 p.p. względem 2021 r.) i uplasował Pomorskie na 5. miejscu w Polsce. Wśród przedsiębiorstw przemysłowych za innowacyjne uznano 33,4% firm (wzrost o 10,4 p.p. względem 2021 r.), co uplasowało region na 6. lokacie, natomiast wśród przedsiębiorstw usługowych odsetek ten wyniósł 39,1% (wzrost o 14,7 p.p.), co było 5. wynikiem w kraju, wobec 2. rok wcześniej.

Poprawiła się sytuacja pod względem inwestycji w innowacje. W 2022 r. Pomorskie wypadło znacznie lepiej niż w roku poprzednim pod względem nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przypadających na 1 osobę aktywną zawodowo, które wyniosły 3,3 tys. zł (wobec 2,5 tys. w 2021 r.). Region uplasował się pod tym względem na 3. miejscu wśród województw i przewyższył średnią krajową, która wyniosła 3,1 tys. zł. Pod względem udziału sprzedaży wyrobów nowych/ulepszonych w sprzedaży ogółem w przedsiębiorstwach przemysłowych (14,2%) region poprawił swoją pozycję w kraju zajmując 4. miejsce.

W 2023 r. do 4,74 mld zł wzrosły nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (B+R), tj. o 33,2% więcej niż w roku poprzednim, co przesunęło województwo pomorskie na 3. lokatę w kraju. Natomiast, według wstępnych szacunków, stosunek nakładów na B+R do PKB w 2023 r. wzrósł do 2,33%, co było 2. wynikiem w kraju, podobnie jak poziom nakładów sektora przedsiębiorstw w relacji do PKB, który wzrósł do 1,67%.

³⁰ Podczas gdy w 2015 r. województwo zajmowało 2. lokatę w kraju. Obliczenia własne na podstawie danych Izby Administracji Skarbowej w Warszawie i GUS

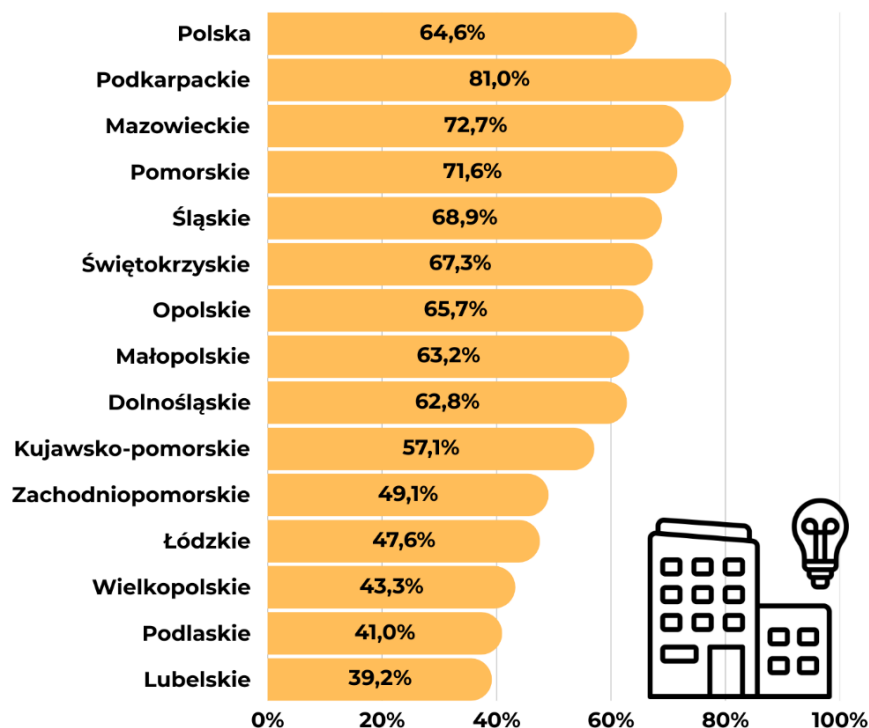
Ryc. 11. Wielkość nakładów na B+R w relacji do PKB w 2023 r. (szacunki wstępne)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Udział nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność B+R (BERD) w nakładach na B+R ogółem wyniósł w 2023 r. 71,6% i uplasował region na 3. miejscu w kraju, podczas gdy rok wcześniej był to 2. wynik w kraju, wyższy o ponad 2 p.p. Udział personelu B+R w ludności aktywnej zawodowo w województwie wyniósł w 2023 r. 1,60% (1,55% rok wcześniej), natomiast w pracujących ogółem – 1,63% (1,57% rok wcześniej), dzięki czemu region utrzymał się na 4. miejscu w Polsce.

Ryc. 12. Nakłady sektora przedsiębiorstw (BERD) na działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R ogółem w 2023 r.³¹

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Cyfryzacja

W 2024 r. 94,6% gospodarstw domowych w regionie posiadało łącza szerokopasmowe (93,3% w 2023 r.), w tym 72,9% szerokopasmowe łącza mobilne (74,5% w 2023 r.)³². Odsetek mieszkańców korzystających z Internetu³³ wzrósł do 91,4% (z 90,2% rok wcześniej). Zwiększył się również odsetek osób regularnie korzystających z Internetu – z 87,6% w 2023 r. do 89,6% w 2024 r.³⁴

Dostęp do Internetu poprzez łącza szerokopasmowe posiadało 98,8% przedsiębiorstw (98,5% w 2023 r.)³⁵.

Wzrosła liczba jednostek administracji publicznej, które podnoszą kompetencje cyfrowe pracowników. W 2023 r. w województwie 68,1% jednostek administracji publicznej zapewniało szkolenia dla pracowników w zakresie ICT (wobec 63,8% w 2022 r.) i była to wartość wyższa niż średnio w Polsce (64,4%)³⁶.

³¹ Dane dla 14 województw. Brak danych GUS dla województwa lubuskiego i warmińsko-mazurskiego

³² Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych w 2024 roku, GUS

³³ Wśród mieszkańców w wieku 16-74 lata

³⁴ Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2024 r., GUS

³⁵ Źródło: Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych w 2024 roku, GUS

³⁶ Źródło: Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2024 r., GUS

Rośnie wykorzystanie narzędzi IT w procesach zarządzania funkcjonowaniem podmiotów leczniczych. Rozwijane są także usługi z obszaru e-zdrowia.

Szkolnictwo wyższe

W roku akademickim 2023/2024 w 24 uczelniach studiowało 91,2 tys. studentów, tj. o 2,2% więcej niż w roku akademickim 2022/2023. W dziewięciu uczelniach publicznych kształciło się 54 tys. studentów, tj. o 2,3% więcej niż rok wcześniej (59,2% ogólnej liczby studentów w województwie). Był to zarazem największy wzrost w kraju, gdzie średnio ubyło o 0,3% studentów z uczelni publicznych. Natomiast w 15 uczelniach niepublicznych studiowało 37,2 tys. osób, tj. o 2% więcej niż rok wcześniej. Wśród studentów uczelni przeważały kobiety – 59,4% ogółu studentów.

Corocznie zwiększa się też liczba uczestników szkół doktorskich³⁷. W roku 2023/2024 w regionie prace doktorskie przygotowywało 1 112 osób (6,4% naukowców z kraju) i była to wartość wyższa o 15% niż w roku wcześniejszym. 51% stanowiły kobiety³⁸.

W roku akademickim 2023/24 w województwie pomorskim najwięcej osób kształciło się na kierunkach z grupy: Biznes, administracja i prawo (23,7% ogólnej liczby studentów), Nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja (13,5%) oraz Technika, przemysł, budownictwo (13,0%). Znaczącą grupę stanowili także studenci kształcący się na kierunkach z grupy Zdrowie i opieka społeczna (12,1%)³⁹.

W 2023 r. wg wskaźnika studenci uczelni na 10 tys. ludności w wieku 19-24 lata, województwo pomorskie zajmowało (tak jak rok wcześniej) czwarte miejsce w Polsce z wartością wynoszącą 6607, przy średniej krajowej 5819.

W roku akademickim 2023/24 liczba studentów cudzoziemców w województwie pomorskim wyniosła 5,6 tys., co oznacza spadek o 1,6% w stosunku do poprzedniego roku akademickiego. Wśród studentów cudzoziemców kobiety stanowiły 53,3%. Zdecydowana większość cudzoziemców (89,8%) wybrała studia stacjonarne⁴⁰. W 2024 r. na pomorskich uczelniach o 45% wzrosła liczba studentów będących uchodźcami z Ukrainy (1842 osób wobec 1 266 rok wcześniej). Mimo to stanowili oni jedynie 3,9%⁴¹ tej grupy w Polsce (w 2023 r. 5,2%)⁴².

³⁷ Jest to forma kształcenia doktorantów, przygotowującą do uzyskania stopnia naukowego doktora, utworzoną na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.)

³⁸ Dane GUS

³⁹ Źródło: Edukacja w województwie pomorskim w roku szkolnym 2023/2024, Informacje sygnałne, Urząd Statystyczny w Gdańsku, 2024

⁴⁰ Ibidem

⁴¹ Stan na 9.12.2024 r. Źródło: www.dane.gov.pl

⁴² Stan na 9.10.2023 r. Źródło: www.dane.gov.pl

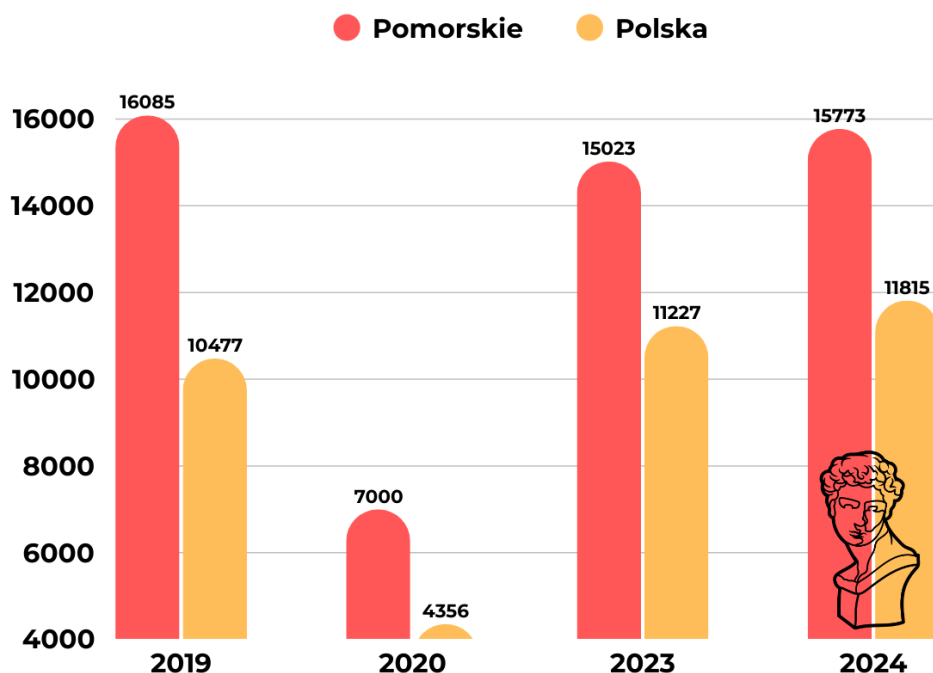
KULTURA I TURYSTYKA

Uczestnictwo w kulturze

Województwo oferuje szerokie możliwości uczestnictwa w kulturze dzięki obecności zarówno zasobów materialnych dziedzictwa kulturowego, jak i potencjału licznych instytucji kultury. Związane jest to m.in. z realizacją wielu inwestycji w obiekty kultury, które jednocześnie wzbogacają i uatrakcyjniamy ofertę turystyczną.

W 2024 r. w województwie działały 102 muzea łącznie z oddziałami, które zwiedziło 3,7 mln osób, tj. o 5,1% więcej niż w 2023 r. Jednak dystans w stosunku do dwóch dominujących województw był wyraźny (mazowieckie – o 11,2 mln, małopolskie – o 8,5 mln odwiedzających więcej). Liczba zwiedzających muzea (łącznie z oddziałami) w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców od lat plasuje region na 3. miejscu w Polsce – 15,8 tys. w 2024 r. (15,0 tys. w 2023 r.), natomiast liczba widzów i słuchaczy odwiedzających teatry i instytucje muzyczne w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 400,0 (wobec 425,5 w 2023 r.), co również uplasowało region na 3. pozycji w kraju.

Ryc. 13. Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców [osoby]

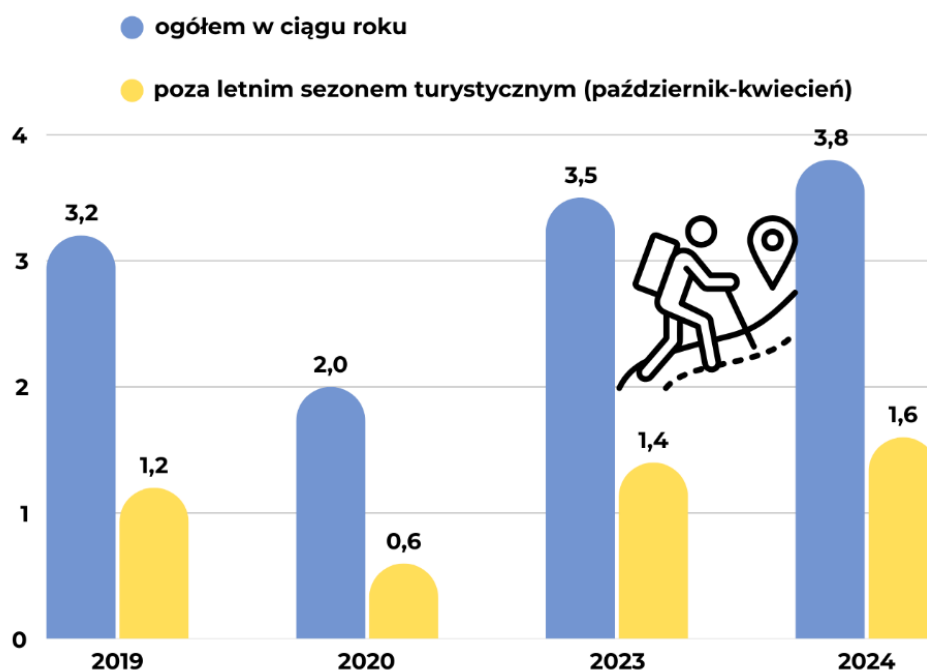
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Turystyka

Pomorskie jest niezwykle atrakcyjnym regionem i znajduje się w czołówce najbardziej popularnych destynacji turystycznych w Polsce. Jego główne atuty to nadmorskie położenie, różnorodność krajobrazowa, wyjątkowa historia oraz specyficzne i unikatowe zasoby dziedzictwa kulturowego. W ostatnich latach liczba turystów odwiedzających województwo stale rosła i co ważne – trend ten dotyczył również miesięcy poza letnim sezonem turystycznym (październik – kwiecień). W 2024 r.

zanotowano dalszy przyrost liczby turystów korzystających z noclegów – o 10,4% wobec roku poprzedniego, w tym poza sezonem turystycznym o 9,8%⁴³.

Ryc. 14. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie pomorskim [mln osób]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W 2024 r. udział turystów korzystających z noclegów poza letnim sezonem turystycznym wyniósł 41% w Pomorskim i 49% w Polsce.

Łączna liczba turystów krajowych i zagranicznych, którzy przyjechali do województwa pomorskiego w 2023 r. wyniosła 8,9 mln, co ułożyło region na 3. miejscu w kraju po województwie małopolskim i mazowieckim. Liczba ta przekroczyła wynik notowany przed pandemią w 2019 r. (8,8 mln).

W kategorii turystów krajowych Pomorskie plasowało się na 2. lokacie w kraju (7,3 mln gości). Województwo pozycjonowane było na 1. miejscu w zakresie krajowych podróży długookresowych, trwających co najmniej 5 dni (4,3 mln) i w pierwszej trójce regionów w zakresie krajowych podróży krótkookresowych (2,9 mln). Region odwiedziło 1,6 mln turystów zagranicznych, co uplasowało Pomorskie na 5. miejscu w kraju. Najczęściej przyjeżdżali turyści z Niemiec, Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Francji, Norwegii i Włoch⁴⁴.

Według danych GUS w 2024 r. województwo odwiedziło 682 tys. turystów zagranicznych, którym udzielono 1607,2 tys. noclegów. Było to więcej niż rok wcześniej o odpowiednio 17,3% i 10,0%.

Pomorskie dysponuje jedną z największych baz noclegowych w Polsce, która zlokalizowana jest głównie w nadmorskiej części regionu.

⁴³ W kraju było to odpowiednio o 7,2% i 7,1% więcej niż w 2023 r.

⁴⁴ Źródło: Turystyka polska w 2023 r. województwo pomorskie, Instytut Turystyki Szkoły Głównej Turystyki i Hotelarstwa Vistula, Warszawa 2024

W 2024 r. funkcjonowało 1441 turystycznych obiektów noclegowych, tj. o 4,4% więcej niż w 2023 r. (14,0% krajowej bazy noclegowej)⁴⁵.

Natomiast wszystkich obiektów noclegowych jest w województwie pomorskim prawie 15,4 tys. (obiekty hotelarskie oraz inne obiekty świadczące usługi hotelarskie)⁴⁶.

Pod względem liczby miejsc noclegowych przypadających na 1000 ludności region od lat utrzymuje 2. lokatę w kraju (za województwem zachodniopomorskim). W 2024 r. zanotowano wzrost wskaźnika do 49,1 wobec 46,2 w 2023 r. Branża turystyczna reprezentowana jest przez 273 obiekty skategoryzowane, w tym 230 hoteli zapewniających ponad 33 tys. miejsc noclegowych o gwarantowanym standardzie. Od lat obserwowany jest wzrost liczby skategoryzowanych obiektów.

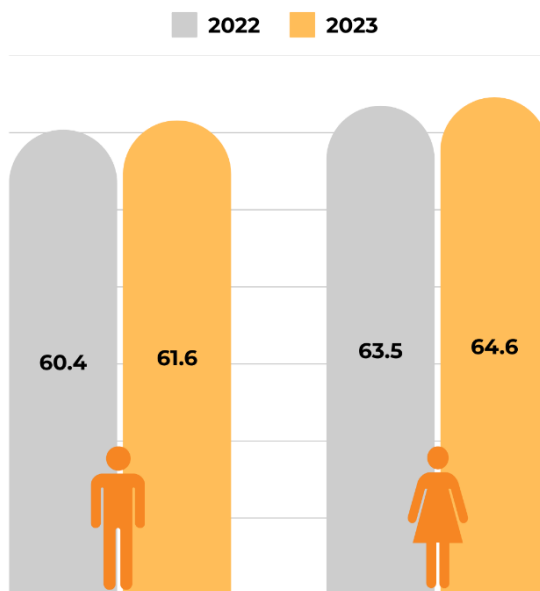
Na koniec 2024 r. w regionie działało około 1000 przewodników miejskich i terenowych oraz 408 organizatorów turystycznych.

OCHRONA ZDROWIA

Dostępność opieki

Mieszkańcy Pomorza cieszą się coraz lepszym zdrowiem. Świadczy o tym wydłużająca się przewidywana liczba lat życia w zdrowiu. W 2023 r. było to ponad 61,5 roku w przypadku mężczyzn oraz ponad 64 i pół roku w przypadku kobiet (tj. o ponad rok dłużej niż w 2022 r.). Jest to bez wątpienia rezultat m.in. lepszej opieki zdrowotnej, zdrowszego stylu życia oraz ogólnej poprawy warunków życia.

Ryc. 15. Oczekiwane lata przeżyte w zdrowiu – mężczyźni i kobiety

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

⁴⁵ Stan w dniu 31 lipca. Dane GUS

⁴⁶ Dane Departamentu Turystyki i Sportu UMWP pozyskane z urzędów gmin

Dzięki licznym inwestycjom, nowoczesnemu sprzętowi medycznemu i nowym technologiom poprawia się jakość i dostępność do usług medycznych w regionie, w tym wysokospecjalistycznych, w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.

Poprzez doposażenie podmiotów, coraz więcej szpitali wojewódzkich realizuje innowacyjne zabiegi lub operacje, co przekłada się na wzrost jakości usług. Spośród innowacyjnych zabiegów wprowadzających najlepsze światowe standardy leczenia można wyróżnić m.in.: radiochirurgiczne leczenie nowotworów głowy, mózgu i szyi przy pomocy akceleratora liniowego ZAP-X (Copernicus PL Sp. z o.o.) oraz trombektomię, czyli ostre leczenie wczesnej fazy udaru niedokrwiennego mózgu przy pomocy nowoczesnego angiografu (szpital w Słupsku).

Skraca się przeciętny czas pobytu chorego w szpitalu – w 2023 r. wynosił 4,7 dnia i był to 2. najkrótszy czas pobytu w Polsce. Z kolei liczba osób leczonych na 1 łóżko w ciągu roku była jedną z najwyższych w kraju (3. miejsce – 52,1 osoby)⁴⁷.

Liczba ludności przypadająca na łóżko w szpitalach ogólnych na Pomorzu w 2023 r. wynosiła 303 osoby, przy średnio 233 w Polsce⁴⁸.

Obserwuje się stopniową poprawę dostępności do opieki długoterminowej i hospicyjno-paliatywnej, mimo to jest ona niższa niż średnio w Polsce. W 2023 r. liczba łóżek w hospicjach, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych na 100 tys. ludności wynosiła 90,8 (w 2022 r. – 86,2), przy 111,8 w Polsce.

Poprawia się również dostępność do przychodni⁴⁹. W 2023 r. było ich w regionie ponad 1250, tj. o 3,6% więcej niż rok wcześniej. Na jedną przychodnię i praktykę w województwie pomorskim średnio przypadało 1685 osób (w 2022 r. – 1710 osób). Jednocześnie rośnie liczba udzielanych porad ambulatoryjnych⁵⁰ (21,5 mln porad w 2023 r. – 5,9% więcej niż w 2022 r.). W 2023 r. statystyczny Pomorzanin skorzystał z 9,1 porad ambulatoryjnych, podczas gdy rok wcześniej liczba ta wyniosła 8,6⁵¹.

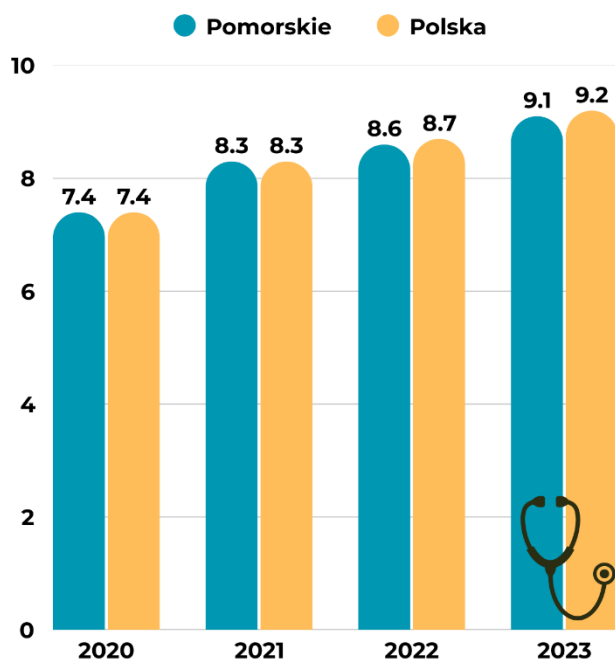
⁴⁷ Biuletyn statystyczny Ministra Zdrowia 2024, Centrum e-Zdrowia, Warszawa 2024

⁴⁸ Dane GUS

⁴⁹ Dane GUS – Podmioty ambulatoryjne (stan w dniu 31 XII). Przychodnia – zakład leczniczy podmiotu leczniczego, w którym udziela się ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych podstawowej lub specjalistycznej opieki zdrowotnej oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej

⁵⁰ Porady w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej oraz opiece stomatologicznej

⁵¹ Źródło: Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2023 r., Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2022 r., GUS

Ryc. 16. Porady ambulatoryjne⁵² na 1 mieszkańca

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

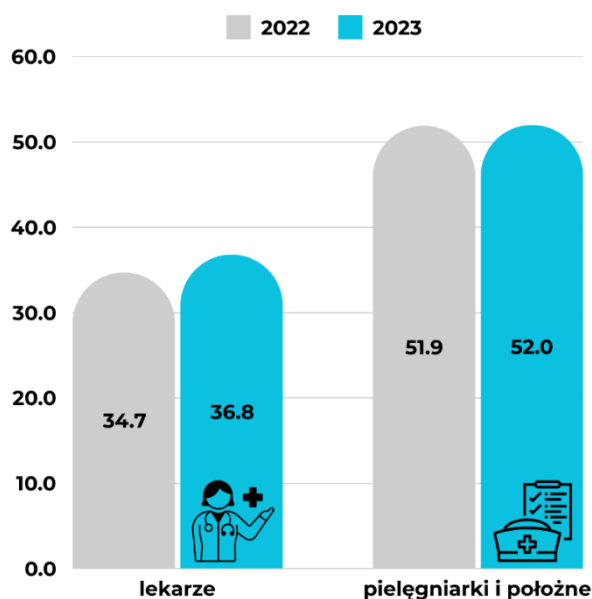
Wyzwaniem nadal pozostaje zróżnicowany dostęp do specjalistycznych świadczeń medycznych (np. w zakresie opieki długoterminowej, geriatrici, endokrynologii, alergologii, kardiologii, onkologii, rehabilitacji czy psychiatrii) oraz braki kadrowe. Ograniczona dostępność do opieki specjalistycznej cechuje obszary wiejskie i małe miasta, szczególnie w zachodnich i południowych powiatach. Świadczenia wysokospecjalistyczne i kadra medyczna skoncentrowane są w aglomeracji trójmiejskiej.

Kadra medyczna na Pomorzu jest niewystarczająca pod względem liczby oraz specjalizacji. Brakuje lekarzy różnych specjalności oraz innych kadr systemu ochrony zdrowia, m.in. pielęgniarek i położnych. W przypadku pielęgniarek i położnych mamy do czynienia dodatkowo z brakiem zastępowalności pokoleniowej. W 2023 r. liczba lekarzy w przeliczeniu na 10 tys. ludności (36,8)⁵³ była nieznacznie niższa niż średnio w kraju (37,6). Z kolei liczba pielęgniarek i położnych przypadająca na 10 tys. ludności wyniosła 52,0, co uplasowało region na ostatniej pozycji wśród województw.

⁵² Porady w podstawowej i specjalistycznej opiece zdrowotnej oraz opiece stomatologicznej

⁵³ Wg podstawowego miejsca pracy. Dane GUS

Ryc. 17. Personel medyczny na 10 tys. ludności

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Średnia wieku pielęgniarek i położnych stale wzrasta. W województwie pomorskim w 2022 r. dla pielęgniarek wynosiła 54,3 lata (Polska – 54,1), a w przypadku położnych 51,9 lat (Polska – 51,4). W perspektywie kolejnych lat coraz większa liczba pielęgniarek i położnych będzie nabywała uprawnienia emerytalne. Do roku 2030 w województwie pomorskim prognozuje się zmniejszenie liczby pielęgniarek i położnych o 11,5%⁵⁴.

Dostępność środowiskowej opieki zdrowotnej jest niewystarczająca, szczególnie w opiece psychiatrycznej, opiece nad osobami starszymi oraz przewlekle chorymi. W Polsce, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia jest 129 realizatorów pilotażu Centrum Zdrowia Psychicznego, w tym w województwie pomorskim – dziewięciu, tj. w Kościerzynie, Słupsku, Starogardzie Gdańskim, Lęborku, Człuchowie, Gdańsku (2), Malborku i Tczewie⁵⁵, z czego aktualnie funkcjonuje osiem. Reforma w zakresie systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży wprowadza nowy model opieki składający się z trzech poziomów referencyjnych. W województwie zakontraktowanych jest 36 ośrodków I poziomu referencyjnego, cztery Centra Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży – poradnie zdrowia psychicznego II poziomu referencyjnego, cztery Centra Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży II poziomu referencyjnego (poradnia zdrowia psychicznego z oddziałem dziennym) oraz dwa Ośrodki Wysokospecjalistyczne Całodobowej Opieki Psychiatrycznej III poziomu referencyjnego mieszczące się w szpitalach psychiatrycznych w Gdańsku i Starogardzie Gdańskim⁵⁶.

⁵⁴ Raport o stanie pielęgniarstwa i położnictwa w Polsce, Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych, 2023, Warszawa

⁵⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie programu pilotażowego w centrach zdrowia psychicznego (Dz.U.2024.875 t.j. z dnia 2024.06.14)

⁵⁶ Według stanu na maj 2025 r. Dane Narodowego Funduszu Zdrowia

Rośnie wykorzystanie narzędzi IT w procesach zarządzania funkcjonowaniem podmiotów leczniczych, rozwijane są także usługi z obszaru e-zdrowia. W ramach realizacji projektu „Pomorskie e-Zdrowie” podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym bądź współnikiem jest Województwo Pomorskie, wdrożyły nowe oprogramowanie w zakresie wspomagania procesu leczenia (systemy HIS, RIS i ERP⁵⁷) oraz częściowo również w zakresie wspomagania funkcjonowania części administracyjnej (systemy ERP).

Certyfikatem akredytacyjnym Ministra Zdrowia⁵⁸, potwierdzającym, że podmiot udzielający świadczeń zdrowotnych spełnia standardy dotyczące właściwego udzielania opieki zdrowotnej oraz funkcjonowania, na koniec 2024 r. dysponowało 15 szpitali w województwie pomorskim (na koniec 2023 r. liczba ta wynosiła dziewięć)⁵⁹. Ponadto na koniec 2024 r. 14 podmiotów z województwa pomorskiego posiadało certyfikat akredytacyjny Ministerstwa Zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, a dwa podmioty certyfikat akredytacyjny w zakresie jednostek diagnostyki patomorfologicznej (podobnie jak w 2023 r.).

Stan zdrowia ludności

Choroby cywilizacyjne to najważniejszy czynnik wpływający na stan zdrowia Pomorzan. Mieszkańcy Pomorza najczęściej umierają z powodu chorób układu krążenia i chorób nowotworowych. Choroby te w 2023 r. łącznie odpowiadały za 64,0% zgonów (w 2022 r. – 62,2%). Coraz częstszą przyczyną zgonów są choroby układu oddechowego, a także zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania. W 2022 r. w poradniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi leczyło się ponad 128 tys. Pomorzan, tj. o 17,1% więcej niż rok wcześniej.

W województwie pomorskim w 2023 r. łączna liczba zgonów z powodu chorób układu krążenia oraz chorób nowotworowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców była niższa niż średnio w Polsce i wyniosła 62,2 wobec 69,0 w kraju (3. najniższa wartość wśród województw). Z drugiej strony Pomorskie nadal wyprzedza statystyki krajowe pod względem zgonów z powodu cukrzycy (38,4 na 100 tys. ludności wobec 25,8 w Polsce) oraz zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania (18,7 na 100 tys. ludności wobec 13,3 w kraju).

Łączna liczba zgonów w województwie pomorskim w 2024 r. wyniosła niemal 23,5 tys., tj. o 2,2% więcej niż rok wcześniej i jednocześnie o 4,5% więcej niż w 2019 r., tj. przed pandemią COVID-19⁶⁰. W 2023 r. liczba zgonów z powodu COVID-19 wyniosła 247 (w 2021 r. prawie 4,8 tys.) i stanowiła 1,1% ich ogólnej liczby (w 2022 r. – 5,6%).

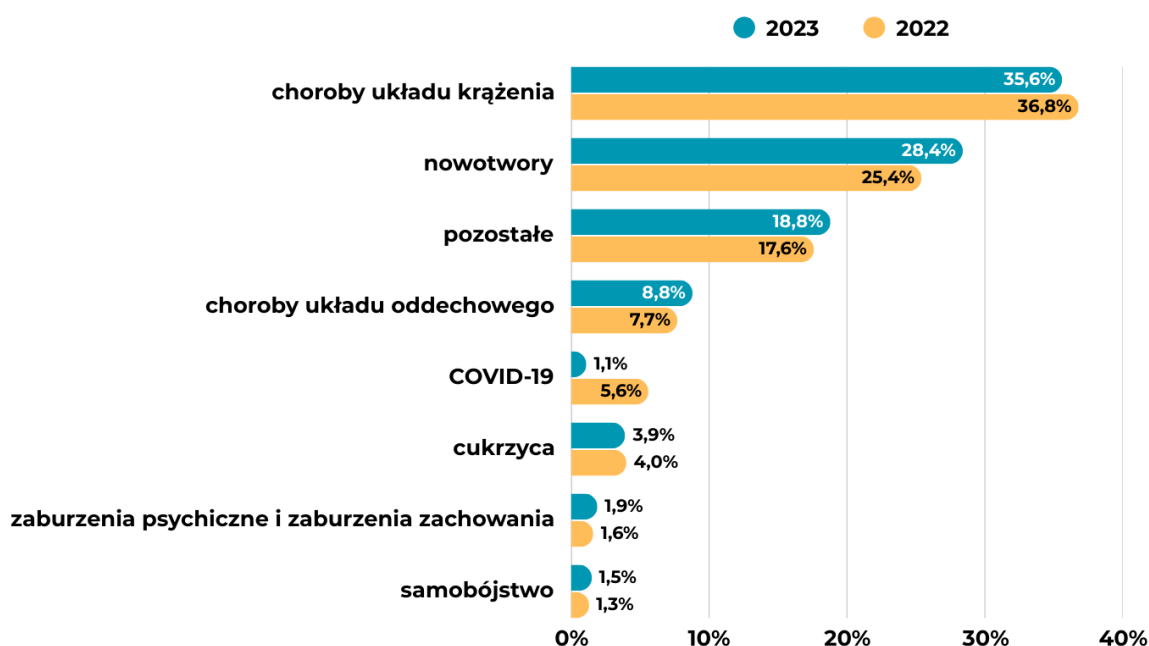
⁵⁷ Systemy HIS (ang. Hospital Information System), RIS (ang. Radiology Information System), ERP (ang. Enterprise Resource Planning)

⁵⁸ Certyfikaty Akredytacyjne Ministra Zdrowia są przyznawane czasowo, z możliwością odnowienia certyfikatu

⁵⁹ Według stanu na 31.12.2024 r. Dane Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia

⁶⁰ Dane GUS

Ryc. 18. Zgony według wybranych przyczyn

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Spadła liczba zamachów samobójczych⁶¹, podobnie jak ogółem w kraju. W 2024 r. w regionie odnotowano ich 1528⁶², tj. o 15,6% mniej niż rok wcześniej (przy spadku dla Polski o 1,0%). Najczęstszym powodem podjęcia próby samobójczej była choroba psychiczna / zaburzenia psychiczne (47,3% przypadków, w których powód został ustalony). Do kolejnych najczęstszych powodów należały zawód miłosny (16,6% przypadków) oraz nieporozumienia rodzinne / przemoc w rodzinie (11,8%). Warto zauważyć, iż zmniejszyła się również liczba zamachów samobójczych wśród dzieci i młodzieży, która w 2024 r. wyniosła 328, tj. o 19,0% mniej niż w 2023 r. (przy wzroście dla Polski o 1,9%).

WRAŻLIWOŚĆ SPOŁECZNA

Ubóstwo i pomoc społeczna

W 2024 r. pomocą społeczną w województwie pomorskim objętych było ponad 80,9 tys. osób w rodzinach (tj. o 10% mniej niż w 2023 r.), w tym świadczenia (zarówno pieniężne, jak i niepieniężne) przyznano niemal 53,8 tys. Pomorzan, tj. o 7,9% mniej niż w 2023 r.⁶³.

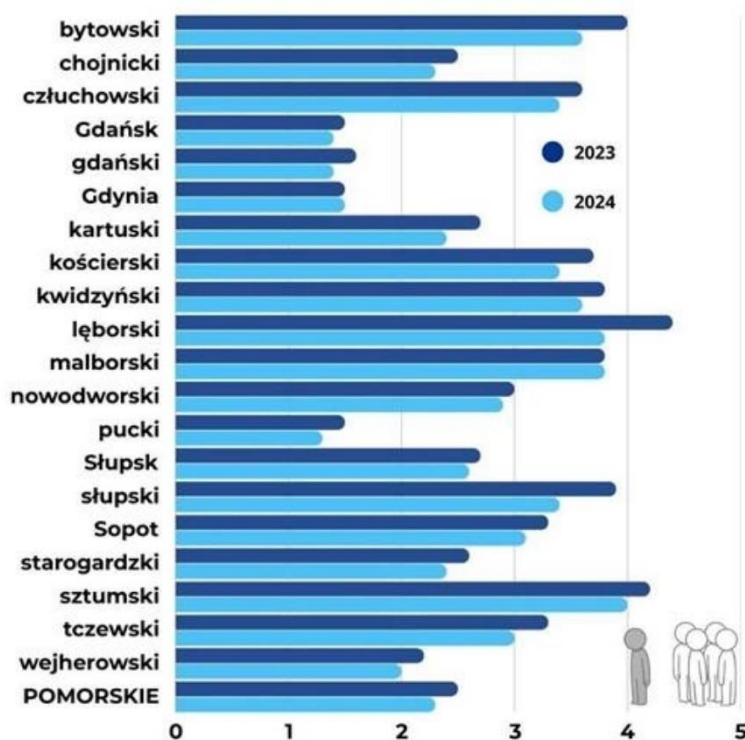
⁶¹ Liczba zamachów samobójczych ogółem, tj. próby i zakończone zgonem

⁶² Dane Komendy Głównej Policji

⁶³ Dane dotyczą rzeczywistej liczby osób i osób w rodzinach objętych pomocą społeczną. Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych oraz usługach (MRIPS-03) za lata 2023 i 2024

Wskaźnik deprywacji lokalnej⁶⁴ w 2024 r. dla województwa pomorskiego wyniósł 2,3% i zmalał względem 2023 roku o 0,2 p.p. Najwyższą wartość osiągnął w powiecie sztumskim (4%), zaś najniższą na poziomie 1,3% w powiecie puckim. W stosunku do poprzedniego roku wartość wskaźnika spadła we wszystkich powiatach województwa z wyjątkiem powiatu malborskiego, w którym pozostał on na tym samym poziomie. Największy spadek, na poziomie 0,6 p.p. odnotowano w powiecie lęborskim⁶⁵.

Ryc. 19. Wskaźnik deprywacji lokalnej w powiatach województwa pomorskiego [%]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych ROPS UMWP

Najczęstszymi powodami przyznania pomocy nadal pozostają długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz ubóstwo. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby z pomocy społecznej skorzystało w 2024 r. 22,4 tys. rodzin (-3,6% r/r), z powodu niepełnosprawności 21,2 tys. rodzin (-4,6% r/r), a z powodu ubóstwa 19,3 tys. rodzin (-11,6% r/r)⁶⁶.

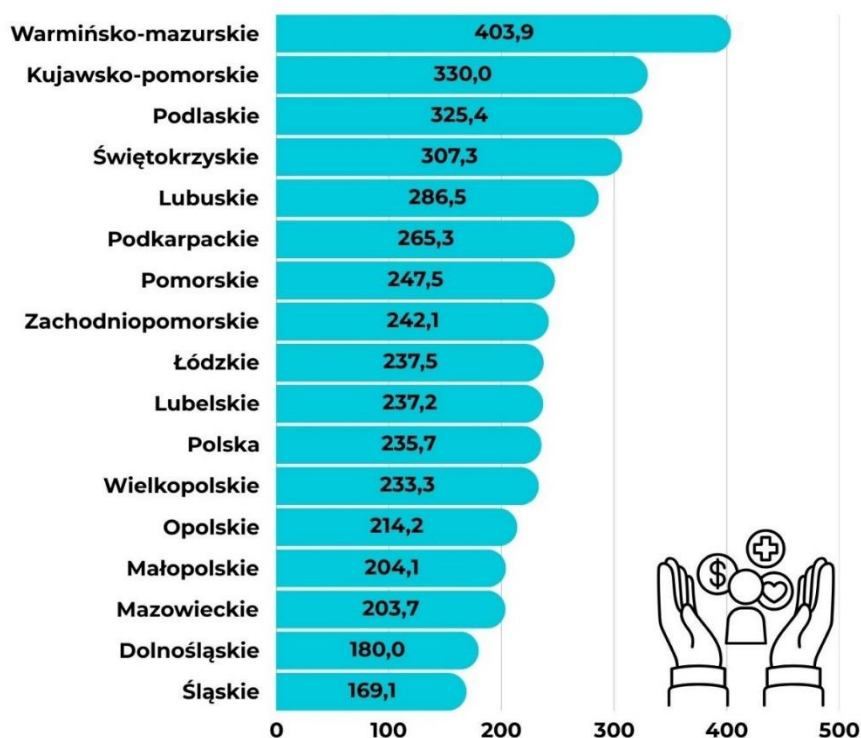
W relacji do liczby mieszkańców, wskaźnik dotyczący osób, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności pogarsza się, odchodząc in minus od średniej krajowej. W 2022 r. wynosił 245,9 (dziewiąte miejsce w kraju), a w 2023 r. wzrósł do 247,5 osób a region zajął 10. miejsce.

⁶⁴ Odsetek osób, którym udzielono świadczenia z pomocy społecznej w liczbie ludności

⁶⁵ Dane ROPS

⁶⁶ Źródło: Sprawozdania roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych oraz usługach (MRiPS-03) za lata 2023 i 2024

Ryc. 20. Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2024 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Ekonomia społeczna

W 2024 r. liczba podmiotów ekonomii społecznej (PES) w regionie kształtowała się następująco: funkcjonowały 24 centra integracji społecznej (o jedno więcej w stosunku do roku poprzedniego), 14 klubów integracji społecznej (bez zmian), dwa zakłady aktywności zawodowej (bez zmian), 81 spółdzielni socjalnych (o 21 więcej niż w roku poprzednim). Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w województwie działało 10,8 tys. organizacji pozarządowych (NGO).

W 2024 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 65 przedsiębiorstw społecznych. Wśród nich znalazły się 32 spółdzielnie socjalne, 27 organizacji pozarządowych oraz 6 spółek non profit.

W 2024 r. działało pięć Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) obejmujących swoim zasięgiem subregiony: słupski, południowy, nadwiślański, metropolitalny północny i metropolitalny południowy.

Pieczą zastępczą i wsparcie rodziny

W 2024 r. w województwie pomorskim 5931 dzieci przebywało w pieczy zastępczej, tj. o 230 więcej niż rok wcześniej (+3,9%). Odsetek dzieci umieszczanych w pieczy instytucjonalnej nadal stanowi mniejszość – w 2024 r. 19,1%, na rzecz pieczy rodzinnej – 80,9% (wzrost udziału pieczy rodzinnej

o 0,3 p.p. r/r). W analizowanym roku w regionie funkcjonowało 2540 rodzin zastępczych (tj. o 112 więcej niż rok wcześniej)⁶⁷.

W 2024 r. ze wsparcia 239 asystentów rodzin korzystało 3006 rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W ujęciu rok do roku liczba asystentów rodzin nie zmieniała się, natomiast liczba rodzin objętych asystenturą zmniejszyła się o 3,9%⁶⁸.

W 2024 r. w funkcjonujących 112 placówkach wsparcia dziennego (o 1 więcej niż w 2023 r.) o zasięgu gminnym i ponadgminnym, czyli różnego rodzaju świetlicach dla dzieci i młodzieży, było łącznie 2730 miejsc (o 7,5% mniej niż rok wcześniej). Przeciętna liczba dzieci, które uczestniczyły w tej formie wsparcia w ciągu całego roku była o 0,5% niższa niż w roku poprzednim i wyniosła 2122⁶⁹.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Komunikacja miejska

Wzrasta rola transportu zbiorowego w regionie. Jest to z pewnością związane z licznymi inwestycjami w obszarze transportu publicznego, w tym z coraz nowocześniejszym taborom.

W 2023 r. komunikacją miejską w województwie pomorskim przewieziono 274,8 mln pasażerów, tj. o 32,6% więcej niż w roku poprzednim. W latach 2022-2023 łączna długość linii komunikacji miejskiej zmniejszyła się o 2,9%. Przy czym jest to efektem zmniejszenia długości linii autobusowych (o 2,3%), z kolei długość linii tramwajowych wzrosła o 11,4%.

Spośród 42 pomorskich miast, 25 organizuje transport miejski. Zdecydowana większość z nich sukcesywnie wymienia i unowocześnia tabor, dostosowując go zarówno do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, jak i wymogów ochrony środowiska. Poza autobusami, trolejbusami i tramwajami istotną rolę w realizowaniu przewozów w ramach transportu miejskiego odgrywa kolej miejska obsługująca Obszar Metropolitalny. W 2024 r. PKP SKM w Trójmieście przewiozła ponad 49 mln pasażerów, tj. o 9,2% więcej niż w 2023 r.

Według informacji pozyskanych od organizatorów transportu miejskiego, w 2024 r. liczba pojazdów komunikacji miejskiej w województwie pomorskim wyniosła 1381 szt., w tym 426 szt. stanowiły pojazdy zeroemisyjne. Tym samym, udział pojazdów zeroemisyjnych w liczbie pojazdów komunikacji miejskiej sięgał 30,8%⁷⁰.

⁶⁷ Źródło: Sprawozdania WRiSPZ-P za drugie półrocze 2023 i 2024 r.

⁶⁸ Źródło: Sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonanych przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (WRiSPZ-G2) za drugie półrocze 2023 i 2024 r.

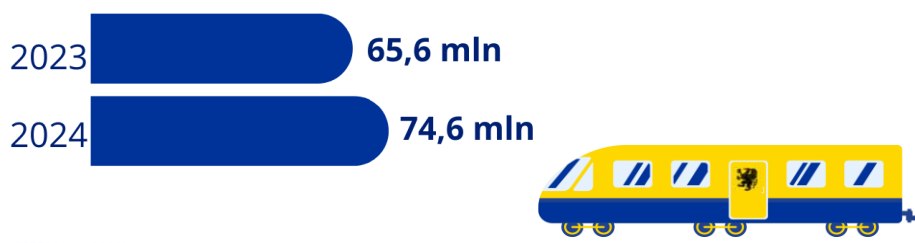
⁶⁹ Źródło: Sprawozdania WRiSPZ-P oraz WRiSPZ-G za drugie półrocze 2023 i 2024 r.

⁷⁰ Źródło: Informacje od organizatorów transportu miejskiego pozyskane w dniach 30.10.2024 – 07.11.2024 r.

Transport kolejowy

Rośnie liczba pasażerów korzystających z transportu kolejowego. Z kolejowych wojewódzkich przewozów pasażerskich w 2024 r. skorzystało 74,6 mln osób, tj. 13,7% więcej niż w 2023 r. (przy wzroście dla Polski rzędu 8,8%⁷¹).

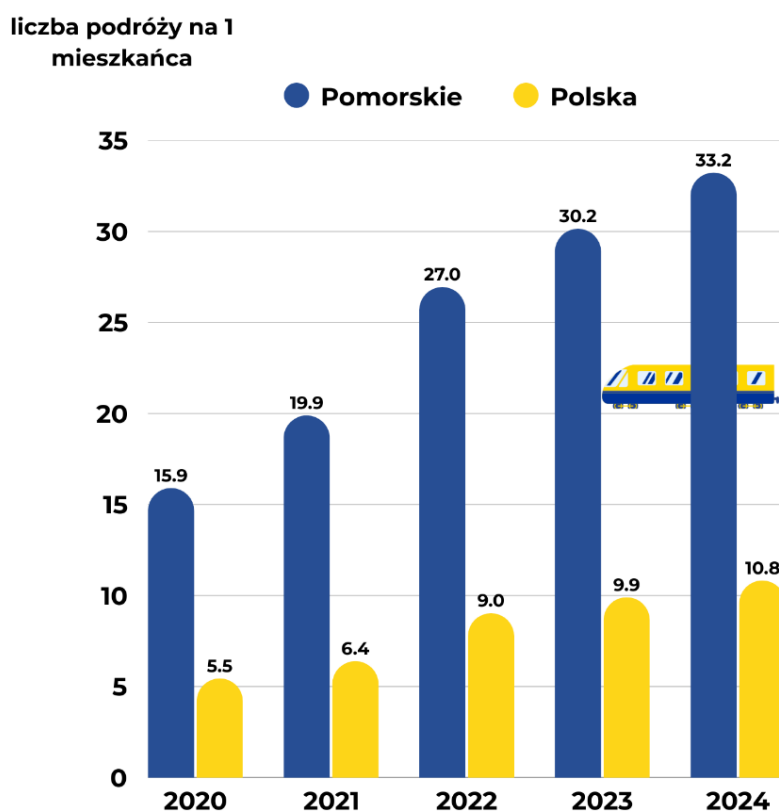
Ryc. 21. Liczba pasażerów przewiezionych w ramach wojewódzkich przewozów kolejowych

Źródło: Opracowanie na podstawie danych operatorów publicznych kolejowych przewozów pasażerskich

Pomorskie charakteryzuje najwyższe wykorzystanie transportu kolejowego w kraju. Województwo od lat zajmuje 1. miejsce w Polsce pod tym względem. Wskaźnik wykorzystania kolei (liczba podróży na jednego mieszkańca) w 2024 r. wyniósł 33,24 (w 2023 r. – 30,15), przy wartości dla kraju 10,8. Statystyczny mieszkaniec województwa w 2024 r. odbył zatem trzy razy więcej podróży koleją niż przeciętny mieszkaniec Polski.

⁷¹ Źródło: Podsumowanie roku 2024 – przewozy pasażerskie i towarowe, Urząd Transportu Kolejowego, Warszawa, 2025

Ryc. 22. Wskaźnik wykorzystania kolei

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Urzędu Transportu Kolejowego

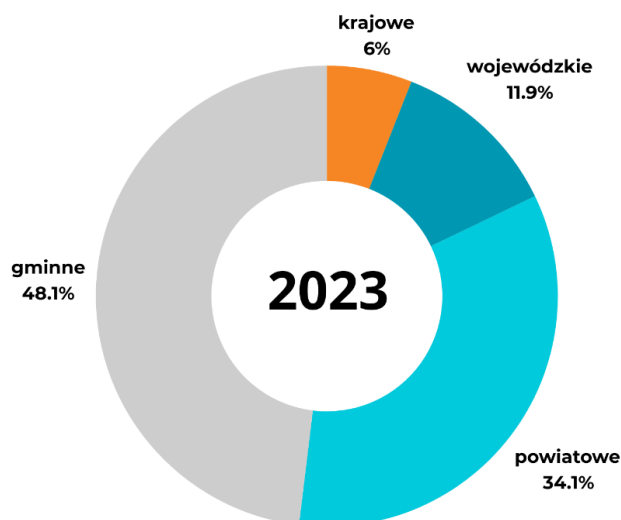
Województwo Pomorskie rozpoczęło program wymiany pojazdów kolejowych, głównie do obsługi aglomeracji, ale także pozostałych linii komunikacyjnych, na których dostępna jest trakcja elektryczna. Do obsługi linii częściowo zelektryfikowanych np. Pomorskiej Kolei Metropolitalnej zakupiono pojazdy hybrydowe (elektryczno-spalinowe).

Transport drogowy

W latach 2022-2023 ogólna długość dróg w regionie⁷² wzrosła o 1,5% – do ponad 15,5 tys. km. Przy czym wzrost dotyczył jedynie dróg gminnych (o 3,7%). W przypadku pozostałych kategorii dróg nastąpiły niewielkie spadki.

⁷² o nawierzchni twardej

Ryc. 23. Drogi w województwie pomorskim [km]⁷³

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Gęstość dróg ekspresowych i autostrad w regionie pozostaje niższa niż przeciętnie w Polsce. W 2023 r. było to 10,7 km na 1000 km², przy średniej dla kraju 16,2 km. Długość dróg wojewódzkich sięga niemal 1,85 tys. km, co przekłada się na 9,5 km na 100 km² (Polska – 9,4).

Sieć dróg województwa wymaga znacznych nakładów finansowych z uwagi na intensywną eksploatację. Stan dróg krajowych w regionie jest lepszy niż średnio w kraju. Na koniec 2023 r. 68,6% z nich znajdowało się w stanie dobrym, podczas gdy w Polsce 58,8%. Systematycznie poprawia się stan techniczny dróg wojewódzkich. Na koniec 2024 r. w stanie bardzo dobrym, dobrym i zadowalającym znajdowało się 72,99% całkowitej długości dróg wojewódzkich w regionie (w 2023 r. – 70,9%). Stan 15,44% długości dróg wojewódzkich określono jako niezadowalający, a jedynie 11,57% były to drogi w złym stanie technicznym. W dalszym ciągu wyzwaniem pozostaje niezadowalający stan dróg powiatowych i gminnych.

Ryc. 24. Odsetek długości dróg wojewódzkich w stanie bardzo dobrym, dobrym i zadowalającym

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Departamentu Infrastruktury UMWP

W ostatnich latach, w wyniku realizacji inwestycji infrastrukturalnych, a także działań organizacyjnych, stopniowo poprawiało się bezpieczeństwo użytkowników dróg. Jednakże, w 2024 r. liczba wypadków drogowych w województwie wzrosła do blisko 1,7 tys., tj. o 8,0% w stosunku do roku poprzedniego (przy wzroście dla kraju 2,8%). Niestety Pomorskie nadal należy do regionów o najwyższej liczbie wypadków na 100 tys. mieszkańców⁷⁴. Rannych w wypadkach drogowych również

⁷³ o nawierzchni twardej

⁷⁴ 71,4 (Polska – 57,3). Obliczenia własne na podstawie danych GUS

było więcej niż rok wcześniej – o 10,7%. Z kolei liczba ofiar śmiertelnych wzrosła o 5,5%. Przy czym wskaźnik liczby ofiar śmiertelnych na 100 tys. mieszkańców był niższy niż średnio w kraju⁷⁵.

Jednym z wyzwań w obszarze transportu drogowego jest rosnąca kongestia transportowa, w szczególności na terenie OMG-G-S. W 2024 r. obszar Gdańska, Gdyni i Sopotu zajął 125. miejsce wśród monitorowanych największych aglomeracji na świecie pod względem średniego czasu przejazdu dystansu 10 km oraz 95. miejsce pod względem kongestii na drogach⁷⁶. Przejechanie 10 km zajmowało średnio 23 minuty i 6 sekund (o 20 sekund więcej niż w 2023 r.). Poza obszarem metropolitalnym straty czasu występują w miejscach znacznego obniżenia prędkości ruchu. Duże straty czasu mają miejsce na terenach miast powiatowych w tzw. popołudniowym szczycie⁷⁷, głównie na odcinkach dróg krajowych, w szczególności: nr 22 (w obszarze Malborka, Starogardu Gdańskiego i Człuchowa), nr 6 (w obszarze Lęborka, Wejherowa, Redy i Rumii), nr 91 (w obszarze Pruszcza Gdańskiego i Tczewa) oraz nr 20 (w obszarze Żukowa)⁷⁸.

Stopniowo rozwija się elektromobilność – wzrasta udział pojazdów elektrycznych i hybrydowych. Rozwija się także infrastruktura ładowania i tankowania pojazdów na paliwa alternatywne. Udział samochodów osobowych elektrycznych i hybrydowych w ogólnej liczbie samochodów osobowych w województwie w 2023 r. wyniósł 0,49% (w Polsce – 0,44%), przy 0,27% w 2022 r.⁷⁹ Według stanu na maj 2025 r. w województwie pomorskim znajdowały się 324 punkty ładowania i tankowania pojazdów na paliwa alternatywne (w listopadzie 2023 r. – 213)⁸⁰.

Dostępność transportowa w zakresie indywidualnego transportu samochodowego jest dobra. W zasięgu 60-minutowej dostępności indywidualnym transportem samochodowym Trójmiasta⁸¹ znajduje się 64,4% mieszkańców województwa. Na wielkość wskaźnika wpływa przede wszystkim rozmieszczenie ludności, skoncentrowanej wokół Trójmiasta. Obszar ten obejmuje większość obszaru metropolitalnego (bez powiatu lęborskiego) oraz częściowo powiaty kościerski i starogardzki⁸².

Obszar w zasięgu 90-minutowej dostępności transportem zbiorowym Trójmiasta zamieszkuje 66,7% mieszkańców województwa. Obszar ten jest zbliżony do obszaru 60-minutowej dostępności indywidualnym transportem samochodowym, przy czym jego zasięg powiększa rozbudowana w kierunkach północnym, południowym i zachodnim, sieć transportu kolejowego⁸³.

⁷⁵ 4,9 (Polska – 5,0). Obliczenia własne na podstawie danych GUS

⁷⁶ Źródło: <https://www.tomtom.com/traffic-index/gdansk-gdynia-sopot-traffic/>

⁷⁷ Dni robocze w godzinach 16-17

⁷⁸ Załącznik nr 1 do Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie mobilności i komunikacji – Uchwała nr 842/381/22 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 30 sierpnia 2022 r.

⁷⁹ Obliczenia własne na podstawie danych GUS

⁸⁰ Źródło: Ewidencja Infrastruktury Paliw Alternatywnych, Urząd Dozoru Technicznego

⁸¹ Jako dostępność Trójmiasta rozumie się dostępność do jednego z ośrodków Trójmiasta: centrum Gdańska, Gdyni lub Sopotu

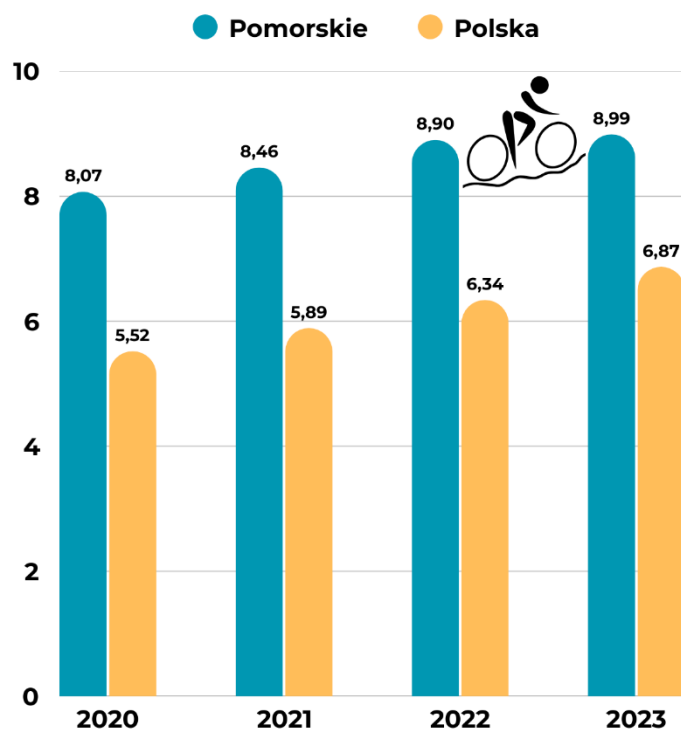
⁸² Regionalny Program Strategiczny w zakresie mobilności i komunikacji przyjęty Uchwałą nr 842/381/22 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 30 sierpnia 2022 r.

⁸³ Zgodnie z europejskimi standardami kształtowania systemu transportowego, oczekuje się dążenia do możliwie największego pokrycia regionu wysokim stopniem dostępności (60 min.) do stolicy

Mobilność aktywna

Stale rozwijana jest infrastruktura rowerowa w regionie. Inwestycje te są m.in. efektem zmiany zachowań transportowych Pomorzan. Rośnie długość dróg dla rowerów – w 2023 r. było to 1,76 tys. km, tj. o 7,6% więcej niż rok wcześniej. Gęstość dróg dla rowerów wzrosła do niemal 9 km na 100 km² i lokuje Pomorskie na 4. miejscu w kraju (Polska – 6,9 km)⁸⁴.

Ryc. 25. Gęstość dróg dla rowerów [km/100 km²]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Ostatnie lata to również działania Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot mające na celu uruchomienie systemu bezobsługowych wypożyczalni rowerów miejskich – Mevo. System został uruchomiony w listopadzie 2023 r. Od tego momentu systematycznie wzrastało zainteresowanie tym środkiem transportu. W ciągu roku, tj. do listopada 2024 r., użytkownicy systemu wykonali prawie 3 mln podróży i przejechali blisko 10 mln kilometrów⁸⁵.

województwa. Z uwagi na położenie Gdańska w północno-wschodniej części województwa, zapewnienie 60 minutowej dostępności transportem indywidualnym lub zbiorowym dla całego regionu jest dużym wyzwaniem. Postulat ten jest spełniony dla 60% mieszkańców w zakresie indywidualnego transportu samochodowego

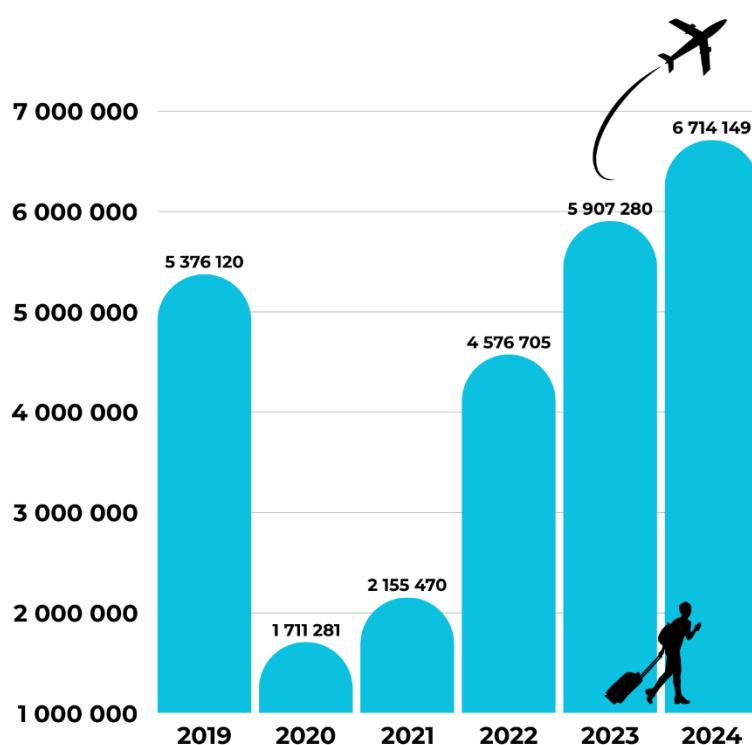
⁸⁴ Dane GUS

⁸⁵ Źródło: <https://rowermevo.pl/>

Port lotniczy

Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy jest trzecim największym po warszawskim Okęcie i krakowskich Balicach lotniskiem w Polsce. W 2024 r. obsłużył ponad 6,7 mln pasażerów, tj. o 13,7% więcej niż rok wcześniej. Udział w krajowym ruchu pasażerskim wyniósł 11,3% (podobnie jak w 2023 r.)⁸⁶. Głównym czynnikiem wzrostu ruchu w 2024 r. był rozwój rynku czarterowego. Do najczęściej wybieranych kierunków podróży w 2024 r. należały: Londyn (525,6 tys. pasażerów), Oslo (476,9 tys.) i Kopenhaga (391,6 tys.), a następnie Sztokholm, Warszawa, Amsterdam, Hamburg, Bergen, Dortmund i Stavanger. W ciągu 2024 r., w ruchu regularnym z Gdańska były w sumie 92 połączenia do 25 krajów w Europie, realizowane przez 11 linii lotniczych. W ruchu nieregularnym, w tym czarterowym, odprawiono niemal 640,5 tys. pasażerów, tj. o 48,7% więcej niż w 2023 r., najczęściej do Turcji, Egiptu i Grecji.

Ryc. 26. Liczba pasażerów w Porcie Lotniczym Gdańsk

Źródło: Opracowanie na podstawie <https://www.airport.gdansk.pl/>

Ponadto w 2024 r. przez Port Lotniczy Gdańsk przetransportowano prawie 11,7 tys. ton ładunków, tj. o 1,7% więcej niż w roku poprzednim.

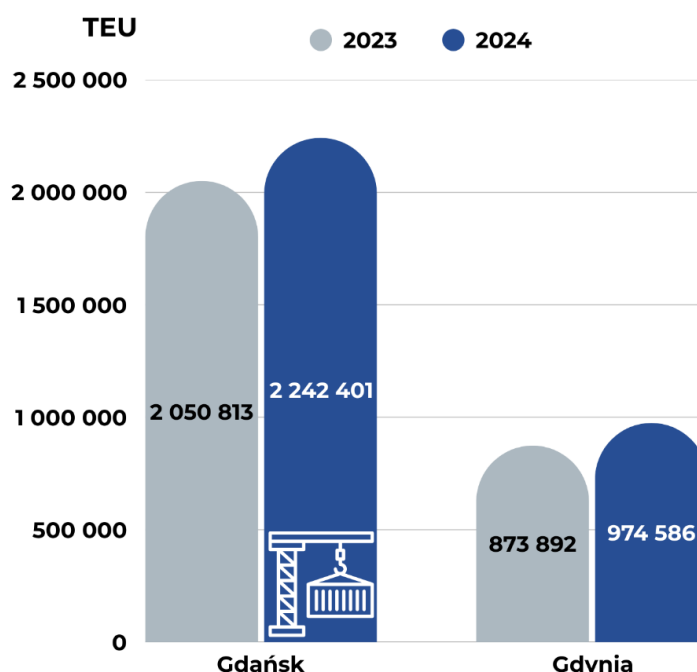
⁸⁶ Dane Urzędu Lotnictwa Cywilnego

Porty morskie

Porty morskie województwa mają kluczowe znaczenie dla gospodarki Polski. W 2024 r. Pomorze obsługiwało 75,9% krajowych obrotów ładunkowych (w 2023 r. – 77,4%). Obroty ładunkowe pomorskich portów zmniejszyły się do 94,4 mln ton, tj. o 10,7% w stosunku do 2023 r.⁸⁷ W porcie w Gdańsku przeładowano ponad 71,0 mln ton ładunków, a w Gdyni niemal 23,3 mln ton, co oznaczało odpowiednio spadek o 10,8% i 8,9% w stosunku do 2023 r.⁸⁸

Terminal kontenerowy Baltic Hub Container Terminal Sp. z o.o. operujący w porcie Gdańsk to największy terminal kontenerowy na Bałtyku. W 2024 r. odnotował rekordowe przeładunki. Wynik za 2024 r. osiągnął 2,24 mln TEU, tj. o 9,3% więcej niż w roku poprzednim. Obsłużono 642 statki, w tym 147 statków oceanicznych⁸⁹. W 2023 r. zajmował 88. pozycję wśród największych portów kontenerowych świata⁹⁰. Wzrost przeładunków kontenerów nastąpił również w Gdyni – w 2024 r. było to 974,6 tys. TEU (o 11,5% więcej niż w 2023 r.)⁹¹.

Ryc. 27. Przeładunki kontenerów

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Portu Gdańsk i Portu Gdynia

W województwie następuje szybki rozwój rynku magazynowego, co wynika z potrzeb centrów logistycznych i portów morskich. Zasoby powierzchni magazynowej w regionie na koniec 2024 r.

⁸⁷ Źródło: Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa pomorskiego w marcu 2025 r., Urząd Statystyczny w Gdańsku

⁸⁸ Źródło: Gospodarka morska w Polsce w 2024 r., GUS

⁸⁹ Źródło: <https://baltichub.com/>

⁹⁰ Wg rankingu Lloyds List (one Hundred Ports 2024). Źródło: <https://www.lloydslist.com/one-hundred-container-ports-2024>

⁹¹ Źródło: <https://www.port.gdynia.pl/statystyki/>

wzrosły do 1,74 mln m² (2023 r. – 1,44 mln m²), ponadto w budowie znajdowało się kolejne 110,3 tys. m² powierzchni magazynowej⁹².

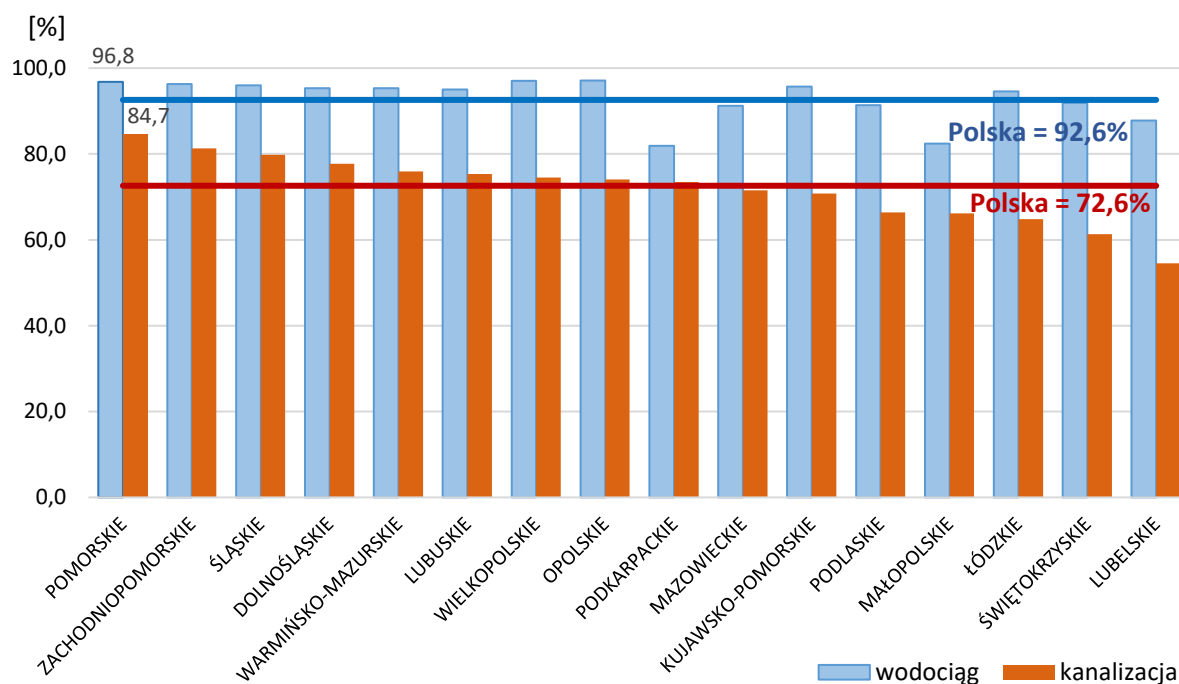
W 2024 r. porty morskie województwa w ruchu międzynarodowym odprawiły 703,5 tys. pasażerów – o 0,8% więcej niż w roku poprzednim. Wiodącym portem jest port w Gdyni – w 2024 r. obsłużył niemal 564 tys. pasażerów, tj. 80,2%.

INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Pomorskie utrzymuje się w ścisłej krajowej czołówce pod względem dostępu do infrastruktury komunalnej. W 2023 r. poziom zwodociągowania, podobnie jak w latach poprzednich, plasował region na stabilnym 3. miejscu w kraju, a poziom skanalizowania również nieustannie utrzymywał Pomorze na pozycji lidera. Pod względem dostępu mieszkańców do oczyszczalni ścieków, w okresie ostatnich kilkunastu lat, Pomorskie stale rywalizowało o najwyższe podium w rankingu z województwem zachodniopomorskim. W 2023 r. region przesunął się jednak w rankingu z 1. na 2. miejsce i Pomorze Zachodnie miało prawie dwupunktową przewagę w punktach procentowych.

Ryc. 28. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2023 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

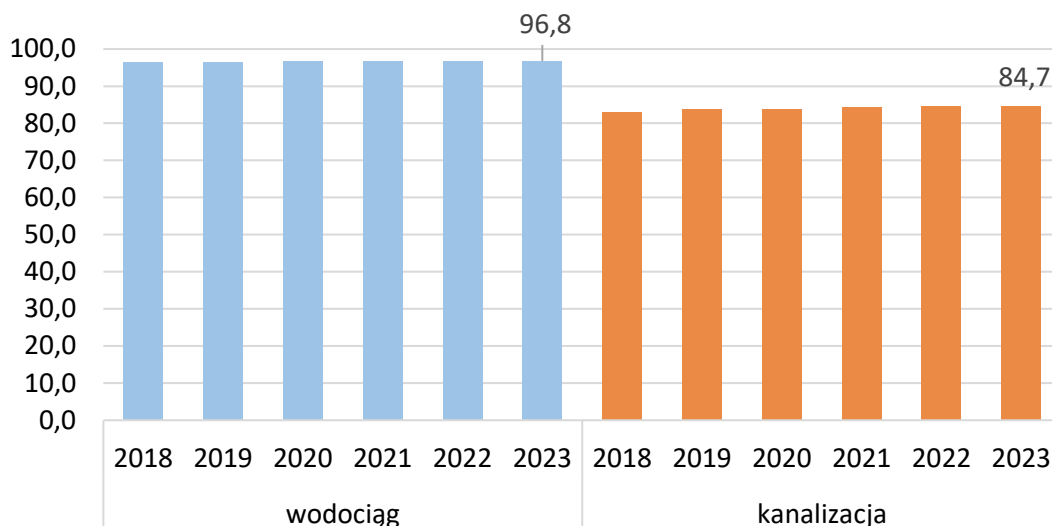
Poziom zwodociągowania na poziomie regionu rósł ze stałą prędkością rok do roku (o 0,1 p.p.), ale w 2023 r. pozostał jednak na tym samym poziomie co rok wcześniej, przy czym w miastach się nie

⁹² Raport Marketbeat Polska rynek magazynowy, Cusham and Wakefield

zmienił, a na wsi wzrósł tylko nieznacznie. Z sieci wodociągowej korzystało 96,8% mieszkańców regionu⁹³, w tym 98,9%⁹⁴ mieszkańców miast oraz 93,4%⁹⁵ mieszkańców obszarów wiejskich.

Zbiornicza kanalizacja sanitarna w 2023 r. obsługiwała 84,7% mieszkańców, przy średniej w kraju – 72,6%⁹⁶.

Ryc. 29. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w województwie pomorskim

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

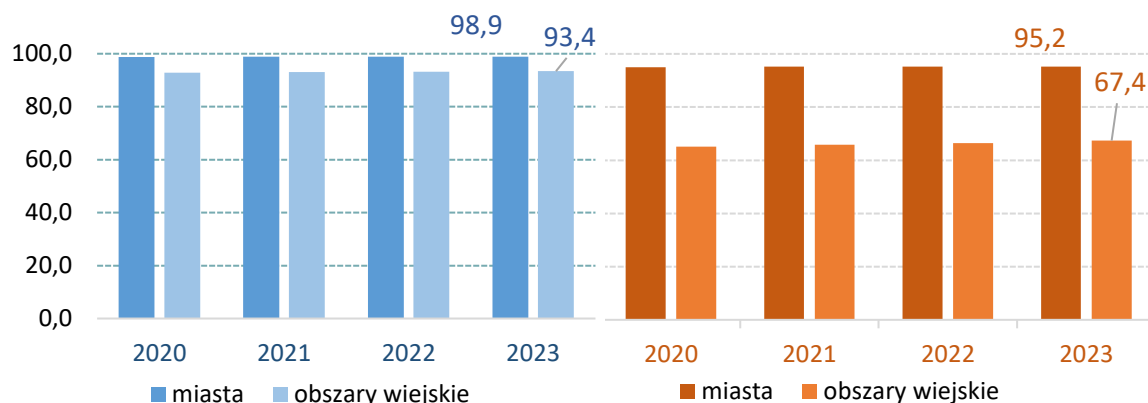
Warto podkreślić, że region od lat inwestuje w rozwój sieci kanalizacyjnej na wsi i jest liderem pod względem poziomu skanalizowania tych obszarów, natomiast niewiele zmienia się w sytuacji w miastach. Przyczynia się to jednak do zmniejszenia dystansu między miastem i wsią – skala zróżnicowania z roku na rok maleje i w 2023 r. sięgała 27,8 p.p. (przy średniej w Polsce – 45,5 p.p.), podczas, gdy dwa lata wcześniej wynosiła 29,4 p.p.

⁹³ Dane GUS

⁹⁴ W porównaniu do poprzednich dwóch lat wartość się nie zmieniła. Dane GUS

⁹⁵ Wzrost o 0,2 p.p. w porównaniu z rokiem poprzednim. Dane GUS

⁹⁶ W porównaniu z 2022 r. w województwie pomorskim odnotowano wzrost wskaźnika o 0,2 p.p., w kraju wzrost był nieco wyższy – o 0,3 p.p. Dane GUS

Ryc. 30. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w województwie pomorskim w miastach i na obszarach wiejskich

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Oczyszczalnie ścieków w 2023 r. obsługiwały 83,6% mieszkańców i wskaźnik ten wahał się w ostatnich latach. Pierwszy raz spadł w 2021 r., a następnie w 2023 r.⁹⁷ Spadek ten dotyczył zarówno miast (choć w mniejszym stopniu) jak też obszarów wiejskich. Może to wynikać z rosnącej popularności instalacji ekologicznych przydomowych oczyszczalni ścieków, które na wsi często wybierane są jako alternatywa do systemowego odprowadzania nieczystości.

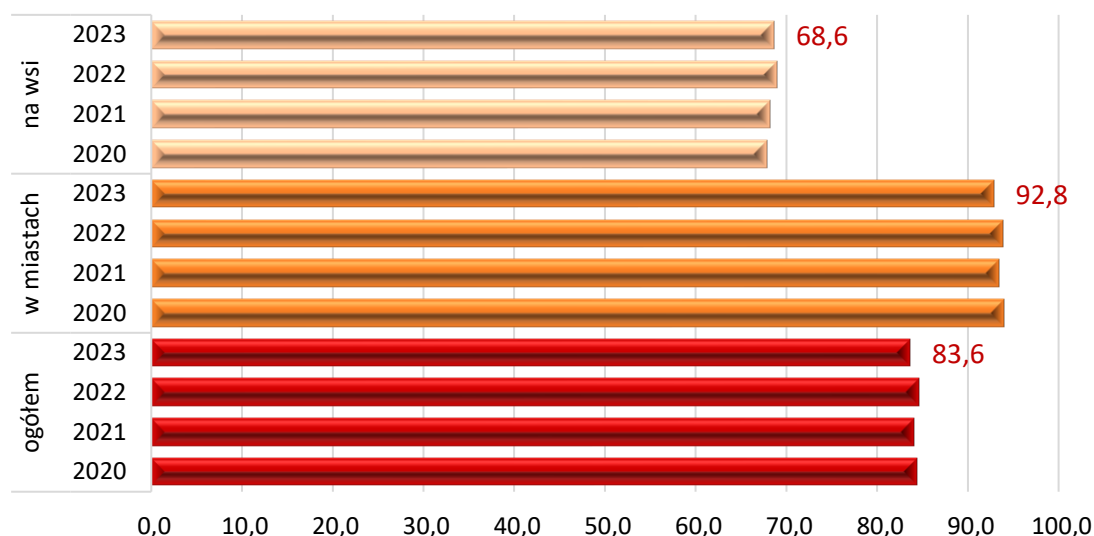
Pod względem odsetka korzystających z oczyszczalni ścieków Pomorskie w ostatnich latach utrzymywało się na 1. miejscu w Polsce, znacząco wyprzedzając pozostałe województwa, ale ostatnio w szybkim tempie zbliżyło się do Pomorza województwo zachodniopomorskie, które w 2023 r. wysunęło się na pozycję lidera w tym rankingu. Średnia w kraju była znacząco niższa – 75,9%.

Odsetek mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków, podobnie jak w przypadku urządzeń sieciowych, pokazuje dysproporcje: miasto – wieś, chociaż różnice te co roku maleją – w 2023 r. różnica wynosiła 24,2 p.p., podczas, gdy jeszcze w 2018 r. – 32,0 p.p. Dystans między wsią i miastem pod tym względem jest też znacząco niższy niż średni kraju⁹⁸.

⁹⁷ W 2023 r. porównaniu do poprzedniego roku spadł o 1 p.p. Dane GUS

⁹⁸ W 2023 r. różnica pomiędzy odsetkiem mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków w miastach i na wsi w kraju wynosiła 46,6 p.p. (rok wcześniej – 47,8 p.p.). Obliczenia na podstawie danych GUS

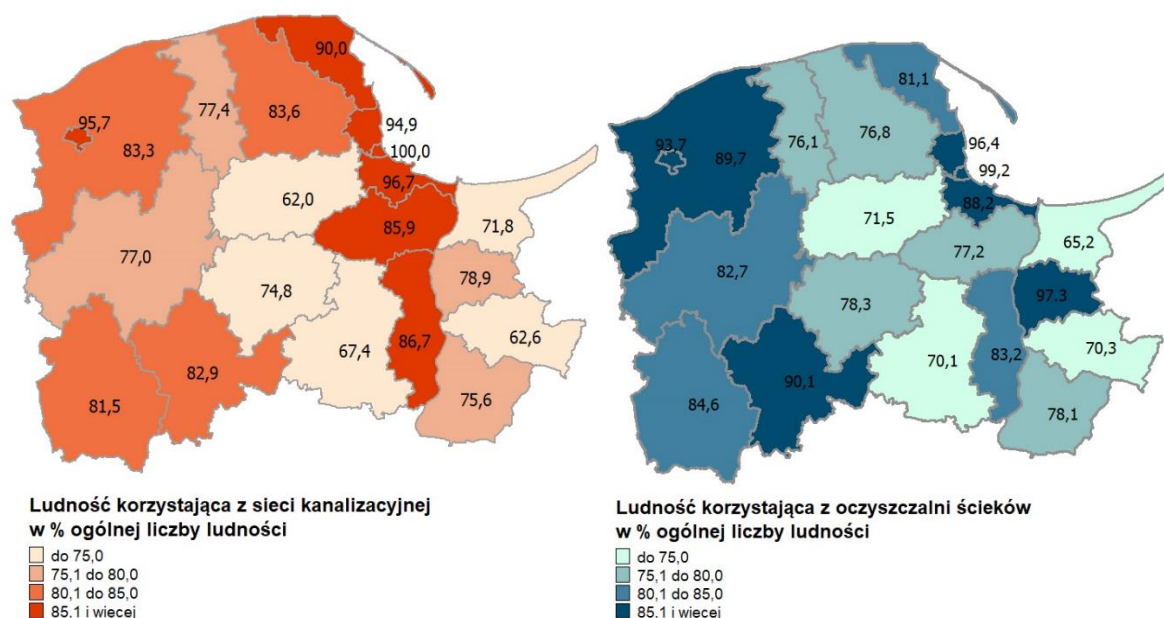
Ryc. 31. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności w województwie pomorskim

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W układzie powiatowym sytuacja pod względem infrastruktury komunalnej również jest zróżnicowana. Podczas, gdy wszyscy mieszkańcy Sopotu korzystają z sieci kanalizacyjnej, w przypadku powiatów kartuskiego i sztumskiego z instalacji tej korzysta ok. 62% mieszkańców. W przypadku ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, najwyższy odsetek charakteryzuje Sopot oraz powiat malborski (ok. 97%), a najniższy – powiat nowodworski, starogardzki i sztumski (ok. 65-70%).

Ryc. 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej oraz z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności w województwie pomorskim w 2023 r.

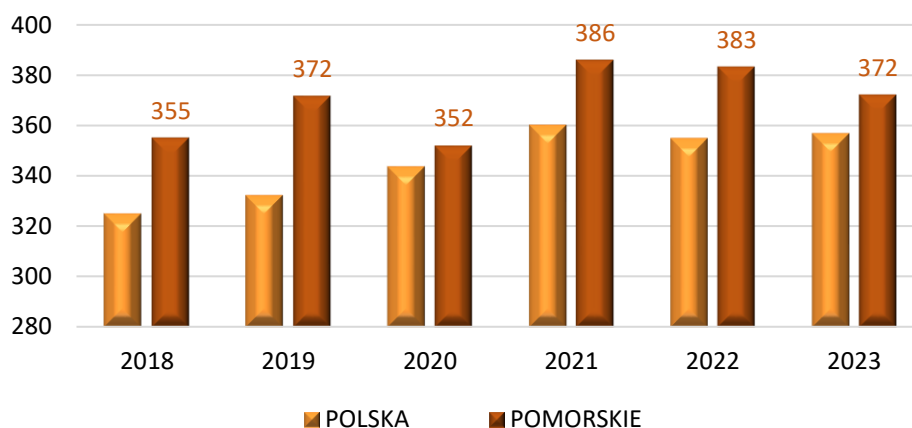

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Gospodarka odpadami

Po rosnącym do 2021 r. trendzie wzrostu ilości odpadów komunalnych na Pomorzu, od 2022 r. odnotowuje się ich spadek⁹⁹. Zdecydowana większość odpadów pochodzi z gospodarstw domowych (87,5%) i tu po raz pierwszy zanotowano ich spadek rok do roku (o ponad 3%). Większa natomiast od średniej w kraju jest ilość wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca, chociaż zanotowano największy w kraju ich spadek (o 11 kg, tj. o ok. 3%).

Ryc. 33. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca [kg]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Obowiązek ustawowy w zakresie selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów komunalnych powoduje, że udział odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów co do zasady systematycznie rośnie (z chwilowym zachwianiem trendu w 2022 r.). W 2023 r., osiągnął poziom 44,4% (był więc wyższy niż rok wcześniej o 1,4 p.p.) i przekraczał o kilka punktów procentowych średnią w kraju¹⁰⁰. Pod tym względem Pomorskie utrzymuje się na 3. miejscu w rankingu województw od 2019 r.

Wśród odpadów zebranych selektywnie dominują frakcje: szkło, papier i tektura, tworzywa sztuczne i metale, i, które łącznie stanowią 14,3% ogółu zebranych odpadów i ponad 32% odpadów zebranych selektywnie. Spośród odpadów zebranych selektywnie odpady biodegradowalne stanowią 40,6%, ale jest to jedynie 18% ogółu zebranych odpadów komunalnych. Nadal jednak, odpady zmieszane, mimo, że ich udział dotąd malał, stanowią ponad połowę odpadów komunalnych (55,6%).

Liczba punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2023 r. w województwie funkcjonowało 107 punktów¹⁰¹ i wszystkie pomorskie gminy zapewniały swoim mieszkańcom możliwość dostarczenia odpadów do PSZOK, utworzonego w danej gminie lub do PSZOK utworzonego wspólnie z inną gminą lub gminami. Corocznie wzrasta masa odpadów komunalnych zbieranych w punktach. W 2023 r. poprzez PSZOK zbierano 5,6 % strumienia wszystkich wytwarzanych odpadów komunalnych, łącznie z odpadami

⁹⁹ W 2023 r. w porównaniu do 2022 r. masa zebranych odpadów komunalnych spadła o prawie 3%, podczas, gdy w kraju wzrosła o 0,2%. Obliczenia na podstawie danych GUS

¹⁰⁰ Średni udział w Polsce w 2023 r. wyniósł 40,7%. Dane GUS

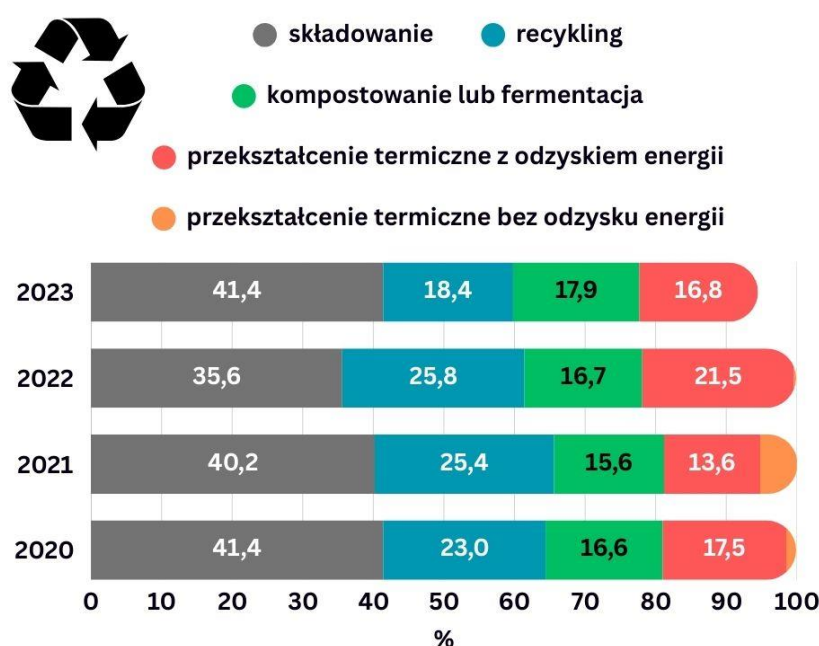
¹⁰¹ Wg danych ze sprawozdań Marszałka Województwa Pomorskiego z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi

budowlano-rozbiórkowymi pochodzącymi z gospodarstw domowych. Średnio 1 mieszkaniec województwa pomorskiego dostarczał do PSZOK około 24 kilogramy odpadów. Pomimo wyłączenia odpadów budowlanych z definicji odpadów komunalnych z dniem 1 stycznia 2022 roku, gminy w dalszym ciągu zapewniają zbieranie tej frakcji odpadów w PSZOK. Frakcja ta stanowiła w 2023 r. ponad 49% wszystkich odpadów zbieranych w tych punktach. Strumień odpadów komunalnych zbieranych w PSZOK z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych w 2023 r. stanowił 3%.

W 2023 r. znacznie pogorszyły się wskaźniki dotyczące recyklingu odpadów. Dotyczy to zarówno województwa pomorskiego, jak też średnio w Polsce. Udział zebranych odpadów przeznaczonych do recyklingu w stosunku do ogółu zebranych odpadów komunalnych do 2022 r. systematycznie rósł¹⁰² (na Pomorzu osiągnął poziom 25,8%), ale w 2023 r. zaobserwowano jego zdecydowany spadek (do 18,4%). Mimo to, po raz pierwszy przewyższał średnią krajową, co pozwoliło mu na awans w rankingu regionów z 8. na 5. pozycję¹⁰³.

Udział odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania w ogólnej ilości odpadów zebranych w ciągu roku systematycznie malał do 2022 r. (wynosił 35,6%), ale w 2023 r. ponownie wzrósł (do 41,4%). W Polsce utrzymuje się nadal trend spadkowy.

Ryc. 34. Masa zebranych odpadów komunalnych wg przeznaczenia

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

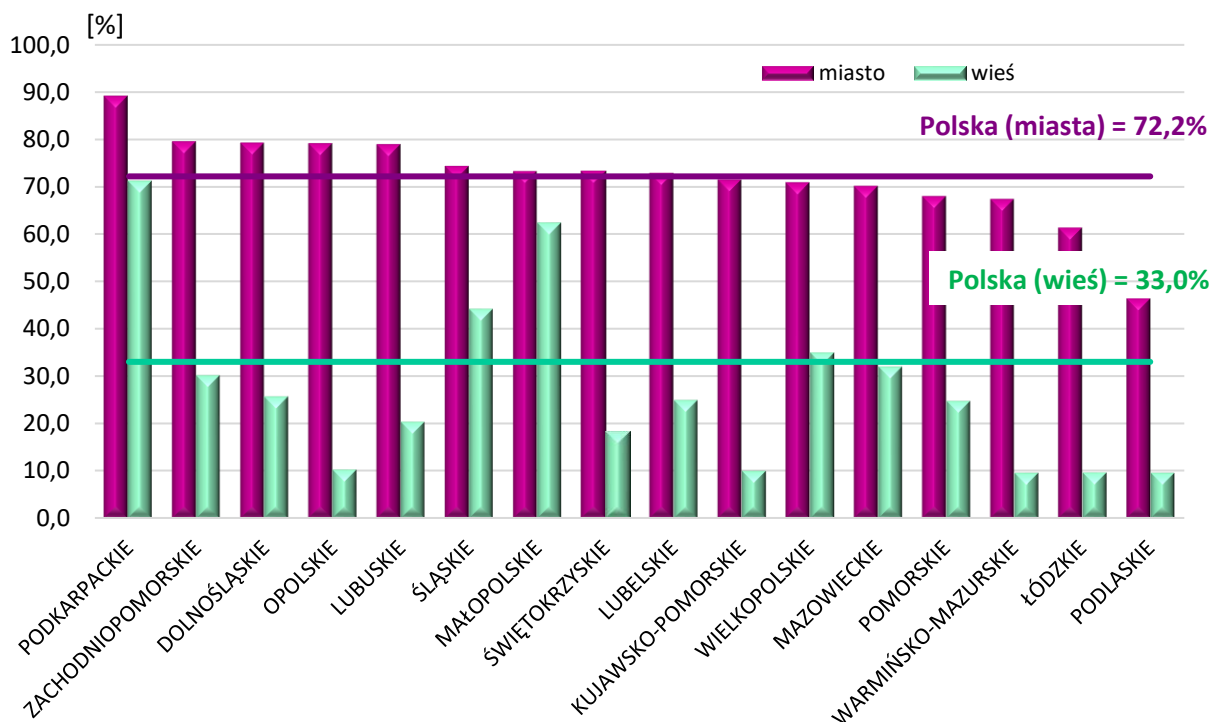
¹⁰² W 2022 r. udział odpadów przeznaczonych do recyklingu w stosunku do ogółu zebranych odpadów komunalnych wynosił 25,8% i wzrósł w porównaniu do 2020 r. o 2,8 p.p. Średni w kraju był natomiast wyższy – 26,7%. Obliczenia własne na podstawie danych GUS

¹⁰³ Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Sieć gazowa

Poziom gazyfikacji na Pomorzu od lat jest niższy niż średni w kraju. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej rośnie powoli i w 2023 r. wynosił 51,7%¹⁰⁴, podczas gdy w kraju osiągnął 56,3%. Nadal utrzymują się bardzo duże dysproporcje między korzystającymi z sieci gazowej mieszkańcami miast i wsi (nieco ponad 43 p.p., podczas gdy w kraju prawie 40 p.p.)¹⁰⁵. Obserwuje się jednak ogólny trend spadkowy udziału korzystających z gazu w miastach, a rosnący na obszarach wiejskich.

Ryc. 35. Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w 2023 r.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

ENERGETYKA

Produkcja i zużycie energii

Pomorskie nie jest znaczącym producentem energii elektrycznej. W rankingu województw znajduje się dopiero na 10. miejscu, a wzrost produkcji energii w stosunku do poprzedniego roku stawia region w środku rankingu (dopiero na 7. miejscu).

¹⁰⁴ W 2022 r. był niższy o 0,3 p.p.

¹⁰⁵ W 2023 r. w miastach odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wynosił 68,0%, na wsi wzrósł z 23,3% w 2022 r. do 24,8% w 2023 r. Dane GUS

Ponadto, Pomorze jest jedynym regionem, gdzie ogólne zużycie energii wzrosło w porównaniu z poprzednim rokiem¹⁰⁶, chociaż nadal cechuje je niższe zużycie na 1 mieszkańca niż średnio w kraju (o 9%)¹⁰⁷. Różnica ta jednak nieco zmalała w stosunku do poprzedniego roku, ze względu na spadek średniego zużycia energii na 1 mieszkańca w kraju.

Niższe niż średnie w kraju jest również zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, zarówno w pomorskich miastach jak i na obszarach wiejskich¹⁰⁸. W miastach już od 2021 r. obserwuje się spadek zużycia energii elektrycznej. W 2023 r. w porównaniu do poprzedniego roku, spadło nieznacznie, bo o 0,5 %, na wsi natomiast wzrosło o prawie 2%.

Zużycie energii elektrycznej w regionie przekracza jego możliwości wytwórcze, ale deficyt produkcji energii maleje, ponieważ w coraz większym stopniu (w ponad 76%) pokrywa ona zapotrzebowanie na energię elektryczną w województwie¹⁰⁹. Nadal jednak zdolności produkcyjne w zakresie energii elektrycznej na Pomorzu, chociaż stale rosną, nie zaspokajają prawie 2200 GWh potrzeb regionu.

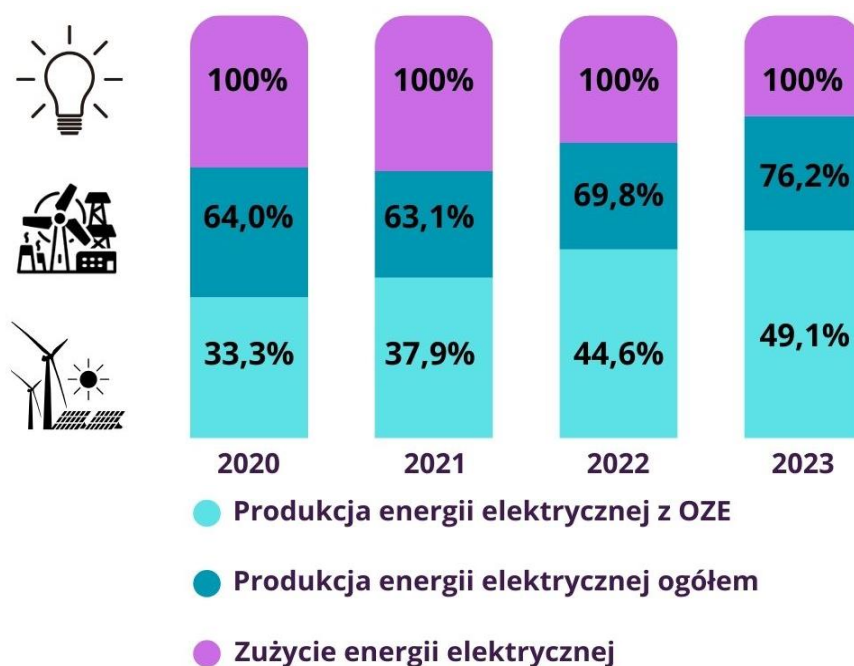
Znaczącą poprawę w kierunku dążenia do samowystarczalności energetycznej region zawdzięcza dynamicznemu rozwojowi energetyki z odnawialnych źródeł energii (OZE). W 2023 r. produkcja energii z OZE przekroczyła w regionie 4500 GWh (w porównaniu z 2020 r. nastąpił wzrost o 54%) i Pomorskie utrzymało status trzeciego producenta energii elektrycznej z OZE w kraju.

¹⁰⁶ W 2023 r. na Pomorzu zużycie energii elektrycznej wzrosło w porównaniu do 2022 r. o 1,2%, podczas, gdy w Polsce spadło o nieco ponad 5%.

¹⁰⁷ W 2023 r. wynosiło na Pomorzu 3885 kWh, podczas, gdy w Polsce 4267 kWh. Dane GUS

¹⁰⁸ W pomorskich miastach w 2023 r. zużycie wyniosło 741 kWh na 1 mieszkańca, wobec 780 kWh średnio w miastach Polski. Na wsi było nieco wyższe i na Pomorzu wyniosło 789 kWh i było niższe od średniego na obszarach wiejskich w Polsce – 804 kWh. Dane GUS

¹⁰⁹ W 2023 r. produkcja energii elektrycznej w regionie zaspokajała 76,2% potrzeb, rok wcześniej 69,8%, a w 2000 r. – 59%. Dane GUS

Ryc. 36. Udział produkcji energii elektrycznej do zużycia energii elektrycznej ogółem

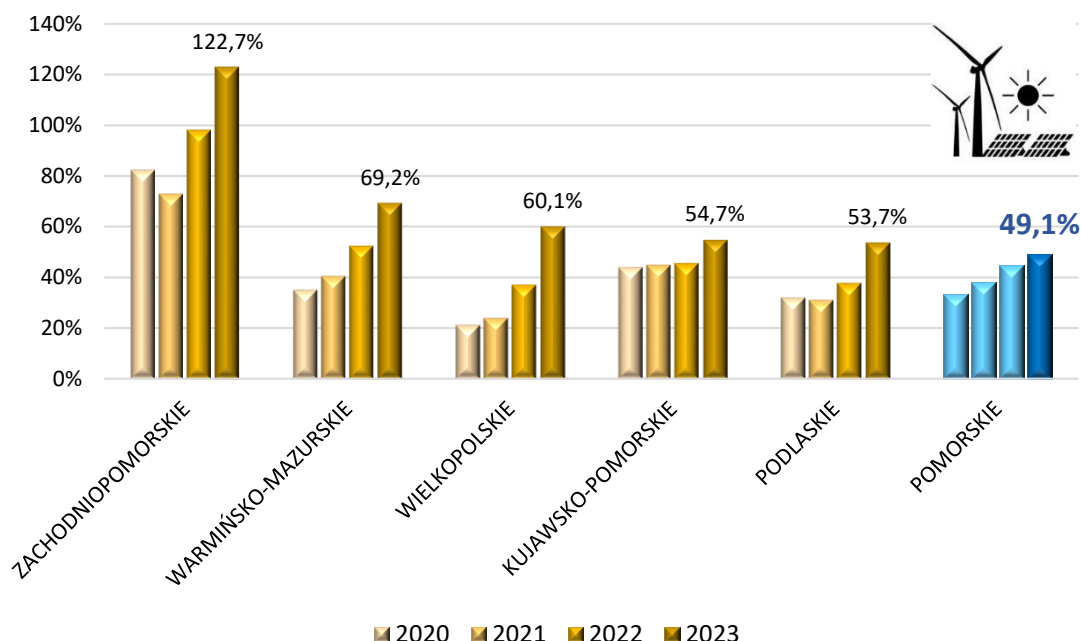
Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

W 2023 r., 64,5% produkowanej energii elektrycznej w regionie pochodziło z OZE, a w porównaniu z 2020 r. nastąpił tu wzrost o prawie 8 p.p. W efekcie, czysta energia zaspokajała prawie połowę potrzeb energetycznych regionu – 49,1% (w Polsce –28,5%), podczas gdy rok wcześniej – prawie 45%¹¹⁰. Mimo to, przez wzgląd na wzrost zużycia energii, Pomorskie przesunęło się pod tym względem w rankingu z 4. na 6. miejsce w kraju.

Większość produkowanej energii elektrycznej w regionie pochodziła z elektrowni wiatrowych. Do głównych problemów pomorskiej elektroenergetyki zalicza się jednak niedostatecznie rozwiniętą infrastrukturę przesyłową i dystrybucyjną oraz zły stan techniczny sieci.

¹¹⁰ Obliczenia na podstawie danych GUS

Ryc. 37. Województwa o najwyższym w Polsce udziale produkcji energii elektrycznej z OZE do zużycia energii ogółem

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS

Rok 2021 był rekordowym rokiem sprzedaży ciepła, a po nim, każdego roku spadała ona we wszystkich regionach. Wyjątkiem jest województwo zachodniopomorskie, które w 2023 r. jako jedyne zanotowało wzrost sprzedaży ciepła w porównaniu z rokiem poprzednim.

Sprzedaż ciepła w latach 2021-2023 spadła na Pomorzu o ponad 10% i spadek dotyczył nie tylko sprzedaży ciepła w budynkach mieszkalnych (o 12%), ale też w urzędach i instytucjach (choć tylko o 3%)¹¹¹. Był to jednak jeden z mniejszych spadków w Polsce, bo np. w województwie podkarpackim wynosił on w tym okresie prawie 25%.

Nadal jednak w 2023 r. Pomorskie było jednym z większych konsumentów ciepła w kraju (po Mazowszu, Śląsku i Małopolsce), co przełożyło się na wysoką sprzedaż ciepła w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W 2023 r. przesunęła ona Pomorskie z 5. na 3. miejsce w kraju.

Jakość powietrza

Chociaż każdego roku maleje, nadal zbyt duży wolumen ciepła wytwarzany jest w rozproszonych źródłach – indywidualnych kotłach i piecach na paliwa stałe. W 2020 r. na Pomorzu weszły w życie trzy uchwały antysmogowe, które określają terminy wymiany starych urządzeń grzewczych na nowe, zależnie od ich wieku i emisji szkodliwych substancji. Od 1 września 2024 r. obowiązuje zakaz użytkowania urządzeń grzewczych pozaklasowych, nieposiadających tabliczki znamionowej lub niespełniających wymogów co najmniej dla klasy 3. Wg szacunków, do 2024 r. około jedna trzecia tego typu kotłów i pieców została wymieniona, ale do likwidacji pozostało jeszcze ok. 77 tys. „kopciuchów”. Ograniczenie ogrzewania domów urządzeniami na paliwa stałe wpłynie na

¹¹¹ Obliczenia na podstawie danych GUS

zmniejszenie występowania tzw. niskiej emisji, przekroczeń standardów jakości powietrza i względnie dużej emisji dwutlenku węgla, szczególnie w miastach.

Celem uchwał antysmogowych jest poprawa jakości powietrza w województwie pomorskim, w tym ograniczenie emisji benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, który stanowi największy problem. Badania wykazały, że przekroczenie normy w tym zakresie wystąpiło w 2018 r. aż w 108 pomorskich gminach¹¹². Sytuacja ulega systematycznej poprawie, jednak, podobnie jak w latach poprzednich, wysokie wartości stężeń tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych (styczeń – marzec, październik – grudzień). Przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w 2023 r. zarejestrowały dwie z pięciu stacji pomiarowych w województwie, obie znajdujące się w strefie pomorskiej: w Lęborku oraz w Kościerzynie. W 2024 r. nie odnotowano przekroczeń poziomu docelowego w zakresie tego zanieczyszczenia, trzeba jednak mieć na uwadze, że był to najcieplejszy rok w historii pomiarów jakości powietrza. Na stacji znajdującej się w aglomeracji trójmiejskiej przekroczenia nie odnotowano od 6 lat¹¹³.

W sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu, spowodowany obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze warunkami meteorologicznymi. W 2024 roku nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. Odnotowano jednak, przekroczenie poziomu celu długoterminowego, które wystąpiło na stacji pomiarowej w Lęborku.

Ogólny stan jakości powietrza w regionie jest aktualnie relatywnie dobry. Na przeważającym obszarze województwa pomorskiego w ostatnich latach występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) w odniesieniu do: dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu, pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀ metali: ołowiu, arsenu, kadmu i niklu¹¹⁴.

Z uwagi na wejście w życie w 2024 r. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/2881 w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, która wprowadza nowe, bezpieczniejsze dla zdrowia ludzi normy jakości powietrza, działania i inwestycje na rzecz poprawy tej jakości będą musiały być nie tylko kontynuowane, ale prawdopodobnie także intensyfikowane.

¹¹² <https://pomorskie.eu/uchwaly-antysmogowe-juz-dzialaja-czas-kopciuchow-na-pomorzu-dobiegkonca/>

¹¹³ Roczna ocena jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2025

¹¹⁴ Ibidem

ROZDZIAŁ II

KLUCZOWE DZIAŁANIA

Zarządu Województwa
Pomorskiego w 2024 roku

Działania strategiczne

Do najważniejszych działań Zarządu Województwa Pomorskiego zrealizowanych w 2024 r. należą:

- udział w dyskusji na temat przyszłości polityki spójności UE po 2027 r., w tym w opracowaniu stanowisk Konwentu Marszałków Województw RP i Związku Województw RP dotyczących przyszłości polityki spójności UE; współpraca z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej w opracowaniu stanowiska Rządu RP dotyczącego przyszłej polityki spójności oraz rezolucji Komitetu Regionów w sprawie odnowionej polityki spójności po 2027 r. niepozostawiającej nikogo w tyle;
- realizacja programu **Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027**, w tym m.in. przyjmowanie zestawów kryteriów wyboru projektów, przyjmowanie regulaminów wyboru projektów, aktualizacje Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, zmiany harmonogramu naborów wniosków, działania szkoleniowo-promocyjne.

W 2024 r. ze środków EFRR ogłoszono łącznie 20 naborów, w tym m.in. w obszarze: wsparcia przedsiębiorstw, efektywności energetycznej, zrównoważonej gospodarki wodnej oraz gospodarki o obiegu zamkniętym, mobilności miejskiej, infrastruktury drogowej, a także podpisano 33 umowy o dofinansowanie. Ze środków EFS+ w 2024 r. ogłoszono łącznie 17 naborów m.in. w obszarze: aktywizacji zawodowej, edukacji, usług społecznych i zdrowotnych, społeczeństwa obywatelskiego, integracji imigrantów oraz zawarto 280 umów o dofinansowanie.

Przeprowadzono również ocenę wyniku przeglądu śródkresowego Programu, w wyniku której dokonano korekty opisu interwencji i alokacji zasobów finansowych w podziale na priorytety oraz zmiany celów końcowych. Nie zidentyfikowano natomiast potrzeby przeznaczenia kwoty elastyczności na inne niż dotychczas priorytety FEP 2021-2027;

- realizacja **Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT)** zawartych pomiędzy Samorządem Województwa Pomorskiego, a działającymi w partnerstwie jednostkami samorządu terytorialnego (JST) z pięciu obszarów funkcjonalnych (OF) wyznaczonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030¹¹⁵ (tj. Światowy Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie, Strefa Przybrzeżna, Środkowe Pomorze, Wschodnie Powiśle, Żuławy) – instrument ZPT daje możliwość uzyskania preferencji przekładających się na kryteria wyboru projektów w ramach procedur oceny i wyboru projektów do dofinansowania w ramach wybranych Priorytetów i celów szczegółowych programu FEP 2021-2027.

W 2024 r. **zaktualizowano Porozumienia** dla następujących OF: Światowy Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie, Strefa Przybrzeżna, Środkowe Pomorze oraz Wschodnie Powiśle – aktualizacja dotyczyła w szczególności uzupełnienia Porozumień o przedsięwzięcia z obszaru deinstytucjonalizacji usług społecznych i zdrowotnych, adaptacji do zmian klimatu oraz efektywności energetycznej;

- realizacja **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)** – instrumentem ZIT w ramach programu FEP 2021-2027 zostało objętych dziewięć związków ZIT dla miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF), tj. MOF: Bytowa, Chojnic – Człuchowa, Słupska – Ustki, Kościerzyny, Kwidzyna, Malborka – Sztumu, Lęborka, Starogardu Gdańskiego oraz Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (OMG-G-S); w ramach FEP dla dziewięciu ZIT dedykowano

¹¹⁵ Uchwała nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

343,2 mln euro, w tym 320,1 mln euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i 23,1 mln euro z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) na przedsięwzięcia dotyczące poprawy efektywności energetycznej, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, różnorodności biologicznej, zrównoważonej mobilności miejskiej, infrastruktury zdrowotnej, integracji migrantów, a w MOF OMG-G-S dodatkowo infrastruktury i usług społecznych.

W 2024 r. Instytucja Zarządzająca przyjęła **pozytywne opinie dla Strategii ZIT** następujących MOF: Słupska – Ustki, Starogardu Gdańskiego, Kwidzyna, Malborka – Sztumu, Lęborka oraz Bytowa, a także Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot; ponadto w 2024 r. podpisano **Porozumienia w sprawie realizacji instrumentu ZIT** w zakresie możliwości finansowania w ramach FEP 2021-2027 dla trzech MOF: Słupska – Ustki, Starogardu Gdańskiego oraz Malborka – Sztumu.

W dniu 27 lutego 2024 r. zawarto pomiędzy IZ FEP 2021-2027, a Stowarzyszeniem OMG-G-S, występującym jako Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, Porozumienie w sprawie realizacji instrumentu ZIT oraz **powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej** w ramach FEP 2021-2027;

- podpisanie umów na realizację strategii **rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność** (RLKS) z lokalnymi grupami działania w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 i Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, a także prowadzenie we współpracy z lokalnymi grupami działania z terenu województwa pomorskiego prac związanych z opracowaniem dokumentacji niezbędnej do ogłoszenia konkursów w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju – instrument RLKS jest wykorzystywany po raz pierwszy w ramach „programu regionalnego” dla województwa pomorskiego;
- prace nad realizacją innych instrumentów terytorialnych w ramach FEP 2021-2027 – **programów rewitalizacji**, w tym m.in. przyjęcie „Zasad dotyczących wspierania rewitalizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”, szkolenia informacyjne dla przedstawicieli miast, podział środków przeznaczonych z FEP 2021-2027 na działania rewitalizacyjne na podstawie Deklaracji przedłożonych przez miasta, przyjęcie „Procedury opiniowania gminnych programów rewitalizacji w województwie pomorskim”, powołanie Zespołu do spraw rewitalizacji UMWP;
- **wybór partnerów finansujących** w ramach realizacji programu FEP 2021-2027 w działaniach, w których przewidziano wykorzystanie **instrumentów finansowych** (Działanie 1.6 Wsparcie MŚP – wsparcie pozadotacyjne, Działanie 2.5 Efektywność energetyczna – wsparcie pozadotacyjne, Działanie 2.8 Odnawialne źródła energii – wsparcie pozadotacyjne, Działanie 2.14 Gospodarka o obiegu zamkniętym – wsparcie pozadotacyjne), proces ten będzie kontynuowany w 2025 r. W ramach Działania 1.6 wybrani partnerzy finansujący udzielili pierwszych wsparć ostatecznym odbiorcom;
- finalizowanie wdrażania **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020** – zakończenie procesu realizacji i rozliczania projektów; w zakresie EFRR zrealizowano łącznie 1083 projekty o wartości 9 743 274 837 zł, a w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) 1232 projekty o wartości 2 887 880 176 zł;

- kontynuacja **obchodów 25-lecia Samorządu Województwa Pomorskiego**, w ramach których m.in.: przeprowadzono akcję promocyjną „Wspólnie tworzymy Pomorskie” mającą na celu kreowanie postaw obywatelskich oraz tożsamości regionalnej i identyfikacji z Pomorzem; zaprezentowano wyniki badania dotyczącego tożsamości Pomorzan¹¹⁶; wręczono wyróżnienia osobom, które w szczególny sposób przyczyniły się do rozwoju województwa w różnych obszarach tematycznych; wydano publikację pt. „Pomorskie. Tak się zmienialiśmy. 25 lat Samorządu Województwa Pomorskiego” prezentującą zmiany jakie zaszły w regionie w minionym ćwierćwieczu;
- obchody **20. rocznicy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej**, w tym m.in.: zorganizowanie Konferencji „20 lat Pomorza w Unii Europejskiej”, na której zaprezentowano efekty wykorzystania funduszy europejskich na Pomorzu, Dni Otwarte Funduszy Europejskich 2024 (DOFE), których celem była promocja projektów zrealizowanych dzięki wsparciu środków unijnych, udział w Pikniku Europejskim „Zjednoczeni w różnorodności”, udział w II Wielokulturowym Pikniku Rodzinnym World Refugee Day 2024, działania informacyjne i promocyjne skierowane do mieszkańców Pomorza na temat korzyści wynikających z obecności w UE oraz możliwości pozyskania środków na realizację projektów w ramach FEP 2021-2027;
- przystąpienie do sporządzenia **zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego** (Uchwała nr 783/LXIII/24 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 marca 2024 r.) – w wyniku przeprowadzonej okresowej oceny obowiązującego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego¹¹⁷, uzasadnione i celowe stało się przystąpienie do prac nad zmianą Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030, w tym aktualizacji jego powiązań z obowiązującymi dokumentami określającymi kierunki rozwoju kraju i regionu;
- podjęcie dnia 23 grudnia 2024 r. Uchwały nr 1579/52/24 Zarządu Województwa Pomorskiego w sprawie zatwierdzenia **projektu Audytu Krajobrazowego Województwa Pomorskiego** i przeprowadzenie procesu jego opiniowania przez organy wymienione w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, tj. regionalnego dyrektora ochrony środowiska, dyrektorów parków narodowych i krajobrazowych położonych w granicach województwa, wojewódzkiego konserwatora zabytków oraz rad gmin położonych na terenie województwa;
- **włączenie** przez władze rządowe i samorządowe **Agencji Rozwoju Pomorza S.A. (ARP) do procesu koordynacji współpracy z inwestorem** Polskie Elektrownie Jądrowe Sp z o.o. **i Konsorcjum wykonawców** Bechtel&Westinghouse **przy budowie elektrowni jądrowej** Lubiatowo-Kopalino m.in. w obszarach wspierania local contentu oraz zarządzania procesem tworzenia modelu bazy noclegowej dla pracowników;

¹¹⁶ „Postawy i zachowania mieszkańców województwa pomorskiego w kontekście budowania tożsamości Pomorzan” – raport z badania zrealizowanego przez konsorcjum Instytutu Kaszubskiego i Fundacji IBRIS przy wsparciu Pomorskiego Centrum Badań nad Kulturą Uniwersytetu Gdańskiego

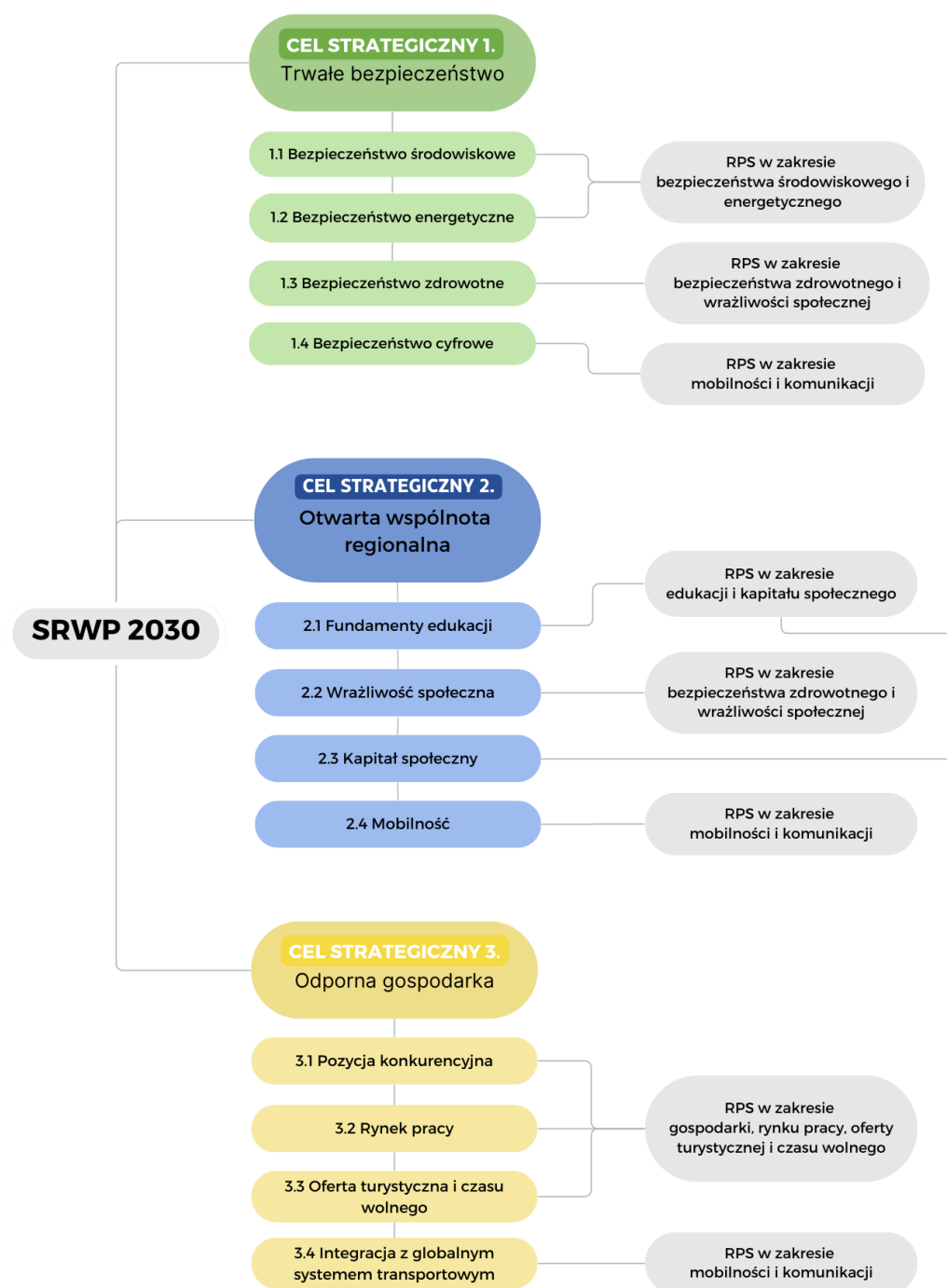
¹¹⁷ Uchwała nr 290/530/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 7 marca 2024 r. w sprawie przyjęcia „Raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego. Ocena realizacji inwestycji w latach 2017-2022”

- przygotowanie i przekazanie stronie rządowej przez Marszałka Województwa Pomorskiego wraz z 24 wóldarzami powiatów lęborskiego, puckiego i wejherowskiego oraz gmin z tych obszarów **Programu adaptacji dróg samorządowych na potrzeby budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce** – dokument określa listę potrzeb inwestycyjnych związanych z dostosowaniem infrastruktury drogowej do wzmożonego ruchu związanego z budową elektrowni i infrastruktury towarzyszącej, ponadto stanowi wkład do dyskusji o rewizji rządowego Programu wspierania inwestycji jednostek samorządu terytorialnego w związku z realizacją kluczowych inwestycji w zakresie strategicznej infrastruktury energetycznej w województwie pomorskim;
- udział we wdrażaniu **programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej na lata 2021-2027** w ramach Komitetów Monitorujących – Komitety Monitorujące są organem z reprezentacją wszystkich państw należących do programu, podejmują decyzje w sprawie wniosków projektowych, nadzorują ogólną realizację i są odpowiedzialne za prawidłowe wykorzystanie funduszy; członkostwo w Komitetach Monitorujących zapewnia wpływ na kształt programów.

Najważniejsze działania mające na celu realizację celów SRWP 2030

Zarząd Województwa Pomorskiego realizuje liczne działania dotyczące kluczowych obszarów istotnych dla rozwoju regionu w ramach realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030. Dokumentami wiodącymi w realizacji SRWP 2030 są Regionalne Programy Strategiczne.

Ryc. 38. Powiązanie celów SRWP 2030 z Regionalnymi Programami Strategicznymi

Źródło: Opracowanie własne

Do najważniejszych działań zrealizowanych w 2024 r. w ramach poszczególnych Celów Strategicznych SRWP 2030 należą:

Cel Strategiczny 1. Trwałe bezpieczeństwo:

- podpisanie umowy z Komisją Europejską (KE) o dofinansowanie **projektu strategicznego LIFE „Wdrożenie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego (PGOWP) uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami komunalnymi oraz zasady gospodarki cyrkularnej (GOZ)”** (akronim: LIFE Pom GOZilla.PL),
- realizacja zobowiązania SWP dotyczącego **przyjęcia planów ochrony dla wszystkich parków krajobrazowych** położonych na terenie województwa pomorskiego,
- kontynuacja i stymulowanie funkcjonowania **Pomorskiej Platformy Rozwoju Morskiej Energetyki Wiatrowej na Bałtyku**,
- kontynuacja współpracy w ramach rządowych **porozumień sektorowych** na rzecz rozwoju **morskiej energetyki wiatrowej** oraz **gospodarki wodorowej** w Polsce,
- realizacja **dwóch projektów wodorowych** w ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorska Dolina Wodorowa”**,
- realizacja działań związanych z **promocją zdrowia i profilaktyką chorób**, w tym prace związane z opracowaniem czterech Programów Polityki Zdrowotnej, których realizację planuje się sfinansować ze środków Unii Europejskiej (UE) oraz środków SWP,
- **przebudowa** III piętra budynków nr 29 oraz 5 i 6 **Szpitala im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku** na potrzeby ortopedii kręgosłupa – COPERNICUS PL Sp. z o.o.,
- **przebudowa** pomieszczeń na potrzeby Pododdziału Chirurgii Rekonstrukcji Głowy i Szyi w **Szpitalu Morskim im. PCK** – II etap – Szpitale Pomorskie Sp. z o.o.,
- **przebudowa** pawilonu nr 19 w **Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym im. prof. T. Bilikiewicza** w Gdańsku,
- **wsparcie ratownictwa medycznego** poprzez zakup ambulansów i motocykla ratunkowego dla Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku i Słupsku,
- zmiana studium wykonalności przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorski Węzeł Informacji Przestrzennej”**,
- finalizacja realizacji przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorskie e-Zdrowie”**,
- prowadzenie analiz dotyczących przygotowania do realizacji przedsięwzięć strategicznych **„Cyber-Pomorze 2030”** oraz **„Pomorskie e-Zdrowie 2030”**,
- monitorowanie zakresu i postępów realizacji inwestycji dotyczących **rozbudowy szerokopasmowej infrastruktury dostępowej** prowadzonych na obszarze województwa pomorskiego.

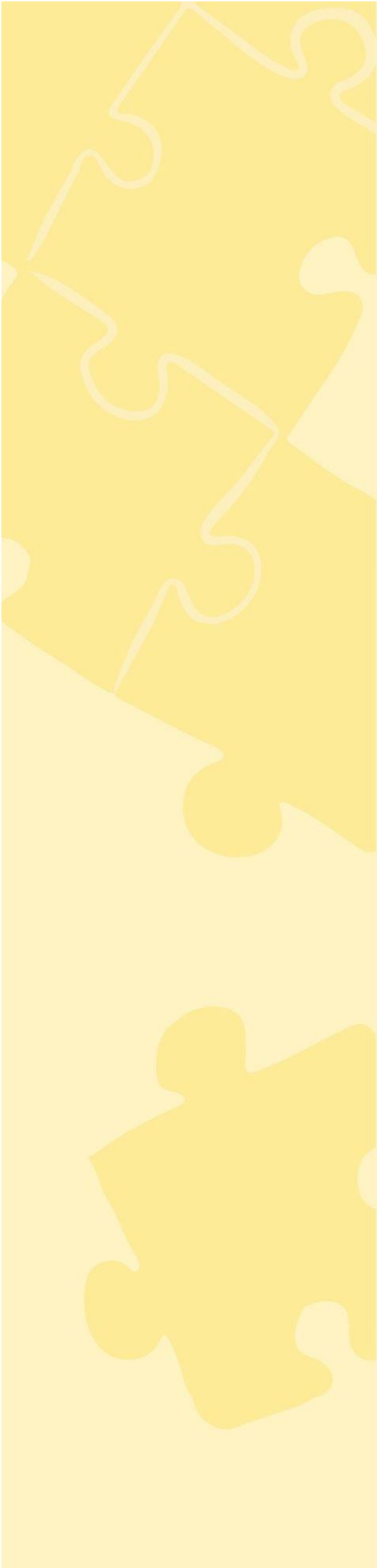
Cel Strategiczny 2. Otwarta wspólnota regionalna:

- rozpoczęcie finansowania przedsięwzięć strategicznych w ramach FEP 2021-2027: „**Regionalne wsparcie szkół i placówek oświatowych**”, „**Pomorskie wsparcie edukacji włączającej**”, „**Zdolni z Pomorza**”, „**Kształtowanie sieci szkół zawodowych w regionie – etap II**”,
- przystąpienie do realizacji projektu pn. „**Pomorskie WELCOME Center!**” (centra integracji cudzoziemców) oraz przyjęcie **Planu Strategicznego międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego**,
- upowszechnianie idei **przedsiębiorczości społecznej** – organizacja targów Ekonomii Społecznej i święta Pomorskiej Ekonomii Społecznej w ramach Jarmarku św. Dominika,
- wprowadzenie kategorii „**lider ekonomii społecznej**” w ramach nagrody **Gryf Gospodarczy**,
- prowadzenie programu mentoringowego **RewolucjeES**,
- podpisanie **Paktów na Rzecz Ekonomii Społecznej** podczas II Kongresu Pomorskiej Ekonomii Społecznej,
- realizacja **szkoleń** dla pracowników instytucji pomocy, integracji społecznej, podmiotów świadczących usługi społeczne, a także podmiotów organizujących system wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji oraz jego otoczenie – **projekt „Włączamy Pomorskie”**,
- dofinansowanie projektów w zakresie **oferty aktywności społecznej dla seniorów** realizowanych przez organizacje pozarządowe (NGO),
- intensyfikacja działań w zakresie podnoszenia **kompetencji kadr kultury**,
- wprowadzenie **nowych technologii**, w tym sztucznej inteligencji, do **instytucji kultury** podległych SWP,
- **zakup i odbiór taboru** do organizacji regionalnych i metropolitalnych przewozów kolejowych,
- realizacja przedsięwzięcia strategicznego „**Pomorska Kolej Metropolitalna Etap II – budowa linii kolejowej na odcinku Gdańsk Śródmieście – Węzeł Kowale – dokumentacja projektowa**”, w tym realizacja projektu zagospodarowania otoczenia projektowanej linii,
- realizacja **Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności** – system FALA,
- **realizacja przedsięwzięć strategicznych** w ramach rozwoju **infrastruktury drogowej** dróg wojewódzkich,
- realizacja zadań z zakresu **poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego** w ciągu dróg wojewódzkich.

Cel Strategiczny 3. Odporna gospodarka:

- weryfikacja obszarów **Inteligentnych Specjalizacji Pomorza** oraz wybór **Regionalnych Agend Badawczych** wraz z projektami badawczo-rozwojowymi,
- jubileusz **25-lecia Nagrody Pomorskiej Gryf Gospodarczy**, podczas którego uhonorowano również firmy, które wywarły znaczący wpływ na rozwój gospodarczy minionego ćwierćwiecza,

- kontynuacja rozwoju systemu obsługi inwestora oraz pozyskiwania i utrzymania talentów w ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Invest in Pomerania 2030”**,
- rozwijanie oferty usług **poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej**, w tym rozwój Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego na rzecz rozwoju kształcenia ustawicznego w regionie,
- wdrażanie **projektów aktywizacji zawodowej** osób pozostających bez pracy w ramach programu FEP 2021-2027,
- rozwijanie współpracy pracodawców, organizacji i podmiotów działających w obszarze **zatrudnienia cudzoziemców** w ramach Pomorskiej Platformy Współpracy,
- złożenie wniosku na projekt pn. **„Horse tourism for everyone”** współfinansowany z programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, który otrzymał dofinansowanie i realizowany będzie w latach 2025-2027 przez partnerów z pięciu krajów, a liderem jest Województwo Pomorskie,
- przystąpienie do **Europejskiej Federacji Dróg św. Jakuba z Composteli** jako drugi region z Polski,
- nawiązanie współpracy w zakresie promocji województwa podczas przygotowań do prestiżowego **26. Światowego Jamboree Skautowego Polska 2027**, które odbędzie się w Gdańsku,
- realizacja badań: **„Nastroje pomorskiej branży turystycznej”** oraz **„Sonda doświadczeń i preferencji rowerowych”**, których wyniki dostarczyły cennych informacji na temat sytuacji przedsiębiorców turystycznych oraz preferencji rowerzystów,
- realizacja projektu **DeCoInter** „Dekarbonizacja sektora morskiego i jej wpływ na zieloną transformację energetyczną” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027.

ROZDZIAŁ III

REALIZACJA STRATEGII

Rozwoju Województwa
Pomorskiego 2030

CEL STRATEGICZNY 1. TRWAŁE BEZPIECZEŃSTWO

Cele operacyjne

W ramach CS 1. realizowane są cztery Cele Operacyjne (CO):

- 1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe,
- 1.2 Bezpieczeństwo energetyczne,
- 1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne,
- 1.4 Bezpieczeństwo cyfrowe.

Regionalne Programy Strategiczne

CO 1.1. oraz CO 1.2. realizowane są poprzez działania podejmowane przez ZWP w ramach **RPS w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego**. CO 1.3. realizowany jest w ramach **RPS w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej**, a CO 1.4. w ramach **RPS w zakresie mobilności i komunikacji**, stanowiący Regionalny Plan Transportowy dla województwa pomorskiego 2030.

Inne plany i programy

CS 1. realizowany jest również poprzez plany i programy wynikające z obowiązujących przepisów prawa, tj.:

a) CO 1.1.:

- Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego 2030;

b) CO 1.2.:

- Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu,
- Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu,
- Plan działań krótkoterminowych w zakresie dwutlenku siarki dla strefy aglomeracji trójmiejskiej,
- Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki;

c) CO 1.3.:

- Program doskonalenia jakości w jednostkach wykonujących działalność leczniczą, dla których podmiotem tworzącym lub właścicielem jest Województwo Pomorskie,
- Regionalny Program Polityki Zdrowotnej – rehabilitacja kardiologiczna,

- Pomorski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,
- Regionalny Plan Rozwoju i Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych i Zdrowotnych w Województwie Pomorskim na lata 2023-2025,
- Program „Wolontariat szpitalny”.

Przedsięwzięcia strategiczne

W 2024 r. w ramach CS 1. realizowano poniższe przedsięwzięcia strategiczne.

Tabela 1. Przedsięwzięcia strategiczne CS 1.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
1.	Program Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław do roku 2030 (z uwzględnieniem etapu 2015)	Przedsięwzięcie zakończone. Celem przedsięwzięcia było zwiększenie poziomu skuteczności ochrony przeciwpowodziowej wpływającej bezpośrednio na wzrost potencjału dla zrównoważonego rozwoju Żuław. Realizacja projektu „Kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe Żuław – etap II – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku” została zakończona w listopadzie 2023 r.
2.	Optymalizacja sieci obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim – etap II	Celem przedsięwzięcia jest ukształtowanie spójnej struktury ekologicznej województwa i jej ochrona poprzez przygotowanie indywidualnych uchwał dla poszczególnych obszarów chronionego krajobrazu (przy jednoczesnej weryfikacji przebiegu granic tych obszarów oraz obowiązujących w nich zakazów). W 2024 r. Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego przystąpiło do przygotowania dokumentacji dla pięciu obszarów chronionego krajobrazu.
3.	Realizacja zapisów planów ochrony przyjętych dla parków krajobrazowych należących do Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych	Przedsięwzięcie ma na celu realizację zapisów planów ochrony dla parków krajobrazowych należących do Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych (PZPK). W 2024 r. ustanowiono Plany ochrony dla trzech parków krajobrazowych: Nadmorskiego, „Mierzei Wiślanej” i „Doliny Słupi”, które były ostatnimi z parków krajobrazowych należących do PZPK, które nie posiadały jeszcze planów ochrony. Tym samym w 2025 r. planowane jest wykonanie dokumentacji przygotowawczej dla zadania, a następnie przystąpienie do jego realizacji.

Uruchomienie przedsięwzięcia planowane jest w 2025 r.

4.	Budowa nowej instalacji unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych poprzez ich termiczne przekształcanie z wytwarzaniem energii w kogeneracji na terenie Szpitala Specjalistycznego im. J.K. Łukowicza w Chojnicach	Celem przedsięwzięcia jest rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów medycznych i weterynaryjnych powstających na obszarze województwa pomorskiego. W 2024 r. dokonano analiz finansowych ewentualnego kredytu, który należałoby zaciągnąć w związku ze zwiększonymi kosztami inwestycji związanymi m.in. ze zmienną sytuacją ekonomiczną oraz inflacją.
5.	Poprawa bezpieczeństwa ekosystemu rzeki Raduni poprzez budowę Kolektora Żuławskiego odprowadzającego ścieki komunalne z obszaru Miasta i Gminy Pruszcz Gdański do oczyszczalni Wschód	Budowa Kolektora Żuławskiego (układ lokalnych przepompowni ścieków połączony rurociągami biegnącymi do Oczyszczalni Wschód) zapewni odbiór ścieków z całego terenu Miasta Pruszcz Gdański oraz południowej i wschodniej części Gminy Pruszcz Gdański. Projekt pozwoli na wyeliminowanie tranzytu ścieków rurociągiem ułożonym pod dnem Kanału Raduni. W 2024 r. została podpisana umowa na opracowanie dokumentacji projektowej na budowę kolektora, a Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku wydała postanowienie o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.
6.	Budowa centralnej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Sztum w Subregionie Nadwiślańskim, zapewniającej spełnienie wymagań dyrektywy ściekowej, szczególnie podwyższonego usuwania biogenów	Celem przedsięwzięcia jest ustabilizowanie i osiągnięcie długotrwałego efektu w zakresie dochowania wymaganej jakości ścieków, a tym samym spełnienia wymagań dyrektywy 91/271/EWG w zakresie warunku III – standard oczyszczania. W 2024 r. w ramach realizacji przedsięwzięcia zostały wykonane następujące zadania: – podpisano umowę o dofinansowanie przedsięwzięcia pn. „Przebudowa i rozbudowa miejskiej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Sztumie”, – uzyskano pozwolenia na budowę i rozbiórkę sieci elektroenergetycznej, – ogłoszono postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy zadania pn. „Przebudowa i rozbudowa miejskiej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Sztumie”.

7.	Poprawa jakości oraz ograniczenie strat wody w Centralnym Wodociągu Żuławskim – etap II	Celem projektu jest zapewnienie mieszkańcom Żuław i Mierzei Wiślanej odpowiedniej ilości i jakości wody pitnej oraz niezawodności dostawy przy jednoczesnym ograniczeniu strat w systemie. Zaplanowano szereg inwestycji. W 2024 r. wykonano projekt zamienny dotyczący wymiany sieci magistrali azbestocementowej na odcinku Nowy Dwór Gdański – Stegna oraz złożono wnioski o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).
8.	Pomorski Archipelag Wysp Energetycznych	Przedsięwzięcie obejmuje szereg inicjatyw mających na celu powstanie na terenie województwa pomorskiego wysp energetycznych, czyli niezależnych energetycznie systemów grupujących producentów, konsumentów oraz prosumentów, charakteryzujących się możliwością regulacji energii produkowanej i zużywanej w ramach systemu. W 2024 r. rozpoczęto wstępną identyfikację projektów, a 51 podmiotów wyraziło zainteresowanie ich realizacją. Wstępne karty projektów przesłały 22 podmioty. W wyniku konsultacji 10 gmin zaktualizowało swoje projekty.
9.	Pomorska Dolina Wodorowa	Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie udziału wodoru, jako paliwa w transportowym mikście energetycznym województwa pomorskiego. Przedsięwzięcie obejmuje szereg inicjatyw, w tym rozwijanie koncepcji typu „power to gas” na terenie województwa pomorskiego, gdzie wodór może być produkowany ze źródeł odnawialnych. Przewiduje się realizację zastosowania zielonego wodoru celem magazynowania nadwyżek energii odnawialnej oraz wykorzystania go jako paliwa w transporcie publicznym. W 2024 r. powołano zespół ds. offshoru i wodoru. https://klasterwodorowy.pl/klaster-technologie-wodorowych-tworzy-pierwsza-miedzysektorowa-grupe-robocza-offshore2hydrogen,281,pl
10.	Pomorski Fundusz Antysmogowy – wsparcie samorządów we wdrażaniu postanowień uchwał	Przedsięwzięcie ma na celu utworzenie funduszu antysmogowego, z którego będą udzielane preferencyjne pożyczki (w uzasadnionych przypadkach z komponentem umorzeniowym) na:

	antysmogowych dla województwa pomorskiego	– wymianę nieefektywnych ekologicznie źródeł ciepła bądź podłączenie pod gminną sieć ciepłowniczą, – niezbędną termomodernizację budynków, – rozbudowę gminnej sieci ciepłowniczej. W 2024 r. kontynuowano działania wdrożeniowe. Rozstrzygnięto trzy postępowania przetargowe, w wyniku których zawarto trzy umowy operacyjne, na podstawie których oferowane są nieoprocentowane pożyczki antysmogowe dla mieszkańców danych obszarów. Zawarto trzy nowe porozumienia z gminami lub ich związkami w zakresie wspólnego przeprowadzenia postępowania i udzielenia zamówienia publicznego zmierzającego do wdrożenia Pożyczki Antysmogowej na kolejnych obszarach.
11.	Jakość i bezpieczeństwo w podmiotach leczniczych	Przedsięwzięcie ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców województwa poprzez podniesienie jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych, w tym w szczególności w podmiotach leczniczych, dla których właścicielem lub współlnikiem jest WP. Będzie realizowane poprzez projekty o charakterze społecznym i inwestycyjnym. W zakresie inwestycyjnym realizowane są projekty dot.: odwracania piramidy świadczeń (opieka ambulatoryjna, deinstytucjonalizacja opieki psychiatrycznej i diagnostyka), rehabilitacji dziennej, standardów dostępności oraz telemedycyny i teleopieki. W zakresie psychiatrii realizowany będzie projekt grantowy pn.: „Lepsza przyszłość. Wsparcie pomorskiej psychiatrii”, który obejmuje poprawę jakości i dostępności do usług zdrowotnych w obszarze leczenia psychiatrycznego, w szczególności dzieci i młodzieży, w formach zdeinstytucjonalizowanych. W 2024 r. opracowano plan przedsięwzięcia, który został zatwierdzony przez ZWP. Dodatkowo, ZWP zatwierdził uchwałą identyfikację projektu grantowego pn.: „Lepsza przyszłość. Wsparcie pomorskiej psychiatrii”. Dodatkowo realizowany będzie projekt dot. wzmocnienia i podnoszenia kompetencji kadry

systemu ochrony zdrowia, w tym podmiotów leczniczych pn.: "Profesjonalne kadry systemu ochrony zdrowia w województwie pomorskim".

W 2024 r. toczyły się również ustalenia w zakresie wyboru pakietu projektów inwestycyjnych realizujących przedsięwzięcie oraz realizacji projektu w zakresie wzmocnienia i podnoszenia kompetencji kadry systemu ochrony zdrowia, w tym kadry podmiotów leczniczych SWP.

12.	Cyber-Pomorze 2030	Celem przedsięwzięcia jest podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa i ochrony danych jednostek administracji publicznej na terenie województwa pomorskiego. W 2024 r. prowadzono analizy związane z przygotowaniem przedsięwzięcia do realizacji.
13.	Pomorskie e-Zdrowie 2030	Przedsięwzięcie ma na celu poprawę jakości i dostępności usług medycznych świadczonych na obszarze województwa oraz poprawę efektywności podmiotów leczniczych, dla których Województwo Pomorskie jest organem tworzącym. Jest ono kontynuacją przedsięwzięcia „Pomorskie e-Zdrowie”. W 2024 r. prowadzono analizy związane z przygotowaniem przedsięwzięcia do realizacji.
14.	Pomorski Węzeł Informacji Przestrzennej	Celem przedsięwzięcia jest wzrost efektywności dostępu do informacji o województwie poprzez budowę aplikacji wraz z zasilaniem jej danymi geoprzestrzennymi baz danych prowadzonych i wykorzystywanych przez komórki UMWP i jednostki organizacyjne SWP do realizacji ich zadań. W 2024 r. rozszerzono planowany zakres przedsięwzięcia o e-usługi. W związku z tym zlecono korektę opracowanego wcześniej studium wykonalności projektu.

Źródło: Opracowanie własne

CO 1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe

Adaptacja do zmian klimatu oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu

1. Mając na uwadze wyzwania oraz zobowiązania SWP zapisane w SRWP 2030, UMWP we współpracy ze Związkiem Miast i Gmin Morskich zorganizował ósmą edycję **„Pomorskiego Eko Forum”**. Wydarzenie odbyło się w Centrum Wystawienniczo – Kongresowym Międzynarodowych Targów Gdańskich S.A. AMBEREXPO i transmitowane było online.

Celem wydarzenia było przedstawienie trendów i kierunków rozwoju regionu, wymiana doświadczeń, wiedzy oraz dobrych praktyk, a przede wszystkim – podjęcie dyskusji na temat najważniejszych i niejednokrotnie bardzo trudnych kwestii dotyczących adaptacji do zmian klimatu, zielonej transformacji, transformacji energetycznej czy efektywnego gospodarowania zasobami i systemu gospodarki odpadami. W ramach wydarzenia odbyła się wizyta w Porcie Czystej Energii w Gdańsku – nowoczesnej, przyjaznej środowisku i pierwszej tego typu instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych w województwie pomorskim. Podczas licznych wykładów i prezentacji szukano dalszych rozwiązań dla problematycznych zagadnień z obszaru energetyki, gospodarki odpadami, czy przyrody na poziomie lokalnym. Równocześnie w trakcie trwania wydarzenia Departament Środowiska i Rolnictwa (DROŚ) wystawił stoisko dotyczące tematyki ochrony powietrza, w tym wymogów uchwał antysmogowych i programów ochrony powietrza.

2. W 2024 r. w ramach zadania **„Pomorskie OSP 2024”** udzielono dotacji celowej przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej 64 gminom, tym samym finansowaniem objęto ponad 200 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Przedmiotem wsparcia finansowego było wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do realizacji zadań z zakresu ochrony przeciwpożarowej: środki ochrony indywidualnej strażaka, umundurowanie bojowe, tj.: rękawice strażackie, ubranie specjalne, hełmy strażackie, buty strażackie, sprzęt specjalistyczny, środki łączności. Dotacji z budżetu na ww. działania udzielono na łączną kwotę prawie 1,2 mln zł.

Ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, rozwój terenów zieleni

1. W 2024 r. kontynuowano prace nad ukształtowaniem spójnej struktury ekologicznej województwa i jej ochrony. W dalszym ciągu realizowano zobowiązanie Samorządu Województwa Pomorskiego dot. przyjęcia planów ochrony dla parków krajobrazowych położonych na terenie województwa – ustanowiono **Plany ochrony dla Parków Krajobrazowych**: Nadmorskiego, „Mierzei Wiślanej” i „Doliny Słupi”. Tym samym sfinalizowano zobowiązanie SWP w części dotyczącej parków krajobrazowych należących do Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych. Planów ochrony nie posiada jeszcze tylko Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, który jest parkiem znajdującym się na granicy dwóch województw: warmińsko-mazurskiego (większa część) i pomorskiego.
2. W ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Optymalizacja sieci obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim – etap I”** kontynuowano weryfikację obszarów chronionego krajobrazu. Sejmik Województwa Pomorskiego przyjął trzy uchwały w tej sprawie (uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu: Międzyzwała Wisły, Doliny Rzeki Nogat i Lasów

Ryjewskich). Równolegle prowadzono etap II przedsięwzięcia, w ramach którego rozpoczęto pracę nad dokumentacją dla kolejnych pięciu obszarów chronionego krajobrazu.

3. Ponadto Województwo Pomorskie zawarło porozumienie z samorządami gmin Władysławowo i Krokowa, na mocy którego m.in. zlecono **inwentaryzację samowoli budowlanych w pasie nadmorskim** (wyznaczony problematyczny obszar obejmuje fragmenty Nadmorskiego Parku Krajobrazowego, Nadmorskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Bielawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu). Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w celu wypracowania kierunków działania mających na celu doprowadzenie terenów chronionych do stanu zgodnego z przepisami prawa oraz podjęcia działań mających na celu zapobieżenie ich dewastacji na przyszłość.

Zagospodarowanie odpadów medycznych i weterynaryjnych, a także innych niebezpiecznych / Zapobieganie powstawaniu odpadów, ponowne użycie oraz maksymalizacja skali recyklingu odpadów

W celu rozwiązania problemu zagospodarowania odpadów medycznych i weterynaryjnych powstających na obszarze województwa pomorskiego nadal aktualna jest realizacja przedsięwzięcia pn. „**Budowa nowej instalacji unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych poprzez ich termiczne przekształcanie z wytwarzanie energii w kogeneracji na terenie Szpitala Specjalistycznego im. J. K. Łukowicza w Chojnicach**”. Dokonano analiz finansowych ewentualnego kredytu, który należałoby zaciągnąć w związku ze zwiększonymi kosztami inwestycji wynikającymi m.in. ze zmiennej sytuacji ekonomicznej oraz inflacji. Koszty obsługi ewentualnego zadłużenia wraz ze spłatą kapitału wiązały się z wysokimi kosztami dodatkowymi w związku z czym dalsze przygotowania do realizacji budowy spalarni odpadów niebezpiecznych zostały czasowo wstrzymane. Obecnie Dyrekcja Szpitala wspólnie z Zarządem Powiatu Chojnickiego rozważa inne możliwości pozyskania środków do sfinansowania tego projektu.

Zapewnienie wody pitnej dobrej jakości oraz rozwój i unowocześnienie gospodarki ściekowej i osadowej w sektorze komunalnym

W celu zapewnienia dobrej jakości wody pitnej i gospodarki ściekowej w 2024 r. kontynuowano prace na rzecz realizacji trzech przedsięwzięć strategicznych wskazanych w RPS w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego, tj.:

1. „**Poprawa jakości oraz ograniczenie strat wody w Centralnym Wodociągu Żuławskim – etap II**”
 - wykonano projekt zamienny dotyczący wymiany sieci magistrali azbestocementowej na odcinku Nowy Dwór Gdański – Stegna,
 - złożono wnioski o dofinansowanie w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 dla działania FENX.02.05 „Woda do spożycia” na modernizację sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia zasilającej ujęcia wody w dolinie „Letniki”,
 - złożono wnioski o dofinansowanie w programie FEnIKS 2021-2027 dla działania FENX.02.05 „Woda do spożycia” na wdrożenie nowoczesnego systemu opomiarowania poboru wody u

odbiorców wraz z realizacją platformy do elektronicznych form rozliczeń z odbiorcą – tylko w zakresie odbiorców Miasta i Gminy Nowy Dwór Gdański,

- złożono wniosek o dofinansowanie przedsięwzięcia określonego w dokumentacji aplikacyjnej pn. „Budowa sieci wodociągowej pomiędzy miejscowościami Lubieszewo, Ostaszewo, Nowa Kościelnica” w ramach inwestycji B3.1.1 „Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich” objętej Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO).

2. „Budowa centralnej oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Sztum w Subregionie Nadwiślańskim, zapewniającej spełnienie wymagań dyrektywy ściekowej, szczególnie podwyższonego usuwania biogenów”

- w dniu 5 września 2024 r. podpisana została umowa o dofinansowanie przedsięwzięcia pn. „Przebudowa i rozbudowa miejskiej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Sztumie” nr FENX.01.03-IW.01-0007/23 w ramach programu FENIKS 2021-2027, działanie FENX.01.03 „Gospodarka wodno-ściekowa” – wartość całkowita przedsięwzięcia wynosi 89 236,6 tys. zł, dofinansowanie – 50 404,9 tys. zł,
- w dniu 8 października 2024 r. uzyskano pozwolenia na budowę i rozbiórkę sieci elektroenergetycznej,
- w dniu 20 grudnia 2024 r. ogłoszono postępowanie przetargowe na wybór wykonawcy zadania pn. „Przebudowa i rozbudowa miejskiej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Sztumie”.

3. „Poprawa bezpieczeństwa ekosystemu rzeki Raduni poprzez budowę Kolektora Żuławskiego odprowadzającego ścieki komunalne z obszaru Miasta i Gminy Pruszcz Gdański do oczyszczalni Wschód”

W toku analiz przedprojektowych uwzględniających aspekty środowiskowe, techniczne i ekonomiczne zakres przedsięwzięcia uległ modyfikacji. Niezmieniony cel, tj. poprawa bezpieczeństwa ekosystemu rzeki Raduni, zostanie osiągnięty dzięki budowie kolektora tłocznego Radunia na terenie Gminy Miasta Gdańska i Gminy Miejskiej Pruszcz Gdański.

W roku 2024 została podpisana umowa na opracowanie dokumentacji projektowej. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku wydała postanowienie o obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Planowany termin zakończenia prac projektowych to IV kw. 2027 r.

4. Ponadto, w dniu 26 września 2024 r. SWP zawarł z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi umowę w sprawie powierzenia części zadań w ramach KPO, dotyczących realizacji inwestycji B3.1.1 „Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę ściekową na terenach wiejskich” i obecnie pełni funkcję jednostki wspierającej plan rozwojowy dla tej inwestycji.

W listopadzie 2024 r. ZWP podjął decyzję o ogłoszeniu naboru wniosków o objęcie przedsięwzięć wsparciem w ramach inwestycji B3.1.1 „Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich” objętej KPO¹¹⁸.

Pozostałe działania

1. W 2024 r., UMWP pełniący funkcję Lidera projektu, złożył wniosek o dofinansowanie projektu **„Wdrożenie Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego (PGOWP)** uwzględniającego hierarchię sposobów postępowania z odpadami komunalnymi oraz zasady gospodarki cyrkularnej (GOZ) (LIFE Pom GOZilla.PL)”.

Fot. 1. Zaśmiecanie środowiska morskiego i lądowego

Źródło: Departament Środowiska i Rolnictwa UMWP

W dniu 5 marca 2024 r. złożono wniosek o dofinansowanie projektu za pośrednictwem Portalu Funding & Tenders, w czerwcu otrzymano informację o pozytywnej ocenie i umieszczeniu projektu na liście rezerwowej, następnie otrzymano zaproszenie do negocjacji warunków umowy.

Negocjacje trwały do listopada 2024 r. i w grudniu 2024 r. podpisano umowę o dofinansowanie ww. projektu z KE. Projekt otrzymał także dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Działania będą trwały 10 lat (od kwietnia 2025 r. do marca 2035 r.), a głównym celem projektu jest wdrażanie zapisów Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Projekt będzie realizowany wraz z 31 Partnerami, w tym 24 gminami.

W ramach projektu zaplanowano szereg działań, których realizacja ma przyczynić się poprawy sytuacji w obszarze gospodarki odpadami w naszym regionie. Projekt obejmuje liczne inicjatywy wspierające samorządy lokalne oraz pomorskich przedsiębiorców w wypełnianiu ustawowych obowiązków związanych z gospodarowaniem odpadami. Istotnym elementem projektu będzie kampania edukacyjna, której celem jest budowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Projekt ma na celu rozwiązanie istniejących problemów związanych z nieprawidłowym

¹¹⁸ Wysokość środków dostępnych dla województwa pomorskiego w ramach inwestycji B3.1.1 „Inwestycje w zrównoważoną gospodarkę wodno-ściekową na terenach wiejskich” objętej Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększenia Odporności wynosi 41 609 278 zł

postępowaniem z odpadami, takich jak zaśmiecanie środowiska lądowego i morskiego czy niewłaściwa segregacja odpadów.

Fot. 2. Podpisanie umowy na dofinansowanie projektów w ramach projektu LIFE Pom GOZilla.PL

Źródło: Departament Środowiska i Rolnictwa UMWP

2. W 2024 r. ZWP podjął uchwałę o przystąpieniu przez Województwo Pomorskie do realizacji **projektu MUNIMAP**¹¹⁹ (realizowanego w ramach Programu Współpracy Transnarodowej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027), którego jest partnerem stowarzyszonym.

Beneficjentem głównym projektu MUNIMAP jest Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk z siedzibą w Sopocie. Celem projektu jest aktywowanie, **przyspieszenie i koordynacja działań krajowych na rzecz remediacji amunicji morskiej w regionie Morza Bałtyckiego**. Projekt MUNIMAP będzie rozwiązywać obecne wyzwania dotyczące m.in. ustawodawstwa i administracji, metodyki remediacji oraz monitoringu, tworząc modułową, dostosowywaną indywidualnie do każdego kraju, mapę działań na rzecz remediacji amunicji w Morzu Bałtyckim. Różne elementy mapy, takie jak polityka, administracja, wybór lokalizacji, monitorowanie i metody remediacji, zostaną opracowane i przetestowane wspólnie z użytkownikami docelowymi – władzami odpowiedzialnymi za zarządzanie obszarami morskimi.

3. Województwo Pomorskie jest również partnerem stowarzyszonym w **projekcie BaltWreck** („BaltWreck – Preventing massive marine waters chemical pollution from the leaking wrecks and munition/weapon dumps in the South Baltic”). W 2024 r. uchwałą nr 568/547/24 ZWP z dnia 14 maja 2024 r. Województwo Pomorskie przystąpiło do realizacji ww. projektu. Beneficjentem głównym projektu jest Instytut Maszyn Przepływowych im. Roberta Szewalskiego Polskiej Akademii Nauk. Projekt dotyczy **zwalczania różnych substancji niebezpiecznych w środowisku wodnym** w celu zwiększenia bezpieczeństwa i poprawy jakości wody. Wraki statków wojskowych i cywilnych zatopionych na dnie Morza Bałtyckiego są źródłem skażenia paliwami lub pozostałościami zatopionej amunicji. Inicjatywą BaltWreck jest połączenie sił wszystkich odpowiednich instytucji zajmujących się badaniami morskimi, administracji morskich i decydentów w regionie, aby stawić czoła temu poważnemu transgranicznemu wyzwaniu w

¹¹⁹ Uchwała nr 567/547/24 ZWP z dnia 14 maja 2024 r.

metodologiczny, skuteczny i uzgodniony na szczeblu międzynarodowym sposób. Celem projektu BaltWreck jest przyczynienie się do zmniejszenia zanieczyszczenia Morza Bałtyckiego amunicją, niebezpiecznym paliwem i innymi niebezpiecznymi pozostałościami wraków statków poprzez wspólne opracowanie, demonstrację i wdrożenie krajowych programów zarządzania wrakami. Obejmuje to opracowanie: (1) skutecznych metod diagnostyki wraków, (2) technologii remediacji in-situ i ex-situ niebezpiecznych paliw z wraków oraz amunicji i materiałów wybuchowych, (3) przetestowanie opracowanych rozwiązań w co najmniej trzech pilotażowych lokalizacjach oraz (4) badanie ryzyka toksykologicznego dla ekosystemów morskich spowodowanego przez zatopioną amunicję i złoża węglowodorów. Finalnie zostaną sformułowane zalecenia dla decydentów oraz administracji morskiej i lokalnej.

4. W 2024 r. odbyły się kolejne dwa spotkania powołanego rok wcześniej „Pomorskiego Forum Dialogu ds. Środowiska”. W skład Forum wchodzi eksperci merytoryczni z 16 starostw i 4 miast na prawach powiatu z województwa pomorskiego. Pierwsze spotkanie odbyło się w Sali Herbowej UMWP i posłużyło aktualizacji wiedzy członków Forum na temat realizacji RPS w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego oraz dostępności wsparcia finansowego w ramach programu FEP 2021-2027. Drugie spotkanie zorganizowano w siedzibie Centrum Edukacji Ekologicznej w Staniszewie. Miało ono charakter wykładowo-warsztatowy o tematyce przyrodniczej. Podczas tego spotkania uczestnicy zapoznali się z działalnością edukacyjną Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych oraz wzięli udział w terenowych warsztatach przyrodniczych. Bezpośrednim efektem prac Forum w 2024 r. było zorganizowanie spotkań w 16 powiatach województwa pomorskiego, podczas których prezentowano zainteresowanym mieszkańcom wymogi przyjętych dla województwa pomorskiego uchwał antysmogowych, a także wpływ jakości powietrza na zdrowie i życie ludzi.
5. W dniu 18 listopada 2024 r. odbyła się konferencja pt. „Miejsca nielegalnego składowania i magazynowania odpadów – współpraca organów administracji rządowej i samorządowej”. W konferencji wzięli udział przedstawiciele wszystkich jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa pomorskiego oraz przedstawiciele innych organów administracji rządowej i samorządowej, w kompetencjach których znajduje się gospodarka odpadami. Celem Konferencji było omówienie zagadnień związanych z problemami dotyczącymi miejsc nielegalnego składowania i magazynowania odpadów w zakresie kompetencji i współpracy organów administracji rządowej i samorządowej.

CO 1.2. Bezpieczeństwo energetyczne

Rozwój OZE

W ramach działań obejmujących rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE), m.in. poprzez wzmacnianie energetyki obywatelskiej, w tym w połączeniu z likwidacją źródeł tzw. niskiej emisji, a także tworzenie wysp energetycznych, klastrów energii oraz spółdzielni energetycznych, realizowano następujące zadania:

1. Kontynuowano i stymulowano funkcjonowanie **Pomorskiej Platformy Rozwoju Morskiej Energetyki Wiatrowej na Bałtyku** (Platforma Offshore), liczącej na koniec 2024 r. 145 sygnatariuszy, która realizowała poniższe zadania:
 - rozwijanie kontaktów gospodarczych ułatwiających wymianę doświadczeń oraz transfer dobrych praktyk z uwzględnieniem zaangażowania podmiotów regionalnych/lokalnych, które mogą uczestniczyć w łańcuchu dostaw tworząc tzw. local content, poprzez udział w zagranicznych konferencjach/warsztatach przedstawiając Pomorskie jako perspektywiczne miejsce do inwestowania; udzielić dodatkowego wsparcia polskich MŚP poprzez udział w projekcie ELBE EUROCLUSTER, dzięki któremu mogą one ubiegać się o finansowanie działań badawczych, czy udziału w misjach gospodarczych, dzięki czemu sześć polskich firm otrzymało takie wsparcie,
 - przygotowanie kadr dla podmiotów uczestniczących w inwestycjach, w szczególności poprzez wspieranie działalności edukacyjnej i szkoleniowej wzmacniającej odpowiednie kompetencje, poprzez realizację programu edukacyjnego poświęconego morskiej energetyce wiatrowej skierowanego do uczniów szkół ponadpodstawowych w szkołach województwa pomorskiego w ramach II edycji Edu Offshore Wind,
 - wspieranie rozwijania i wykorzystania regionalnego potencjału badawczo-rozwojowego dla działań związanych z budową i utrzymaniem morskich farm wiatrowych – zrealizowano mały okrągły stół mający na celu włączenie polskich firm w lokalny łańcuch dostaw,
 - prowadzenie działań informacyjnych przede wszystkim dla podmiotów, które mogą uczestniczyć w łańcuchu dostaw dla inwestycji w morskie farmy wiatrowe, poprzez udział w targach poświęconych morskiej energetyce wiatrowej w Bilbao oraz Hamburgu,
 - wspieranie budowania świadomości społecznej związanej ze skalą realizowanych inwestycji, ze szczególnym podkreśleniem wynikających z tego konsekwencji dla regionu, poprzez publikację artykułów na stronie internetowej, w prasie oraz Zeszytach Pomorskich,
 - zorganizowanie II edukacyjnych targów kariery Edu Offshore Wind 2024,
 - zorganizowanie wodorowego okrągłego stołu podczas konferencji „Polish Conference for Hydrogen Energy and Technologies”,
 - rozpoczęcie przygotowań do organizacji targów i konferencji PowerConnect Energy Summit.
2. W 2024 r. uczestniczono lub zrealizowano **szereg wydarzeń**: spotkań, seminariów i konferencji:
 - 5-6 marca współorganizowano II edycję targów Edu Offshore Wind,
 - 18-19 marca współdziałano w ramach Baltic Nuclear Energy Forum w Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku,
 - 20-22 marca uczestniczono w targach i konferencji *WindEurope* w Bilbao wspierając *Invest in Pomerania* oraz pomorskich przedsiębiorców,
 - 8-10 kwietnia współdziałano przy organizacji konferencji H2Poland, uczestnictwo w debatach,

- 26 czerwca zorganizowano konferencję pt.: „Wyspa energetyczna szansą na lokalną niezależność”, która była poświęcona realizacji przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorski Archipeląg Wysp Energetycznych”**,
 - 17-18 czerwca współdziałano w czasie XII edycji Ogólnopolskiego Szczytu Energetycznego w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku,
 - 24-27 września uczestniczono w targach i konferencji WindEnergy w Hamburgu wspierając „Invest in Pomerania” oraz pomorskich przedsiębiorców, uczestniczono w spotkaniach dotyczących rozwoju portów z uwzględnieniem morskiej energetyki wiatrowej i gospodarki wodorowej,
 - 7-8 października współdziałano przy VII edycji konferencji „Polish Conference for Hydrogen Energy and Technologies”, w tym zorganizowano wodorowy okrągły stół,
 - 5-6 listopada zorganizowano komitet sterujący w ramach projektu Hyperion – wizyta studyjna i wymiana doświadczeń z pomorskimi firmami działającymi w obszarze gospodarki wodorowej.
3. Kontynuowano współpracę w ramach **rządowego porozumienia sektorowego na rzecz rozwoju morskiej energetyki wiatrowej** w Polsce, którego celem jest wsparcie rozwoju tego sektora w Polsce oraz maksymalizacja „local content”, czyli udziału polskich przedsiębiorców w łańcuchu dostaw dla morskich farm wiatrowych powstających w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej.
- Uczestniczono w spotkaniach dwóch grup roboczych:
- w zakresie rozwoju kadr i systemu kształcenia wypracowano rekomendacje przekazane do Ministerstwa Klimatu i Środowiska dotyczące wpisania na listę klasyfikacji zawodów i specjalności zawodów ujętych w dziedzinie energetyka wiatrowa,
 - w ramach konsultacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności zgłoszono nieuwzględniony w dokumencie port we Władysławowie do pełnienia funkcji serwisowej.
4. Podejmowano dalsze działania w ramach **„Pomorskiego Centrum Kompetencji Morskiej Energetyki Odnawialnej”**, w szczególności związane z organizacją Targów Edu Offshore Wind 2024, jednocześnie rozpoczęto prace nad organizacją targów i konferencji PowerConnect Energy Summit.

Poprawa jakości powietrza

W 2024 r. podjęto szereg działań zmierzających do realizacji przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorski Fundusz Antysmogowy – wsparcie samorządów we wdrażaniu postanowień uchwał antysmogowych dla województwa pomorskiego”**. Realizowano też zobowiązanie SWP w zakresie podnoszenia kwalifikacji pracowników JST w obszarze gospodarki niskoemisyjnej.

1. We współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku zainaugurowano kampanię informacyjną „Pomorskie bez smogu”. W ramach kampanii odbyło się 16 spotkań w powiatach województwa pomorskiego, podczas których przedstawiono wymogi przyjętych dla województwa pomorskiego uchwał antysmogowych, a także omówiono wpływ jakości powietrza na zdrowie i życie ludzi. Zaprezentowano też mieszkańcom i pracownikom lokalnych JST ofertę finansowania działań w zakresie wymiany „kopciuchów” oraz termomodernizacji budynków.

2. Zorganizowano spotkanie informacyjne dla przedstawicieli JST z obszaru województwa pomorskiego w zakresie wymagań uchwał antysmogowych. Na spotkanie zaproszono ekspertów z Fundacji Frank Bold, którzy przedstawili informacje o dyrektywie dotyczącej charakterystyki energetycznej budynków (EPBD) oraz nowej dyrektywie w sprawie jakości powietrza (AAQD). Uczestnicy spotkania poznali również interpretację ekspertów w kwestii zagadnień i wątpliwości pojawiających się w związku z wejściem w życie dnia 1 września 2024 r. wymogów wynikających z uchwał antysmogowych dot. pozaklasowych i nie posiadających tabliczki znamionowej instalacji grzewczych na paliwa stałe. Podczas spotkania podsumowano także działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony powietrza zrealizowane przez ZWP w 2024 r. oraz przypomniano o terminach i wymogach sprawozdawczości z Programów Ochrony Powietrza.
3. W ramach „Pomorskiego Eko Forum” utworzono stanowisko informacyjno-edukacyjne na temat zapisów uchwał antysmogowych i jakości powietrza. Jednocześnie zamieszczano materiały edukacyjne na stronie internetowej www.powietrze.pomorskie.eu oraz udzielano informacji drogą elektroniczną. Udzielano konsultacji mieszkańcom województwa pomorskiego, prasie i JST nt. uchwał antysmogowych i interpretacji ich zapisów.
4. Kontynuowano radiową kampanię informacyjną w ośmiu stacjach radiowych o zasięgu wojewódzkim. Wyemitowano spot radiowy informujący o wymogach uchwał antysmogowych.
5. Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (PFR) kontynuował działania wdrożeniowe, w ramach których m.in.:
 - rozstrzygnięto trzy postępowania przetargowe na wybór Pośrednika Finansowego w celu wdrożenia i zarządzania Instrumentem Finansowym w ramach Pomorskiego Funduszu Antysmogowego na terenie Gminy Słupsk (obecnie Gmina Redzikowo), Miasta i Gminy Sztum oraz Gminy Potęgowo;
 - w wyniku ww. postępowań zawarto umowy operacyjne, na podstawie których oferowane są nieoprocentowane Pożyczki Antysmogowe dla mieszkańców ww. obszarów – alokacja środków finansowych przeznaczonych na pożyczki w ramach każdej z umów wynosi 3 mln zł (z możliwością zwiększenia w ramach prawa opcji, o którym mowa w ustawie Prawo zamówień publicznych);
 - na koniec 2024 r. toczyło się jedno postępowanie przetargowe pn. „Wybór Pośrednika Finansowego w celu wdrożenia i zarządzania Instrumentem Finansowym w ramach Pomorskiego Funduszu Antysmogowego na terenie Gminy Damnica” – termin składania ofert w ramach tego postępowania przypada na kolejny okres sprawozdawczy;
 - zawarto trzy nowe porozumienia z gminami lub ich związkami w zakresie wspólnego przeprowadzenia postępowania i udzielenia zamówienia publicznego zmierzającego do wdrożenia Pożyczki Antysmogowej na kolejnych obszarach;
 - PFR, zarówno samodzielnie jak i w kooperacji z UMWP, podejmował szereg działań informacyjno-promocyjnych w celu pozyskania nowych partnerów do współpracy (gmin);
 - w grudniu 2024 r. ZWP podjął uchwałę w sprawie przyjęcia zaktualizowanego Planu przedsięwzięcia strategicznego.

Rozwój efektywnych, energooszczędnych oraz inteligentnych systemów zarządzania, dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii

W ramach działań mających na celu rozwój efektywnych, energooszczędnych oraz inteligentnych systemów zarządzania, dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii realizowano następujące zadania:

1. Kontynuowano działania realizujące przedsięwzięcie strategiczne „**Pomorski Archipelag Wysp Energetycznych**” – rozpoczęto proces identyfikacji projektów, opracowano kartę oceny projektów, wezwano gminy do złożenia wstępnych kart projektów, rozpoczęto konsultacje eksperckie zgłoszonych projektów.
2. Kontynuowano współpracę w ramach **rządowego porozumienia sektorowego na rzecz rozwoju gospodarki wodorowej** w Polsce, zainicjowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska, którego celem jest określenie propozycji działań skoncentrowanych na budowie rynku od strony popytowej oraz stworzenie odpowiednich regulacji prawnych i otoczenia instytucjonalnego.
3. Realizując niniejsze zadanie uczestniczono lub zrealizowano też szereg wydarzeń: spotkań, seminariów i konferencji. Były to wydarzenia, które jednocześnie były powiązane ze wsparciem rozwoju OZE i zostały wymienione wyżej.

Pozostałe działania

1. Uczestnictwo jako partner w następujących projektach międzynarodowych:
 - „Elbe EuroCluster of Blue Energy” – rozpoczął się 1 września 2022 r. i potrwa przez 36 miesięcy, w ramach projektu zapewniony zostanie dostęp do wiedzy z zakresu budowy i funkcjonowania energetycznych klastrów morskich, których celem jest budowa lokalnego łańcucha dostaw, przyciąganie inwestycji, rozwój innowacji oraz wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw działających w obszarze morskiej energetyki odnawialnej,
 - „Empowering H2-ready regions in Central Europe” realizowany w ramach Programu Współpracy Transnarodowej Interreg Europa Środkowa – projekt rozpoczął się 1 kwietnia 2023 r. i potrwa 36 miesięcy, pozwoli na opracowanie wodorowego planu działań dla Województwa Pomorskiego, a pracownicy pogłębią swoją wiedzę w tym zakresie, ponadto zostanie opracowana kampania edukacyjna mająca na celu zbudowanie społecznej akceptacji dla technologii wodorowych w Europie Środkowej,
 - „Hyperion – Hydrogen Uptake in European Regions” realizowany w ramach programu Interreg Europa 2021-2027 – projekt rozpoczął się 1 kwietnia 2024 r., czas trwania 36 miesięcy, ma na celu wsparcie władz regionalnych w budowaniu ekosystemów na rzecz zrównoważonej transformacji przemysłowej w oparciu o łańcuch dostaw wodoru, w synergii ze strategiami inteligentnej specjalizacji (S3).
2. Uczestnictwo jako Partner Stowarzyszony w następujących projektach międzynarodowych:
 - „2.Life4PowerPlants” – projekt realizowany w ramach programu H2020, pozwoli na przygotowanie przez Politechnikę Gdańską optymalnych rozwiązań dotyczących transformacji ciepłowni miejskich i odejścia od źródeł konwencjonalnych; pomorskie przedsiębiorstwa otrzymają wytyczne, rekomendacje rozwiązań umożliwiających ich dekarbonizację; partnerem projektu jest również Miejskie Przedsiębiorstwo Ciepłowniczo-Komunalne Koksik z Redy,

- „RES4Building” – projekt realizowany w ramach programu Horyzont 2020, pozwoli na opracowanie rozwiązań w oparciu o technologie energii odnawialnej w celu tzw. dekarbonizacji energii zużywanej w budynkach; projekt dotyczy w szczególności rozwijania nowych technologii w zakresie OZE, a także analizy opłacalności działań w efektywności energetycznej i właściwego doboru odnawialnych źródeł energii w obiektach mieszkalnych, przemysłowych, użyteczności publicznej oraz komercyjnych,
 - „DIGIWIND” – realizowany w ramach programu Horyzont 2020, projekt ma na celu wykorzystaniu technologii cyfrowych w morskiej energetyce wiatrowej – w zakresie eksploatacyjnym.
3. Udział w konferencji „Offshore Wind – Logistics & Supplies” poświęconej zagadnieniom logistycznym budowie portów serwisowych, instalacyjnych, budowie elementów turbin wiatrowych.
4. Inne działania:
- uczestnictwo i zaangażowanie merytoryczne w spotkaniach mających na celu wsparcie procesu budowy pierwszej elektrowni jądrowej na Pomorzu,
 - skuteczne podpisanie umów na dostawy energii elektrycznej przez członków grupy zakupowej energii elektrycznej,
 - skuteczne podpisanie umów na dostawy gazu dla członków grupy zakupowej gazu,
 - określenie zakresu założeń zmiany modelu grupy zakupowej energii elektrycznej uwzględniając plany rozwoju wysp energetycznych w województwie pomorskim,
 - działania zwiększające świadomość samorządów gminnych oraz przedsiębiorców dotyczących obowiązku raportowania śladu węglowego,
 - analiza możliwości standaryzacji dokumentacji projektu założeń wzorem świadectwa charakterystyki energetycznej budynku.

CO 1.3. Bezpieczeństwo zdrowotne

Kształtowanie współodpowiedzialności mieszkańców za ich stan zdrowia oraz intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych i innych chorób zakaźnych epidemiologicznie

W obszarze ochrony zdrowia psychicznego odbyły się dwa spotkania powołanego w 2024 r. Pomorskiego Zespołu ds. Zdrowia Psychicznego. Jedno ze spotkań, w ramach współpracy z samorządami terytorialnymi, zostało połączone z Pomorskim Forum Samorządowym ds. Profilaktyki i Promocji Zdrowia.

W listopadzie 2024 r. odbyła się XI. Konferencja z cyklu ZDROWY POMORZANIN pt. „Jak dźwięk i przestrzeń w szkole wpływają na zdrowie uczniów i nauczycieli?”.

W zakresie wsparcia kobiet i rodziny na terenie województwa rozdysponowano poradnik laktacyjny pn.: „Początki karmienia piersią. Jak dobrze zacząć?”.

W 2024 r. odbyły się dwa spotkania Wojewódzkiego Zespołu ds. realizacji Krajowego Programu Zapobiegania HIV i Zwalczania AIDS. Dodatkowo kontynuowano wsparcie i prowadzenie działalności Punktów Konsultacyjno-Diagnostycznych w Słupsku, Gdańsku i Gdyni. Zadanie realizowały dwa podmioty: Fundacja Pomorski Dom Nadziei oraz Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka w Słupsku Sp. z o.o. W ww. trzech Punktach Konsultacyjno-Diagnostycznych przebadano łącznie 2858 osób.

W 2024 r. podjęto działania związane z opracowaniem czterech Programów Polityki Zdrowotnej w zakresie: rehabilitacji kardiologicznej, profilaktyki nadwagi i otyłości u dzieci, profilaktyki krztuśca dla osób w wieku 65+ z chorobami płuc oraz wsparcia kobiet ciężarnych w trzecim trymestrze ciąży poprzez świadczenie zdalnego monitoringu przy użyciu KTG.

Ponadto realizowano zadania publiczne SWP obejmujące działalność pożytku publicznego w zakresie ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej, takie jak:

- „Warsztaty Świadomości Onkologicznej” Polskiego Towarzystwa Psychoonkologicznego oraz Pomorskiego Instytutu Psychoonkologii – 300 godzin konsultacji specjalistycznych w systemie hybrydowym dla pacjentów onkologicznych i ich bliskich (stacjonarnie w gabinetach prywatnych i na terenie szpitali, w trybie zdalnym poprzez komunikatory internetowe lub telefonicznie);
- „Pomorski Festiwal Zdrowia” Fundacji Piotra Augustyniaka – trzy wydarzenia o charakterze prozdrowotnym w trzech różnych lokalizacjach (wybór miejsc miał na celu zrównoważenie dostępu do wysokiej jakości usług medycznych, szczególnie w regionach, gdzie dostęp do specjalistów jest utrudniony), tj.: Gdańsk, powiat wejherowski (Gościcino), powiat starogardzki (Starogard Gdański); dodatkowo przygotowano poradnik z informacjami jak rozpoznać objawy depresji, a także gdzie można szukać pomocy psychologicznej w trzech ww. powiatach;
- „Zdrowie jako współzależność między ciałem a umysłem” – interdyscyplinarne wsparcie dla osób w kryzysach wywołanych przewlekłymi zaburzeniami somatycznymi Fundacji Edukacji i Rozwoju „FLOW” – projekt przeznaczony dla 25 osób dorosłych oraz 15 członków ich rodzin – mieszkańców powiatu kwidzińskiego, sztumskiego i tczewskiego ze zdiagnozowanymi problemami zdrowotnymi z podejrzeniem podłoża nerwicowego, bądź depresyjnego w przebiegu przewlekłych schorzeń, poszukujących pomocy o charakterze holistycznym (konsultacje psychologiczne, medyczne, praca z asystentem zdrowienia oraz w grupie wsparcia i psychoedukacji prowadzonej); dodatkowo opracowano 500 szt. ulotek informacyjnych i plakatów oraz spot promujący zdrowie psychiczne;
- „Nie dajmy się cukrzycy” Fundacji Folkowy Dwór – edukacja oraz profilaktyka poprzez popularyzację zdrowego odżywiania i badania profilaktyczne – w projekcie udział wzięło 70 osób z terenu powiatu kartuskiego, kościerskiego i z Trójmiasta, zarówno osoby chorujące na cukrzycę, jak i ich bliscy i opiekunowie, a także osoby potencjalnie zagrożone chorobą (bez ograniczeń wiekowych, szczególnie dzieci i młodzież);
- „Kompleksowe wsparcie terapeutyczne dla osób dotkniętych spektrum autyzmu i ich bliskich” Fundacji Bartek Zdrowy – pakiet świadczeń składających się z kompleksowej diagnozy oraz szerokiego pakietu terapii dla grona 10 osób z autyzmem;
- „Projekt wsparciowo-edukacyjny dla dzieci z nieswoistymi zapaleniami jelit i ich rodzin” Polskiego Towarzystwa Wspierania Osób z Nieswoistymi Zapaleniami jelita J-Elita – lekarze z Kliniki Pediatrii, Gastroenterologii, Alergologii i żywienia Dzieci w Gdańsku wraz z Polskim

Towarzystwem Wspierania Osób z Nieswoistymi Zapaleniami Jelit „J- Elita” przeprowadzili trzecią edycję projektu, którym objęci byli głównie pacjenci Kliniki z województwa pomorskiego w wieku 10-18 lat oraz ich rodzice – zostały utworzone cztery bezpłatne grupy wsparcia prowadzone przez zespół dwóch psychologów, którzy łącznie poprowadzili po 28 spotkań (odbyło się także 30 indywidualnych konsultacji); dodatkowo kilkakrotnie odbyły się warsztaty kulinarne oraz siedem webinarów;

- „Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci i rodzin dotkniętych spektrum autyzmu” Wejherowskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Autyzmem – konsultacje psychologiczno-pedagogiczne dla beneficjentów z powiatu wejherowskiego, kartuskiego i puckiego.

W ramach ofert złożonych na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (z inicjatywy organizacji pozarządowych) zrealizowano następujące zadania:

- „Świadomość kluczem do diagnozy, czyli Jazz4Rare 2024 w Światowy Dzień Chorób Rzadkich” Fundacji Bohatera Borysa – fundacja od 2016 r. buduje świadomość społeczną na temat chorób rzadkich i wyzwań, z jakimi zmagają się osoby nimi dotknięte – warsztaty, wykłady i koncert w Światowym Dniu Chorób Rzadkich, w tygodniu poprzedzającym wydarzenie odbyła się kampania promocyjna w pojazdach komunikacji miejskiej i w przestrzeni wirtualnej;
- „IV Pomorski Festiwal Krótkich Filmów o HIV” Polskiego Towarzystwa Oświaty Zdrowotnej – projekt skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu województwa pomorskiego promujący zachowania zapobiegające zakażeniom HIV poprzez budowanie świadomości młodych ludzi w obszarze ryzykownych zachowań, utrwalenie postaw tolerancji wobec osób zakażonych i chorych na AIDS, a także promowanie odpowiedzialności za życie i zdrowie własne i bliskich (filmy o HIV wykonane przez młodzież);
- „Nie daj się złamać” Polskiej Fundacji Diagnostyki Osteoporozy – bezpłatne badania i edukacja w kierunku osteoporozy dla mieszkańców województwa pomorskiego oraz kontynuacją działań realizowanych przez fundację;
- „Turnus terapeutyczno-rehabilitacyjny dla osób seropozytywnych i ich bliskich” Fundacji Pomorski Dom Nadziei – projekt realizowany od 2005 r. obejmujący organizację turnusu dla zakażonych HIV mieszkańców województwa i ich bliskich – w 2024 r. turnus był okazją do pogłębiania wiedzy jak funkcjonować i walczyć z zakażeniem HIV i chorobą AIDS oraz jak zmniejszyć ryzyko dalszej transmisji wirusa HIV;
- „Farmaceutyczne Gabinety Konsultacyjne i edukacja Seniorów” Polskiego Towarzystwa Opieki Farmaceutycznej – upowszechnianie wiedzy z zakresu zdrowego stylu życia oraz realizacja działań promujących zdrowie i edukację zdrowotną wśród mieszkańców województwa, tj. przeprowadzenie przeglądów lekowych dla 45 seniorów w wieku > 60 lat przyjmujących minimum pięć leków (po dwa spotkania z farmaceutą), przygotowanie Indywidualnego Planu Opieki Farmaceutycznej, rekomendacje dla pacjenta i lekarza rodzinnego;
- „Seniorze – zobacz!” Fundacji Optomaestro – projekt będący odpowiedzią na problem niskiego poziomu dostępu seniorów z małych miejscowości do profilaktyki i edukacji zdrowotnej – konsultacje z zakresu higieny wzroku, sprawdzania ostrości wzroku, pola widzenia, wrażliwości na kontrast, wad wzroku celem wychwycenia nieprawidłowości;

- „Transformacja energetyczna w podmiotach leczniczych” Fundacji na rzecz zrównoważonej ochrony zdrowia Medea – konferencja i przekazanie praktycznej wiedzy zespołom zadaniowym ds. wsparcia procesów transformacji energetycznej podmiotów leczniczych oraz podzielenie się dobrymi praktykami dot. działań związanych ze zrównoważonym rozwojem ochrony zdrowia, a także promocja zdrowia poprzez promowanie zachowań minimalizujących negatywny wpływ środowiska na zdrowie człowieka;
- „Profilaktyka zdrowia psychicznego rodziców dzieci sprawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze – warsztaty wspierające umiejętności wychowawcze” Powerful Foundation – warsztaty wpisujące się w program profilaktyki zdrowia psychicznego prowadzone przez doświadczonych specjalistów – psychologów (z aktywnym uczestnictwem rodziców), celem była poprawa stanu psychicznego i kompetencji rodzicielskich nie mniej niż 15 rodziców dzieci stwarzających trudność opiekuńczo-wychowawcze.

W ramach programu „Pomorskie dla zdrowia” w okresie lipiec – wrzesień 2024 r. zorganizowano inicjatywy profilaktyczne i edukacyjne, podczas 49. Jarmarku Wdzydzkiego we Wdzydżach, pikniku pn. 20-25-100! w Słupsku oraz Dożynek Wojewódzkich w Owidzu. W trakcie wydarzeń zostały przeprowadzone badania profilaktyczne i konsultacje z lekarzami onkologami, urologami, kardiologami, badania EKG, spirometryczne, nauka samobadania piersi, pomiary: ciśnienia tętniczego, glukozy we krwi, BMI, badanie poziomu witaminy D, poziomu cholesterolu. Z badań i konsultacji podczas Jarmarku Wdzydzkiego skorzystało ponad trzy tys. osób, podczas Dożynek Wojewódzkich ponad dwa tys. osób, natomiast podczas pikniku w Słupsku ponad tysiąc osób.

Przeprowadzono akcję „Pudełka życia” skierowaną do osób starszych, wśród seniorów rozdysponowano ponad osiem tysięcy pudełek.

Opublikowano opracowania w postaci przewodników dla pacjentów dla dwóch podmiotów leczniczych, tj. dla Copernicus Podmiot Leczniczy Sp. z o.o. w Gdańsku i dla Szpitala Specjalistycznego w Kościerzynie Sp. z o.o. (łącznie 12 tys. sztuk) oraz książeczkę edukacyjną „Tulaśna Tula”, która została rozdysponowana w szpitalach SWP posiadających oddziały dziecięce (15 tys. sztuk).

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy (WOMP) z siedzibą w Gdańsku w 2024 r. realizował następujące projekty dotyczące promocji zdrowia oraz profilaktyki chorób:

- „Dbam o zdrową skórę” – program profilaktyki chorób nowotworowych dla UMWP – 98 uczestników;
- Program profilaktyki narządu głosu realizowany dla nauczycieli – 74 uczestników (ze szkół, uczelni wyższych, przedszkoli), 913 sesji;
- „Wypalenie zawodowe” – program promocji zdrowia psychicznego, warsztaty i konsultacje – w 2024 r. w programie udział wzięły 643 osoby, łącznie 138 godzin dydaktycznych i 22 godziny konsultacji indywidualnych;
- „Mam zdrowy kręgosłup” – program dla pracowników Wojewódzkiego Urzędu Pracy – 30 uczestników;
- Program edukacyjny „Trzeźwy żuraw” – profilaktyka uzależnienia od alkoholu – beneficjentami programu byli pracownicy Gdańskiej Stoczni Remontowej, objęto nim 700 osób;

- „Weź to rzuć” – program edukacji antynikotynowej obejmujący beneficjentów poszczególnych wydziałów Gdańskiej Stoczni Remontowej – w trakcie realizacji;
- „Zdrowa metabolika” – program realizowany dla Wojewódzkiego Urzędu Pracy (81 uczestników) oraz dla pracowników WOMP (w trakcie realizacji, 30 uczestników);
- „Lepiej zapobiegać niż leczyć” – program profilaktyki chorób zakaźnych dot. chorób takich jak: grypa, pneumokoki oraz kleszczowe zapalenie mózgu – szczepieniami zostali objęci pracownicy UMWP, WOMP oraz Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku (241 osób);
- akcja zdrowotna „Dbam o zdrową skórę” w Gdańsku – Brzeźnie (23.07.2024 r.) zorganizowana przy współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną (w badaniu uczestniczyło 50 osób);
- konferencja zorganizowana przez Polskie Towarzystwo Medycyny Pracy oddział w Gdańsku, WOMP we współpracy z Okręgową Izbą Pielęgniarek i Położnych w Gdańsku – tematem szkolenia był „Zakład Pracy miejscem promującym zdrowie na przykładzie Gdańskiej Stoczni Remontowej”, udział wzięli lekarze i pielęgniarki medycyny pracy oraz psycholodzy i przedstawiciele Działu BHP Gdańskiej Stoczni Remontowej (50 uczestników).

W zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym w ramach konkursu ofert w 2024 r. zrealizowane zostały następujące zadania:

- rekomendowane programy w zakresie profilaktyki uzależnień wśród dzieci i młodzieży oparte na skutecznych strategiach oddziaływań (jeden projekt);
- działania profilaktyczne w gminach adresowane do grup ryzyka i młodych ludzi eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi oraz działania edukacyjne dla rodziców, opiekunów i wychowawców, zwiększające ich kompetencje w obszarze profilaktyki zachowań ryzykownych (osiem projektów);
- działania profilaktyczne i edukacyjne w gminach oraz działania terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemami uzależnień (jeden projekt).

Wszystkie powyższe działania są odpowiedzią na realizację zapisanego w SRWP 2030 Zobowiązania SWP pn. **„Upowszechnianie społecznych kompetencji i wzmacnianie zasobów w zakresie zdrowia”**.

Rozwój usług e-zdrowia, w tym telemedycyny

W 2024 r. kontynuowano realizację przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie e-Zdrowie” w zakresie Platformy Regionalnej, a także w podmiotach leczniczych, dla których współnikiem lub podmiotem tworzącym jest Województwo Pomorskie. Platforma Regionalna została przygotowana do integracji ze Szpitalnymi Systemami Informatycznymi, jednak nie została ona uruchomiona ze względu na prace trwające w podmiotach. W większości podmiotów leczniczych instruktaże zostały przeprowadzone i trwają prace nad uruchomieniem produkcyjnym modułów kadrowo-płacowych. Moduły z części białej tzw. HIS (System Informacji Szpitalnej, ang. Hospital Information System) zostały wdrożone i działają produkcyjnie. Prace nad realizacją Pomorskiego e-Zdrowia nadal trwają i będą kontynuowane.

Wsparcie innowacji w zakresie zdrowia oraz dostosowanie zasobów organizacyjnych ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb

W 2024 r. realizowano liczne inwestycje w podmiotach leczniczych WP. Dzięki projektom inwestycyjnym dotyczącym zarówno infrastruktury, jak i sprzętu oraz aparatury medycznej, poprawia się jakość i dostępność do usług medycznych, w tym wysokospecjalistycznych, w zakresie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.

Z uwagi na aktualizację RPS w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej oraz zakresu przedsięwzięcia strategicznego pn. **„Jakość i bezpieczeństwo w podmiotach leczniczych”** w 2024 r. toczyły się prace związane z opracowaniem planu przedsięwzięcia, który w grudniu został zatwierdzony przez Zarząd Województwa Pomorskiego. Dodatkowo ZWP uchwałą zatwierdził identyfikację projektu grantowego pn.: „Lepsza przyszłość. Wsparcie pomorskiej psychiatrii” częściowo realizującego ww. przedsięwzięcie. Toczyły się ustalenia w zakresie wyboru pakietu projektów inwestycyjnych realizujących przedsięwzięcie. Dodatkowo zaplanowany został projekt dotyczący wzmocnienia i podnoszenia kompetencji kadry systemu ochrony zdrowia, w tym kadry podmiotów leczniczych SWP.

Poprzez doposażenie podmiotów, coraz więcej szpitali wojewódzkich realizuje innowacyjne zabiegi lub operacje, co przekłada się na rozwój placówek w zakresie innowacyjności oraz jakości usług¹²⁰.

Na szczególną uwagę zasługuje zakończenie przebudowy III piętra budynków nr 29 oraz 5 i 6 Szpitala im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku na potrzeby ortopedii kręgosłupa. Zmodernizowano 535 m² powierzchni tworząc 13-łóżkowy Oddział Ortopedii Kręgosłupa z 2-osobową salą wzmożonego dozoru, trzema salami 2-osobowymi, trzema salami 1-osobowymi, dwiema izolatkami, pomieszczeniami towarzyszącymi oraz bezpośrednim połączeniem z budynkiem nr 8, w którym znajdują się bloki operacyjne. Wykonano nowe stropy oraz dach znajdujący się nad oddziałem wraz z wymianą jego konstrukcji z uwagi na zły stan techniczny. Pacjenci mają do dyspozycji pokoje o zmniejszonej liczbie łóżek wraz z dostępem do sanitariatów. Modernizacja przyczyniła się również do poprawy bezpieczeństwa epidemiologicznego, ponadto zapewnione zostały warunki intymności pacjenta w czasie pobytu, badań, rozmów z rodziną i lekarzem. W ramach zadania wykonano dokumentację projektową i roboty budowlane oraz zakupiono wyposażenie i sprzęt medyczny.

¹²⁰ Spośród innowacyjnych zabiegów wprowadzających najlepsze światowe standardy leczenia można wyróżnić m.in.: radiochirurgiczne leczenie nowotworów głowy, mózgu i szyi przy pomocy akceleratora liniowego ZAP-X, zakupionego dla Copernicus PL. To najnowocześniejsze na świecie urządzenie stosowane do radiochirurgii, przeznaczone do planowania leczenia i sterowanej obrazem radiochirurgii stereotaktycznej oraz radioterapii precyzyjnej w przypadku nowotworów, zmian chorobowych i schorzeń mózgu, głowy i szyi. System posiada własne osłony radiologiczne i wbudowany akcelerator liniowy, który podczas zabiegu wytwarza promieniowanie w dawce dostosowanej dla danego pacjenta.

Dzięki zakupowi nowoczesnego angiografu szpital w Słupsku poszerzył zakres świadczeń o trombektomię, czyli ostre leczenie wczesnej fazy udaru niedokrwienego mózgu

Fot. 3. Oddział Ortopedii Kręgosłupa Szpitala im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku

Źródło: COPERNICUS PL Sp. z o.o., 2024 r.

Kolejną ważną zrealizowaną inwestycją była przebudowa pomieszczeń Budynku nr 5 na potrzeby Pododdziału Chirurgii Rekonstrukcji Głowy i Szyi w Szpitalu Morskim im. PCK. Przedmiotem zadania była przebudowa fragmentu kondygnacji parteru istniejącego budynku Gdańskiego Centrum Onkologicznego (422 m²). Pododdział Rekonstrukcji Głowy i Szyi został wyodrębniony w ramach Oddziału Chirurgii Onkologicznej, wykonującego kompleksowe zabiegi w ramach leczenia nowotworu złośliwego głowy i szyi. Dzięki wyodrębnieniu Pododdziału możliwe jest rozszerzenie stosowanych metod leczenia o zabiegi mikrochirurgiczne i skrócenie czasu hospitalizacji, co przyczynia się do możliwości leczenia większej liczby pacjentów. Leczenie odbywa się kompleksowo, przy wsparciu fizjoterapeutów, psychoterapeutów oraz logopedów. Inwestycja obejmowała wykonanie prac projektowych, robót budowlano-montażowych, dostawę wyposażenia medycznego i niemedycznego oraz zakup sprzętu medycznego. Dla pacjentów przewidziano 16 łóżek w trzech pokojach 3-osobowych, izolatkę oraz salę pooperacyjną/obserwacyjną z sześcioma łózkami. Oprócz sal chorych w Oddziale znajdują się m.in: dyżurka lekarska, pokój lekarski, gabinet diagnostyczno-zabiegowy czy punkt pielęgniarski.

Fot. 4. Pododdział Chirurgii Rekonstrukcji Głowy i Szyi w Szpitalu Morskim im. PCK

Źródło: Szpitale Pomorskie Sp. z o.o., 2024 r.

Inwestycją istotną z punktu widzenia leczenia psychiatrycznego była przebudowa Pawilonu nr 19 w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym im. prof. T. Bilikiewicza w Gdańsku. W 2024 r. zakończono zadanie realizowane przez okres sześciu lat. Zmodernizowane zostały wszystkie funkcjonujące w budynku oddziały, tj. dwa Oddziały Ogólnopsychiatryczne, Oddział Psychiatrii Sądowej o Podstawowym Stopniu Zabezpieczenia, Oddział Terapii Uzależnień od Alkoholu oraz Centrum Zdrowia Psychicznego – Oddział Dzienny Dorosłych. Dodatkowo zaadaptowano część piwnic na szatnię dla pracowników oraz wymieniono poziom kanalizacji sanitarnej na kondygnacji piwnicy, modernizowano wewnątrz dźwig osobowy i dobudowano zewnętrzny szyb windy. Dla wszystkich zmodernizowanych oddziałów zakupiono wyposażenie medyczne oraz zainstalowano monitoring wizyjny. Przestrzenie oddziałów dostosowano do obowiązujących przepisów prawa, w tym przeciwpożarowego oraz przystosowano je dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Inwestycje szczególnie istotne z uwagi na bezpieczeństwo zdrowotne to inwestycje stanowiące wsparcie ratownictwa medycznego poprzez zakup ambulansów i motocykla ratunkowego dla Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku i Słupsku. Dzięki tym inwestycjom poprawił się komfort pracy ratowników, bezpieczeństwo pacjentów i jakość opieki. Pojazdy posiadają najnowsze rozwiązania techniczne i są w pełni wyposażone. W ambulansach znajdują się nowoczesne nosze z zasilanym akumulatorem systemem hydraulicznym. Dodatkowo ambulanse wyposażone są w krzesło płożowe do transportu pacjenta po schodach.

Fot. 5. Ambulansy i motocykl ratunkowy dla Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku

Źródło: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku, 2024 r.

Ponadto sukcesywnie doposażano szpitale w sprzęt medyczny i wyposażenie.

Od początku 2024 r. Województwo Pomorskie dotowało następujące działania inwestycyjne:

➤ COPERNICUS PL Sp. z o.o.:

- zakończenie zadania – doposażenie w sprzęt medyczny (Szpital św. Wojciecha i Wojewódzkie Centrum Onkologii),
- zakończenie 3-letniego zadania – przebudowa III piętra budynków nr 29 oraz 5 i 6 na potrzeby ortopedii kręgosłupa (Szpital im. M. Kopernika),

- zakończenie 3-letniego zadania – utworzenie Oddziału Obserwacyjno-Zakaźnego dla Dzieci (Szpital św. Wojciecha),
 - kontynuacja 4-letniego zadania – dostosowanie budynku nr 4 w celu poprawy opieki nad matką i dzieckiem (Szpital im. M. Kopernika),
 - zakończenie 2-letniego zadania – przebudowa i dostosowanie niewykorzystanej powierzchni części V piętra w Szpitalu św. Wojciecha do potrzeb prowadzenia działalności leczniczej,
 - rozpoczęcie 2-letniego zadania – przebudowa i zmiana układu funkcjonalnego pracowni diagnostycznych współpracujących ze Szpitalnym Oddziałem Ratunkowym oraz Punktu Przyjęć Planowych wraz z głównymi ciągami komunikacyjnymi w celu ograniczenia zakażeń w Szpitalu im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku,
 - rozpoczęcie 2-letniego zadania – przebudowa pomieszczeń w celu utworzenia Punktu Przyjęć Planowych w Szpitalu św. Wojciecha w Gdańsku,
 - zakończenie 2-letniego zadania – zakup akceleratora liniowego (Szpital im. M. Kopernika);
- Szpitale Pomorskie Sp. z o.o.:
- przebudowa oraz modernizacja Oddziału Chirurgicznego Ogólnego II etap (Szpital św. Wincentego a Paulo w Gdyni),
 - zakończenie 4-letniego zadania – budowa lądowiska dla śmigłowców ratunkowych przy Szpitalnym Oddziale Ratunkowym (Szpital św. Wincentego a Paulo w Gdyni),
 - zakończenie 2-letniego zadania – dostosowanie do obowiązujących przepisów prawa budynku wysokiego (Szpital św. Wincentego a Paulo w Gdyni),
 - zakończenie 2-letniego zadania – przebudowa pomieszczeń Budynku nr 28 (ul. Huzarska 1) na potrzeby Kompleksu Poradni Przychodni z Centralną Rejestracją (Szpital Morski im. PCK w Gdyni),
 - rozpoczęcie 2-letniego zadania – przebudowa oraz modernizacja Oddziału Neurologicznego i Oddziału Udarowego (Szpital św. Wincentego a Paulo w Gdyni),
 - rozpoczęcie 2-letniego zadania – rozbudowa oraz modernizacja Szpitalnego Oddziału Ratunkowego – etap I (Szpital Specjalistyczny w Wejherowie),
 - zakończenie 2-letniego zadania – rozbudowa i przebudowa Zakładu Opiekuńczo Leczniczego działającego w strukturze Pomorskiego Centrum Chorób Zakaźnych i Gruźlicy w Gdańsku;
- Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. prof. T. Bilikiewicza w Gdańsku:
- zakończenie 6-letniego zadania – przebudowa Pawilonu nr 19 wraz z wyposażeniem,
 - kontynuacja 3-letniego zadania – budowa studni głębinowej celem wykonania nowego ujęcia wody,
 - kontynuacja 3-letniego zadania – budowa trzykondygnacyjnego budynku przeznaczonego na Oddziały Pobytu Dziennego dla Dorosłych oraz Dzieci i Młodzieży;

- Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim:
 - rozpoczęcie 2-letniego zadania – wykonanie robót budowlano-konserwatorskich w Pawilonie nr VIII,
 - opracowanie dokumentacji na wykonanie robót budowlano-konserwatorskich w budynku terapeutycznym.

Ponadto, ze środków wygospodarowanych w ciągu roku budżetowego podjęto dodatkowe działania inwestycyjne:

- COPERNICUS PL Sp. z o.o.:
 - doposażenie Szpitala im. M. Kopernika w sprzęt medyczny,
 - doposażenie Szpitala im. św. Wojciecha w sprzęt medyczny,
 - zakup aparatury, sprzętu i wyposażenia medycznego dla podmiotów leczniczych SWP funkcjonujących na terenie Miasta Gdańska – pomoc finansowa na rok 2024 – zakupiono aparaty do znieczulania i łóżka bariatryczne (Szpital im. M. Kopernika),
 - montaż systemów klimatyzacji (Szpital św. Wojciecha i Szpital im. M. Kopernika);
- Szpitale Pomorskie Sp. z o.o.:
 - modernizacja Oddziału Chorób Płuc w (Szpital Specjalistyczny im. F. Ceynowy w Wejherowie),
 - doposażenie w sprzęt medyczny Szpitala Morskiego im. PCK w Gdyni,
 - doposażenie w sprzęt medyczny Szpitala im. Św. Wincentego a Paulo w Gdyni,
 - doposażenie w sprzęt medyczny Szpitala im. F. Ceynowy w Wejherowie,
 - zakup aparatury, sprzętu i wyposażenia medycznego dla podmiotów leczniczych SWP funkcjonujących na terenie Miasta Gdańska – pomoc finansowa rok 2024 – wymiana centrali telefonicznej, głównego zasilania hydrantowego oraz częściowa wymiana pionów cyrkulacyjnych ciepłej wody użytkowej dla Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego „Senectus” oraz Zespołu Zakładów i Poradni przy Centrum Medycznym Smoluchowskiego,
 - przebudowa pomieszczeń Budynku nr 5 na potrzeby Pododdziału Chirurgii Rekonstrukcji Głowy i Szyi – II etap (Szpital Morski im. PCK w Gdyni);
- Pomorskie Centrum Reumatologiczne im. dr Jadwigi Titz-Kosko w Sopocie Sp. z o.o.:
 - doposażenie w sprzęt medyczny,
 - zakup samochodu elektrycznego do przewozu pacjentów i leków;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. J. Korczaka Sp. z o.o. w Słupsku:
 - doposażenie w sprzęt medyczny;
- Szpital Specjalistyczny w Kościerzynie Sp. z o.o.:
 - dostosowanie Szpitala do przepisów przeciwpożarowych – etap II,
 - dostosowanie do przepisów przeciwpożarowych – placówka w Dzierżążnie,
 - doposażenie w sprzęt medyczny;

- Szpital Dziecięcy Polanki im. M. Płażyńskiego w Gdańsku Sp. z o.o.:
 - zakup aparatury, sprzętu i wyposażenia medycznego dla podmiotów leczniczych SWP funkcjonujących na terenie Miasta Gdańska – pomoc finansowa rok 2023 – zakupiono łóżko do intensywnej terapii;
- Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. prof. T. Bilikiewicza w Gdańsku:
 - realizacja zadań inwestycyjnych dla podmiotów leczniczych SWP funkcjonujących na terenie Miasta Gdańska – pomoc finansowa rok 2024 – dofinansowanie inwestycji polegającej na modernizacji systemu przygotowania ciepłej wody użytkowej w pawilonie szpitalnym nr 21;
- Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim:
 - zakup samochodu osobowego na potrzeby Centrum Zdrowia Psychicznego,
 - zakup maceratorów na potrzeby oddziałów nr X, XVI,
 - zakup krzesła kardiologicznego z napędem elektrycznym do karetek przewozowych,
 - zakup analizatora immunochemicznego wraz z osprzętem i integracją z systemem LIS dla pracowni analitycznej;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Stacja Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku:
 - zakup ambulansu wraz z wyposażeniem oraz motocykla wraz z wyposażeniem,
 - zakup aparatury, sprzętu i wyposażenia medycznego dla podmiotów leczniczych SWP funkcjonujących na terenie Miasta Gdańska – pomoc finansowa na rok 2024 – zakupiono respirator do wentylacji automatycznej i wentylacji na żądanie;
- Stacja Pogotowia Ratunkowego w Słupsku:
 - zakup dwóch ambulansów wraz z wyposażeniem.

Dodatkowo zrealizowano następujące zadania związane z dokapitalizowaniem podmiotów leczniczych, których współnikiem jest Województwo Pomorskie:

- wieloletnie zadanie pn. Dokapitalizowanie Szpitali Pomorskich Sp. z o.o. celem rozbudowy infrastruktury medycznej – zadanie dot. zakupu od Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego a Paulo Prowincji Chełmińsko-Poznańskiej nieruchomości gruntowej w Gdyni realizowane od 2012 r. – termin zakończenia zadania przewidziany był na 2027 r., ale decyzją Zarządu Województwa dokonano ostatecznego rozliczenia i dodatkowo dokapitalizowano Spółkę;
- dwukrotne dokapitalizowanie Pomorskiego Centrum Reumatologicznego im. Jadwigi Titz-Kosko w Sopocie Sp. z o.o. przeznaczone na realizację pilotażowego programu w zakresie kompleksowej opieki nad pacjentem z wczesnym zapaleniem stawów, uruchomieniem Poradni Leczenia Bólu, hospitalizacją pacjentów w trybie jednego dnia – środki przeznaczone na zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia, remonty oraz pierwsze miesiące działalności;
- dokapitalizowanie Szpitala Specjalistycznego w Kościerzynie Sp. z o.o. przeznaczone na realizację kolejnych etapów inwestycji w ramach zadania pn. „Modernizacja Oddziału Rehabilitacji Dorosłych z Pododdziałem Rehabilitacji Neurologicznej w Dzierżążnie”.

Kontynuowano działania w ramach wieloletniego „**Programu doskonalenia jakości w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą, dla których podmiotem tworzącym lub właścicielem jest Województwo Pomorskie**”, które są odpowiedzialną na realizację zobowiązania SWP. W ramach programu jakościowego zrealizowano następujące działania:

- rozpoczęto aktualizację zapisów wieloletniego „Programu doskonalenia jakości w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą, dla których podmiotem tworzącym lub właścicielem jest Województwo Pomorskie”,
- podjęto współpracę z ekspertem zewnętrznym celem sporządzenia draftu dokumentu stanowiącego podstawę do opracowania II edycji Programu,
- zaktualizowano skład Grupy Ekspertów ds. monitorowania postępów z wdrożenia Programu oraz skład Grupy Koordynatorów ds. wdrożenia Programu,
- przeprowadzono cykl moderowanych wykładów (cztery dwudniowe spotkania) pt. „PER QUALIS AD ASTRA – doskonalenie jakości w podmiotach leczniczych w obliczu zmian jakie wprowadza ustawa o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta” dla podmiotów leczniczych WP,
- przeprowadzono 30 godzin doradztwa eksperckiego z zakresu zarządzania jakością w ochronie zdrowia dla pracowników Departamentu Zdrowia UMWP oraz Grupy Ekspertów,
- podmioty lecznicze WP przeprowadziły audyty wewnętrzne weryfikujące stopień wdrożenia działań wypracowanych w ramach Programu,
- przeprowadzono audyty zewnętrzne w zakresie wdrożenia lean management w Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych dwóch podmiotów leczniczych – COPERNICUS Podmiot Leczniczy Sp. z o.o. i Szpitale Pomorskie Sp. z o.o.,
- podjęto współpracę z ekspertem zewnętrznym celem opracowania wytycznych wspólnych dla podmiotów leczniczych WP, niezbędnych do stworzenia wewnętrznych procedur w zakresach wskazanych w drafcie II edycji Programu,
- przeprowadzono audyty zewnętrzne weryfikujące procedury oraz schematy postępowania w obszarze zapewnienia jakości w jednostkach wykonujących działalność leczniczą dla których podmiotem tworzącym lub współnikiem jest WP (pilotaż w Copernicus PL Sp. z o.o. oraz w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku),
- dla Kadry Zarządzającej podmiotów leczniczych dla których podmiotem tworzącym lub współnikiem jest WP zorganizowano spotkania i szkolenia celem omówienia najistotniejszych kwestii dot. organizacji ochrony zdrowia oraz podniesienia jakości świadczeń.

Realizowano również prace w zakresie programu „Wolontariat szpitalny”. W 2024 r. zorganizowano spotkania robocze z koordynatorami wolontariatu w podmiotach leczniczych. Przeprowadzono szkolenia dla koordynatorów wolontariatu szpitalnego i wolontariuszy z zakresu kompetencji interpersonalnych. Przekazano środki finansowe na wsparcie działań w poszczególnych podmiotach. Zorganizowano spotkanie dla wolontariuszy pod nazwą „Gala Wolontariatu”, podczas której wręczono wyróżnienia Marszałka województwa pomorskiego za pracę na rzecz wolontariatu szpitalnego „Pomorski Bratek” ustanowione uchwałą ZWP z dnia 24 września 2024 r. dla osób w sposób szczególny angażujących się w pracę w szpitalach.

W 2024 r. szpitale należące do SWP złożyły projekty do Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności w zakresie **inwestycji w infrastrukturę onkologiczną**. Rozstrzygnięcie naboru nastąpiło w marcu 2025 r. Szpitale Pomorskie Sp. z o.o. realizować będą rozbudowę i doposażenie Gdyńskiego Centrum Onkologii w Szpitalu Morskim im. PCK w Gdyni. Projekt ma na celu stworzenie nowoczesnego zaplecza diagnostyczno-terapeutycznego, które odpowie na rosnące potrzeby pacjentów (wartość projektu to ponad 144 mln zł, w tym dofinansowanie UE to 66 mln zł). Z kolei COPERNICUS Podmiot Lecznicy Sp. z o.o. w Gdańsku zainwestuje w zakup nowoczesnego wyposażenia dla oddziałów onkologicznych. Dzięki wsparciu placówka zyska dostęp do najnowszych technologii w diagnostyce i leczeniu nowotworów, co przełoży się na wyższą skuteczność terapii i lepszy komfort pacjentów (wartość projektu to ponad 86 mln zł, w tym dofinansowanie UE w wysokości 80 mln zł). Trzeci projekt realizowany będzie przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka w Słupsku Sp. z o.o., w którym również nastąpi modernizacja i rozwój infrastruktury onkologicznej. Projekt pozwoli na unowocześnienie oddziałów i zakup specjalistycznego sprzętu, co znacząco poprawi standardy leczenia w zachodniej części regionu (wartość projektu przekracza 57 mln zł, z czego ponad 52 mln zł stanowi dofinansowanie UE).

Ponadto, Szpital Specjalistyczny w Kościerzynie Sp. z o.o. złożył w 2024 r. do Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności projekt w zakresie opieki długoterminowej lub geriatrycznej (w kwietniu 2025 r. nastąpiła ponowna ocena wniosków po zwiększeniu alokacji). Projekt ten polegać będzie na **utworzeniu Centrum Senioralnego w Dzierżaninie** poprzez przystosowanie placówki do obsługi pacjentów w podeszłym wieku (wartość projektu to ponad 21,5 mln zł, w tym dofinansowanie UE to niemal 11 mln zł).

Deinstytucjonalizacja usług zdrowotnych, upowszechnienie opieki koordynowanej i środowiskowej oraz współdziałania opieki zdrowotnej z systemem usług społecznych

W 2024 r. rozpoczęto prace związane z drugą edycją projektu „Lepsza przyszłość. Wsparcie pomorskiej psychiatrii”. Odebyły się spotkania robocze i konsultacyjne w zakresie obszarów koniecznych do ujęcia w nowym projekcie.

W obszarze ochrony zdrowia psychicznego odbyły się dwa spotkania powołanego w 2024 r. Pomorskiego Zespołu ds. Zdrowia Psychicznego. Jedno ze spotkań w ramach współpracy z samorządami terytorialnymi zostało połączone z Pomorskim Forum Samorządowym ds. Profilaktyki i Promocji Zdrowia.

Ponadto w 2024 r. przeprowadzono i rozstrzygnięto konkurs na realizację projektów dotyczących usług społecznych i zdrowotnych dofinansowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027.

Budowanie odporności na sytuacje kryzysowe w ochronie zdrowia

Po zakończeniu realizacji projektu „Lepsza przyszłość. Przeciwdziałanie zaburzeniom psychicznym dzieci i młodzieży” kontynuowane było finansowanie wypracowanej w projekcie platformy koordynacyjno-edukacyjno-informacyjnej pomorskiedlaciebie.pl. W tym celu zostały zawarte dwa porozumienia z Wojewódzkim Szpitalem Psychiatrycznym im. Prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku: Porozumienie nr 145/U/24 w sprawie powierzenia usługi utrzymania Platformy Koordynacyjno-Edukacyjno-Informacyjnej „pomorskiedlaciebie.pl” z dnia 19.03.2024 r. oraz Porozumienie

nr 846/U/24 w sprawie powierzenia usługi utrzymania Platformy Koordynacyjno-Edukacyjno-Informacyjnej „pomorskiedlaciebie.pl” z dnia 12.11.2024 r.

W ramach Platformy istniała możliwość dokonania wstępnej diagnozy kondycji psychicznej oraz skorzystania z rozmowy na chacie.

Pozostałe działania

W 2024 r. kontynuowano realizację zobowiązania SWP pn.: **„Monitorowanie potrzeb zdrowotnych na szczeblu regionalnym oraz lokalnym w celu projektowania efektywnych interwencji”**.

Realizowano działania związane ze zbieraniem i gromadzeniem danych statystycznych, opracowań, biuletynów z ogólnodostępnych źródeł oraz odpowiednich instytucji, na podstawie których prowadzono analizy oraz opracowywano wskaźniki epidemiologiczne.

CO 1.4. Bezpieczeństwo cyfrowe

Poprawa poziomu cyberbezpieczeństwa poprzez podniesienie kompetencji cyfrowych oraz rozwój infrastruktury niezbędnej do świadczenia bezpiecznych e-usług w jednostkach administracji publicznej

W 2024 r. podpisano umowę na udział w projekcie pn. „Cyberbezpieczny Samorząd” z dofinansowaniem z programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC), w ramach którego uruchomiono pierwsze postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego. Celem projektu jest wsparcie Województwa Pomorskiego w zakresie realizacji usług publicznych na drodze teleinformatycznej poprzez zwiększenie poziomu bezpieczeństwa przetwarzanych informacji. Projekt będzie realizowany w latach 2024-2026, a jego wartość to 1,0 mln zł, z czego dofinansowanie z FERC to prawie 800 tys. zł.

Ponadto prowadzono analizy związane z przygotowaniem do realizacji przedsięwzięcia strategicznego pn. **„Cyber-Pomorze 2030”**, którego głównym celem będzie podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa i ochrony danych jednostek administracji publicznej na terenie województwa pomorskiego. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia to lata 2026-2028.

Rozwój e-administracji

Rozszerzono planowany zakres przedsięwzięcia strategicznego pn. **„Pomorski Węzeł Informacji Przestrzennej”** o e-usługi. Ww. przedsięwzięcie stanowi realizację zobowiązania SWP w zakresie stworzenia regionalnego węzła informacji przestrzennej. W związku z tym zlecono korektę opracowanego wcześniej studium wykonalności projektu. Planowany okres realizacji przedsięwzięcia to lata 2025-2027.

Rozbudowa szerokopasmowej infrastruktury dostępowej

Monitorowano działania administracji rządowej w zakresie rozbudowy szerokopasmowej infrastruktury dostępowej (ostatniej mili) w ramach programu FERC oraz Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

W wyniku konkursu przeprowadzonego w ramach FERC w 2023 r. (Działanie 1.1 Zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego Internetu szerokopasmowego) z obszaru województwa pomorskiego, po

dodatkowej weryfikacji przeprowadzonej w 2024 r., umowy o dofinansowanie zawarto z pięcioma operatorami telekomunikacyjnymi¹²¹, dla dziewięciu wniosków o łącznej wartości dofinansowania ponad 215 mln zł. Celem wsparcia było objęcie gospodarstw domowych (rozumianych jako lokale mieszkalne) oraz przedsiębiorstw zasięgiem sieci o przepustowości co najmniej 300 Mb/s, przy czym wspierane były wyłącznie rozwiązania technologiczne zapewniające skalowalność sieci do prędkości co najmniej 1 Gb/s. O dofinansowanie mogli ubiegać się operatorzy telekomunikacyjni. W 2024 r. nie ogłoszono nowego konkursu w ramach Działania 1.1 FERC.

W wyniku drugiego konkursu przeprowadzonego w ramach KPO (Komponent C: Transformacja cyfrowa, Cel szczegółowy: C1. Poprawa dostępu do szybkiego Internetu, Inwestycja: C1.1.1. Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego Internetu na obszarach białych plam) z obszaru województwa pomorskiego w 2024 r. wybrano jeden wniosek złożony przez firmę Orange Polska S.A. o wartości dofinansowania ponad 14,6 mln zł. W wyniku trzeciego konkursu przeprowadzonego w ramach KPO (Inwestycja C1.1.1.) z obszaru województwa pomorskiego wybrano trzy wnioski złożone przez dwóch operatorów¹²² o łącznej wartości dofinansowania ponad 25 mln zł. O dofinansowanie na budowę sieci szerokopasmowych na terenach, na których dostęp do Internetu jest utrudniony, mogli ubiegać się operatorzy telekomunikacyjni.

Pozostałe działania

Finalizowano realizację przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie e-Zdrowie” w szczególności w zakresie wykonania m.in. 14 umów podpisanych w 2022 r. o łącznej wartości ponad 110 mln zł na budowę i wdrożenie w 13 podmiotach leczniczych systemów dziedzinowych (w tym HIS, RIS/PACS i ERP)¹²³ oraz stworzenie regionalnej platformy e-zdrowia zarządzanej przez Województwo Pomorskie. W 2024 r. prace te udało się zakończyć w siedmiu podmiotach leczniczych, natomiast w przypadku pięciu podmiotów leczniczych oraz regionalnej platformy e-zdrowia będą one kontynuowane w 2025 r. Termin zakończenia przedsięwzięcia przesunięto na koniec grudnia 2025 r.

W 2024 r. prowadzono również analizy związane z przygotowaniem do realizacji przedsięwzięcia strategicznego „**Pomorskie e-Zdrowie 2030**”, które ma być kontynuacją przedsięwzięcia „Pomorskie e-Zdrowie” w latach 2026-2028.

¹²¹ Orange Polska S.A., Polski Światłowod Otwarty Sp. z o.o., Strzyżowski.Net Michał Gomółka Spółka Komandytowa, Point Sp. z o.o. oraz GeckoInvest Sp. z o.o.

¹²² Maxnet Łukasz Hamerski oraz GeckoInvest Sp. z o.o.

¹²³ HIS (ang. Hospital Information System), RIS (ang. Radiology Information System), PACS (ang. Picture Archive and Communication System), ERP (ang. Enterprise Resource Planning)

CEL STRATEGICZNY 2. OTWARTA WSPÓLNOTA REGIONALNA

Cele operacyjne

W ramach CS 2. realizowane są cztery CO:

- 2.1. Fundamenty edukacji,
- 2.2. Wrażliwość społeczna,
- 2.3. Kapitał społeczny,
- 2.4. Mobilność.

Regionalne Programy Strategiczne

CO 2.1. oraz CO 2.3. realizowane są poprzez działania podejmowane przez ZWP w ramach **RPS w zakresie edukacji i kapitału społecznego**. CO 2.2. realizowany jest w ramach **RPS w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej**, a CO 2.4. w ramach **RPS w zakresie mobilności i komunikacji**, stanowiący Regionalny Plan Transportowy dla województwa pomorskiego 2030.

Inne Plany i programy

CS 2. realizowany jest również poprzez plany i programy wynikające z obowiązujących przepisów prawa, tj.:

a) CO 2.1.:

- Program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży pobierających naukę na terenie województwa pomorskiego;

b) CO 2.2.:

- Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób z Niepełnosprawnościami i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na rzecz Zatrudniania Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030,
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021-2030,
- Pomorski Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej,
- Pomorski Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową,
- Pomorski Ramowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową,
- Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030,
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2030,

- Regionalny Plan Rozwoju i Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych i Zdrowotnych w Województwie Pomorskim na lata 2023-2025,
- Wieloletni Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2022-2025,
- Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024,
- Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2025,
- Plan Strategiczny międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego;

c) CO 2.3.:

- Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie pomorskim na lata 2021-2024;

d) CO 2.4.:

- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Pomorskiego,
- Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa pomorskiego.

Przedsięwzięcia strategiczne

W 2024 r. w ramach CS 2. realizowano poniższe przedsięwzięcia strategiczne.

Tabela 2. Przedsięwzięcia strategiczne CS 2.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
1.	Regionalne wsparcie szkół i placówek oświatowych	Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie wewnętrznej spójności edukacyjnej regionu i podniesienie jakości pracy szkół i placówek oświatowych poprzez kształtowanie i rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz doskonalenie zawodowe nauczycieli i kadry zarządzającej szkołami, w szczególności w gminach wiejskich i wiejsko-miejskich o najniższych wynikach egzaminów zewnętrznych, wskazanych jako obszary strategicznej interwencji. W 2024 r. realizowano, zgodnie z harmonogramem, założenia dwóch projektów: „Regionalne wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych w pomorskich szkołach” oraz „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół” zarówno w zakresie wsparcia uczniów, jak i nauczycieli.

2.	Referencyjne szkoły i placówki oświatowe województwa pomorskiego	Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie sieci szkół i placówek oświatowych pracujących modelowo w różnych obszarach edukacji, tzw. referencyjnych (np. edukacji specjalnej, morskiej, regionalnej, ekologicznej, obywatelskiej, cyfrowej, na rzecz dzieci obcokrajowców), będących miejscem wymiany doświadczeń, organizacji lekcji otwartych i moderowania nauczycielskich sieci współpracy, a także ćwiczeń dla studentów kierunków pedagogicznych. W 2024 r. opracowywano główne założenia realizacji przedsięwzięcia.
3.	Zdolni z Pomorza	Celem przedsięwzięcia jest zapewnienie uczniom uzdolnionym, którzy w toku edukacji napotykają na bariery o charakterze społeczno-ekonomicznym i terytorialnym, odpowiedniego wsparcia w rozwoju ich uzdolnień. Jest ono realizowane poprzez projekt koordynacyjny SWP „– wsparcie regionalne” (okres realizacji I edycji 1.11.2023 r. – 31.10.2026 r.) oraz 24 projekty realizowane przez JST szczebla powiatowego oraz szkoły wyższe (okres realizacji 06.2024 r. – 06.2029 r.). W 2024 r. realizowano w ramach projektu koordynacyjnego, zgodnie z harmonogramem, formy wsparcia skierowane zarówno do uczniów, jak i nauczycieli.
4.	Pomorskie wsparcie edukacji włączającej	Przedsięwzięcie ma na celu wsparcie uczniów z niepełnosprawnościami, dysfunkcjami rozwojowymi oraz zaburzeniami zachowania i emocji, zagrożonych niedostosowaniem i wykluczeniem społecznym i niedostosowanych społecznie, a także uczniów z różnego typu trudnościami w nauce oraz uczniów powracających z zagranicy i uczniów cudzoziemców poprzez wdrożenie edukacji włączającej w pomorskich szkołach i placówkach systemu oświaty. Jest ono realizowane poprzez projekt koordynacyjny SWP „Regionalne wsparcie edukacji włączającej” (okres realizacji I edycja 1.11.2023 r. – 31.10.2026 r.) oraz projekty realizowane przez organy prowadzące poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym JST szczebla powiatowego, które mają na celu

		wzmocnienie potencjału poradni psychologiczno-pedagogicznych (okres realizacji 2026 r. – 2028 r.) W 2024 r. realizowano w ramach projektu „Regionalne wsparcie edukacji włączającej”, zgodnie z harmonogramem, formy wsparcia skierowane do nauczycieli podnoszące ich kompetencje w zakresie wdrażania edukacji włączającej oraz rodziców – w zakresie pracy z dzieckiem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Prowadzono również prace koncepcyjne związane z włączeniem w przedsięwzięcie samorządów (JST szczebla powiatowego) i poradni psychologiczno-pedagogicznych.
5.	Kształtowanie sieci szkół zawodowych na Pomorzu – etap II	Celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości kształcenia zawodowego, wsparcie uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych, modernizacja i rozbudowa infrastruktury szkół zawodowych oraz promocja szkolnictwa zawodowego. W 2024 r. w ramach projektu pn. „Regionalne wsparcie rozwoju szkolnictwa zawodowego”, zgodnie z harmonogramem, realizowano formy wsparcia skierowane zarówno do uczniów szkół zawodowych umożliwiające im m.in. zdobycie dodatkowych kompetencji lub kwalifikacji, jak i do nauczycieli oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu w zakresie podniesienia ich kompetencji. Podpisano również umowy na realizację projektów zintegrowanych w obszarze edukacji zawodowej wybranych w trybie konkursowym – EFS+ – 23 organy prowadzące, EFRR – 19 umów podpisanych do końca grudnia 2024 r. Uruchomiono działania w szkołach objętych wsparciem, w tym m.in. przygotowanie dokumentacji przetargowych, aktualizacja wniosków o dofinansowanie, realizacja staży uczniowskich.
6.	Pomorskie Laboratorium Przestrzeni Publicznej	Przedmiotem przedsięwzięcia są systemowe działania popularyzujące wiedzę i promujące dobre praktyki w kształtowaniu przestrzeni publicznych. W 2024 r. Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego podejmowało działania w celu uzyskania finansowania realizacji cyklu szkoleń „Lider

		Przestrzeni Publicznych” ze środków Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.
7.	Zintegrowany rozwój infrastruktury i usług społecznych w województwie pomorskim	Przedsięwzięcie jest ukierunkowane m.in. na realizację usług społecznych w środowisku lokalnym, wzmocnienie potencjału JST, NGO i podmiotów ekonomii społecznej (PES) w zakresie świadczenia usług zdeinstytucjonalizowanych, dostosowanie placówek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz zmniejszenie różnic w dostępie do wsparcia opiekuńczego. W 2024 r. podjęto m.in. działania związane z dofinansowaniem robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami.
8.	Systemowe wsparcie polityki na rzecz włączenia społecznego	Przedsięwzięcie obejmuje m.in. diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych w regionie, wsparcie JST w przygotowaniu dokumentów strategicznych, doradztwo w tworzeniu Centrów Usług Społecznych (CUS), podnoszenie kompetencji kadr pomocy i integracji społecznej oraz upowszechnianie i promocję wiedzy specjalistycznej w zakresie włączenia społecznego. W 2024 r. podjęto m.in. następujące działania: wspierano JST w rozwoju usług społecznych i planowaniu procesu deinstytucjonalizacji, szkolono kadry systemu pomocy i integracji społecznej (w tym Domów Pomocy Społecznej, osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej), prowadzono działania badawczo-analityczne oraz upowszechniano ich rezultaty (w tym wymiana dobrych praktyk).
9.	Pomorski fundusz obywatelski	Przedsięwzięcie ma na celu stworzenie regionalnej inicjatywy systematycznej współpracy NGO z przedsiębiorcami, ukierunkowanej na wsparcie oddolnych inicjatyw w zakresie rozwoju wspólnot lokalnych. Przedsięwzięcie obejmuje uruchomienie Funduszu oraz pilotaż jego funkcjonowania. W 2024 r. trwały prace koncepcyjne przygotowujące SWP do aplikowania o środki w ramach FEP 2021-2027.

10.	Pomorska Kolej Metropolitalna etap I – rewitalizacja Kolei Kokoszkowskiej Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga	Przedsięwzięcie zakończone. Przedmiotem przedsięwzięcia była elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga. Pomorska Kolej Metropolitalna S.A. (PKM) zakończyła prace w ramach przedsięwzięcia w 2023 r. Przedsięwzięcie było realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ). Pociągi elektryczne obsługują linie od czerwca 2023 r.
11.	Pomorska Kolej Metropolitalna etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza IV – rozbudowa posterunku odgałęźnego Kiełpinek jako fragmentu trasy objazdowej w ramach projektu „Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz – Trójmiasto”	Przedsięwzięcie zakończone. Zakres przedsięwzięcia obejmował odbudowę toru na odcinku ok. 1,5 km pomiędzy PKM Gdańsk Kiełpinek – Gdańsk Kokoszki. PKM S.A. zakończyła prace w ramach przedsięwzięcia. Celem budowy tzw. bajpasu kartuskiego było zapewnienie alternatywnego połączenia kolejowego pomiędzy Kartuzami a Gdańskiem na czas modernizacji odcinka linii kolejowej nr 201 Kościerzyna – Gdynia. PKM S.A. w ramach uzgodnień zrealizowała budowę brakującego 1,5 kilometrowego fragmentu linii kolejowej nr 234. Polskie Koleje Państwowe Polskie Linie Kolejowe S.A. (PKP PLK S.A.) zrealizowała dalszą część od stacji Gdańsk Kokoszki do włączenia z linią kolejową nr 201 (posterunek Glinicz).
12.	Pomorska Kolej Metropolitalna Etap II – budowa linii kolejowej na odcinku Gdańsk Śródmieście – Węzeł Kowale – dokumentacja projektowa	Przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa przedłużenia istniejącej linii kolejowej nr 250 w kierunku południowych dzielnic Gdańska. Przedsięwzięcie będzie służyć przede wszystkim mieszkańcom południowych dzielnic Gdańska, a także przeciwdziałać wykluczeniu komunikacyjnemu. Nowa linia kolejowa stanowić będzie realną alternatywę dla transportu indywidualnego dla obszaru, który w perspektywie 2030 roku zamieszkiwać będzie ok. 100 tys. mieszkańców Gdańska oraz – poprzez węzły transportowe – także gmin ościennych. Linia będzie poprowadzona bezkolizyjnie względem pozostałej infrastruktury transportowej, co przyczyni się m.in. do skrócenia czasu podróży mieszkańców południowych dzielnic Gdańska, którzy zyskają szybki i wydajny środek transportu komunikacji zbiorowej.

		W listopadzie 2023 r. Województwo Pomorskie i Gmina Miasta Gdańska przy współudziale PKM S.A. podpisały Umowę ramową o współpracy określającą m.in. główne zasady współpracy stron w zakresie powierzenia spółce PKM S.A. opracowania dokumentacji projektowej dla ww. przedsięwzięcia. W grudniu 2023 r. PKM S.A. ogłosiła przetarg nieograniczony na sporządzenie dokumentacji projektowej i uzyskanie decyzji zezwalających na realizację aglomeracyjnego odcinka nowej linii kolejowej PKM Południe wraz z towarzyszącymi jej dwoma inwestycjami drogowymi Miasta Gdańsk. W grudniu 2024 r. została podpisana umowa z wykonawcą.
13.	Zakup 31 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych do obsługi przewozów kolejowych w województwie pomorskim	Przedmiotem przedsięwzięcia jest zakup 31 pojazdów elektrycznych (11 szt. do obsługi ruchu regionalnego oraz 20 szt. do obsługi ruchu aglomeracyjnego). W I połowie 2024 r. odebrano trzy elektryczne zespoły trakcyjne przeznaczone do obsługi połączeń regionalnych. Pozostałe osiem pojazdów zostało odebranych w 2023 r. W latach 2025-2026 planowany jest odbiór 20 pojazdów przeznaczonych do obsługi połączeń aglomeracyjnych.
14.	Zakup 4 pojazdów kolejowych o napędzie hybrydowym do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim	Przedsięwzięcie zakończone. Przedmiotem przedsięwzięcia był zakup czterech pojazdów o napędzie hybrydowym do obsługi ruchu regionalnego. W czerwcu i sierpniu 2024 r., firma NEWAG S.A. dostarczyła wszystkie cztery pojazdy hybrydowe (elektryczno-spalinowe) w ramach realizowanego projektu „Zakup czterech wielocłonowych pojazdów kolejowych z napędem hybrydowym (elektryczno-spalinowym) do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim”.
15.	Zakup 10 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim	Przedmiotem przedsięwzięcia jest zakup 10 elektrycznych zespołów trakcyjnych do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim. W czerwcu 2024 r. Województwo Pomorskie podpisało umowę z Centrum Unijnych Projektów Transportowych na dofinansowanie projektu „Zakup

10 elektrycznych zespołów trakcyjnych w celu poprawy dostępności transportowej mieszkańców województwa pomorskiego do rdzenia aglomeracji trójmiejskiej” w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

W październiku 2024 r. NEWAG S.A. dostarczył pierwszy elektryczny zespół trakcyjny, pozostałe dziewięć pojazdów producent dostarczy w 2025 r.

16. Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym – budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności (FALA)

Celem przedsięwzięcia jest poprawa dostępności transportu publicznego, w szczególności kolejowego, na terenie województwa pomorskiego, zmniejszenie zatłoczenia komunikacyjnego oraz zwiększenie mobilności. Przedmiotem projektu jest budowa i wdrożenie elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności, która pozwoli optymalnie zaplanować i opłacić podróż koleją oraz komunikacją lokalną na obszarze, na którym realizowane są kolejowe przewozy pasażerskie o charakterze aglomeracyjnym lub wojewódzkim.

W 2024 r. InnoBaltica Sp. z o.o. kontynuowała prace nad Platformą Zintegrowanych Usług Mobilności – tzw. Systemem FALA.

W listopadzie 2024 r. Spółka oficjalnie uruchomiła sprzedaż biletów kolejowych w Systemie FALA w ramach Taryfy Pomorskiej.

17. Pakiet przedsięwzięć w zakresie rozbudowy podstawowego układu dróg wojewódzkich dowiązujących region do węzłów sieci TEN-T

Zakres przedsięwzięcia obejmuje rozbudowę podstawowego układu dróg wojewódzkich (DW):

- odcinka DW nr 221 (Jankowo – obwodnica Kościerzyny),
- odcinka DW nr 209 (Borzytuchom – Suchorze),
- odcinka DW nr 214 (Kościerzyna – Nowa Kiszewa),
- odcinka DW nr 224 (Godziszewo – węzeł A1 „Stanisławie”),
- odcinka DW nr 501 (Stegna – Krynica Morska),
- odcinka DW nr 222 (budowa wiaduktu nad torami PKP w Starogardzie Gdańskim),
- odcinka DW nr 474 – budowa wiaduktu nad torami PKP (ul. Wielkopolska w Gdyni),
- odcinka DW nr 218 (ulica Kielnieńska w Gdańsku).

W 2024 r. w ramach realizacji pakietu podpisano umowy na roboty budowlane dot. rozbudowy DW nr 221 dla odcinków C i D. Rozpoczęto roboty

budowlane. Ponadto ogłoszono zamówienie przetargowe na wybór wykonawcy robót budowlanych dla odcinka B.

18.	Pakiet przedsięwzięć dokumentacyjnych związanych z budową układu dróg publicznych do projektowanych węzłów drogowych w sieci TEN-T	Przedmiotem przedsięwzięcia jest przygotowanie dokumentacji dla : – połączenia DW nr 211 w m. Borkowo z węzłem „Glincz” – droga krajowa nr 20 (dowiązanie do węzła „Żukowo” na Obwodnicy Metropolitalnej Trójmiasta), – Via Maris, w tym Obwodnicy Północnej Aglomeracji Trójmiasta oraz południowego obejścia Władysławowa, – Nowej Kielnieńskiej (węzeł S6 „Chwaszczyno” – węzeł „Wysoka” Obwodnica Zachodnia Trójmiasta), – połączenia węzła S6 „Miszewo” Obwodnica Metropolitalna Trójmiasta – Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy – węzeł „Lotnisko” Obwodnica Zachodnia Trójmiasta. W 2023 r. zostały zakończone prace nad dokumentacjami: – Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowe dla połączenia DW nr 211 w miejscowości Borkowo z węzłem „Glincz” – droga krajowa nr 20 (dowiązanie do węzła „Żukowo” na Obwodnicy Metropolitalnej Trójmiasta), – Studium Sieciowe i Studium Korytarzowe dla nowego połączenia drogowego Via Maris od projektowanego węzła Gdynia Północ (w ciągu Drogi Czerwonej) do Portu Władysławowo wraz z obwodnicą Władysławowa, – Studium Korytarzowe dla nowego połączenia drogowego od projektowanego węzła „Miszewo” Obwodnica Metropolitalna Trójmiasta do Portu Lotniczego Gdańsk im. Lecha Wałęsy.
19.	Pakiet przedsięwzięć w zakresie budowy podstawowego układu dróg wojewódzkich dowiązujących region do węzłów drogowych sieci TEN-T	Przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa odcinka drogi stanowiącej połączenie węzła drogowego „Glincz” w ciągu planowanej obwodnicy Żukowa z DW nr 211 (Żukowo – Kartuzy) w miejscowości Borkowo.
20.	Pakiet przedsięwzięć w zakresie budowy obwodnic miast w ciągu dróg wojewódzkich	Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich: – obwodnicy Kartuz w ciągu DW nr 211 (etap II i III),

- obwodnicy Chojnic w ciągu DW nr 212,
- obwodnicy Skórcza w ciągu DW nr 231,
- obwodnicy wschodniej Lęborka w ciągu DW nr 214.

W 2024 r. kontynuowano roboty budowlane w ramach budowy zachodniego obejścia Chojnic w ciągu DW nr 212.

Ponadto podpisano umowy z wykonawcami robót budowlanych i rozpoczęto budowę II etapu obwodnicy Kartuz w ciągu DW nr 211 oraz obwodnicy Skórcza w ciągu DW nr 231.

Źródło: Opracowanie własne

CO 2.1. Fundamenty edukacji

Poprawa dostępności i jakości oferty edukacji przedszkolnej

Ze środków FEP 2021-2027, 11 gmin o szczególnie niskim odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w relacji do średniej wojewódzkiej uzyskało środki na: tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego oraz podnoszenie jakości oferty edukacyjnej, służącej wzmocnieniu kompetencji kluczowych dzieci, a także na inwestycje oraz zakup wyposażenia, w tym pomocy dydaktycznych, sprzętu i narzędzi specjalistycznych dostosowanych do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci. Dodatkowo środki przeznaczono na: montaż placów zabaw, działania służące poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej oraz likwidacji barier architektonicznych.

W 2024 r. PFR obsługiwał produkt „Pożyczka na Wsparcie Edukacji Przedszkolnej”, w ramach którego udzielano pożyczek ukierunkowanych na zwiększenie liczby i modernizację miejsc przedszkolnych na łączną kwotę 19,4 mln zł. Produkt ten w marcu 2024 r. został zastąpiony przez „Pożyczkę Przedszkolną”.

Rozwój kompetencji kluczowych uczniów oraz rozwój narzędzi i kompetencji cyfrowych w procesie nauczania

W 2024 r. w ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Regionalne wsparcie szkół i placówek oświatowych”** kontynuowano realizację dwóch projektów: „Regionalne wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów w pomorskich szkołach” i „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół”, których celem jest poprawa spójności edukacyjnej w regionie, kształtowanie kompetencji kluczowych uczniów i rozwijanie ich zainteresowań i pasji, a także doskonalenie kompetencji kadr oświaty oraz przedstawicieli organów prowadzących szkoły.

W ramach projektu „Regionalne wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów w pomorskich szkołach” wsparcie skierowano w szczególności do szkół o wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej, zlokalizowanych na obszarze gmin wskazanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, jako obszary strategicznej interwencji. W wyniku przeprowadzonego konkursu grantowego 24 organy prowadzące 63 szkoły, otrzymały granty i realizowały działania skierowane do:

- uczniów – w formie dodatkowych zajęć pozalekcyjnych, projektów szkolnych, obozów naukowych, wycieczek edukacyjnych, kursów programowania, wsparcia psychologiczno-pedagogicznego, doradztwa zawodowego;
- nauczycieli – w formie szkoleń w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, realizacji zindywidualizowanego procesu kształcenia, wykorzystania technologii komunikacyjno-informacyjnych oraz stosowania aktywizujących metod i technik nauczania.

Jednocześnie grantobiorcy uzyskali dedykowane wsparcie realizowane przez Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku (PCEN) i Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku (PODN) z zakresu diagnozowania potrzeb edukacyjnych i planowania działań odpowiadających na zdiagnozowane problemy.

W ramach projektu „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół” realizowano działania skierowane w szczególności do uczniów szkół o wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej, w tym uczniów znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej, mające na celu ograniczenie wpływu barier o charakterze ekonomicznym, społecznym i terytorialnym utrudniających uczniom rozwijanie swoich talentów i predyspozycji, a także przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze, kształtowanie ich postaw obywatelskich, proekologicznych, wpływających na budowanie więzi lokalnych i regionalnych oraz zdrowego trybu życia. Dla uczniów zrealizowano letnie warsztaty edukacyjne służące wzmocnieniu ich motywacji do zdobywania wiedzy i rozwijania uzdolnień i zainteresowań. Ze wsparcia stypendialnego skorzystali uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji ekonomicznej. Uczniowie mogli również uczestniczyć w konkursach przedmiotowych i interdyscyplinarnych.

Przyznano stypendia 190 uzdolnionym uczniom, 192 uczniów uczestniczyło w warsztatach edukacyjnych, przeprowadzono konkursy przedmiotowe i interdyscyplinarne: „Pomorskie inspiruje uczniów” – „Pomorska Liga Edukacyjna”, „Pomorski Mistrz Nawigacji”, zorganizowano Festyn edukacyjny towarzyszący IV Regatom o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego dla ok. 600 uczniów. Realizowano również kursy i warsztaty doskonalące kompetencje nauczycieli. Łącznie do końca 2024 r. wsparciem objęto ponad 1200 uczniów oraz 65 nauczycieli.

Podnoszenie kompetencji kadry edukacji

W ramach przedsięwzięcia strategicznego „**Regionalne wsparcie szkół i placówek oświatowych**” PCEN i PODN udzieliły grantobiorcom projektu „Regionalne wsparcie rozwoju kompetencji kluczowych uczniów w pomorskich szkołach” (24 organom prowadzącym i 63 szkołom podstawowym) dedykowanego wsparcia w formie warsztatów z zakresu diagnozowania potrzeb edukacyjnych i planowania działań odpowiadających na zdiagnozowane problemy, szkoleń rad pedagogicznych w zakresie tworzenia strategii oświatowych, coachingu szkolnego w zakresie przygotowania nauczycieli do pełnienia nowych ról, takich jak np. mentor, a także szkoleń z zakresu nowoczesnych metod diagnozowania predyspozycji uczniów.

Ponadto w ramach działań horyzontalnych nauczyciele województwa pomorskiego uzyskali refundację kosztów studiów podyplomowych.

W ramach projektu „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół” zrealizowano kurs doskonalący dla nauczycieli z zakresu rozpoznawania predyspozycji i uzdolnień uczniów oraz zwiększania ich motywacji do rozwijania swoich talentów.

W ramach projektu SWP „Regionalne wsparcie edukacji włączającej” (przedsięwzięcie strategiczne „**Pomorskie wsparcie edukacji włączającej**”) uruchomione zostały regionalne formy wsparcia nauczycieli, takie jak: sieci współpracy i szkolenia terenowe, dyżury eksperckie, refinansowanie kosztów studiów podyplomowych podnoszących kompetencje nauczycieli w zakresie edukacji włączającej oraz instruktaż metodyczny prowadzony w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Wejherowie.

W ramach przedsięwzięcia strategicznego „**Kształtowanie sieci szkół zawodowych na Pomorzu – etap II**” przeprowadzono szkolenia podnoszące kompetencje nauczycieli przedmiotów zawodowych, w szczególności byli to nauczyciele kształcenia zawodowego prowadzący zajęcia w zawodach kluczowych dla wybranych obszarów gospodarki (energetyka, nowoczesne technologie w produkcji i usługach, transport, logistyka i magazynowanie oraz zdrowie i srebrna gospodarka).

Na potrzeby określenia zakresu przedsięwzięcia strategicznego „**Referencyjne szkoły i placówki oświatowe województwa pomorskiego**” kontynuowano działania służące ustaleniu zakresu projektu, którego celem będzie budowa sieci szkół i placówek oświatowych pracujących modelowo w różnych obszarach edukacji, będących miejscem wymiany doświadczeń, organizacji lekcji otwartych i moderowania nauczycielskich sieci współpracy.

Ponadto przeprowadzono po raz dziewiąty konkurs „Nauczyciel Pomorza”, którego celem jest uhonorowanie i popularyzacja osiągnięć nauczycieli, którzy szczególnie wyróżniają się w pracy dydaktycznej, wychowawczej lub opiekuńczej oraz są mentorami społecznego zaangażowania młodzieży w środowisku szkolnym lub lokalnym.

Fot. 6. Gala wręczenia nagrody Nauczyciel Pomorza

Źródło: Materiały UMWP

W ramach statutowej działalności PCEN i PODN prowadziły szkolenia, grupowe i indywidualne konsultacje (formy doskonalenia zawodowego), sieci współpracy nauczycieli, dyrektorów oraz przedstawicieli organów prowadzących szkoły z województwa pomorskiego. W ramach sieci współpracy i samokształcenia (koordynacja: PCEN i PODN oraz pomorskie biblioteki pedagogiczne) dyrektorzy szkół i nauczyciele mieli możliwość wymiany doświadczeń. W 2024 r. szczególną uwagę poświęcono kształtowaniu umiejętności psychospołecznych dzieci; dostosowaniu sposobów pracy nauczyciela z dziećmi chorymi (np. cukrzyca) oraz z dziećmi z niepełnosprawnościami; wpływowi

zaburzeń integracji sensorycznej oraz niedojrzałości ruchowej na umiejętności dziecka; myśleniu algorytmicznemu; sposobom wykorzystania urządzeń elektronicznych do prowadzenia zajęć; kreatywnemu wykorzystaniu narzędzi w pracy. Dla dyrektorów szkół przygotowano formy wsparcia nastawione w szczególności na zarządzanie szkołą oraz rozwiązywanie problemów uczniów, rodziców i nauczycieli. Dodatkowo dla dyrektorów oraz przedstawicieli organów prowadzących szkoły organizowano wsparcie z zakresu nowelizowanych przepisów prawa oświatowego oraz finansów.

Oprócz realizacji form doskonalenia, PCEN prowadził działalność wydawniczą w wersji elektronicznej oraz drukowanej. W 2024 r. wydano pięć nowych numerów dwumiesięcznika „Edukacja Pomorska”. Ponadto na kanale YouTube zamieszczane są nagrane materiały video, w tym: wideokonferencje, wykłady, webinaria oraz podcasty i inne filmowe materiały edukacyjne.

Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

W 2024 r. w ramach przedsięwzięcia „Zdolni z Pomorza” uruchomiono 25 projektów współfinansowanych z FEP 2021-2027, w tym 18 projektów realizowanych przez JST szczebla powiatowego, sześć projektów realizowanych przez pomorskie szkoły wyższe (Politechnika Gdańska, Uniwersytet Gdański, Gdański Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Morski w Gdyni, Akademia Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku, Polsko-Japońska Akademia Technik Komputerowych) oraz projekt koordynacyjny realizowany przez SWP. W ramach projektu koordynacyjnego „Zdolni z Pomorza – wsparcie regionalne” uruchomiono regionalne formy wsparcia uczniów, takie jak: spotkania autorskie, warsztaty dziedziczne, konkursy interdyscyplinarne, uczniowskie konferencje naukowe oraz regionalne formy wsparcia nauczycieli (sieci współpracy i szkolenia terenowe). W IV kwartale 2024 r. zostały także uruchomione formy wsparcia uczniów zaplanowane w ramach: projektów szkół wyższych, takie jak: spotkania akademickie, kółka olimpijskie, warsztaty naukowe oraz w projektach JST szczebla powiatowego, takie jak: diagnoza predyspozycji i uzdolnień, zajęcia pozaszkolne, warsztaty z doradztwa zawodowego i warsztaty rozwijające kompetencje społeczne uczniów.

Fot. 7. Rejs edukacyjny STS Pogoria

Źródło: Pomorski Związek Żeglarski

Z kolei w ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego „**Pomorskie wsparcie edukacji włączającej**” został uruchomiony projekt koordynacyjny SWP „Regionalne wsparcie edukacji

włączającej” współfinansowany ze środków FEP 2021-2027. W ramach tego projektu zorganizowano we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz Instytutem Badań Edukacyjnych konferencję pn. „Edukacja wysokiej jakości dla wszystkich”, będącą inauguracją przedsięwzięcia strategicznego, a także uruchomiono szereg form wspierających nauczycieli w zakresie edukacji włączającej. Rozpoczęto też przygotowania do uruchomienia regionalnej bazy ekspertów oraz dobrych praktyk w zakresie edukacji włączającej. Jednocześnie w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 2 w Wejherowie przeprowadzono pierwsze warsztaty dla rodziców/opiekunów prawnych uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi pn. „Szkoła rodziców”.

Fot. 8. VIII Uczniowska Konferencja Naukowa

Źródło: Pomorska Biblioteka Pedagogiczna w Gdańsku

Rozwój edukacji regionalnej i etnicznej, zachowanie i rozwój języka regionalnego

Wykorzystano wyniki badania pn. „Pomorskie wspólnoty obywatelskie. Jaka jest tożsamość mieszkańców i mieszanek województwa pomorskiego?”, przeprowadzonego w 2023 r. do projektowania interwencji w obszarze kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, w tym z doświadczeniem migracji, a także dotyczących budowania tożsamości regionalnej.

Podobnie jak w latach poprzednich regionalne placówki doskonalenia nauczycieli realizowały formy doskonalenia nauczycieli w zakresie wspierania i upowszechniania dziedzictwa kulturowego oraz służące zachowaniu języka regionalnego (kaszubski) i języków mniejszości narodowych (ukraiński i niemiecki) – przygotowano materiały dydaktyczne i podręczniki, koordynowano sieci współpracy nauczycieli. W ramach edukacji regionalnej podejmowano tematykę związaną z historią Kaszub i Żuław, realizowano działania oraz upowszechniano formy pracy w obszarze edukacji morskiej.

Tworzenie sieci współpracy, rozwój dialogu edukacyjnego i współpracy międzysektorowej, wzmocnienie integrującej roli szkół oraz ich współpracy ze środowiskiem lokalnym

W ramach prac Pomorskiej Rady Oświatowej debatowano nad kierunkami oczekiwanych zmian w edukacji. W dniu 11 marca 2024 r. odbyło się posiedzenie Rady, w której udział wzięli reprezentanci środowiska oświatowego z całego województwa pomorskiego: nauczyciele i dyrektorzy szkół, samorządowcy, rodzice, uczniowie oraz działacze organizacji społecznych, a także przedstawiciele

administracji rządowej. Jednocześnie w 2024 r. Rada wystosowała stanowisko w sprawie projektowanych zmian w edukacji.

W ramach Pomorskiego Regionalnego Forum na Rzecz Edukacji organizowane były cykliczne spotkania z naczelnikami/dyrektorami wydziałów edukacji w JST szczebla powiatowego, które w 2024 r. poświęcone były w szczególności przedsięwzięciu strategicznemu pn. **„Kształtowanie sieci szkół zawodowych na Pomorzu – etap II”**.

Przy współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej realizowano projekt pn. „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu centralnym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”. Zainicjowano sieć współpracy naczelników/dyrektorów wydziałów edukacji prowadzących szkoły ponadpodstawowe, przedstawicieli dyrektorów szkół oraz pracodawców. W jej ramach zorganizowano cztery spotkania w obszarach: doradztwo zawodowe, edukacja włączająca oraz strategia edukacji. Ponadto podjęto działania w zakresie realizacji konkursu „Startup dla młodzieży”, w którym uczniowie przygotowują swoje modele biznesowe.

Ponadto opiniowano projekty aktów prawnych, w tym ustawy oraz Koncepcji Rozwoju Kraju 2050, a także wnioski o wprowadzenie nowych zawodów do klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego.

Wsparcie kształcenia zawodowego w branżach kluczowych dla gospodarki oraz rozwój doradztwa zawodowego

W ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Kształtowanie sieci szkół zawodowych na Pomorzu – etap II”** współfinansowanego z FEP 2021-2027, podpisano 23 umowy ze środków EFS+ i 19 umów ze środków EFRR na realizację projektów organów prowadzących szkoły ponadpodstawowe o profilu technicznym oraz realizowano projekt koordynacyjny SWP „Regionalne wsparcie rozwoju szkolnictwa zawodowego”.

W 2024 r., w ramach powyższego projektu koordynacyjnego, realizowano działania skierowane do uczniów m.in.: szkolenia i kursy zawodowe (język angielski dla branży offshore, obsługa ciągnika terminalowego i żurawia portowego, programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D z certyfikatem kwalifikacji rynkowej), obóz edukacyjno-zawodowy, konkurs „Razem do zawodu”, a także przyznano stypendia dla uczniów zdolnych, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji ekonomicznej. Ponadto PCEN zorganizowało trzy spotkania sieci samokształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli zawodu. Zorganizowano także konferencję o charakterze informacyjno-promocyjnym „Zawodowcy Pomorza”.

Jednocześnie PCEN kontynuowało realizację pilotażu projektu „Model Nowoczesnego Systemu Doradztwa Zawodowego dla Pomorskich Szkół”. Podjęto działania w zakresie doradztwa zawodowego w wybranych pomorskich szkołach poprzez wyposażenie nauczycieli realizujących zadania doradztwa zawodowego w narzędzia diagnostyczne do pracy z uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

Ponadto konsultant wojewódzki zatrudniony w PCEN koordynował sieć współpracy konsultantów powiatowych ds. doradztwa zawodowego, służącą budowaniu i integrowaniu środowiska osób i instytucji związanych z doradztwem zawodowym w regionie.

CO 2.2. Wrażliwość społeczna

Rozwój usług społecznych

W 2024 r. kompetencje kadr pomocy i integracji społecznej podnoszono przez szereg szkoleń dedykowanych poszczególnym grupom osób. Działanie te realizowano w ramach projektu „Włączamy Pomorskie!” współfinansowanego ze środków EFS+, wpisującego się w przedsięwzięcie strategiczne **„Systemowe wsparcie polityki na rzecz włączenia społecznego”**. Kadra zarządzająca CUS skorzystała ze szkoleń, warsztatów oraz doradztwa, a ich celem było wsparcie samorządów w rozwoju usług świadczonych w społeczności lokalnej. Samorządy skorzystały także ze wsparcia w zakresie wdrażania nowych sposobów działania i wypracowanych rozwiązań w zakresie zmiany modelu wsparcia – tworzenia CUS. Działaniami szkoleniowymi objęto także kadrę innych instytucji działających w systemie, m.in. podmiotów świadczących usługi społeczne czy działające w systemie wsparcia rodziny, pieczy zastępczej oraz adopcji.

W obszarze pieczy zastępczej i adopcji w ramach projektu „Włączamy Pomorskie!” przeprowadzono dwa szkolenia: „Interwencja kryzysowa w pracy z rodziną przysposabiającą i kandydatami na rodziców adopcyjnych” oraz „Identyfikacja i interwencja w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka oraz prawne procedury ochrony dzieci”.

Zrealizowano także szkolenia niepowiązane z realizacją projektu „Włączamy Pomorskie!”: „Zastosowanie przymusu bezpośredniego w DPS – teoria i praktyka” dla kadr pomocy społecznej zatrudnionych w placówkach opieki instytucjonalnej, „Radzenie sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych a wypalenie zawodowe” dla kadr domów pomocy społecznej oraz inne, wskazane w dalszej części opracowania dotyczące programów realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS).

W marcu 2024 r. w ramach realizacji projektu „Włączamy Pomorskie!” odbyła się Konferencja pn. „Rozwój i deinstytucjonalizacja usług społecznych oraz wybranych usług zdrowotnych w województwie pomorskim – perspektywy, szanse i możliwości wdrożeniowe”. Wydarzenie skupiło przedstawicielki i przedstawicieli pomorskich jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów zainteresowanych lub działających w obszarze realizacji usług społecznych i zdrowotnych. Głównym punktem Konferencji była premiera raportu z przeprowadzonego na zlecenie ROPS badania „Diagnoza w zakresie rozwoju i deinstytucjonalizacji usług społecznych i zdrowotnych w województwie pomorskim” wraz z prezentacją podsumowania badania przez jego wykonawcę.

Rozwój kadry i infrastruktury w zakresie usług społecznych obejmuje także współpracę z uczelniami wyższymi. W październiku 2024 r. ROPS współorganizował z Uniwersytetem Gdańskim XXXIII Zjazd Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej oraz Konferencję Naukową pn. „Migracje, integracje, kryzysy. Idee pomocowej responsywności a polityki gotowości”. Dwudniowe wydarzenie, poprzedzone prekonferencją skupiło specjalistów i specjalistki z obszaru szeroko pojętej pracy socjalnej reprezentujących instytucje regionalne, krajowe, a także zagraniczne i było przestrzenią wymianą wiedzy i doświadczeń.

Likwidacja barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do wszystkich usług publicznych, m.in. poprzez stosowanie zasad projektowania uniwersalnego

W 2024 r. realizacja działań w zakresie likwidacji barier instytucjonalnych i fizycznych w dostępie do usług publicznych objęła dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Dofinansowano 15 wniosków na kwotę ponad 7,3 mln zł. Wszyscy wnioskodawcy, którzy zrealizowali zadanie, zobowiązali się do prowadzenia w tych obiektach działalności na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Aktywizacja i (re)integracja społeczna oraz zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Ofertę aktywności społecznej dla seniorów rozwijano w projektach realizowanych przez organizacje pozarządowe. W konkursie „Upowszechnianie i promowanie polityki senioralnej oraz działalności seniorów” dofinansowano 19 ofert, a łączna kwota zrealizowanych zadań wyniosła niemal 321 tys. zł. ZWP postanowił uznać celowość realizacji zadania publicznego pod nazwą: „Senior Obywatel” oraz zlecić jego wykonanie Lęborskiemu Uniwersytetowi Trzeciego Wieku z siedzibą w Lęborku.

Aktywność seniorów oraz politykę na rzecz osób starszych promowano i upowszechniano poprzez organizację VII edycji Konkursu o nagrodę Marszałka Województwa Pomorskiego „Pomorskie dla Seniorów”, w którym wyróżnia się seniorów, pracodawców, a także osoby podejmujące szczególnie wartościowe i skuteczne inicjatywy na rzecz seniorów. W tej edycji, w trzech kategoriach wyróżniono 41 laureatów, uhonorowanych podczas powiatowych uroczystości na rzecz seniorów. Działalność w tym obszarze podejmowano także podczas VI Targów Pracy i Aktywności Seniorów w AmberExpo.

Partycypację społeczną i obywatelską osób starszych wspierano organizując XI Forum Rad Seniorów oraz cztery spotkania członków Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Seniorów. Ponadto 30 JST udzielono dotacji celowej na dofinansowanie zadań własnych gminy i powiatu wskazanych przez Gminną i Powiatową Radę Seniorów utworzoną przez Radę Gminy lub Radę Powiatu – „Pomorskie Rady Seniorów 2024”.

W 2024 r. odbyło się także Pomorskie Forum Uniwersytetów Trzeciego Wieku, będące przestrzenią współpracy i wymiany dobrych praktyk w zakresie aktywizacji seniorów. Spotkanie koncentrowało się na znaczeniu aktywności edukacyjnej osób w wieku senioralnym oraz na aktualnych problemach prawno-organizacyjnych i finansowych Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Działania na rzecz osób w wieku senioralnym w 2024 r. objęły także kwestie informacyjno-edukacyjne, w tym promujące ich potencjał. Wydano Broszurę dla Seniorów „Praca – Uwarunkowania – Możliwości i Korzyści” (nakład: 4 tys. egzemplarzy), zorganizowano dwie Konferencje Informacyjno-Edukacyjne: „Ratownictwo medyczne w praktyce, czyli jak zwiększyć bezpieczeństwo zdrowotne seniorów?” oraz „W trosce o bezpieczeństwo zdrowotne seniora, czyli opieka pielęgnarska i farmaceutyczna w praktyce”. Zorganizowano także Konferencję Regionalnej Pomorskiej Delegatury Obywatelskiego Parlamentu Seniorów.

W 2024 r. kontynuowano realizację projektu „Włączamy Pomorskie!” współfinansowanego ze środków EFS+ w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS),

w którego zakresie znajduje się m.in. koordynacja regionalnych działań w obszarze ekonomii społecznej. Działania te objęły:

- organizację prac Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, który w 2024 r. spotkał się czterokrotnie. Podczas posiedzeń Komitetu poruszano m.in. tematy: programów resortowych, projektów regionalnych, stanu realizacji Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030 oraz wdrażania FEP 2021-2027 z zakresu EFS+, nowelizacji ustawy o ekonomii społecznej, a także prezentowano działalność wybranych podmiotów ekonomii społecznej realizujących usługi społeczne. Komitet podjął cztery uchwały, które dotyczyły: wprowadzenia zmian zasad w finansowaniu kosztów obsługi w programach dla JST „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” oraz „Opieka wytchnieniowa”, programów II Święta Pomorskiej Ekonomii Społecznej i II Kongresu Pomorskiej Ekonomii Społecznej, czy opinii i realizacji Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej;
- wsparcie i sieciowanie pięciu ośrodków wsparcia ekonomii społecznej;
- przyjęcie do realizacji Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej oraz podpisanie trzech Paktów z samorządami z województwa pomorskiego;
- rozwój i upowszechnianie idei ekonomii społecznej oraz poprawę konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych – stoiska wystawiennicze podczas 764 Jarmarku św. Dominika w Gdańsku;
- organizację prac Pomorskiej Sieci Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) – w 2024 r. odbyło się jedno spotkanie, podczas którego poruszano kwestie: realizacji projektów OWES, regulaminów OWES, dylematów m.in. w związku z realizacją zadań reintegracyjnych, a ponadto przedstawiono dobre praktyki z kraju;
- organizację sześciu webinarium z obszaru ekonomii społecznej, wśród tematów były m.in.: finansowanie ekonomii społecznej, współpraca z JST i biznesem oraz zlecanie zadań publicznych PES;

Fot. 9. Podpisanie Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej

Źródło: ROPS

- organizację II Święta Pomorskiej Ekonomii Społecznej w Gdańsku podczas 764 Jarmarku św. Dominika;
- organizację II Kongresu Pomorskiej Ekonomii Społecznej w Gdańsku, którego celem było promowanie idei ekonomii społecznej w województwie pomorskim;
- przeprowadzenie pilotażowego programu RewolucjeES skierowanego do podmiotów ekonomii społecznej – program obejmował wsparcie mentoringowe pracowników PES świadczone przez pracowników firmy PwC w ramach wolontariatu pracowniczego, a także udział studentów Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku przy tworzeniu nowej identyfikacji wizualnej;
- prowadzenie działań związanych z rozwojem i promocją ekonomii społecznej, w tym m.in.: aktualizowano wykaz pomorskich przedsiębiorstw społecznych oraz bazę danych o podmiotach, a także przygotowywano materiały tekstowe i graficzne na stronach internetowych oraz Facebook Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej i Pomorskiej Ekonomii Społecznej;
- zbadanie opinii i potrzeb szkoleniowych kadry podmiotów zatrudnienia socjalnego – na podstawie wyników organizowane będą szkolenia dla kadry podmiotów zatrudnienia socjalnego;
- zorganizowanie czterech spotkań Pomorskiego Konwentu Centrów Integracji Społecznej (CIS) / Klubów Integracji Społecznej (KIS), które odbyły się w Słupsku, Gdyni, Rumii oraz Sopocie – ich celem było sieciowanie centrów i klubów integracji społecznej oraz współpraca z Radą Zatrudnienia Socjalnego w zakresie zmian do ustawy o zatrudnieniu socjalnym; ponadto, na spotkanie w Gdyni, zaproszono przedstawicieli OWES i prowadzono prace nad współpracą w zakresie reintegracji OWES z podmiotami zatrudnienia socjalnego.

W 2024 r. zrealizowano także działania dedykowane grupie osób z niepełnosprawnościami. W tym celu dofinansowano działalność zakładów aktywności zawodowej – na terenie województwa funkcjonują dwa takie zakłady (Sztum, Czarne), a łączna kwota środków przekazanych na ich działanie wyniosła niemal 8,4 mln zł. Wsparto także realizację przez fundacje i organizacje pozarządowe zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. W dedykowanym konkursie dofinansowano 76 ofert, a łączna kwota wydatków wyniosła niemal 4,0 mln zł.

Integracja imigrantów

Zasadniczą część działań w tym obszarze realizowano w ramach kontynuacji projektu „EU-BELONG: An Intercultural Approach to Migrant Integration in Europe's Regions”¹²⁴. Projekt ma na celu poprawę włączenia społeczno-ekonomicznego migrantów oraz poczucia przynależności poprzez opracowanie regionalnych strategii integracyjnych opartych na silnym podejściu międzykulturowym. Kluczowym punktem realizacji projektu w 2024 r. było podjęcie przez ZWP uchwały o przyjęciu Planu Strategicznego międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego. Celem Planu jest wzmocnienie potencjału regionu oraz współpracy z partnerami publicznymi i prywatnymi,

¹²⁴ Liderem projektu jest Zgromadzenie Regionów Europy (AER) w partnerstwie z władzami regionów europejskich: Catalonia, Navarra (Hiszpania), Województwo Pomorskie, Województwo Wielkopolskie, Emilia-Romagna (Włochy), Donegal (Irlandia), Arad (Rumunia), Timis (Rumunia), Salzburg (Austria), Leipzig (Niemcy) oraz trzema dodatkowymi partnerami merytorycznymi: Istituto Cooperazione Economica Internazionale (ICEI, Włochy), ART-ER (Emilia-Romagna, Włochy) oraz IKULT.Interkulturelles Netzwerk (IKULT, Salzburg, Austria)

wspierając tym samym ich kluczową rolę w integracji obywateli państw trzecich. Dokument składa się z dwóch, uzupełniających się części: „Planu Strategicznego międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego” oraz opracowania tematycznego „Sytuacja migracyjna w województwie pomorskim. Wnioski i rekomendacje w zakresie integracji migrantek i migrantów”.

Zgodnie z założeniami projektu „EU-BELONG...” w ramach testowania zapisów Planu Strategicznego konieczne było zrealizowanie przedsięwzięcia pilotażowego. Dlatego, w odpowiedzi na znaczny napływ migrantów z Ameryki Łacińskiej zaplanowano działanie pn. „Intercultural Plot Twist” mające na celu wsparcie osób z doświadczeniem migracyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem ofiar handlu ludźmi, głównie z w/w regionu. Pilotaż rozpoczęto w kwietniu 2024 r. przygotowaniem materiałów informacyjnych. W maju zainicjowano serię spotkań, koncentrujących się na trzech obszarach: legalny pobyt, opieka zdrowotna oraz legalne zatrudnienie w Polsce. W ramach działań integrujących z lokalną społecznością uczestnicy wzięli udział w Wielokulturowym Pikniku Rodzinnym, podczas którego prowadzili warsztaty dotyczące wzorów sztuki prekolumbijskiej, realizowali sesje fotograficzne, a na scenie zaprezentowali tradycyjny kolumbijski taniec „Kumbia”. Ostatnie spotkanie w ramach pilotażu miało na celu integrację migrantów ze społecznością lokalną Słupska oraz podsumowanie dotychczasowych działań. Przeprowadzono warsztaty kulinarne, które zgromadziły osoby objęte wsparciem projektu oraz mieszkańców miasta.

Działania w obszarze integracji migrantów w raportowanym roku objęły również szereg innych aktywności.

W ramach World Refugee Day zorganizowano II Wielokulturowy Piknik Rodzinnny, którego celem była integracja migrantów i społeczności regionalnej. W organizację wydarzenia zaangażowały się liczne pomorskie oraz międzynarodowe organizacje pozarządowe. Przygotowano wiele atrakcji dla dzieci i dorosłych – występy zespołów i grup muzycznych, pokazy i warsztaty artystyczne (w tym pokazy kulinarne), zawody sportowe i zabawy dla dzieci. Podczas wydarzenia wystąpili artyści wielu kultur i narodowości m.in. z Ukrainy, Kolumbii, Hiszpanii i Białorusi, w tym Orkiestra Sił Zbrojnych Ukrainy oraz Orkiestra Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku. Oferowano wsparcie psychologiczne i prawne w wielu językach, a także badania profilaktyczne. Dużą część piknikowej oferty skupiała się na doradztwie w kwestii legalnego zatrudnienia obcokrajowców oraz bezpiecznych powrotów, co jest szczególnie ważne w kontekście rosnącego procederu handlu ludźmi w naszym regionie.

W 2024 r. odbyły się cztery posiedzenia Pomorskiej Rady do spraw regionalnej polityki migracyjnej:

- pierwsze – skupione wokół tematu: „Proceder handlu ludźmi”,
- drugie – połączone z obradami Pomorskiej Rady Przedsiębiorczości, Pomorskiej Rady ds. Regionalnej Polityki Migracyjnej, Pomorskiej Platformy Współpracy na rzecz cudzoziemców na pomorskim rynku pracy, skupione na aktualnej sytuacji obywateli Ukrainy na rynku pracy oraz zjawisku handlu ludźmi, przede wszystkim w kontekście zatrudnienia,
- trzecie – odbyło się w ramach współorganizacji konferencji Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku pn. „Strategia migracyjna dla Polski i Pomorza”, koncentrującej się na kluczowych wyzwaniach oraz kierunkach w obszarze migracji i integracji, szczególnie na rynku pracy,
- czwarte – odbyło się podczas III ogólnopolskiej konferencji „Więcej Kultury!” zorganizowanej przez Kancelarię Marszałka Województwa w kooperacji z członkami Rady. Tematem przewodnim konferencji „Więcej Kultury” był szeroko rozumiany wpływ działań i inicjatyw kulturalnych na

integrację migrantów/migrantek. Wydarzenie zostało zorganizowane we współpracy z Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku. Rozpoczął je pokaz masek pt. „Magia obrzędów i tradycji” autorstwa Marty Zwarycz, laureatki stypendium Marszałka Województwa Pomorskiego. Część merytoryczną zainaugurowała prezentacja prelegentki z Departamentu Spraw Międzynarodowych i Migracji MSWiA na temat „Założeń do Strategii Migracyjnej Polski na lata 2025-2030”. W dalszej części wydarzenia podjęto także tematy: polityki migracyjnej w województwie pomorskim oraz sprawczości osób z doświadczeniem migracyjnym i/lub uchodźczym. Podczas panelu dyskusyjnego z udziałem migrantów zaangażowanych w regionalne działania na rzecz innych osób z takim doświadczeniem, uczestnicy opowiedzieli o doświadczeniach integracji poprzez działania kulturalne. W ramach sesji dobrych praktyk swoje inicjatywy zaprezentowały osoby reprezentujące regionalne organizacje pozarządowe, instytucje kultury oraz środowiska naukowe. Konferencję zamknął międzykulturowy występ muzyczny.

Ponadto, wraz z Bałtycką Galerią Sztuki Współczesnej zorganizowano spotkanie świąteczno-noworoczne dla osób z doświadczeniem migracyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem obywateli Ameryki Łacińskiej przebywających w powiecie słupskim. Inicjatywa ta stanowiła przykład efektywnych działań integracyjnych, opartych na kulturze oraz wspólnych doświadczeniach artystycznych, które umożliwiły osobom uczestniczącym zapoznanie się z polską sztuką współczesną, tworząc przestrzeń sprzyjającą dialogowi międzykulturowemu oraz integracji społecznej. Integralną częścią wydarzenia było oprowadzanie po wystawie stałej przez dyrektorkę Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej.

Fot. 10. Konferencja „Więcej kultury!” w kościele Św. Jana w Gdańsku

Źródło: Karol Stańczak

W dniu 9 sierpnia 2024 r. Województwo Pomorskie przystąpiło do ograniczonego naboru wniosków, mających na celu utworzenie Centrów Integracji Cudzoziemców (CIC) w oparciu o formułę One-Stop-Shop oraz wsparcie cudzoziemców w ramach kompleksowych projektów realizowanych przez władze lokalne i regionalne w całej Polsce. Inicjatywa jest finansowana z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027. Projekt pn. „Pomorskie WELCOME Center” realizowany będzie przez Województwo Pomorskie (Lider) we współpracy z Pomorskim Urzędem Wojewódzkim w Gdańsku oraz konsorcjum trzech organizacji pozarządowych: Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek w Gdańsku, Stowarzyszenie OVUM oraz Stowarzyszenie Port Przestrzeń Otwarta. W województwie planowane

jest utworzenie dwóch Centrów, zlokalizowanych w siedzibach Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku i Słupsku. Głównym celem CIC jest wspieranie migrantów w procesie adaptacji do życia w Polsce, m.in. poprzez wsparcie administracyjne (wnioski o pobyt, legalizacja pobytu), konsultacje prawne, pomoc psychologiczną dla dzieci i dorosłych, kursy adaptacyjne wspierające proces integracji, szkolenia i warsztaty języka polskiego (A1-B2). Ponadto projekt obejmuje szkolenia dla pracowników oświaty i administracji publicznej w zakresie podnoszenia kompetencji międzykulturowych oraz warsztaty i debaty dla lokalnych mieszkańców przeciwdziałające uprzedzeniom. Do działań CIC należeć będą także spotkania, kampanie społeczne oraz informacyjne promujące integrację i zrozumienie międzykulturowe, spotkania (online i stacjonarne) dla migrantów, wyjaśniające m.in. obowiązujące w Polsce normy społeczne. CIC będą także inspirowały do współpracy międzysektorowej (administracja publiczna – NGO), wzmacniającą kooperację, wymianę informacji oraz poprawę koordynacji działań na rzecz migrantów.

Realizacja programów w zakresie: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami, rozwoju ekonomii społecznej, współpracy z NGO, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciwdziałania narkomanii oraz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, międzykulturowej integracji migrantów

- **Plan Strategiczny międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego**

Uchwałą z 23 kwietnia 2024 r. Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął Plan Strategiczny międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego. Plan Strategiczny powstał w ramach projektu międzynarodowego pn. „EU-BELONG: An Intercultural Approach to Migrant Integration in Europe’s Regions”. Projekt Planu Strategicznego przygotowano zgodnie z wytycznymi zawartymi w dokumencie projektowym pn. „Toolkit for the co-design of an Intercultural Strategy”, a jego opracowanie znacząco wspierali regionalni interesariusze polityki migracyjnej. Dokument podlegał konsultacjom społecznym. Celem Planu jest wzmocnienie potencjału regionu oraz współpracy z partnerami publicznymi i prywatnymi, wspierając tym samym ich kluczową rolę w integracji obywateli państw trzecich.

- **Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030**

W 2024 r. działania przewidziane w Programie obejmowały w szczególności podpisanie trzech Paktów na Rzecz Ekonomii Społecznej (z Gdańskiem, Sopotem i Słupskiem), organizację targów ekonomii społecznej w ramach Jarmarku Św. Dominika oraz uruchomienie w województwie kolejnego akredytowanego OWES (łącznie pięć działających).

- **Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób z Niepełnosprawnościami i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na rzecz Zatrudniania Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030**

W 2024 r. Program realizowano poprzez dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej oraz dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zlecanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym. Ponadto opiniowano wnioski o wpis do rejestru ośrodków, w których mogą odbywać się turnusy rehabilitacyjne dla osób z niepełnosprawnością. W sprawozdawanym okresie wpłynęły 24 wnioski, z czego w wyniku wizji lokalnej, 22 zaopiniowano pozytywnie.

- **Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024**

Uchwałą z 27 listopada 2023 r. Sejmik Województwa Pomorskiego przyjął Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024. Projekt Programu podlegał konsultacjom społecznym w okresie od 3 do 18 października w formie formularza elektronicznego, a ponadto został zaopiniowany przez Pomorską Radę Działalności Pożytku Publicznego oraz Wojewódzką Społeczną Radę ds. Osób Niepełnosprawnych.

W 2024 r. podejmowane działania:

- wzmacniały organizacje pozarządowe (w ramach dotacji udzielonych w trybie otwartych konkursów ofert),
- rozwijały partnerską współpracę pomiędzy JST, biznesem i NGO poprzez współorganizację wydarzeń międzysektorowych (Forum Inicjowania Rozwoju 12.11.2024 r.; Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych 21-22.11.2024 r.),
- wspierały doskonalenie kompetencji pracowników JST i NGO, dzięki czemu rozwijali się silni liderzy sektora NGO,
- promowały dobre praktyki i aktywności NGO (XXX Gala Nagród Bursztynowego Miecznika im. Macieja Płażyńskiego – 10.12.2024 r.).

- **Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030**

Uchwałą z 11 czerwca 2024 r. ZWP przyjął Raport z realizacji Programu obejmujący lata 2021-2023. Ponadto raport przedstawiono 24 czerwca 2024 r. na Sesji Sejmiku Województwa Pomorskiego.

Program w 2024 r. realizowano poprzez wsparcie zadań w zakresie postępowania adopcyjnego – w regionie funkcjonowały dwa ośrodki adopcyjne, realizujące zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Rozwijano usługi specjalistyczne dla dzieci przebywających w pieczy zastępczej i instytucjonalnej w województwie pomorskim – objęto je wsparciem specjalistycznym, w tym psychologicznym i psychiatrycznym, wszelkiego rodzaju terapiami, wynikającymi z indywidualnych potrzeb (w tym również terapią długoterminową); zapewniono im korepetycje i wsparcie w nauce.

- **Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2030**

W 2024 r. w ramach działań przewidzianych w Programie ogłoszono i rozstrzygnięto konkurs ofert, w którym 15 organizacjom zlecono realizację zadań publicznych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym. Ponadto czterem samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej – ośrodkom leczenia odwykowego, których organem założycielskim jest SWP, przekazano środki na realizację następujących zadań: kształcenie i podnoszenie kwalifikacji personelu, realizację programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, inwestycje w zakresie remontów i adaptacji pomieszczeń przeznaczonych do działań terapeutycznych.

Realizacja Programu w 2024 r. objęła również organizację dwóch szkoleń:

- 3-dniowego szkolenia „Dialog motywujący w pracy członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych”, w których udział wzięli przedstawiciele gminnych komisji

ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, gminni pełnomocnicy ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, koordynatorzy gminnych programów ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w zakresie profilaktyki uzależnień – w szkoleniu łącznie wzięło udział 37 osób w dwóch grupach szkoleniowych, a każda z nich odbyła 24 godziny dydaktyczne zajęć;

- 2-dniowego szkolenia pn. „Rola gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w systemie przeciwdziałania przemocy domowej dla gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w ramach porozumienia zawartego z Krajowym Centrum Profilaktyki Uzależnień – w szkoleniu łącznie udział wzięło 47 osób.

• **Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021-2030**

W związku ze zmianami legislacyjnymi Program podlegał aktualizacji, a nowe brzmienie programu ZWP przyjął uchwałą z 19 grudnia 2024 r. w sprawie przyjęcia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030”.

Działania przewidziane Programem w 2024 r. realizowano poprzez organizację szkoleń dla gminnych zespołów interdyscyplinarnych do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, działających na terenie województwa pomorskiego. Odbyły się następujące szkolenia:

- 3-dniowe szkolenie „Rola i zadania zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych w świetle zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej” dla gminnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy domowej i grup diagnostyczno-pomocowych oraz osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej – każde szkolenie obejmowało 24 godziny dydaktyczne, w których łącznie wzięło udział 60 osób (trzy grupy szkoleniowe);
- 3-dniowe szkolenie „Pomoc dziecku krzywdzonemu. Dziecko w procedurze Niebieskiej Karty” dla gminnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy domowej i grup diagnostyczno-pomocowych oraz osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej – każde szkolenie obejmowało 24 godziny dydaktyczne, udział wzięło łącznie 76 osób (cztery grupy szkoleniowe);
- w oparciu o Wytyczne ministra do spraw zabezpieczenia społecznego z dnia 30 października 2023 r. przygotowano szkolenie w formie utrwalonego nagrania (zapis szkolenia) obejmujące temat m.in.: profilaktyki przemocy domowej, sytuacji psychologicznej osób doznających przemoc oraz zachowań osób stosujących przemoc, etapów pracy z tymi osobami, przemocy stosowanej względem wybranych grup osób czy współpracy w zespołach interdyscyplinarnych oraz grupach diagnostyczno-pomocowych – szkolenie obejmowało 25 godzin dydaktycznych, a jego odbycie było obowiązkiem każdej osoby powołanej do zespołu interdyscyplinarnego lub grupy diagnostyczno-pomocowej (w ciągu 12 miesięcy od powołania), wydano ponad trzy tysiące zaświadczeń potwierdzających ukończenie szkolenia, a ponadto osoby korzystające miały możliwość konsultacji z trenerem.

Rozwój instytucjonalny NGO i PES

Jednym z działań SWP w zakresie rozwoju instytucjonalnego PES było – po raz pierwszy – ogłoszenie i rozstrzygnięcie otwartego konkursu ofert w sferze zadań publicznych obejmujących działalność na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. Konkurs objął dwa obszary działań: wzmacnianie potencjału kadrowego, finansowego i innowacyjnego podmiotów ekonomii

społecznej i przedsiębiorstw społecznych oraz udzielania im wsparcia biznesowego oraz wsparcie działań reintegracyjnych podejmowanych przez przedsiębiorstwo społeczne, w tym wsparcia w tworzeniu planów reintegracyjnych. Dotacji na kwotę ponad 159 tys. zł udzielono czterem podmiotom prowadzącym OWES na Pomorzu, a dodatkowo dwóm podmiotom zlecono realizację powyższych zadań w trybie 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, na łączną kwotę 20 tys. zł.

Ważnym dla pomorskiego sektora ekonomii społecznej wydarzeniem była Gala Gryfa Gospodarczego, podczas której po raz pierwszy wyłoniono laureatów w kategorii „lider ekonomii społecznej”. Wyróżnienie w konkursie jest nie tylko prestiżową nagrodą i wyrazem uznania oraz zaufania władz województwa, lecz także okazją do promowania prowadzonej działalności. W 2024 r. laureatami zostali: Gdańska Fundacja Innowacji Społecznej oraz Spółdzielnia Socjalna Dalba. Ponadto wyróżniono trzy inne podmioty: Spółdzielnię Socjalną ZEROBAN, Stowarzyszenie Morena oraz Spółdzielnię Socjalną Kooperacja.

Potencjał systemu wsparcia ekonomii społecznej w regionie wspierano poprzez organizację działalności Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej, a także spotkań Pomorskiego Konwentu CIS/KIS¹²⁵.

W 2024 r. ROPS kontynuował działania w ramach projektu RESIST: Regional Ecosystems for Social Innovation and Social Transformation (Interreg 2021–2027), ukierunkowanego na wsparcie innowatorów i przedsiębiorców społecznych w przekształcaniu kreatywnych pomysłów w konkretne działania, będące odpowiedzią na współczesne wyzwania (np. klimatyczne czy digitalizację). Projekt ma na celu stworzenie bardziej wspierających regionalnych ekosystemów dla innowacji społecznych i przedsiębiorczości społecznej, rozwijanie koncepcji „klastrow innowacji społecznych i ekologicznych” oraz testowanie programów budowania zdolności do wsparcia innowacji. Liderem projektu jest Miasto Hamburg, a partnerami m.in. Województwo Pomorskie (ROPS), Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych, Uniwersytet w Malmö, Rada Okręgu Agder oraz wiele innych instytucji z Niemiec, Szwecji, Norwegii, Litwy, Łotwy i Estonii. Działania projektowe RESIST podjęte w 2024 r. obejmowały spotkania międzynarodowe w Kristiansand, Umeå oraz online (webinarium „Enhancing Support for Social Innovation in the BSR”), a także wydarzenia regionalne – Kongres Pomorskiej Ekonomii Społecznej, Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych i spotkanie w gdańskim Centrum Dolna Brama. W tym okresie, przy zaangażowaniu 20 kluczowych interesariuszy oraz mapowaniu ekosystemu innowacji społecznych w regionie, opracowano i przetestowano prototyp modelu. Ponadto organizowano liczne warsztaty oraz na bieżąco komunikowano o podejmowanych działaniach (strona internetowa, media społecznościowe).

W ramach działań na rzecz organizacji pozarządowych w 2024 r. po raz siódmy ogłoszono otwarty konkurs ofert na wspieranie prowadzenia i rozwoju powiatowych Centrów Wsparcia dla pomorskich organizacji pozarządowych m.in. w zakresie doradztwa, mentoringu, organizacji szkoleń i warsztatów oraz organizacji powiatowych spotkań sieciujących.

¹²⁵ Więcej na temat tych działań w części raportu „Aktywizacja i (re)integracja społeczna oraz zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”

Potencjał organizacji pozarządowych wzmacniano poprzez, ogłoszony po raz piąty, konkurs ofert na dofinansowanie wkładu własnego organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, realizujących projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych z zakresu zadań publicznych określonych w Programie Współpracy SWP z organizacjami pozarządowymi na rok 2024¹²⁶. Ponadto zorganizowano Pomorskie Forum Pełnomocników (ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi), które poświęcono zagadnieniom związanym ze zlecaniem i realizacją zadań przez organizacje pozarządowe. Odkryto się seminarium dedykowane współpracy samorządów z organizacjami pozarządowymi, a także zrealizowano ogólnopolską inicjatywę Konwentu Wojewódzkich Rad Pożytku Publicznego pn. „Okrągły Stół ds. Pożytku Publicznego”, która miała na celu zidentyfikowanie potrzeb III sektora w kontekście zmian do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wsparcie JST oraz NGO w tworzeniu i upowszechnianiu rozwiązań cyfrowych zwiększających świadomość obywatelską oraz partycypację społeczną

W ramach działań w zakresie wsparcia JST oraz NGO w tworzeniu i upowszechnianiu rozwiązań cyfrowych zwiększających świadomość obywatelską oraz partycypację społeczną SWP kontynuował w 2024 r. umowę zawartą z firmą Witkac.pl na funkcjonowanie systemu naboru ofert do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych.

Wdrożenie mechanizmów kompleksowego wsparcia aktywności obywatelskiej i wolontariatu oraz tworzenie trwałych platform współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami i sektorem publicznym

Funkcjonujące w strukturze ROPS, Biuro ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowało działania, których celem było wzmocnienie sektora społecznego. Należało do nich m.in. zlecenie realizacji zadania pn. „Wzmacnianie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami, organizacjami pozarządowymi i biznesem poprzez wdrażanie nowych narzędzi współpracy wzmacniających działania organizacji pozarządowych oraz upowszechnianie dobrych praktyk w zakresie ww. współpracy”. W ramach tego zadania zorganizowano Forum Inicjowania Rozwoju, Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych, a także wsparło działania dwóch funduszy grantowych o

¹²⁶ Pełna nazwa konkursu: „Dofinansowanie wkładu własnego organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, realizujących projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych z zakresu zadań publicznych określonych w Programie Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024 w zakresie wzmacniania aktywności obywatelskiej w obszarach: integracja i pomoc społeczna; rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi a podmiotami świadczącymi usługi aktywizacji i integracji na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym; promocji i organizacji wolontariatu; działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 oraz działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, o których mowa w ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej”

zasiegu regionalnym – Fundusz Akumulator Społeczny oraz Fundusz Inicjowania Rozwoju, których operatorami są organizacje pozarządowe.

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Zarządzeniem z 29 grudnia 2023 r. Marszałek Województwa Pomorskiego powołał Wojewódzką Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych, a jej pierwsze spotkania przypadły w 2024 r. W tym okresie odbyły się dwa posiedzenia – pierwsze o charakterze inauguracyjnym, drugie, na którym członkowie zapoznali się z projektem Programu Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2025 i pozytywnie go zaopiniowali. Podczas każdego posiedzenia omawiano także bieżące sprawy dotyczące środowiska osób z niepełnosprawnościami.

Równe traktowanie

W czerwcu 2024 r. zakończyła się I kadencja Pomorskiego Zespołu do spraw Kobiet – działającego w latach 2021-2024 przy ZWP organu doradczo-konsultacyjnego i inicjatywnego, w szczególności w zakresie monitoringu i analizy potrzeb związanych z wyrównywaniem szans zawodowych i ekonomicznych kobiet w regionie oraz podnoszenia świadomości dotyczącej równego traktowania. Wraz z zakończeniem jego działalności, na 3-letnią kadencję powołano Pomorską Radę do spraw Kobiet.

W 2024 r. Pomorski Zespół ds. Kobiet przygotował cztery stanowiska, które zostały przedstawione ZWP i były to stanowiska:

- w sprawie skierowania przez Zarząd Województwa Pomorskiego wystąpień Pomorskiego Zespołu ds. Kobiet do adresatów załączonego pisma¹²⁷,
- w sprawie podjęcia kompleksowych działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w sporcie,
- w sprawie rekomendacji dla opracowania koncepcji, wdrożenia i powołania samorządowego pełnomocnika/pełnomocniczki ds. równego traktowania,
- w sprawie rekomendacji działań dla poprawy sytuacji kobiet na rynku pracy województwa pomorskiego.

Pomorska Rada ds. Kobiet spotkała się w 2024 r. dwukrotnie, jednak nie podjęto stanowisk.

CO 2.3. Kapitał społeczny

Podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców w obszarach kluczowych dla regionu

W 2024 r. trwały prace koordynujące realizację Zobowiązania SWP pn. „Koordynacja realizacji programów skierowanych do wszystkich mieszkańców województwa, wpływających na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w kluczowych obszarach, w szczególności: aktywności

¹²⁷ Przedmiotowe pismo dotyczyło zjawiska molestowania seksualnego w jednym z funkcjonujących w regionie ośrodków jeździectwa. Zaadresowano je Ministrowi Sportu i Turystyki oraz Ministrze ds. równości

obywatelskiej i równego traktowania, kultury i tożsamości regionalnej, środowiska i klimatu, zdrowego trybu życia, racjonalnych zachowań komunikacyjnych, cyfryzacji oraz przedsiębiorczości”. Dotychczas podejmowane działania dotyczyły:

➤ aktywności obywatelskiej i równego traktowania:

- Departament Edukacji UMWP powierzył realizację zadania publicznego służącego kształtowaniu kompetencji osobistych, społecznych i obywatelskich uczniów pomorskich szkół. W ramach zadania realizowanego przez Gdańskie Stowarzyszenie Prawników „Progressio” w 10 gminach o najniższej frekwencji wyborczej przeprowadzono warsztaty pn. „Pomorski międzypokoleniowy dialog obywatelski”, w których uczestniczyli uczniowie szkół ponadpodstawowych oraz seniorzy. Do warsztatów zakwalifikowano około 1300 osób, które miały możliwość poszerzyć swoją wiedzę na temat samorządu, instytucji publicznych i Unii Europejskiej;
- ROPS prowadził działania w zakresie aktywności obywatelskiej, w szczególności poprzez działania podejmowane przez Pomorską Radę Działalności Pożytku Publicznego. Ponadto we współpracy z Kancelarią Marszałka Województwa opracowana została koncepcja kampanii 1,5% na rzecz organizacji pożytku publicznego (OPP) działających w województwie pomorskim. W ramach prac przygotowana została dedykowana strona internetowa z bazą blisko 700 OPP zawierającą nazwę organizacji, nr KRS, adres, linki do stron www i portali społecznościowych oraz najważniejsze profile działalności;
- DROŚ koordynował przedsięwzięcie Aktywne Sołectwo Pomorskie, którego główną ideą jest wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego. Wspólne inicjatywy realizowane na obszarach wiejskich województwa pomorskiego nie tylko wzmacniają tożsamość i integrację lokalną, ale w dużej mierze służą poprawie ładu przestrzennego i podniesieniu atrakcyjności tych obszarów. Powyższe działanie wpływa na integrację i aktywizację społeczności wiejskich, tak aby współdziałali oni na rzecz rozwoju wspólnoty regionalnej i społeczności lokalnych. Ponadto, małe projekty lokalne sprzyjają tworzeniu przestrzeni publicznych dla miejscowych wspólnot, a w rezultacie umacnianiu kontaktów społecznych. Wspólnoty wiejskie realizując powyższe projekty korzystają z lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu. W 2024 r. udzielono pomocy finansowej na dofinansowanie zadań własnych 30 gmin w zakresie małych projektów lokalnych realizowanych na terenach wiejskich;
- DROŚ przeprowadził konkurs „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”, którego celem była aktywizacja społeczności wiejskiej na rzecz podejmowania inicjatyw, które służyły wzmacnianiu wiejskiej wspólnoty i poprawie warunków życia na wsi. Celem konkursu była promocja dobrych praktyk poprzez wyłanianie i nagradzanie najlepszych wzorcowych projektów finansowanych w sołectwach w ramach funduszu sołeckiego, wymiana informacji i promocji możliwości jakie stworzyło uchwalenie ustawy o funduszu sołeckim. Ponadto, konkurs służył podniesieniu jakości projektów realizowanych ze środków funduszu sołeckiego. W 2024 r. do oceny zgłoszono 8 projektów, z których Komisja wyłoniła 3 najlepsze, przyznając nagrody. Ponadto laureat pierwszego miejsca reprezentował województwo pomorskie podczas etapu ogólnopolskiego.

➤ kultury i tożsamości regionalnej:

- Europejskie Centrum Solidarności realizowało wieloletni projekt „Strefa Młodzi Wiedzą”, wspierany i zainicjowany przez SWP, adresowany do młodzieży z województwa pomorskiego. W 2024 r. odbyło się 20 wydarzeń (spotkań i warsztatów), w których uczestniczyło blisko 1500 osób; zorganizowano także dwa stoiska Strefy podczas festiwali społecznych. Jednym z celów projektu było dotarcie do młodych z różnych miast i miejscowości w województwie pomorskim – do końca 2024 r. Strefa pojawiła się we wszystkich pomorskich powiatach, wzmacniając u młodych kompetencje przyszłości, dostarczając wiedzę i kształtując tożsamość regionalną. Młodzież współuczestniczyła w tworzeniu wydarzeń, wskazywała tematy, o których chciała rozmawiać oraz dzieliła się swoimi przemyśleniami i pomysłami;
- Pracownia Kultury (dział Nadbałtyckiego Centrum Kultury) kontynuowała realizację projektu wspieranego i zainicjowanego przez SWP, podnoszącego wiedzę i wzmacniającego pomorskie kadry kultury. W 2024 r. m.in. zorganizowała Dzień Działających w Kulturze – spotkanie środowiska pomorskiej kultury, przeprowadziła cykl wspierająco-rozwojowych spotkań „Lider_ka na dzisiejsze czasy” dla osób zarządzających w pomorskiej kulturze (warsztaty diagnostyczne, leaderskie oraz sesje coachingu grupowego metodą Action Learning), a także webinary dotyczące innowacji społecznych i dodatkowych źródeł dofinansowania projektów kulturalnych oraz spotkania informacyjno-promocyjne w województwie pomorskim;
- podmioty działające w obszarze kultury, w tym instytucje kultury SWP, prowadziły działania w zakresie edukacji kulturowej organizując m.in. lekcje i warsztaty, w tym muzealne/teatralne/biblioteczne, grupy dyskusyjne, spotkania autorskie, prelekcje, oprowadzania towarzyszące wystawom, gry edukacyjne, spektakle, koncerty, pokazy filmów. Kontynuowano także działania solidarnościowe kierowane do uchodźców z Ukrainy (m.in. warsztaty, spotkania, zajęcia językowe, lekcje, rezydencje artystyczne etc.);
- Konkurs „Piękna Wieś Pomorska” realizowany przez DROŚ miał na celu ukazanie zarówno piękna wiejskiego krajobrazu, jak i wspólnych działań społeczności wiejskiej, identyfikację i promocję najlepszych wzorców działania zorganizowanych lokalnych społeczności, w celu uzyskania wspólnej korzyści, jaką jest przyjazna dla mieszkańca, zadbane wieś stanowiąca wizytówkę regionu. Konkurs wspierał te miejscowości, w których mieszkańcy w sposób szczególny dbają o walory wsi poprzez integrację i zaangażowanie. W 2024 r. na etapie wojewódzkim zostały przyznane nagrody za zajęcie I, II, i III miejsca, a także przyznane wyróżnienia w kategorii Wieś i Zagroda. W etapie wojewódzkim zgłoszono 14 wsi i 10 zagród;
- Departament Programów Obszarów Wiejskich (DPROW) wspólnie z DROŚ i Kancelarią Marszałka Województwa zrealizował wydarzenie pn. „Dożynki Wojewódzkie – Pomorskie Święto Plonów” wraz z Wojewódzkim Konkursem na Wieniec Dożynkowy, których celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego wsi, pomorskich tradycji rolniczych, promocja wsi, obszarów wiejskich i efektów pracy rolników, w tym lokalnych produktów i wyrobów.

➤ środowiska i klimatu:

- Departament Rozwoju Gospodarczego (DRG) współorganizował Pomorskie Forum Solidarności Klimatycznej im. Pawła Adamowicza będące coroczną konferencją poświęconą zrównoważonemu rozwojowi i sprawiedliwości klimatycznej. Wydarzenie zgromadziło liderów politycznych, naukowców, aktywistów oraz przedstawicieli biznesu, którzy wspólnie omawiali

wyzwania związane z kryzysem klimatycznym i poszukiwali sprawiedliwych oraz innowacyjnych rozwiązań na rzecz ochrony klimatu. W ramach wydarzenia zorganizowano warsztaty m.in. dotyczące mierzenia śladu węglowego oraz wdrażania zasad ESG¹²⁸. Wydarzenie, współfinansowane z KPO, przyczyniło się do wymiany wiedzy, nawiązywania partnerstw i podejmowania wspólnych działań na rzecz klimatu;

- DROŚ współorganizował 8 edycje wydarzenia Pomorskie Eko Forum, na którym przedstawiano informacje o sposobach zwiększenia odporności na zmiany klimatu i adaptacji do zmian klimatu. Dodatkowo DROŚ prowadził zadania wynikające z programów ochrony powietrza, w tym akcje informacyjno-edukacyjne dot. wymogów wynikających z uchwał antysmogowych – m.in. kampania informacyjno-edukacyjna pn. „Pomorskie bez smogu” (w tym organizacja spotkań informacyjno-edukacyjnych w powiatach województwa pomorskiego), emisja radiowa spotów informacyjno-edukacyjnych, organizacja spotkania informacyjnego dla przedstawicieli JST z obszaru województwa pomorskiego oraz prowadzenie strony internetowej powietrze.pomorskie.eu, na której zamieszczane są m.in. materiały edukacyjne na temat jakości powietrza i uchwał antysmogowych;
- DPROW wspólnie z DROŚ zorganizowali symposium rolnicze pn. „Wyzwania klimatyczne stojące przed pomorskimi rolnikami i samorządami lokalnymi”. Wydarzenie miało na celu podnoszenie wiedzy i świadomości przedstawicieli sektora rolnego oraz organów administracji samorządowej w zakresie podejmowania działań ograniczających skutki kryzysu klimatycznego;
- DPROW zrealizował siedem projektów z zakresu efektywnego zarządzania odpadami – zero waste w domu i w ogrodzie, mających na celu kreowanie postaw ekologicznych oraz podniesienie świadomości społecznej na temat gospodarowania odpadami oraz propagowania idei zero waste;

➤ zdrowego trybu życia:

- Departament Turystyki i Sportu w zakresie zadań służących upowszechnianiu aktywności sportowej i rekreacyjnej wśród różnych grup odbiorców podpisał 34 umowy o wsparcie realizacji zadań publicznych SWP zapewniających rozwój sportu dzieci i młodzieży w województwie pomorskim oraz podjął 69 uchwał dotyczących współorganizacji imprez sportowych promujących województwo;
- Departament Zdrowia realizował działania edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki chorób, m.in. projekty, konsultacje, warsztaty, porady, realizowane również w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi w obszarze zdrowia, w tym edukacji zdrowotnej (opisane w ramach CO 1.3);
- DPROW zrealizował osiem projektów z zakresu edukacji prozdrowotnej dzieci i młodzieży, mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat zasad zdrowego żywienia wśród dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich województwa pomorskiego.

¹²⁸ ang. Environmental, Social, Corporate Governance

➤ przedsiębiorczości:

- DRG w ramach wspierania rozwoju innowacji i nabywania kompetencji w kluczowych sektorach dla gospodarki Pomorza, promował region podczas konferencji Infoshare 2024 w Gdańsku;
- Ponadto DRG zorganizował 2. Edukacyjne Targi Kariery EDU OFFSHORE WIND 2024. To jedyne takie wydarzenie w Europie skierowanego do młodzieży i studentów planujących karierę zawodową w sektorze zielonej energetyki. Wydarzenie było realizowane w ramach projektu „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych” i było współfinansowane w ramach KPO; Ponadto w ramach ww. projektu w ramach KPO w 2024 r. odbyły się takie wydarzenia jak:
 - ✓ Horyzont IBRIS (27-29 sierpnia 2024 r., Jastrzębia Góra) – interdyscyplinarne wydarzenie organizowane przez Instytut Badań Rynkowych i Społecznych IBRiS, łączące tematykę cyfryzacji, zielonej transformacji oraz edukacji. W ramach trzech tematycznych dni („Cyfrowy”, „Zielony”, „Wyzwań”) dyskutowano o przyszłości edukacji, rynku pracy, AI i roli biznesu w kształtowaniu świadomości społecznej. Wydarzenie było okazją do promowania idei kompetencji jutra, uczenia się przez całe życie oraz rozwoju edukacji zielonej i kadr dla zielonej gospodarki;
 - ✓ Future Horizons (29 października 2024 r.) – platforma wymiany doświadczeń między młodzieżą a przedstawicielami świata biznesu, promująca rozwój kompetencji zawodowych, przedsiębiorczych oraz idei uczenia się przez całe życie;
 - ✓ Hackathon Hack4Change (21-23 czerwca 2024 r., Gdańsk) – wydarzenie technologiczno-społeczne, organizowane przez Fundację CODE:ME i Kaminski Academy. Wydarzenie zgromadziło młodzież, studentów, mentorów i ekspertów, promując kreatywne podejście do wyzwań regionu i rozwój nowoczesnych kompetencji. W trakcie wydarzenia zaplanowano we współpracy z uczelniami, firmami technologicznymi, pracodawcami oraz instytucjami otoczenia biznesu warsztaty, których celem było wspieranie rozwoju kompetencji zawodowych i społecznych uczestników z naciskiem na nowe technologie, przedsiębiorczość oraz umiejętności miękkie;
 - ✓ Konkursy startup dla uczniów branżowych szkół I stopnia oraz techników pobierających naukę na terenie województwa pomorskiego – projekt obejmuje dwie edycje konkursów (2024/2025 i 2025/2026), podczas których młodzież we współpracy z mentorami z biznesu tworzy modele biznesowe, rozwijając kompetencje przedsiębiorcze i innowacyjne;
- Wojewódzki Urząd Pracy (WUP) zorganizował Pomorskie Dni Przedsiębiorczości – wydarzenie kierowane było do młodych Pomorzan, uczniów i studentów oraz wszystkich osób zainteresowanych rozwojem kompetencji, rozwojem postaw przedsiębiorczych czy poznaniem procesu zakładania i prowadzenia firmy;
- WUP rozwijał postawy przedsiębiorcze poprzez przyznanie 900 dotacji na podjęcie działalności gospodarczej w projektach realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy.

Podnoszenie świadomości społecznej uzupełniają w środowiskach lokalnych działania dofinansowanych Lokalnych Grup Działania (LGD) / Lokalnych Grup Rybackich, polegające m.in. na

podnoszeniu wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych, zachowaniu dziedzictwa lokalnego, promowaniu obszaru objętego Lokalnymi Strategiami Rozwoju, w tym produktów lub usług lokalnych, a także propagowaniu dobrostanu dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.

Zachowanie i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego

Zrealizowano 22 projekty związane z poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych – w ramach dotacji udzielonych przez Sejmik WP na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego. Dzięki dofinansowaniu ze środków budżetu WP wykonano kolejne prace prowadzące do zachowania i poprawy stanu zabytków zarówno nieruchomości jak i ruchomych związanych z wyposażeniem wnętrza sakralnych, a tym samym wsparto działania dotyczące właściwej opieki nad zabytkami sprawowanej przez właścicieli zabytków. Zahamowano proces destrukcji oraz zabezpieczono zabytki przy jednoczesnym wyeksponowaniu cennych walorów regionalnego dziedzictwa kulturowego. W 2024 r. między innymi wykonano rekonstrukcję hełmu wieży kościoła pw. św. Mikołaja w Żelichowie, w ramach II etapu – remont dachu kościoła pw. św. Michała Archanioła w Gdyni, prace konserwatorskie przy elewacji ściany północnej Bramy Mariackiej w Malborku. Wykonano kolejne etapy prac dotyczące izolacji poziomych przeciwwilgociowych w gdańskich kościołach: pw. św. Barbary (wraz z wzmocnieniem murów), pw. Bożego Ciała oraz konkatedrze greckokatolickiej pw. św. Bartłomieja, a także zrealizowano I etap izolacji przeciwwilgociowej poziomej murów Bramy Straganiarskiej w Gdańsku. Zrealizowano kolejne etapy prac konserwatorskich i restauratorskich przy cennych polichromowanych stropach w kościołach w Lubieszewie i Bobowie oraz ratunkowe prace konserwatorskie i restauratorskie przy stropach w szachulcowych kościołach pw. św. Marcina w Pieniężnicy i pw. św. Wawrzyńca Męczennika w Brzeziu. Wykonano kompleksową konserwację drewnianej balustrady chóru wraz z pięcioma obrazami na desce w ramach kontynuacji prac przy barokowym prospekcie organowym w katedrze w Pelplinie, prace konserwatorskie i restauratorskie: przy ambonie i sześciu rzeźbach w kościele pw. Wszystkich Świętych w Wysinie, stallach w kościele pw. św. Mikołaja w Gdańsku, witraży w kościele pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej i św. Jana Chrzciciela w Bytowie. Zakończono wieloletnie prace konserwatorskie i restauratorskie przy ołtarzu głównym w kościele pw. św. Anny w Marynowach oraz II etap renowacji ołtarza głównego w kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Leśnie.

W ramach przeciwdziałania procesowi degradacji zabytków oraz poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego w 2024 r. zrealizowano prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w zabytkach należących do instytucji kultury podległych województwu. W 2024 r., w Ratuszu Staromiejskim – siedzibie Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku przeprowadzono między innymi prace konserwatorskie przy stolarce okiennej. W Centrum św. Jana wykonano prace konserwatorskie przy elewacjach kościoła oraz wieży, a także konserwację elementów z historycznego wyposażenia m.in. stalle gotyckie. Polska Filharmonia Bałtycka wykonała prace konserwatorsko-restauratorskie ścian ceglanych od strony zachodniej i strony południowej budynku głównego oraz renowację elewacji budynku Spichlerza Królewskiego. W Muzeum Pomorza Środkowego zakończono roboty budowlane przy adaptacji zabytkowego spichlerza na cele kulturalne, edukacyjne i turystyczne (Spichlerz Czerwony). Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku rozpoczęło prace związane z odtworzeniem budynku stodoły w Oddziale Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, a także wykonało system monitoringu pożarowego zabytkowej karczmy u Dargoscha

w skansenie słowińskim w Klukach. Ponadto Muzeum wykonało zabezpieczające prace przy zabytkowych budynkach w Słupsku, Swołowie i Klukach. W siedzibie głównej Muzeum Archeologicznego w Gdańsku kontynuowany jest wieloletni projekt dotyczący modernizacji wystawy stałej - prowadzone są roboty budowlane i konserwatorskie zabytkowych kamienic. W Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny im. Teodory i Izidora Gulgowskich we Wdzydżach wykonano I etap odbudowy dworu z Dąbrówki. W Bałtyckiej Galerii Sztuki Współczesnej kontynuowano prace przy zabytkowej Baszcie Czarownic w Słupsku.

Instytucje kultury, niezmiennie w ramach swojej działalności, realizują projekty upowszechniające zarówno dziedzictwo materialne jak i niematerialne. Jednym z najistotniejszych wydarzeń w 2024 r. były obchody 100-lecia muzealnictwa w Słupsku. Wystawa plenerowa zorganizowana przez Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku prezentowała przeobrażenia związane z muzealnictwem w Słupsku na przestrzeni ostatnich 100 lat. Dodatkowo Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie (oddział MPŚ w Słupsku) zrealizował wystawę Włodzimierza Ostoja-Lniski – twórcy rzeźb, obrazów malowanych na szkło i grafiki ludowej, a Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie kolejną wystawę czasową w ramach cyklu „Bytowiacy na starej fotografii”. Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie opracowało wystawę „Przeklęta wojna i trzykrotnie przeklęta służba jej – Kaszubi w Wielkiej Wojnie 1914-1918”. W Nadbałtyckim Centrum Kultury zrealizowano interdyscyplinarny projekt o przemianach kulturowych, które zaszły na Pomorzu Wschodnim (Polska) i Przednim (Niemcy) w pierwszych latach XX w. oraz o ich współczesnych następstwach pod nazwą „Kreatorzy: tkanina z Pomorza”.

W ramach konkursu grantowego „Rozwój kultury w województwie pomorskim w roku 2024” dofinansowano IV edycję warsztatów konserwatorskich „Ochrona i promocja twórczości ludowej Józefa Chełmowskiego”, których trwałym efektem było wykonanie konserwacji obiektów drewnianych autorstwa Józefa Chełmowskiego „Głowa starca z brodą” oraz „Para z plastrem miodu”. Udzielono również dotacji na przygotowanie spektaklu muzycznego „Mały Paryż” ukazującego przedwojenną historię Słupska oraz na interdyscyplinarny projekt „Teraz Stocznia” skupiający się na dziedzictwie kulturowym terenów dawnej Stoczni Gdańskiej. Ponadto wsparcie finansowe otrzymały istotne dla dokumentowania i promowania dziedzictwa kulturowego publikacje: wydawany przez Instytut Kaszubski Rocznik „Acta Cassubiana” t. 26 oraz miesięcznik społeczno-kulturalny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego „Pomerania”, a także kwartalnik społeczno-kulturalny Dolnego Powiśla i Żuław „PROWINCJA”, wydawany przez Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich Taka Gmina ze Sztumu. Dzięki dofinansowaniu grantowemu wydano także publikację o historii regionu skierowaną do najmłodszych czytelników pt. „Kto tu mieszka?”. W konkursie o przyznanie stypendiów dla twórców kultury z budżetu Województwa Pomorskiego w 2024 r. dofinansowano m.in. projekty: autorski film „Studium o kaszubskich Stołmach”, reportaż literacki „Długa droga do domu” o losach repatriantki z chińskiego Harbinu, reportaż dźwiękowy „Barwy i dźwięki Kociewia”, cykl 7 drzeworytów „Kościoły Żuław Gdańskich”, poemat satyryczny w języku kaszubskim, „Symfonia Piaśnicka na bas solo, chór mieszany, orkiestrę symfoniczną i środki elektroakustyczne”, napisanie opowieści „Pomorskie rodowody. Historie rodzinne”, „Śladami Eduarda Flottwella” – odtworzenie zapomnianej techniki fotograficznej talbotypii, opublikowanie książki „Słupsk 1945. Miasto w pamięci Niemców, Sowieców i Polaków. Wspomnienia i dokumenty” oraz cykl prelekcji promocyjno-edukacyjnych z nią związanych „#odwagawyszywane” – scenariusz teatralny oparty na życiorysach migrantek z Ukrainy i Białorusi, nagranie materiału na debiutancką płytę zespołu Drëszë, Rzemiosła stare jak świat „odNOWA”, książkę naukową „Stefan Żeromski na Pomorzu w latach 1920-1923”, Haft

kaszubski zawsze na topie „Moje 25-lecie”, opracowanie katalogu wystawy „Stocznia. Dokument utraty”, zbiór wspomnień o Józefie Chełmowskim.

Podnoszenie kompetencji kadr kultury i turystyki

W 2024 r. z inicjatywy Nadbałtyckiego Centrum Kultury w Gdańsku (NCK) i SWP zainaugurowany został pierwszy Dzień Działających w Kulturze – środowiskowe spotkanie pomorskich pracowników i pracowniczek sektora kultury. Podczas wydarzenia odbyła się m.in. seria warsztatów poświęconych zielonym instytucjom kultury, sieciom liderek czy zarządzaniu zespołem. Wydarzeniu towarzyszyło ogłoszenie nowej nagrody dla osób działających w kulturze w województwie – Pomorskiej Nagrody dla Liderek i Liderów Kultury – Nagrody Teodory, której pierwszych laureatów poznamy w 2025 r. Patronką wyróżnienia została Teodora Gulgowska (1860-1951), malarka, lokalna liderka i aktywistka pracująca na rzecz społeczności Wdzydz. Nagroda będzie formą docenienia edukatorów, animatorów kulturalnych czy menedżerów kultury województwa pomorskiego. W 2024 r. NCK zostało zaproszone przez Narodowe Centrum Kultury do współtworzenia 5. edycji ogólnopolskiej konferencji Forum Pracuj w Kulturze, która odbyła się w Centrum św. Jana w Gdańsku. Tematem przewodnim dwudniowej edycji była Lider/ka w zmianie. Celem konferencji było wsparcie instytucji kultury w budowaniu profesjonalnych działów kadr i HR. Wydarzenie to było zaproszeniem i motywacją do profesjonalizacji procesów zarządzania ludźmi, otwartości na wprowadzanie zmian oraz do wykorzystywania wyspecjalizowanych narzędzi i usług HR w sektorze kultury. Dodatkowo Pracownia Kultury (dział NCK) przygotowała publikację zawierającą teksty prelegentów i prelegentek Dnia Działających w Kulturze oraz część wyników z prowadzonych badań. Jest to druga część serii „Poradnika dla praktyka”. Tematem przewodnim opracowania jest „Nabieranie siły”. W 2024 r. Pracownia opracowała także długofalową strategię badań w obszarze kultury. Wspólnie z dr. Krzysztofem Stachurą opracowano program, w którym zaplanowano badania cykliczne w dwóch obszarach: monitorowania sektora kultury w województwie pomorskim oraz pogłębione - dotyczące podnoszenia kompetencji kadr kultury. Oprócz tego Pracownia zorganizowała szereg wizyt studyjnych, webinary i program szkoleniowy dla osób zarządzających w kulturze „Lider_ka na dzisiejsze czasy”.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku w ramach projektu "Kultura łączy" wraz z OMG-G-S oraz Biblioteką Narodową w Oslo, zrealizowała szereg inicjatyw, których celem było skupienie się na edukacji i rozwoju kompetencji pracowniczek i pracowników sektora kultury. Tematyka szkoleń obejmowała następujące zagadnienia: projektowanie wydarzeń dla migrantów i osób z różnorodnymi potrzebami oraz metody komunikacji włączającej, savoir-vivre wobec osób z niepełnosprawnościami, prowadzenia rzecznictwa w instytucjach kultury, crowdfundingu, czyli metod społecznego finansowania działań w kulturze, sponsoringu w kulturze oraz twórczego pisanie z wykorzystaniem AI.

Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej zrealizowała projekt „STACJA EDUkreacja” składający się z trzech cykli różnorodnych tematycznie spotkań warsztatowych w kontakcie ze sztuką, dedykowanych nauczycielom(kom) przedmiotów artystycznych i humanistycznych oraz pracownikom(czkom) kadry kultury: edukatorom(kom), animatorom(kom), także tym, którzy pracują z osobami dysfunkcyjnymi. Projekt został dofinansowany z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Instytucje kultury SWP z powodzeniem sięgnęły po środki z KPO w ramach Programu wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju. Program ma na celu wzmocnienie sektora kultury i kreatywnego poprzez wspieranie

projektów promujących dorobek kulturalny oraz zwiększanie roli kultury w życiu społecznym – także przy wykorzystaniu nowoczesnych narzędzi i zasobów internetowych. Łączna kwota uzyskanego wsparcia wyniosła około 1,1 mln zł, z czego dofinansowanie UE to 0,8 mln zł.

Wśród projektów znalazło się m.in. wzmocnienie potencjału imprezy muzealnej „Na św. Marcina najlepsza pomorska gęsina”, realizowane przez Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Teatr Muzyczny im. Danuty Baduszkowej w Gdyni prowadził dwa projekty: warsztaty edukacyjne „Emocje na warsztat” oraz modernizacyjny, związany z wdrożeniem systemu bezpieczeństwa informatycznego „Active Directory”. Muzeum Archeologiczne w Gdańsku rozwijało swoje działania poprzez trzy projekty, tj. „Eko-wyzwanie” – cykl szkoleń dla pracowników; konferencję popularnonaukową dotyczącą badań archeologicznych przy ul. Tartacznej w Gdańsku wraz z wydarzeniami towarzyszącymi i zwiększeniem kompetencji cyfrowych pracowników oraz cykl wydarzeń „Eko-historyczne refleksje” cykl wydarzeń nt. tradycji i ekologii w oddziale Muzeum Archeologicznego w Gdańsku „Grodzisko w Sopocie”. Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej w Słupsku realizuje dwa społeczno-artystyczne przedsięwzięcia: „Pracownia Dzielnica” i „Biały Szum – warsztaty międzypokoleniowe”. Opera Bałtycka w Gdańsku sięgnęła po nowe technologie w projekcie wykorzystującym sztuczną inteligencję i Internet rzeczy do zarządzania, promocji i produkcji spektakli, a także organizuje wydarzenie „aMuz w Operze – Jaś i Małgosia”. Teatr Wybrzeże w Gdańsku tworzy zieloną przestrzeń społeczną na dachu – „Ogród Teatralny – zielona społecznościowa przestrzeń na dachu Teatru Wybrzeże” oraz rozwija projekt „Sztuczna Inteligencja w Teatrze Wybrzeże”, badając zastosowanie AI w twórczości scenicznej. Europejskie Centrum Solidarności przygotowuje natomiast „Święto Wolności i Demokracji” – wielkoformatowa projekcja i performatywna instalacja wideo na obchody Sierpnia’80.

Ponadto w ramach konkursu grantowego dofinansowany został II Kongres Kultury Pomorskiej skierowany także m.in. dla pracowniczek i pracowników sektora kultury podczas którego poruszono m.in. następujące zagadnienia: „Jakie standardy w kulturze instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej?”, „Jak przyciągnąć widza na wydarzenie kulturalne?” czy „Jak stworzyć najlepszy konkurs grantowy?”.

Rozwój infrastruktury (instytucji) kultury, e-kultury oraz oferty uwzględniającej zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego

Instytucje kultury, dla których organizatorem lub współorganizatorem jest SWP prowadziły w swoich siedzibach prace budowlane, modernizacyjne jak i doposażeniowe. Inwestycje te mają na celu podniesienie jakości usług jak i dostępności oferty dla jak najszerszego grona odbiorców.

W 2024 r. należały do nich m.in:

- kontynuacja modernizacji budynku Opery Bałtyckiej (w tym modernizacja oświetlenia, modernizacja systemu pożarowego SSP oraz systemu technologii transportu pionowego sceny, a także zakup instrumentów muzycznych),
- modernizacja budynku Teatru Muzycznego, w tym budowa windy zewnętrznej,
- modernizacja oświetlenia Sali Białej i górnego Foyer Polskiej Filharmonii Bałtyckiej,
- modernizacja systemu multimedialnego w Centrum św. Jana w Gdańsku.

Instytucje kultury realizowały działania uwzględniające zagadnienia różnorodności kulturowej i dialogu obywatelskiego. W 2024 r. Europejskie Centrum Solidarności (ECS) kontynuowało składające

się z wielu działań programy m.in.: „Solidarność Codziennie”, którego celem jest budowanie otwartego niewykluczającego społeczeństwa, „Cześć” – projekt adresowany dla nowych mieszkank i mieszkańców Gdańska, wpierający w procesie adaptacji oraz program „STOCZNIA. MIASTO” odnoszący się do terenów postoczniowych i szeroko rozumianego sąsiedztwa ECS. Wspólnie z SWP, ECS realizuje także projekt edukacyjny „Strefa Młodzi wiedzą”. Dzięki projektowi młodzi mają poznać inne aktywne osoby z województwa pomorskiego, zdobyć nową wiedzę i umiejętności, pozyskać sprawności przydatne w dorosłym życiu takie jak: umiejętności krytycznego myślenia, działanie w grupie czy aktywne rozwiązywanie problemów. Dodatkowo ECS zrealizował projekty dedykowane współczesnej solidarności: Solidarni z Ukrainą oraz Solidarni z Białorusią/Białoruski dzień wolności. NCK zrealizowało wystawę sztuki ukraińskiej „Upływ czasu”, na której zaprezentowano ponad 20 wieloformatowych wycinanek, odzwierciedlających kluczowe chwile dla narodu ukraińskiego.

Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej kontynuowała projekt badawczy „Pracownia dzielnic” odnoszący się do relacji społecznych, mający na celu wzbudzenie wśród mieszkańców poczucia odpowiedzialności, sprawczości i odnajdywania siebie w otaczającej przestrzeni. Celem projektu jest stworzenie i utrzymanie stałej relacji z mieszkańcami Podgrodzia, a także przeciwdziałanie wszelkim dyskryminacjom i wykluczeniom.

W ramach konkursu grantowego SWP wsparł projekty, których celem było budowanie świadomych postaw w zakresie kultury, m.in. poprzez zachowanie i promocję języka regionalnego, wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego, propagowanie kultury ludowej i mniejszości narodowych i etnicznych czy projekty służące podtrzymywaniu i rozpowszechnianiu tradycji regionu Pomorza. Pośród licznie zgłoszonych do konkursu projektów promujących tematykę kaszubską dofinansowanie przyznano na cykliczne wydarzenia tj.: „III Gdańskie Dni Kaszubskie” czy „XIX Festiwal Kołęd Kaszubskich i Pieśni Adwentowej”. Dofinansowano także działalność ekspercką w ramach projektu „Etnotank.pl”, którego celem jest tworzenie i upowszechnianie wiedzy publicznie użytecznej - dotyczącej Pomorza i Kaszub - w postaci raportów i analiz oraz organizowanie debat i warsztatów związanych z tematyką pomorską. Obok działań skupiających się na wątkach kaszubsko-pomorskich wsparto też przedsięwzięcia oscylujące wokół zagadnień wielokulturowego i wielonarodowego Pomorza, w tym poświęcone m.in. tradycji i kulturze żydowskiej („XII ZBLIŻENIA – Festiwal Kultury Żydowskiej w Gdańsku”, „22. Dni Kultury Żydowskiej w Słupsku”, „XIX Międzynarodowe Spotkania z Kulturą Żydowską w Sopocie”), ukraińskiej/białoruskiej („48. JarmaRock FEST”, „Ukraiński Tydzień w Gdańsku”, „MARAFEST 2024 – „Tu rządzi godność – strefa młodych twórców z Ukrainy, Białorusi, Polski”).

Realizacja kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W dniu 11 lipca 2024 r. ZWP przyjął „Zasady dotyczące wspierania rewitalizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”. W dniu 2 sierpnia 2024 r. zorganizowano szkolenie informacyjne dla przedstawicieli wszystkich 42 miast województwa pomorskiego, które potencjalnie miały możliwość przystąpienia do przygotowania pakietu projektów rewitalizacyjnych. Na spotkaniu zostały przedstawione uwarunkowania wynikające z przyjętych Zasad oraz harmonogram prac z miastami zainteresowanymi przygotowaniem pakietu projektów rewitalizacyjnych. W wyniku przeprowadzonych działań 29 miast złożyło „Deklarację przystąpienia do procesu przygotowywania pakietu projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”. W Deklaracji gminy określiły, w ramach których Działań dedykowanych rewitalizacji FEP 2021-2027 planują realizację projektów.

IZ FEP 2021-2027 na podstawie przedłożonych Deklaracji dokonała podziału środków przeznaczonych z programu FEP 2021-2027 na działania rewitalizacyjne. 26 września br. ZWP przyjął dokument „Procedura opiniowania gminnych programów rewitalizacji w województwie pomorskim” wraz z Załącznikami. Procedura określa sposób opiniowania gminnych programów rewitalizacji i prowadzenia Wykazu tych programów w województwie pomorskim.

Przez cały 2024 r. gminy województwa pomorskiego prowadzą prace związane z opracowaniem lub aktualizacją gminnych programów rewitalizacji w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Jednocześnie ZWP dnia 3 grudnia 2024 r. powołał Zespół do spraw rewitalizacji UMWP, który obecnie prowadzi prace w celu zatwierdzenia listy projektów możliwych do sfinansowania w ramach FEP 2021-2027.

Ponadto, IZ FEP 2021-2027 wdraża projekt „Regiony Rewitalizacji Edycja 3.0”. Jest to kontynuacja wcześniejszych działań prowadzonych w latach 2015-2022, których celem było wspieranie gmin województwa pomorskiego w prowadzeniu procesów rewitalizacji. Hasłem przewodnim działań, jest „Rewitalizacja receptą na lepszy klimat”. Okres realizacji projektu przewidziany jest na lata 2024-2027 i obejmuje działania edukacyjne, doradztwo i wsparcie gmin w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Działania skierowane są przede wszystkim do przedstawicieli gmin miejskich i miejsko-wiejskich z terenu województwa pomorskiego oraz partnerów procesu rewitalizacji. Ze wsparcia korzystają również przedstawiciele Zespołu ds. rewitalizacji funkcjonującego w UMWP.

Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w sposób integrujący społeczności lokalne oraz podnoszenie świadomości w zakresie planowania przestrzennego i architektury

Zobowiązanie SWP realizowane jest poprzez przedsięwzięcie strategiczne pn. **„Pomorskie Laboratorium Przestrzeni Publicznej”**, na które składają się systemowe działania popularyzujące wiedzę i promujące dobre praktyki w kształtowaniu przestrzeni publicznych, w tym szkolenia dotyczące przestrzeni publicznej kierowane do pracowników samorządów lokalnych z obszaru naszego województwa. W 2024 r. Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w Gdańsku podejmowało działania w celu uzyskania finansowania realizacji cyklu szkoleń „Lider Przestrzeni Publicznych” ze środków Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Celem kursu jest zdobycie przez przedstawicieli samorządów lokalnych kompetencji w zakresie kompleksowego kształtowania przestrzeni publicznej, w tym kompetencji do umiejętnego przeprowadzania mediacji dotyczących przestrzeni i architektury, wypracowania innowacyjnych rozwiązań dla przestrzeni publicznych oraz budowania potencjału ekonomicznego gminy w oparciu o stosowanie spójnego kodu architektoniczno-urbanistycznego w regionie.

W 2024 r. zorganizowano konkurs Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Pomorskiego 2024, który został zainicjowany przez Samorząd Województwa Pomorskiego w 2005 r. Nagrodę główną za realizację najlepszego przedsięwzięcia w przestrzeni publicznej przyznano dla projektu Bulwary nad rzeką Słupią w Słupsku zrealizowanego przez Miasto Słupsk. W konkursie przyznano również wyróżnienia w kategorii najlepszych przedsięwzięć: Park leśny na Oksywiu. Połączenie piesze między Oksywiem Górnym a Oksywiem Dolnym w Gdyni, które zostało zrealizowane przez Gminę Miasta Gdyni, a także Zagospodarowanie Góry Markowca w Rumii zrealizowanego przez Gminę Miejską Rumia. Wyróżnienie zostało także przyznane dla przedsięwzięcia pod nazwą Garnizon.

Zagospodarowanie terenu byłych koszar wojskowych w Gdańsku Wrzeszczu, które zrealizowane zostało przez Grupę Inwestycyjną HOSSA.

CO 2.4. Mobilność

Rozwój infrastruktury transportu zbiorowego

W zakresie rozwoju liniowej i węzłowej infrastruktury transportu zbiorowego w 2024 r. realizowano szereg działań zarówno o charakterze zarządczym (w tym kontrolnym) związanych z podjętymi już projektami, jak i inicjatyw pozwalających na uruchomienie nowych projektów.

W ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego pn. „**Pomorska Kolej Metropolitalna Etap II – budowa linii kolejowej na odcinku Gdańsk Śródmieście – Węzeł Kowale – dokumentacja projektowa**” w grudniu 2024 r. Pomorska Kolej Metropolitalna S.A. podpisała umowę na dokumentację projektową dla przedsięwzięcia. Zakładany czas realizacji to trzy lata od daty podpisania umowy. Projekt zakłada wydłużenie linii kolejowej od przystanku Szybkiej Kolei Miejskiej (SKM) Gdańsk – Śródmieście do planowanej lokalizacji stacji pasażerskiej – węzła integracyjnego Gdańsk Kowale.

Fot. 11. PKM Południe

Źródło: Materiał prasowy PKM

Od marca 2024 r. na tzw. bajpasie kartuskim (przedsięwzięcie strategiczne „**Pomorska Kolej Metropolitalna etap I – rewitalizacja „Kolei Kokoszkowskiej” Faza IV – rozbudowa posterunku odgałęźnego Kiełpinek jako fragmentu trasy objazdowej w ramach projektu „Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz – Trójmiasto**”) uruchomionych zostało sześć par połączeń, zapewniając pasażerom alternatywne połączenie kolejowe między Kartuzami a Gdańskiem na czas modernizacji linii nr 201 Kościerzyna – Gdynia. Trasa ta powstała w wyniku inwestycji, w ramach której PKM S.A. zrealizowała budowę brakującego 1,5-kilometrowego odcinka linii nr 234, a PKP PLK S.A. wykonała dalszą część trasy od stacji Gdańsk Kokosзки do włączenia z linią nr 201 (posterunek Gliniec). Dzięki temu na nowym fragmencie linii dostępne są stacje pasażerskie: Gdańsk Kokosзки, Leżno, Stara Piła, Otomin i Żukowo Zachodnie.

Ponadto ZWP wydał pozytywne opinie stanowiące załącznik do wniosku o wydanie decyzji o ustalenie lokalizacji linii kolejowej dla inwestycji realizowanych w ramach projektów: „Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz – Trójmiasto” i „Prace na odcinku Maksymilianowo –

Kościerzyna” oraz dla linii tramwajowej położonej poza pasem drogowym w ramach przedsięwzięcia pn.: „Budowa ulicy Nowej Politechnicznej (Gdańsk Południe – Wrzeszcz) w Gdańsku”.

Tabor niskoemisyjny, w tym zeroemisyjny

W ramach działań wpływających na poprawę jakości świadczonych usług publicznych w zakresie kolejowych przewozów pasażerskich, prowadzono realizację przedsięwzięć strategicznych poprzez skorzystanie z prawa opcji i rozszerzenie zamówienia zakupu udzielonego w ubiegłym roku o kolejnych dziewięć sztuk pojazdów z napędem elektrycznym oraz odbiór dostaw ośmiu sztuk taboru kolejowego zero- i niskoemisyjnego zamówionego w poprzednich latach, w tym trzech jednostek z napędem elektrycznym i czterech z napędem hybrydowym (elektryczno-spalinowym).

W ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego **„Zakup 31 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych do obsługi przewozów kolejowych w województwie pomorskim”** w marcu i czerwcu 2024 r. firma NEWAG S.A. dostarczyła trzy pojazdy regionalne. Projekt „Zakup wieloczlónowych pojazdów kolejowych o napędzie elektrycznym do obsługi wojewódzkich przewozów pasażerskich” obejmuje zakup trzech pojazdów przeznaczonych do obsługi połączeń regionalnych oraz 20 pojazdów przeznaczonych do obsługi połączeń aglomeracyjnych w województwie pomorskim. Projekt uzyskał dofinansowanie z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza na lata 2021-2027 oraz budżetu państwa (w łącznej wysokości ponad 584 mln zł). Dostawa pozostałych pojazdów nastąpi w latach 2025-2026. Ośiem pojazdów zostało odebranych w 2023 r.

Fot. 12. Pociąg współfinansowany ze środków FEP 2021-2027

Źródło: Anna Skrzynecka/UMWP

W czerwcu i sierpniu 2024 r., firma NEWAG S.A. dostarczyła wszystkie cztery pojazdy hybrydowe (elektryczno-spalinowe) w ramach realizowanego projektu „Zakup czterech wieloczlónowych pojazdów kolejowych z napędem hybrydowym (elektryczno-spalinowym) do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim” (przedsięwzięcie strategiczne **„Zakup 4 pojazdów kolejowych o napędzie hybrydowym do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim”**). Projekt był dofinansowany z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych kwotą 65 mln zł.

W czerwcu 2024 r. Województwo Pomorskie podpisało umowę z Centrum Unijnych Projektów Transportowych na dofinansowanie projektu „Zakup 10 elektrycznych zespołów trakcyjnych w celu poprawy dostępności transportowej mieszkańców województwa pomorskiego do rdzenia aglomeracji trójmiejskiej” w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności

(przedsięwzięcie strategiczne „**Zakup 10 Elektrycznych Zespołów Trakcyjnych do obsługi przewozów pasażerskich w województwie pomorskim**”). Województwo uzyskało dofinansowanie w wysokości ponad 247 mln zł. Ponadto Samorząd Województwa Pomorskiego w kwietniu 2024 r. w całości wykorzystał prawo opcji przewidziane umową z firmą NEWAG S.A., dzięki czemu zamówiono zakup kolejnych dziewięciu sztuk pojazdów. W październiku 2024 r. NEWAG S.A. dostarczył na Pomorze pierwszy elektryczny zespół trakcyjny, pozostałe dziewięć pojazdów producent dostarczy w 2025 r.

W 2024 r. w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności został wybrany do dofinansowania projekt SWP pt. „**Zakup 15 autobusów zeroemisyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą ładowania/tankowania do obsługi przewozów pasażerskich w Województwie Pomorskim**”. Projekt polega na zakupie fabrycznie nowego zeroemisyjnego taboru autobusowego o napędzie elektrycznym, co przyczyni się do poprawy dostępności komunikacji publicznej w autobusowych przewozach pasażerskich na liniach komunikacyjnych: Kościerzyna – Człuchów przez Chojnice, Słupsk – Miastko przez: Kępice, Reda – Hel przez Władysławowo. Województwo uzyska dofinansowanie na kwotę 42 mln zł. Umowa z Centrum Unijnych Projektów Transportowych, dotycząca objęcia wsparciem w ramach KPO ww. projektu, została podpisana w marcu 2025 r.

Opisane powyżej inicjatywy wpisują się w realizację kierunków działań zapisanych w **Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego**. Jest to dokument z horyzontem obowiązywania sięgającym 2025 r. Poza wyborami strategicznymi uwzględnia również zagadnienia natury organizacyjnej związanej z realizacją przewozów pasażerskich.

Taryfowa, biletowa i organizacyjna integracja transportu publicznego

Od uruchomienia w 2019 r. Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych, Województwo Pomorskie kontynuuje działania skutkujące przywróceniem komunikacji autobusowej na kolejnych liniach komunikacyjnych, przeciwdziałając wykluczeniu transportowemu mieszkańców województwa. W 2024 r. wsparciem finansowym z Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych, z wkładem finansowym WP jako organizatora publicznego transportu zbiorowego w przewozach autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, objętych było łącznie 49 linii komunikacyjnych. Od 2024 r. na trzech liniach autobusowych organizowanych przez Województwo Pomorskie obowiązuje honorowanie biletów okresowych kolejowych zakupionych w ramach oferty „Taryfa Pomorska”: Kościerzyna – Chojnice przez Brusy, Słupsk – Miastko przez: Kępice, Reda – Hel przez Władysławowo.

W ramach działań na rzecz udrożnienia obszarów miejskich w 2024 r. kontynuowano prace nad integracją systemów taryfowo-biletowych. System FALA, realizowany w ramach przedsięwzięcia strategicznego pn. „**Zwiększenie dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez jego integrację z transportem lokalnym – budowa elektronicznej Platformy Zintegrowanych Usług Mobilności**”, został wdrożony na kolei w listopadzie 2024 r. Od tego momentu pasażerowie pociągów PKP Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście Sp. z o.o. oraz POLREGIO S.A. mogą kupować bilety za pośrednictwem jednego, zintegrowanego systemu – zarówno na terenie całego województwa pomorskiego, jak i na odcinku linii do Elbląga. Zakupu biletów można dokonywać za pomocą karty płatniczej lub karty FALA – w falomatach zainstalowanych na stacjach i peronach, a także online – poprzez aplikację mobilną lub portal pasażera.

W dalszym ciągu realizowano także ważny projekt zapoczątkowany w 2020 r. dotyczący współpracy z Gminą Miasta Gdańsk. Bilety okresowe w komunikacji miejskiej Miasta Gdańska (Zarząd Transportu

Miejskiego w Gdańsku) są honorowane w przewozach kolejowych realizowanych na terenie miasta Gdańska ograniczonego stacjami Gdańsk Osowa / Gdańsk Żabianka AWFIS / Gdańsk Lipce / Gdańsk Kokoszek. Mieszkańcy Gdańska mają możliwość podróżowania we wszystkich pociągach PKP Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście Sp. z o.o. oraz POLREGIO S.A. na w/w obszarze. Współpraca z Gminą Miasta Gdańsk jest kontynuowana w trybie ciągłym.

Ponadto kontynuowano prace przygotowawcze do uchwalenia ustawy metropolitalnej i integracji transportu w województwie pomorskim.

Wszystkie wymienione działania wpisują się w realizację zobowiązania SWP pn. **„Wdrożenie ujednoliconego systemu poboru opłat w transporcie publicznym, obejmującego całe województwo”**.

Opisane powyżej inicjatywy związane z integracją systemów taryfowo-biletowych wpisują się również w realizację kierunków działań zapisanych w **Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa pomorskiego**.

Rozwój sieci dróg

W ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego pn. **„Pakiet przedsięwzięć w zakresie rozbudowy podstawowego układu dróg wojewódzkich dowiązujących region do węzłów drogowych TEN-T”**, samorząd wojewódzki podpisał umowy z wykonawcami robót budowlanych dla rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 221 (Jankowo – obwodnica Kościerzyny) – odcinki C i D. Rozpoczęto roboty budowlane. Ogłoszono również zamówienie przetargowe na wybór wykonawcy robót budowlanych dla odcinka B. Podpisanie umowy na roboty budowlane planowane jest na 2025 r.

Fot. 13. Konferencja prasowa z okazji podpisania umowy na roboty budowlane na „Rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 221 na odcinku od Jankowa do Obwodnicy Kościerzyny – Odcinek D od m. Nowa Karczma do m. Kościerzyna” dofinansowanej w ramach FEP 2021-2027

Źródło: Jacek Sowa/UMWP, 11.10.2024 r.

Fot. 14. Prace ziemne przy „Rozbudowie drogi wojewódzkiej nr 221 na odcinku od Jankowa do Obwodnicy Kościerzyny – Odcinek C – odcinek od m. Przywidz do m. Nowa Karczma” dofinansowanej w ramach FEP 2021-2027

Źródło: Archiwum ZDW w Gdańsku, luty 2025 r.

W zakresie przedsięwzięcia strategicznego pn. „**Pakiet przedsięwzięć w zakresie budowy obwodnic miast w ciągu dróg wojewódzkich**” w 2024 r. podpisano umowy z wykonawcami robót budowlanych oraz rozpoczęto budowę II etapu obwodnicy Kartuz oraz budowę nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 231 na odcinku od Skórcza do węzła autostrady A1 Kopytkowo, Etap I, Skórcz – Mirotki. Zakończenie robót na oba zadania planowane jest w 2026 r. W ramach tego samego działania kontynuowano budowę zachodniego obejścia Chojnic w ciągu drogi wojewódzkiej nr 212. Realizacja tego zadania została zakończona w styczniu 2025 r., a oddanie do użytkowania nastąpiło w marcu 2025 r. (długość nowej drogi – 3,08 km; wartość zadania – ok. 64 mln zł).

Fot. 15. Prace budowlane na budowie II etapu obwodnicy Kartuz

Źródło: Archiwum ZDW w Gdańsku, marzec 2025 r.

Fot. 16. Prace budowlane na obwodnicy Skórcza: „Budowie nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 231 na odcinku od Skórcza do węzła autostrady A1 Kopytkowo. Etap I, Skórcz – Mirotki”

Źródło: Piotr Michalski/ZDW Gdańsk, marzec 2025 r.

Fot. 17. Zachodnie obejście Chojnic w ciągu drogi wojewódzkiej nr 212

Źródło: Piotr Michalski/ZDW Gdańsk, 20.03.2025 r.

Przedstawione powyżej działania wpisują się w realizację **Planu rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+** przyjętego uchwałą Nr 586/162/20 ZWP z dnia 9 lipca 2020 r.

Należy również podkreślić, iż realizowany przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Gdańsku program kompleksowego remontu nawierzchni dróg wojewódzkich, wpłynął na poprawę ich stanu technicznego. W 2024 r. wykonano kompleksowy remont na odcinkach o łącznej długości 90 km za kwotę 118 mln zł.

Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego

W ramach działań dotyczących poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w ciągu dróg wojewódzkich w 2024 r. rozpoczęto realizowanie części zadań, na które uzyskano dofinansowanie

w ramach przedsięwzięcia pn. „Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez budowę i przebudowę infrastruktury drogowej na sieci dróg wojewódzkich w Województwie Pomorskim”. Celem ww. przedsięwzięcia jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego m.in. poprzez: budowę dodatkowego doświetlenia przejść dla pieszych, przebudowę przejść dla pieszych (dodatkowe azyle), budowę dojazdów do przejść dla pieszych, przebudowę skrzyżowań zwiększających bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów. Zadanie jest współfinansowane ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Umowa na dofinansowanie (15 mln zł) została podpisana w lutym 2024 r. Zakończenie realizacji całego przedsięwzięcia przewidziane jest na 2025 r.

Fot. 18. Ukończone pierwsze zadanie z siedemnastu – budowa ścieżki rowerowej w Steganie na DW501 w ramach „Poprawy bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez budowę i przebudowę infrastruktury drogowej na sieci dróg wojewódzkich w Województwie Pomorskim”

Źródło: Archiwum ZDW w Gdańsku, grudzień 2024 r.

Moderowanie popytu w indywidualnym transporcie samochodowym

W ramach programu FEP 2021-2027 w obszarze mobilności miejskiej przewidziano interwencję sprzyjającą rozwojowi publicznego transportu zbiorowego oraz mobilności aktywnej. Nie przewiduje się natomiast żadnych działań stymulujących indywidualny ruch samochodowy w centrach miast. Jednocześnie należy zauważyć, że w regionie następuje systematyczny rozwój stref płatnego parkowania oraz ruchu uspokojonego.

Rozwój współdzielonych środków transportu

Samorząd województwa nie prowadził bezpośrednich działań ukierunkowanych na stymulowanie rozwoju współdzielonych środków transportu. Działalność w zakresie carsharingu i carpoolingu ma charakter rynkowy. Niemniej jednak polityka transportowa Samorządu Województwa Pomorskiego dotycząca wzrostu konkurencyjności transportu zbiorowego, jak również moderowania popytu na indywidualny transport samochodowy pośrednio sprzyja rozwojowi współdzielonych środków transportu.

Upowszechnienie mobilności aktywnej

W listopadzie 2024 r. minął rok funkcjonowania roweru metropolitalnego MEVO. Z systemu mogą korzystać mieszkańcy 16 gmin Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, tj. poza Trójmiastem, także mieszkańcy: Tczewa, Rumi, Pruszcz Gdański, Redy, Kartuz, Pucka, Władysławowa, Sierakowic, Żukowa, Somonina, Stężyca, Kosakowa i Kolbud.

Od momentu uruchomienia systemu regularnie wzrastała liczba przejazdów i zainteresowanie tym środkiem transportu. W systemie zarejestrowało się niemal 390 tys. użytkowników. Mogli oni korzystać z ponad 4 tys. rowerów (z czego ponad 75% miało wspomaganie elektryczne) i 700 stacji¹²⁹. W ciągu roku użytkownicy wykonali prawie 3 mln podróży i przejechali blisko 10 mln kilometrów.

Warto również zwrócić uwagę, iż w ramach dobrych praktyk stymulujących mobilność aktywną obowiązujący w 2024 r. regulamin wynagradzania pracowników UMWP uwzględniał dodatek z tytułu dojazdu do/z pracy rowerem.

Rozwój infrastruktury elektromobilności i paliw alternatywnych

W ramach programu FEP 2021-2027 w obszarze mobilności miejskiej przewidziano interwencję sprzyjającą rozwojowi infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych.

Pomorskie miasta organizujące transport miejski sukcesywnie wymieniają i unowocześniają tabor dostosowując go do wymogów ochrony środowiska. Inwestycjom tym towarzyszy rozwój infrastruktury ładowania pojazdów zeroemisyjnych. Organizatorzy transportu miejskiego przewidują w kolejnych latach zakupy pojazdów niskoemisyjnych wsparte nie tylko środkami dostępnymi z FEP, ale także z innych źródeł, w tym w szczególności Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, czy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Program ochrony środowiska przed hałasem

Drogi wojewódzkie, krajowe i ekspresowe oraz linie kolejowe, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, objęte są programami ochrony środowiska przed hałasem. W celu ujednolicenia podejścia do sposobu sporządzania programów oraz wprowadzenia instrumentów kontrolnych w zakresie terminowego przekazywania danych i informacji, sporządzania map akustycznych i programów oraz sankcji za nieterminowe sporządzanie map akustycznych i programów, a także przekazywania danych z map i streszczeń programów, przepisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska zostały zmienione. W związku z powyższym zwiększony został zakres programów ochrony środowiska przed hałasem. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, marszałek województwa opracowuje dla obszaru województwa program ochrony środowiska przed hałasem (POH) co pięć lat, w terminie do dnia 18 lipca.

Marszałek Województwa Pomorskiego sporządził projekt POH dla całego obszaru województwa, łącznie z aglomeracjami, tj. miastami Gdańsk i Gdynia, który został uchwalony przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 29 lipca 2024 r. Dokument ten jest pierwszym programem ochrony środowiska przed hałasem sporządzanym w nowej formule po nowelizacji ustawy Prawo Ochrony Środowiska w 2019 r.

¹²⁹ Źródło: <https://rowermevo.pl/>

Podstawą merytoryczną określenia POH są strategiczne mapy hałasu opracowane przez zarządzających głównymi drogami o natężeniu ruchu powyżej trzech mln pojazdów rocznie, głównymi liniami kolejowymi o natężeniu ruchu powyżej 30 tys. pociągów rocznie, oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy. Marszałkowi Województwa Pomorskiego przekazano dziewięć strategicznych map hałasu, opracowanych przez:

- Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział Gdańsk,
- Gdańsk Transport Company S.A.,
- Zarząd Dróg Wojewódzkich,
- Miasto Sopot,
- Miasto Słupsk,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o. o.,
- Gminę Miasto Gdańsk,
- Gminę Miasto Gdynia.

Działania w zakresie ograniczenia poziomu hałasu w środowisku określone zostały w oparciu o wartości statystycznych wskaźników zdrowotnych, wyznaczonych na mapie w obrębie pojedynczego obszaru jednostkowego o wymiarze 500 x 500 m:

- NHA – liczba osób dotkniętych szkodliwym skutkiem hałasu w postaci znacznej dokuczliwości hałasu,
- NHSD – liczba osób dotkniętych szkodliwym skutkiem hałasu w postaci znacznych zaburzeń snu,
- NIHD – liczba osób dotkniętych szkodliwym skutkiem hałasu w postaci choroby niedokrwiennej.

W ramach POH określono działania w zakresie ochrony przed hałasem planowane do podjęcia w ciągu pięciu lat licząc od roku uchwalenia Programu, tj. w latach 2024-2029, a także długofalową strategię ukierunkowaną na określenie i realizację celów w zakresie ochrony przed hałasem.

CEL STRATEGICZNY 3. ODPORNA GOSPODARKA

Cele operacyjne

W ramach CS 3. realizowane są cztery CO:

- 3.1. Pozycja konkurencyjna,
- 3.2. Rynek pracy,
- 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego,
- 3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym.

Regionalne Programy Strategiczne

CO 3.1., CO 3.2. oraz CO 3.3. realizowane są poprzez działania podejmowane przez ZWP w ramach **RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego**. CO 3.4. realizowany jest w ramach **RPS w zakresie mobilności i komunikacji**, stanowiący Regionalny Plan Transportowy dla województwa pomorskiego 2030.

Inne plany i programy

CS 3. realizowany jest również poprzez plany i programy wynikające z obowiązujących przepisów prawa, tj.:

- a) CO 3.2.:
 - Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2024;
- b) CO 3.4.:
 - Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+.

Przedsięwzięcia strategiczne

W 2024 r. w ramach CS 3. realizowano poniższe przedsięwzięcia strategiczne.

Tabela 3. Przedsięwzięcia strategiczne CS 3.

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
1.	Smart Green Progress – animacja rozwoju obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza oraz klastrów w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie	Celem przedsięwzięcia jest animacja rozwoju obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP), w tym klastrów i grup tematycznych oraz uzupełniającą branż kluczowych (mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa) w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie. Rozbudowa systemu wsparcia ISP oraz pozostałych grup interesariuszy ma odbyć się m.in. poprzez prowadzenie Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania, monitoring trendów i ewaluację ISP, czy budowanie marki gospodarczej ISP.

W 2024 r. prowadzono prace nad przygotowaniem karty i planu przedsięwzięcia.

2.	Inwestycje B+R Pomorskich Przedsiębiorców „Od pomysłu do realizacji”	Przedsięwzięcie ma na celu opracowanie i wdrożenie w regionie kompleksowego systemu wsparcia sfery B+R – począwszy od weryfikacji pomysłu a kończąc na wdrożeniu, co pomoże pomorskim przedsiębiorcom (głównie z sektora MŚP) zwiększyć podaż nowych, innowacyjnych rozwiązań oraz ich konkurencyjność na rynku. W 2024 r. prowadzono prace koncepcyjne, w tym opracowano założenia konkursu FEP: 1.1. Badania i innowacje w przedsiębiorstwach oraz 1.2 Badania i innowacje w przedsiębiorstwach – wsparcie pozadotacyjne. Przeprowadzono weryfikację ISP oraz dokonano wyboru Regionalnych Agend Badawczych.
3.	Pomorski System Usług Informacyjnych i Doradczych	Celem przedsięwzięcia jest świadczenie specjalistycznych usług dla przedsiębiorstw w odpowiedzi na zgłaszane przez nie potrzeby, wsparcie i podniesienie kompetencji MŚP, stworzenie regionalnej sieci punktów informacyjnych, cykliczne badania. W 2024 r. trwały prace nad strategią projektu. Opracowywano koncepcję punktów one-stop-shop w subregionach województwa, główne założenia kampanii informacyjno-edukacyjnej SPEKTRUM2030. Przeprowadzono szereg wydarzeń w ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej oraz konferencję Forum Przedsiębiorstw.
4.	Invest in Pomerania 2030	Przedsięwzięcie ma na celu wsparcie rozwoju systemu obsługi nowych i działających już w regionie inwestorów (w tym obsługi przed i poinwestycyjnej), granty dla MŚP na realizację inwestycji w infrastrukturę przemysłową i logistyczną na obszarach o niższej atrakcyjności inwestycyjnej. W 2024 r. trwały prace nad strategią projektu. Obsłużono 91 nowych zapytań. Inwestorzy wspierani przez Invest in Pomerania zrealizowali 13 projektów inwestycyjnych. Zespół Invest in Pomerania uczestniczył w charakterze organizatora/ partnera/ wystawcy/ uczestnika w 86 wydarzeniach.

5. Pomorski Broker Eksportowy 2030
- Celem przedsięwzięcia jest wsparcie rozwoju aktywności eksportowej przedsiębiorstw (w tym eksportujących produkty zaawansowane technologicznie lub będące wynikiem prac B+R, wykorzystujących innowacyjne podejście), upowszechnianie nowych form eksportu, wsparcie procesów uzyskania międzynarodowych certyfikatów, patentów, uprawnień i pozwoleń, badania i analizy.
- W 2024 r. zorganizowano wyjazdy na międzynarodowe targi, gdzie na wspólnym stoisku województwa pomorskiego promowano potencjał gospodarczy branż i MŚP regionu. Otrzymała się misja gospodarcza do Wietnamu, seminaria i webinaria w tematach eksportu oraz spotkania biznesowe. Trwały prace nad strategią projektu.
6. Study in Pomorskie 2030
- Przedsięwzięcie ma na celu przyciąganie talentów spoza regionu oraz umiędzynarodowienie pomorskich uczelni. Pomorze promowane jest jako atrakcyjne miejsce do studiowania oraz rozwijania kariery zawodowej.
- W 2024 r. Województwo Pomorskie m.in. dołączyło do projektu pn. „ACE2_EU: Applied Connected Entrepreneurial and Engaged European University” jako partner stowarzyszony. Zawarto porozumienie o współpracy z Uniwersytetem WSB Merito. Kontynuowano współpracę z Fundacją Edukacyjną "Perspektywy". Aktywnie włączono się w tygodnie powitalne na uczelniach.
7. Pomorski Broker Zawodowy
- Celem przedsięwzięcia jest wypracowanie mechanizmu w postaci systemu szkoleń dla specjalistów (tzw. brokerów zawodowych), którzy będą udzielać wsparcia mieszkańcom i pracodawcom z województwa pomorskiego, w procesie doskonalenia umiejętności, przekwalifikowania i zmiany zawodowej oraz gromadzenia i organizowania wiedzy, w odpowiedzi na potrzeby regionalnego rynku pracy.
- W 2024 r. opracowano treść ankiety dla pracowników PUP (doradców zawodowych, pośredników pracy, specjalistów ds. rozwoju zawodowego, specjalistów ds. programów, doradców EURES) oraz przedstawicieli HR, kadr, działów rozwoju pracowników, coachów, specjalistów i ekspertów ds.

rozwoju zawodowego i personalnego w celu zidentyfikowania potrzeb szkoleniowych ww. osób oraz przygotowania założeń planowanej inicjatywy.

8.	Pomorskie Centrum Kompetencji Morskiej Energetyki Odnawialnej (PCK MEO)	Przedsięwzięcie strategiczne ma na celu kreowanie, integrację i wzmocnienie zasobów rynku pracy niezbędnych do realizacji inwestycji w sektorze morskiej energetyki odnawialnej (MEO) na Bałtyku przyczyniając się do zwiększenia korzyści dla lokalnego rynku pracy i podmiotów gospodarczych uczestniczących w łańcuchu dostaw. W 2024 r. zorganizowano II edycję targów EDU OFFSHORE WIND.
9.	Pomorskie Obserwatorium Gospodarcze	Celem przedsięwzięcia jest rozwijanie regionalnego systemu monitorowania gospodarki, rynku pracy i turystyki z wykorzystaniem technologii cyfrowych. W 2024 r. kontynuowano prace koncepcyjne, których efektem finalnym było złożenie w listopadzie 2024 r. wniosku o dofinansowanie projektu w ramach FEP 2021-2027.
10.	Pomorskie Trasy Rowerowe – etap 2	Przedsięwzięcie jest kontynuacją budowy międzynarodowych tras rowerowych Euro Velo 9/WTR i Euro Velo 10/13. W szczególności obejmuje budowę, rozbudowę, przebudowę lub remont nowych i istniejących dróg rowerowych i ciągów transportowych, miejsc postojowych dla rowerów, kładek i mostów, oznakowanie tras rowerowych, opracowanie dokumentacji techniczno-środowiskowej, działania informacyjno-promocyjne. W 2024 r. przygotowywano karty zadań i plan przedsięwzięcia, trwały prace nad określeniem ostatecznego zakresu rzeczowego i finansowego, odbywały się spotkania z potencjalnymi beneficjentami i interesariuszami przedsięwzięcia oraz wizje terenowe.
11.	Pomorskie Trasy Rowerowe – etap 3 – Trasa Subregionalna	Przedsięwzięcie zakłada budowę nowej międzynarodowej trasy rowerowej Euro Velo 20, łączącej miejscowości: Miastko, Bytów, Kościerzyna, Skarszewy, Tczew, Nowy Staw, Malbork, Dzierżgoń. Jej charakterystyczną cechą jest przebieg po nieczynnych liniach kolejowych. W szczególności obejmuje budowę, rozbudowę, przebudowę lub remont nowych i istniejących dróg

rowerowych/pieszo-rowerowych i ciągów transportowych, kładek i mostów, miejsc postojowych dla rowerzystów, oznakowanie trasy, opracowanie dokumentacji technicznej i środowiskowej oraz działania informacyjno-promocyjne.

W 2024 r. przygotowywano karty zadań i plan przedsięwzięcia, trwały prace nad określeniem ostatecznego zakresu rzeczowego i finansowego, odbywały się spotkania z potencjalnymi beneficjentami i interesariuszami oraz wizje terenowe.

12.	Pomorska Turystyka Konna	Celem przedsięwzięcia jest poprawa istniejącej infrastruktury, jak również stworzenie nowoczesnych rozwiązań i przestrzeni dla turystyki konnej. Pozwoli ono rozwinąć turystykę konną jako nową gałąź turystyki w regionie, a tym samym uatrakcyjnić Pomorskie dla pasjonatów koni. W 2024 r. trwało przygotowywanie planu przedsięwzięcia. Odbyło się spotkanie z przedstawicielami branży w celu omówienia rekomendacji dot. infrastruktury oraz planu działania w ramach przedsięwzięcia i projektu pn. „Horse Tourism for Everyone”, który rozpocznie się w 2025 r. Ponadto, przygotowane zostały regulaminy naboru wniosków i przygotowywano się do rozpoczęcia naborów w ramach RLKS.
13.	Pomorska Strefa Uzdrowskowa	Przedsięwzięcie pozwoli uatrakcyjnić ogólnodostępne przestrzenie w istniejących uzdrowiskach oraz na obszarach predysponowanych do pełnienia funkcji uzdrowskowej, wykorzystując walory krajobrazowe, klimatyczne i przyrodnicze. Działania mają prowadzić do powstania tzw. parków zdrowia. W 2024 r. trwało przygotowywanie planu przedsięwzięcia. Odbyło się spotkanie z przedstawicielami samorządów, na którym wyjaśniono założenia przedsięwzięcia i planowanych działań oraz zebrano propozycje dot. lokalizacji parków zdrowia.
14.	Pomorskie Szlaki Kajakowe. Etap II	Przedmiotem przedsięwzięcia jest uzupełnienie sieciowości szlaków kajakowych poprzez zagospodarowanie kolejnych odcinków, bądź ich uzupełnienie o niezbędną infrastrukturę.

		W 2024 r. potencjalni beneficjenci podjęli prace nad dokumentacją techniczną oraz uzyskaniem niezbędnych pozwoleń na realizację inwestycji. Ze strony SWP podjęto działania dot. opracowania tzw. minimalnych wytycznych kajakowych.
15.	Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego	Przedmiotem przedsięwzięcia jest kontynuacja działań w zakresie rozwoju turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej, które docelowo mają stworzyć sieć portów i przystani żeglarskich oraz rozszerzenie oferty wodniackiej o akwen Morza Bałtyckiego. W 2024 r. potencjalni beneficjenci podjęli prace nad dokumentacją techniczną oraz uzyskaniem niezbędnych pozwoleń na realizację inwestycji. Ze strony SWP podjęto działania dot. opracowania tzw. minimalnych wytycznych żeglarskich.
16.	Pomorskie Kąpieliska	Przedmiotem przedsięwzięcia jest modernizacja istniejących bądź powstanie nowych kąpielisk w województwie pomorskim. W 2024 r. potencjalni beneficjenci podjęli prace nad dokumentacją projektową oraz uzyskaniem niezbędnych pozwoleń na realizację zadań. Podpisane zostały umowy z Lokalnymi Grupami Działania o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. ZWP przyjął opracowanie pn. „Pomorskie Kąpieliska. Standardy infrastruktury kąpieliskowej”.
17.	Pomorskie Żagle na jeziorach	Przedmiotem przedsięwzięcia jest realizacja prac remontowych, budowy, rozbudowy i przebudowy obiektów żeglarskich (przystani i pomostów) na obszarach pojeziernych województwa pomorskiego. W 2024 r. na 69 lokalizacjach dla potencjalnych inwestycji przeprowadzono wizje terenowe, na podstawie których zostaną opracowane założenia realizacyjne przedsięwzięcia z kartami zadań. Potencjalni beneficjenci dokonali inwentaryzacji opracowań, które przekazano do analiz SWP. Ze strony SWP podjęto działania dot. opracowania tzw. minimalnych wytycznych żeglarskich.
18.	Pomorska Platforma Wsparcia Ruchu Turystycznego	Platforma to nowoczesne narzędzie cyfrowe, które umożliwi mieszkańcom i turystom korzystanie z atrakcji regionu w formie e-usług. Będzie to

	najważniejsze medium do świadczenia e-usług informacji turystycznych, umożliwiające łatwiejszy dostęp do usług dla turystów, mieszkańców i przedsiębiorców. Ponadto, będzie stanowiło element badawczy, pokazujący trendy w turystyce. W 2024 r. prowadzone były konsultacje z branżą informatyczną i podmiotami badawczymi w celu wyznaczenia kierunków działań modułu badawczego Platformy.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

CO 3.1. Pozycja konkurencyjna

Wzmacnianie zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych

Kontynuując rozwój Inteligentnych Specjalizacji Pomorza (ISP) – projekt pn. „Smart Progress – animacja rozwoju Inteligentnych Specjalizacji Pomorza jak element Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania”, przygotowywano założenia projektu będącego przedsięwzięciem strategicznym „**Smart Green Progress**” na rzecz wzmacniania zdolności adaptacyjnej przedsiębiorstw do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie. W ramach projektu finansowanego ze środków FEP 2021-2027 prowadzona będzie m.in. animacja obszarów ISP, w tym: klastrów i grup tematycznych oraz branż kluczowych. Wspierane będą działania innowacyjne, zarówno w zakresie prowadzenia procesów gospodarczych, jak i upowszechniania nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych.

W celu określenia atrakcyjności inwestycyjnej regionów z perspektywy nowoczesnego przemysłu, w szczególności podregionów województwa pomorskiego, przygotowano raport pn. „Barometr Nowoczesnego Przemysłu Pomorza”. Opisano w nim cechy regionów uwzględniane przy określaniu poziomu ich atrakcyjności, wyliczanego na podstawie autorskiego wzoru obejmującego czynniki lokalizacji nowoczesnego przemysłu: zasoby pracy, dostępność transportowa, dostępność zielonej energii, koszty pracy, ekosystem gospodarczy, środowisko i atrakcyjność miejsca, otoczenie społeczno-kulturowe, poziom rozwoju gospodarczego, bezpieczeństwo powszechne, dostępność terenów inwestycyjnych. Z analizy wynika, że drugą najbardziej atrakcyjną lokalizacją dla nowoczesnej działalności przemysłowej w Polsce jest podregion trójmiejski, który wyróżnia się bardzo dobrze rozwiniętym ekosystemem gospodarczym, wysoką jakością środowiska i bogatym zapleczem społecznym. Jednym z nielicznych obszarów wymagających poprawy jest poziom bezpieczeństwa powszechnego. Podregiony starogardzki i słupski również plasują się wysoko w rankingu, głównie dzięki dostępowi do zielonej energii i terenów inwestycyjnych.

W ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego „**Pomorski System Usług Informacyjnych i Doradczych**” trwały prace związane z projektem **SPEKTRUM 2030**. Przygotowywano dokumenty projektowe, akredytowano firmy doradcze do Bazy Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB), wprowadzano zmiany w internetowym narzędziu Baza IOB, opracowano identyfikację wizualną projektu, zaktualizowano regulaminy związane z akredytacją IOB, opracowywano koncepcję punktów one-

stop-shop w subregionach województwa oraz opracowano główne założenia kampanii informacyjno-edukacyjnej SPEKTRUM 2030. W ramach kampanii informacyjno-edukacyjnej zrealizowano warsztaty pt. „Sztuka adaptacji – zwinność strategiczna i efektywne zarządzanie w czasach niepewności”, webinar pt. „Usprawnij produkcję i obsługę klienta w swojej firmie”, konferencję pt. „Transformacja cyfrowa firm w 2025 roku”, spotkanie z ekspertką prof. Ewą Bińczyk pt. „#EKOWERWA i klimatyczna korekta ekonomii”. Zorganizowano Forum Przedsiębiorstw, w którym uczestniczyło ponad 300 reprezentantów MŚP, obejmujące sesję główną oraz trzy bloki tematyczne: „Nowoczesne technologie i innowacje w firmie”, „Kompetencje w firmie. Upskilling i reskilling” oraz „Strefa rozwoju osobistego menagera”. Elementem konferencji był moderowany networking. Konsultanci SPEKTRUM 2030 oferowali usługi doradcze dla przedsiębiorców na targach Edu Offshore Wind, Amberif, Pomorskim Forum Solidarności Klimatycznej.

W 2024 r. do pomorskich MŚP (w tym start-upów) skierowano wsparcie zwrotne ukierunkowane na rozwój i odbudowę po pandemii COVID-19. Ze środków zwróconych z instrumentów finansowych w poprzedniej perspektywie udzielono 192 pożyczki w kwocie niemal 47,5 mln zł („Pożyczka Ogólnorozwojowa”) oraz 292 poręczeń w kwocie prawie 16,7 mln zł („Pożyczka na Działalność Poręczeniową”). Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. jako podmiot zarządzający środkami zwróconymi z instrumentów finansowych perspektyw 2007-2013 oraz 2014-2020 rozpoczął również nabór wniosków w ramach nowych lub zmodyfikowanych produktów. Dzięki temu m.in. pomorscy przedsiębiorcy mogą skorzystać z „Pożyczki Przedszkolnej” i „Pożyczki Strategicznej dla Pomorza”. Spółka przygotowuje także wraz z Agencją Rozwoju Pomorza S.A. (ARP) produkt kapitałowy na uzbrajanie terenów inwestycyjnych, uzupełniając w ten sposób ofertę Invest in Pomerania. W tym celu w 2024 r. dokonano formalnej rejestracji wehikułu inwestycyjnego – Alternatywnej Spółki Inwestycyjnej, zarządzanej przez spółkę Inwestycje Pomorskie.

Dzięki środkom z FEP Menadżerowie Funduszy Powierniczych pracowali nad ofertą na rozwój B+R oraz skierowaną do przedsiębiorców: w Banku Gospodarstwa Krajowego trwały prace koncepcyjne dotyczące produktu kapitałowego „Wejście kapitałowe”, natomiast Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. uruchomił „Pożyczkę Rozwojową”, „Pożyczkę OZE”, „Ekopożyczkę dla MŚP”, które skutkowały powołaniem 11 tzw. funduszy szczegółowych – umów zawartych z partnerami finansującymi dystrybuującymi pożyczki na terenie województwa pomorskiego. W ramach „Pożyczki Rozwojowej” udzielono 17 pożyczek o wartości ponad 8,1 mln zł. Pożyczka udzielana jest na wsparcie rozwoju działalności i transformację przedsiębiorstwa, w tym rozwiązania problemu niskiej produktywności.

W 2024 r. rozliczono i zamknięto projekty współfinansowane ze środków RPO WP 2014-2020 skierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Miały one na celu wzmocnienie potencjału konkurencyjnego przedsiębiorstw, rozszerzenie działalności o nowe produkty lub usługi, wdrażanie nowych rozwiązań produkcyjnych, istotne poszerzenie rynków zbytu lub – w przypadku przeciwdziałania utracie płynności będącej skutkami pandemii COVID-19 – utrzymanie bieżącej działalności przedsiębiorstwa i podjęcie przedsięwzięć inwestycyjnych. W latach 2016-2023 udzielono łącznie 3045 pożyczek w kwocie niemal 448 mln zł, 260 poręczeń w kwocie 111 mln zł oraz 15 wejść kapitałowych na kwotę 55,6 mln zł. W 2024 r. monitorowano spłaty kapitału i odsetek pożyczek udzielonych w latach poprzednich oraz uwalnianych poręczeń.

Kompleksowa oferta wsparcia sfery B+R oraz komercjalizacja rozwiązań B+R

Angażując środowisko nauki i biznesu oraz IOB dokonano **weryfikacji ISP** dostosowując zakresy przedmiotowe ISP oraz nazwy obszarów do aktualnej sytuacji gospodarczej oraz potencjału badawczo-rozwojowego¹³⁰. Dodatkowo, oprócz wyboru branż kluczowych, przeprowadzono konkurs na wybór **Regionalnych Agend Badawczych (RAB)** wraz z projektami badawczo-rozwojowymi¹³¹. RAB obejmują tematy strategiczne dla rozwoju gospodarczego i wzrostu poziomu innowacyjności województwa, mieszczące się w obszarach ISP. Projekty w ramach RAB zgłoszone zostały przez konsorcja naukowo-biznesowe w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania i podejście oddolne. Zarząd Województwa Pomorskiego wyłonił sześć RAB wraz z projektami badawczo-rozwojowymi: Wspólne Zdrowie Pomorza, Smart and Green Sea Technologies, Technologie offshore i portowo-logistyczne, Smart Systems & Space – Inteligentne Systemy i Technologie dla Przemysłu, Miast i Przestrzeni Kosmicznej, AT Smart Energy – Archipelag Technologii Smart Energy wspierających budowę Archipelagu Wysp Energetycznych Województwa Pomorskiego, CyberSec Pomorze.

Przygotowano „Badanie dotyczące spółek spin-off ze szczególnym uwzględnieniem województwa pomorskiego”, w którym przeanalizowano znaczenie akademickich spółek spin-off w katalizowaniu rozwoju regionalnego w Polsce, ich wpływ na innowacyjność i konkurencyjność gospodarczą. Raport skupia się na roli spółek spin-off w łączeniu świata nauki i biznesu, podkreślając ich znaczenie w przekształcaniu wyników badań naukowych i innowacyjnych pomysłów na sukcesy komercyjne. Zawiera on m.in. autorską propozycję uruchomienia programów wspierających rozwój tej sfery przedsiębiorczości w regionie.

Prowadzono prace koncepcyjne nad przedsięwzięciem strategicznym **„Inwestycje B+R Pomorskich Przedsiębiorców „Od pomysłu do realizacji”**”. Opracowano założenia konkursu FEP: 1.1. Badania i innowacje w przedsiębiorstwach oraz 1.2 Badania i innowacje w przedsiębiorstwach – wsparcie pozadotacyjne. Agencji Rozwoju Pomorza S.A. powierzono zadania Instytucji Pośredniczącej dla Działania 1.1.

Zorganizowano liczne wydarzenia, których celem był rozwój specjalizacji oraz innowacyjnych przedsięwzięć w obszarach ISP, m.in. konferencje, warsztaty i panele (debaty) podczas wydarzeń branżowych, np. Interizon Innovation Night, Interizon Day czy hackathon Hack4change. W zakresie działań informacyjno-promocyjnych dotyczących ISP i klastrów dystrybuowano informacje na temat wydarzeń branżowych oraz upowszechniano wiedzę w zakresie pozyskania finansowania na działalność B+R.

Aktywność eksportowa, w tym powiązana z działalnością B+R

Agencja Rozwoju Pomorza S.A. realizowała przedsięwzięcie strategiczne **„Pomorski Broker Eksportowy 2030”**, w ramach którego zorganizowano cztery wyjazdy na międzynarodowe targi, podczas których promowano branże i MŚP z regionu, zorganizowano wyjazd w ramach działania

¹³⁰ Uchwała nr 591/549/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 21 maja 2024 r. w sprawie określenia Inteligentnych Specjalizacji Pomorza

¹³¹ Uchwała Nr 934/8/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2024 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu konkursu w zakresie wyboru Regionalnych Agend Badawczych wraz z projektami badawczo-rozwojowymi

„Międzynarodowe zamówienia publiczne”, odbyła się misja gospodarcza do Wietnamu. W wyjazdach zagranicznych uczestniczyło 29 pomorskich MŚP.

Odbyło się dziewięć seminariów na temat eksportu w których uczestniczyło 130 osób i cztery webinaria dla 79 uczestników. Wspólnie z przedsiębiorcami z regionu uczestniczono w Google Gitex Tech Summit w Warszawie i w Polsko-Węgierskim Forum Biznesowym w Gdańsku. Odbyło się także spotkanie biznesowe firm z Invest Hong Kong oraz spotkanie biznesowe z litewskimi przedsiębiorcami.

Trwały prace nad strategią projektu, w tym nad opisem sytuacji gospodarczej, kondycji pomorskich MŚP, potrzeb realizacji projektu. Rozpoczęto analizę branż, które będą wspierane w projekcie. Ponadto prowadzono działania promocyjne projektu oraz promocję wydarzeń gospodarczych.

Fot. 19. Stoisko pomorskie na targach Wind Europe Bilbao w Hiszpanii

Źródło: ARP, 2024 r.

Umiejdzynarodowienie uczelni oraz wzmacnianie współpracy pomiędzy uczelniami w regionie

Realizowano przedsięwzięcie strategiczne „**Study in Pomorskie**”, którego celem jest przyciąganie talentów spoza regionu oraz umiejdzynarodowienie pomorskich uczelni. Promowano Pomorze jako atrakcyjne miejsce do studiowania, rozwijania kariery zawodowej oraz realizacji ambicji naukowych i biznesowych. Współpraca z uczelniami, organizacjami edukacyjnymi i instytucjami akademickimi pozwoliła na umocnienie pozycji regionu jako centrum innowacyjnej edukacji i nauki.

W ramach przedsięwzięcia Województwo Pomorskie m.in. dołączyło do projektu „ACE2_EU: Applied Connected Entrepreneurial and Engaged European University” jako partner stowarzyszony. Projekt realizowany jest w ramach programu ERASMUS-EDU-2024-EUR-UNIV i ma na celu rozwój edukacji, badań, innowacji oraz wspieranie transformacji cyfrowej i ekologicznej. W jego ramach powołane

zostanie międzynarodowe innowacyjne centrum pedagogiki oraz inkubator usług pedagogicznych dla społeczeństwa.

Zawarto porozumienie o współpracy z Uniwersytetem WSB Merito obejmujące działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, podnoszenia poziomu konkurencyjności, innowacyjności oraz umiędzynarodowienia gospodarki województwa pomorskiego.

Kontynuowano współpracę z Fundacją Edukacyjną „Perspektywy”, w ramach której m.in. promowano województwo jako atrakcyjne miejsce do podjęcia studiów podczas ogólnopolskich „Salonów Maturzystów” oraz w „Informatorze dla Maturzystów”.

Aktywnie włączono się w tygodnie powitalne na uczelniach wyższych, tzw. Welcome Week, podczas których pracownicy uczelni zaznajamiali nowych studentów zagranicznych z uczelnią i jej otoczeniem. We współpracy z Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Gdańskim, Gdańskim Uniwersytetem Medycznym i Miastem Gdańsk zorganizowano wycieczki przybliżające walory regionu. Uczestnikami byli nowo przyjęci studenci zagraniczni oraz uczestnicy programu Erasmus+.

Województwo Pomorskie rozwija współpracę ze Związkiem Uczelni Fahrenheita. Wspólne działania koncentrują się na wzmacnianiu pozycji regionu jako miejsca przyjaznego dla talentów oraz wspieraniu innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych. Związek aktywnie wspiera rozwój badań naukowych, inicjuje konsolidację uczelni oraz opracowuje rekomendacje dotyczące tworzenia nowych międzyuczelnianych szkół doktorskich. Kluczowym aspektem jego działalności jest również prowadzenie wspólnej polityki promocyjnej i rankingowej, zwłaszcza na poziomie międzynarodowym oraz reprezentowanie interesów akademickich wobec administracji państwowej, samorządowej i inicjatyw ustawodawczych.

Kompleksowa oferta wsparcia dla inwestorów

W 2024 r. Agencja Rozwoju Pomorza S.A. kontynuowała działania w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Invest in Pomerania 2030”. Pozyskano nowe projekty inwestycyjne i talenty, wspierając inwestorów w bieżącej działalności oraz promując gospodarkę województwa. W rezultacie poprawiła się pozycja konkurencyjna Pomorskiego w zakresie pozyskiwania inwestycji, co odzwierciedla awans regionu w rankingach (na 3. miejsce europejskiego rankingu Mid-Sized European Regions of the Future 2024 prowadzonego przez Financial Times w kategorii „FDI Strategy” oraz na 7. w kategorii „Business friendliness”). Działania pozwoliły pozyskać 91 nowych projektów, z czego z sukcesem zakończono 13. Inwestorzy zadeklarowali powstanie ponad 700 miejsc pracy (od początku funkcjonowania Invest in Pomerania pozyskano ponad 1700 nowych projektów, z czego zrealizowano 210 projektów, które przyczyniły się bezpośrednio do powstania 25 tys. miejsc pracy).

W 2024 r. zorganizowano lub uczestniczono w 86 wydarzeniach i misjach prezentujących potencjał inwestycyjny województwa pomorskiego.

Udzielając wsparcia inwestorom przyjęto 56 zgłoszeń od 17 podmiotów z prośbą o przyspieszenie procedur imigracyjnych lub wyjaśnienia z nimi związane. Wsparto relokację 221 pracowników.

Kontynuowano prace w ramach OECD IPA Network oraz World Association of Investment Promotion Agencies. W ramach współpracy z United States Agency for International Development i Ambasadą USA w Polsce zrealizowano misję dla reprezentantów agencji promujących inwestycje z 10 krajów z Europy Południowej oraz Kaukazu oraz uczestniczono w misji do Kazachstanu.

W 2024 r. trwały także prace dotyczące projektu FEP Invest in Pomerania 2030.

Fot. 20. Ogłoszenie inwestycji MEP Solutions

Źródło: ARP, 2024 r.

Gospodarcza marka regionu oraz marki produktów i przedsiębiorstw z nim związanych

W 2024 r. zorganizowano XXV edycję konkursu o **Nagrodę Pomorską Gryf Gospodarczy** we współpracy z Pomorską Radą Przedsiębiorczości. Nagrodzono 31 finalistów, wręczono 11 statuetek i 22 wyróżnienia. Dodatkowo, z okazji 25-lecia Samorządu Województwa 26 firm uhonorowano nagrodami specjalnymi za trwały wkład w budowanie gospodarki Pomorza.

Fot. 21. Laureaci Nagrody Pomorskiej Gryf Gospodarczy

Źródło: Piotr Połoczański, 2024 r.

Elementem budowania gospodarczej marki regionu było redagowanie portalu www.gospodarka.pomorskie.eu informującego o ważnych tematach i wydarzeniach gospodarczych, jak również prowadzenie profilu na platformie LinkedIn.

Działania na rzecz promocji gospodarczej realizowano podczas dużych konferencji, takich jak: Europejskie Forum Nowych Idei – poświęconej globalnym trendom, nowym ideom i przyszłości Europy oraz infoShare 2024, IT Manager of Tomorrow, ABSL Summit, Follow the leaders, które są wydarzeniami ukierunkowanymi na rozwój technologii, nowych mediów i wsparcia

przedsiębiorczości, Wind Europe – poświęconej rozwojowi energetyki odnawialnej, jak również Local Trends, MIPIM, Belt&Road.

Promocję województwa realizowano również podczas inicjatywy „Solidarni w klimacie”, w ramach której odbyło się Pomorskie Forum Solidarności Klimatycznej im. Pawła Adamowicza oraz I Pomorskie Forum Umiejętności. Głównymi organizatorami Forum byli Samorząd Województwa Pomorskiego oraz Fundacja Helisa. Wydarzenie to przeznaczone jest m.in. dla przedstawicieli samorządów, ich instytucji i spółek, świata nauki, biznesu oraz społeczeństwa. Skupia wiodących specjalistów, naukowców i decydentów z różnych dziedzin, aby wspólnie wypracować nowe rozwiązania, innowacyjne strategie, przyczyniające się do ochrony środowiska naturalnego i walki ze zmianami klimatycznymi. Podczas Forum wręczono nagrodę Zielony Gryf – honorowe wyróżnienie dla przedstawicieli biznesu, nauki, samorządu, organizacji pozarządowych oraz osób prywatnych za osiągnięcia we wdrażaniu rozwiązań ekoenergetycznych i promowanie odnawialnych źródeł energii. Nagrodą wyróżniane są podmioty, które wykraczając poza ramy, inicjują działania proklimatyczne i proekologiczne.

Pozostałe działania

W 2024 r. zrealizowano umowę z Instytutem Badań nad Gospodarką Rynkową dotyczącą wykonania badań i analiz gospodarczych publikowanych jako „Puls Gospodarczy Pomorza”. Kwartalne raporty obejmowały analizę koniunktury gospodarczej, rynku pracy, podmiotów gospodarczych i handlu zagranicznego województwa. Dodatkowo powstały cztery analizy: „Barometr Innowacyjności Pomorza”, „Barometr Nowoczesnego Przemysłu Pomorza”, „Barometr Nowoczesnych Usług Pomorza” oraz „Barometr Edukacyjno-Kompetencyjny Pomorza”.

Opracowano „Zoperacjonalizowany program wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności dla województwa pomorskiego”.

Zorganizowano Konferencję Pomorskiego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. wspierania, koordynowania i monitorowania wdrażania „Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 w województwie pomorskim” oraz trzy posiedzenia Zespołu i jedno spotkanie tematyczne dotyczące Roku Pomorskiego Rzemiosła.

Ponadto współpracowano przy organizacji następujących wydarzeń:

- II Edukacyjnych Targów Kariery Edu Offshore Wind 2024, mających na celu zainteresowanie młodych ludzi przyszłością zawodową w morskiej energetyce wiatrowej – w wydarzeniu uczestniczyło ponad 5 tys. uczniów z ponad 100 szkół ponadpodstawowych, prawie 400 studentów i prawie 80 wystawców z Polski i zagranicy,
- Hack4change – 48h technologiczno-ekologicznym hackathonie – maratonie programowania, podczas którego uczestnicy wraz z mentorami mierzyli się z największymi problemami współczesnego świata i tworzyli nowatorskie rozwiązania służące zarówno regionowi, jak i planecie,
- Konferencji Horyzont IBRiS – forum wymiany myśli i doświadczeń między przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, nauki i biznesu w zakresie istotnych tematów społecznych i ekonomicznych,

- Konferencji Future Horizons – wydarzeniu promującym innowacje i zrównoważony rozwój, które jest platformą wymiany doświadczeń i nawiązywania relacji pomiędzy młodzieżą i przedstawicielami biznesu.

CO 3.2. Rynek pracy

Rozwój kształcenia ustawicznego dostosowanego do potrzeb regionalnej gospodarki

Współrealizacja projektu KPO „Pomorskie Kompetencje Jutra” w ramach Inwestycji A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w ramach zobowiązania SWP „Wypracowanie mechanizmów wspierania rozwoju zawodowego w oparciu o dostosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego”.

W związku z rozwojem Pomorskiego Systemu Poradnictwa Zawodowego (PSPZ) zorganizowano trzy spotkania regionalne (ogólnowojeńskie) dla doradców zawodowych dotyczące m.in.: intensyfikacji współpracy międzyinstytucjonalnej, pozyskania wiedzy nt. zwiększonego zapotrzebowania na kadry w sektorach morskiej energetyki wiatrowej, atomowej i wodorowej, a także rozwoju umiejętności doradczych, np. dotyczących pracy z klientem w zmianie, czy projektowania kariery.

Ponadto zorganizowano cztery spotkania subregionalne (metropolitalny południowy, metropolitalny północny, nadwiślański, słupsko-chojnicki) o charakterze informacyjno-szkoleniowym dla uczestników PSPZ dotyczące m.in.: ukierunkowania przyszłych działań PSPZ, pozyskania wiedzy nt. kompetencji przyszłości, zapotrzebowania na kadry w branży BPO/SS, w branży farmaceutycznej i branżach kluczowych w regionie, powstania „Mapy o usługach doradczych i rozwojowych” oraz Hubu wiedzy o możliwościach i formach uczenia się przez całe życie.

Przeprowadzono „Badanie zasobów, potencjału i potrzeb poradnictwa zawodowego dla osób dorosłych w województwie pomorskim” obejmujące doradców PSPZ oraz klientów - mieszkańców Pomorza, którzy korzystali z usług doradczych. Celem badania było pozyskanie wiedzy dla wypracowania usprawnień służących: podnoszeniu kompetencji i rozwijaniu warsztatu pracy doradców zawodowych, zwiększeniu dostępności, powszechności i jakości usług doradczych w kontekście wspierania mieszkańców w rozwijaniu ich umiejętności oraz rozwojowi współpracy doradców zawodowych z uwzględnieniem PSPZ.

Zorganizowano także warsztaty dotyczące wypracowania koncepcji Hubu wiedzy oraz Mapy realizowane z udziałem przedstawicieli rynku pracy, w tym WUP oraz pracodawców. Działania projektowe WUP obejmują uruchomienie Pomorskiego Centrum Umiejętności (PCU), które będzie koordynować działania na rzecz podnoszenia wiedzy i umiejętności niezbędnych do pracy w branżach kluczowych, ISP, promując upskilling i reskilling. Funkcjonalność PCU i PSPZ opierać się będzie na produktach informacyjnych (generujących i dostarczających wiedzę kontekstową nt. potrzeb w zakresie kształcenia całościowego w regionie, dedykowanych wszystkim uczestnikom i partnerom pomorskiego rynku pracy: Mapa i Hub wiedzy) oraz produktach diagnostycznych, dedykowanych mieszkańcom i pracodawcom Pomorza, wspierających tworzenie indywidualnych ścieżek rozwojowych dot. nabywania kompetencji i kwalifikacji zgodnie z własnym potencjałem i potrzebami pomorskiego rynku pracy (Narzędzie dla Pracodawców i Narzędzie dla Mieszkańców). W ramach projektu, z inicjatywy WUP, przy współpracy interdyscyplinarnej grupy ekspertów w skład

której weszli specjaliści z obszaru rozwoju kariery i kompetencji, doradztwa zawodowego, psychologii, analizy trendów rynkowych, strategicznego zarządzania i wdrażania procesów firmowych, powstały prototypy:

- Narzędzia dla Pracodawców – przeprowadzono analizę potrzeb pracodawców wraz ze sporządzeniem podsumowania jej wyników, zrealizowano siedem spotkań grupy interdyscyplinarnej, podczas których wypracowano prototyp narzędzia przeznaczony do testowania;
- Narzędzia dla Mieszkańców – wykonano desk research z zakresu istniejących rozwiązań dotyczących kompetencji przyszłości, opracowano scenariusz i metodykę prac grupy interdyscyplinarnej, przeprowadzono pięć spotkań grupy, podczas których stworzono merytoryczny zakres prototypu kwestionariusza, przeprowadzono warsztat mający na celu określenie formy i funkcjonalności Narzędzia dla Mieszkańców oraz zaprojektowano prototyp kwestionariusza.

WUP był organizatorem I Pomorskiego Forum Umiejętności – przedsięwzięcie realizowane w ramach Pomorskiego Forum Solidarności Klimatycznej. Celem wydarzenia było wskazanie mieszkańcom województwa pomorskiego wartości ciągłego rozwoju zawodowego i osobistego, zaprezentowanie wpływu zmian klimatycznych na rynek pracy, a także wskazanie nowych, zielonych ścieżek kariery. Uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z możliwościami i źródłami finansowania rozwoju i uczenia się dostępnymi w województwie pomorskim. Prelekcje - wystąpienia znanych osobistości z Pomorza oraz ekspertów i specjalistów miały zainspirować uczestników do refleksji nad rozwojem osobistym i zawodowym („Świat w ciągłej zmianie - jak rozwijać się przez całe życie?”, „Rozwój przez całe życie jako źródło zdrowia, sensu i satysfakcji”, „Zielone kompetencje, umiejętności czy zawody?”, „Uczenie się przez całe życie – nieograniczone horyzonty możliwości”).

Fot. 22. I Pomorskie Forum Umiejętności

Źródło: Jarosław Szwarz/WUP

Prowadzono prace nad koncepcją i założeniami projektu w ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorski Broker Zawodowy”**.

W ramach zobowiązania SWP Monitorowanie branż kluczowych dla gospodarki z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej, zrealizowano Umowę z konsorcjum Pomorskiego Instytutu Naukowego

imienia prof. Brunona Synaka i Polskiego Towarzystwa Statystycznego na wykonanie badań naukowych i prac rozwojowych oraz sporządzenia analizy o charakterze naukowo-badawczym. Efektem zrealizowanej umowy i przeprowadzonych konsultacji było uchwalenie przez ZWP uchwały dotyczącej wyłonienia branż kluczowych dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej. Biorąc pod uwagę rozwój społeczno-gospodarczy poszczególnych subregionów województwa pomorskiego zidentyfikowano także branże kluczowe¹³²: budowlana, drzewno-meblarska, kreatywna, rolno-spożywcza, metalowo-maszynowa, turystyczna, czasu wolnego i MICE (ang. Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions).

Ponadto, w ramach powyższego zobowiązania SWP, rozwijano portal Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy (www.porp.pl), które docelowo będzie współpracowało z Pomorskim Obserwatorium Gospodarczym, realizowanym w ramach przedsięwzięcia strategicznego o tej samej nazwie. W ramach partnerstwa realizowano m.in. webinary we współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy. Zorganizowano VIII Forum Pomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy (PORP) pn. „Na drodze do zrównoważonego rozwoju – rynek pracy, biznes, edukacja”. Wspólnie z zaproszonymi ekspertami dyskutowano o wyzwaniach i perspektywach jakie stoją przed uczestnikami pomorskiego rynku pracy, a także przed edukacją dorosłych, która umożliwia podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie się.

W 2024 r. kontynuowano prace koncepcyjne nad przedsięwzięciem strategicznym „**Pomorskie Obserwatorium Gospodarcze**”. Zorganizowano m.in. warsztaty obejmujące konsultacje z przedstawicielami uczelni wyższych oraz przedsiębiorców w trakcie których omawiano zakres funkcjonalny planowanego przedsięwzięcia. Analizowano również aspekt techniczno-wdrożeniowy z ekspertami rynku IT/ICT. Efektem finalnym warsztatów i analiz było złożenie wniosku o dofinansowanie projektu w listopadzie 2024 r.

Fot. 23. VIII Forum PORP

Źródło: Tomasz Robaczewski/WUP

W ramach poszerzania portfolio produktów o pożyczki finansowane ze środków EFS+ w ramach FEP 2021-2027, Bank Gospodarstwa Krajowego z SWP prowadził prace nad pożyczką na kształcenie osób dorosłych. Wybór partnerów i uruchomienie oferty planowane jest na 2025 r.

¹³² Uchwała Nr 580/548/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16.05.2024 w sprawie wyboru branż kluczowych dla gospodarki województwa pomorskiego z uwzględnieniem specyfiki subregionalnej

Poprawa dostępności i jakości usług poradnictwa zawodowego

Doradcy zawodowi WUP w Gdańsku i Słupsku świadczyli usługi indywidualne i grupowe poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej. Usługi te dotyczyły: wyboru ścieżki kształcenia, perspektyw rynku pracy – w szczególności dot. branż rozwijających się na Pomorzu, odkrywania talentów i mocnych stron, poszukiwania pracy, przygotowania dokumentów aplikacyjnych, przygotowania do procesu rekrutacji, skutecznej komunikacji i innych kompetencji miękkich, zakładania działalności gospodarczej.

Z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej WUP w Gdańsku korzystali także cudzoziemcy, przede wszystkim z Ukrainy. Zakres usług dotyczył w szczególności: przygotowania CV, informacji o lokalnym rynku pracy oraz zakładania działalności gospodarczej.

W ramach sieci Europejskich Służb Zatrudnienia EURES doradcy udzielili ponad 300 porad indywidualnych dla poszukujących pracy, bezrobotnych, w tym cudzoziemców z krajów UE i obywateli Ukrainy m.in. w zakresie poszukiwania pracy oraz jej legalizacji.

Przedstawiciele WUP w Gdańsku brali udział w 31 wydarzeniach – targach pracy i edukacji, realizowanych na terenie województwa pomorskiego, na których promowano Fundusze Europejskie (projekty PUP), usługi WUP w Gdańsku w zakresie poradnictwa zawodowego skierowane do mieszkańców Pomorza. Podczas targów udzielano także informacji o usługach sieci EURES i warunkach życia i pracy w Polsce i za granicą.

Fot. 24. Dzień zawodowca w powiecie puckim

Źródło: Jarosław Szwarz/WUP

Wdrażano projekty aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy w ramach projektów FEP 2021-2027 (Działanie 5.1 Rynek pracy - projekt Pomorskiej Wojewódzkiej Komendy Ochotniczych Hufców Pracy oraz Działanie 5.2 Rynek pracy – projekty powiatowych urzędów pracy) oraz finansowanych ze środków Funduszu Pracy.

Podniesieniu jakości i profesjonalizacji usług świadczonych przez urzędy pracy oraz zwiększeniu efektywności instytucjonalnej w oparciu o dialog z instytucjami i partnerami rynku pracy, służy realizacja projektu „Pomorska Pracownia Rozwoju Umiejętności Publicznych Służb Zatrudnienia”. Projekt realizowany jest w ramach Działania 5.3 Modernizacja instytucji rynku pracy, w ramach FEP 2021-2027. Grupą docelową są pracownicy 18 urzędów pracy z województwa pomorskiego (PUP i WUP) oraz przedstawiciele instytucji i partnerów rynku pracy.

W partnerstwie WUP w Gdańsku i wszystkich powiatowych urzędów pracy z województwa pomorskiego był realizowany program regionalny „Praca dla Pomorzan”. Celem programu było wsparcie aktywizacji osób bezrobotnych w zakresie dostosowywania kwalifikacji i kompetencji zawodowych do potrzeb i wyzwań regionalnego rynku pracy, a także w zdobywaniu doświadczenia zawodowego, pozwalającego na znalezienie i utrzymanie zatrudnienia zgodnie z potrzebami pracodawców.

Dla mieszkańców regionu zorganizowano liczne wydarzenia związane z aktywizacją zawodową, popularyzacją poradnictwa zawodowego i idei uczenia się przez całe życie

- Dwie edycje corocznego wydarzenia „Marzec na obcasach” – edycja wiosenna i „Jesień na Obcasach” - edycja jesienna, skierowanego do kobiet z województwa pomorskiego odbywające się w formie warsztatów stacjonarnych i webinarów w partnerstwie z powiatowymi urzędami pracy. Edycja wiosenna poświęcona była tematom związanym z karierą zawodową kobiet, a jesienna z szeroko rozumianym rozwojem osobistym;
- Dwie edycje corocznej inicjatywy „Projekt Kariera” odbywającej się w formule online dedykowanej pełnoletnim uczniom szkół średnich oraz studentom z Pomorza. Wiosenna edycja skupiała się na doskonaleniu kompetencji miękkich, odkrywaniu mocnych stron i talentów, planowaniu dalszej ścieżki edukacyjnej oraz podejmowaniu pierwszej pracy. Jesienna edycja koncentrowała się na szeroko rozumianej przedsiębiorczości i jej roli w rozwoju kariery młodych Pomorzan. Zwieńczeniem tego wydarzenia był „Pomorski Dzień Przedsiębiorczości” realizowany w formule online, którego celem było zachęcenie młodych Pomorzan do podejmowania świadomych decyzji dotyczących założenia działalności gospodarczej, z pełnym zrozumieniem wyzwań i ryzyka, jakie mogą się z tym wiązać;
- Warsztaty stacjonarne „Kariera od Nowa” odbywające się cyklicznie raz w miesiącu kierowane do osób biernych zawodowo, bezrobotnych, poszukujących pracy, powracających na rynek pracy (w tym cudzoziemców);
- „Mieszkam i pracuję na Pomorzu - wsparcie dla obcokrajowców” – warsztaty stacjonarne i webinary, których celem było wsparcie cudzoziemców w poszukiwaniu zatrudnienia na terenie województwa pomorskiego, w zmianie lub nabyciu kompetencji przydatnych na pomorskim rynku pracy.

Pozyskiwanie i rozwijanie talentów, pozyskiwanie pracowników w zawodach deficytowych

W 2024 r. zrealizowano badanie „Barometr zawodów”, prognozujące zapotrzebowanie na zawody w 2025 r. w województwie pomorskim. W ramach badania przeprowadzono panele eksperckie w obszarze rynku pracy, edukacji czy planowanych inwestycji, które mogą generować nowe miejsca pracy. Produktem zrealizowanych paneli były prognozy dla 17 powiatów oraz dla województwa pomorskiego, a także raport podsumowujący badanie. W ramach badania przeprowadzono pilotażowe badanie ankietowe pracodawców w zakresie zapotrzebowania na pracowników oraz zrealizowano badanie Internetowych Ofert Pracy. Wyniki badania Barometr zawodów były upowszechniane podczas spotkań, targów pracy i innych wydarzeń, m.in. podczas warsztatu dotyczącego strategii podnoszenia kwalifikacji pracowników sektora budowlanego w województwie pomorskim BUILD UP SKILLS II.

ARP S.A., w ramach inicjatywy Invest in Pomerania, kontynuowała prace nad kampanią Live more. Pomerania (realizowaną od 2019 r.). W jej ramach, w 2024 r., zorganizowano ok. 20 wydarzeń nakierowanych na promocję oferty pomorskich pracodawców, łączenie studentów z inwestorami oraz retencję talentów. Około 100 firm korzystało z przygotowanej platformy rekrutacyjnej, która obejmuje osoby wyrażające chęć relokacji do województwa pomorskiego oraz ze wsparcia społeczności pn. „Wentyl_HR”. Współorganizowano również konferencję Follow the rabbit, która skupiła ponad 350 przedstawicieli HR z regionu i Polski. Nawiązano partnerstwa z uczelniami, w tym ze Związku Fahrenheita, celem wspólnej realizacji działań promujących oferty pomorskich pracodawców. Rozwijano społeczność migrantów wokół marki Let's meet. Pomerania, która skupia już przedstawicieli 17 narodowości. Nawiązano także współpracę z Welcome Center oraz Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek.

Wsparcie procesów dostosowania organizacji pracy i zarządzania organizacją do potrzeb pracowników i pracodawców, w tym zarządzanie wiekiem i różnorodnością

Koordynowano wdrażanie w regionie wsparcia na rzecz kształcenia ustawicznego pracodawców i ich pracowników ze środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS).

W ramach zobowiązania SWP Realizacja działań służących zwiększeniu kompetencji przedsiębiorstw do adaptacji do zmieniającego się otoczenia społeczno-gospodarczego, zorganizowano cykl seminariów dla pracodawców „Postaw na rozwój, wzMOcni umiejętności” w trzech lokalizacjach: Nowy Dwór Gdański, Człuchów, Kartuzy. Ideą seminariów było budowanie dialogu i partnerskich relacji z pracodawcami oraz promowanie idei uczenia się przez całe życie (kształcenia ustawicznego osób dorosłych), akcentowanie potrzeby rozwoju umiejętności i kompetencji pracodawców oraz ich pracowników, upowszechnianie narzędzi dostępnych na rynku wspierających rozwój zawodowy, uświadomienie roli pracodawców w procesie wsparcia rozwoju zawodowego pracowników z wykorzystaniem środków z KFS.

Fot. 25. Spotkanie z pracodawcami w powiecie człuchowskim w ramach seminarium „Postaw na rozwój, wzMOcni umiejętności”

Źródło: Jarosław Szwarc/WUP

Kontynuowano realizację zadania związanego z ochroną miejsc pracy w ramach tarczy antykrzysowej – prowadzono proces rozliczenia środków wypłaconych przedsiębiorcom z przeznaczeniem na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników objętych przestojem

ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy w następstwie wystąpienia COVID-19, pracowników nieobjętych przestojem ekonomicznym albo obniżonym wymiarem czasu pracy oraz pracowników z określonych branż (tarcza branżowa).

Sieć EURES pozyskała 303 oferty pracy od pracodawców zagranicznych z krajów UE/ Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) na 1175 miejsc pracy. Udzielono także 283 porady dla pracodawców z Polski i krajów UE/EFTA w zakresie usług EURES i rekrutacji pracowników.

W ramach realizacji zobowiązania SWP Stworzenie platformy współpracy instytucji uczestniczących w pozyskiwaniu i obsłudze pracowników z zagranicy na regionalny rynek pracy, WUP koordynował i rozwijał współpracę partnerską w ramach Pomorskiej Platformy Współpracy (PPW). Zorganizował spotkanie plenarne i szkoleniowe partnerów PPW w ramach stałego dialogu umożliwiającego wymianę doświadczeń, identyfikowanie wyzwań i podejmowanie inicjatyw na rzecz migrantów, pracodawców oraz organizacji i podmiotów działających w obszarze zatrudniania cudzoziemców. WUP był też organizatorem konferencji „Jak zaplanować strategię migracyjną dla Polski, Pomorza i Gdańska” z udziałem ekspertów z MSWiA, Obserwatorium Migracji UG, UMWP, Urzędu Miejskiego w Gdańsku i wielu innych instytucji i organizacji współpracujących z PPW. Wydarzenie pozwoliło zapoznać się z wytycznymi Strategii Migracyjnej dla Polski w części dot. rynku pracy, diagnozą sytuacji cudzoziemców w regionie oraz działaniami i planami samorządu na rzecz włączania imigrantów do lokalnej społeczności.

Fot. 26. Konferencja Pomorskiej Platformy Współpracy

Źródło: UMWP

Do pozostałych działań prowadzonych w 2024 r. na rzecz rynku pracy należy zaliczyć: zarządzanie w regionie Funduszem Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, prowadzenie rejestru instytucji szkoleniowych oraz analiza oferty szkoleniowej, prowadzenie rejestru agencji zatrudnienia oraz sprawowanie kontroli w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia w celu zapewnienia odpowiedniej standaryzacji usług, wydawanie zaświadczeń stwierdzających charakter, okres i rodzaj działalności wykonywanej w Rzeczypospolitej Polskiej. Realizowano zadania w obszarze koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Poprawa dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3

SWP nie prowadził bezpośrednich działań ukierunkowanych na poprawę dostępności i jakości oferty zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3. Działalność w tym zakresie spoczywa na gminach, które mogą korzystać ze wsparcia z poziomu krajowego, a także ma charakter rynkowy. Niemniej, działania ZWP będącego IZ FEP 2021-2027 pozwalają na wzmocnienie równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym w szczególności wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. W 2024 r. na posiedzeniu Komitetu Monitorującego FEP 2021-2027 przyjęto kryteria wyboru projektów co zaowocowało ogłoszeniem naboru konkurencyjnego dla Działanie 5.4. Kobiety na rynku pracy.

Ponadto, regularnie monitorowana jest sytuacja dostępności miejsc w zorganizowanej opiece dla dzieci do lat trzech oraz sposoby pozyskiwania środków na ten cel m.in. w ramach programu Maluch+ 2022-2029, współfinansowanego z FERS, KPO oraz budżetu państwa.

Pozostałe działania

WUP realizował również działania w zakresie wsparcia instytucjonalnego na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób biernych zawodowo. Projekt „Wsparcie osób biernych zawodowo w reintegracji społeczno-zawodowej - pilotaż działań WUP na rzecz CIS i KIS” realizowany w formie warsztatów stacjonarnych odbywających się co 1,5 miesiąca, których celem jest m.in. wyposażenie pracowników CIS/KIS w niezbędną wiedzę i umiejętności z zakresu poradnictwa zawodowego. Pilotaż zakończy się w październiku 2025 r.

Współpraca w projekcie międzynarodowym „Rozwój usług PSZ dla osób biernych zawodowo w Polsce”, realizowanym w ramach Programu Instrument Wsparcia Technicznego – TSI. Celem realizowanego projektu jest wypracowanie rozwiązań służących aktywizacji osób biernych zawodowo przez PSZ. Liderem projektu jest Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Partnerami w projekcie są WUP w: Gdańsku, Krakowie, Olsztynie i Opolu we współpracy z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W ramach badań jakościowych dot. barier w zatrudnianiu osób oddalonych od rynku pracy, WUP w Gdańsku zorganizował szereg spotkań oraz uczestniczył w warsztatach i wywiadach z udziałem przedstawicieli OECD, PSZ, NGO i PES. Na podstawie zgromadzonego materiału przygotowany będzie Raport dotyczący sposobów dotarcia do zidentyfikowanych grup osób biernych zawodowo oraz opracowania katalogu odpowiednich instrumentów służących do ich aktywizowania zawodowego oraz możliwości wspierania pracodawców w zatrudnianiu osób biernych oraz utrzymaniu zatrudnienia osób z tzw. trudnych grup.

CO 3.3. Oferta turystyczna i czasu wolnego

Poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów

W 2024 r. przygotowywano przedsięwzięcia strategiczne „**Pomorskie Trasy Rowerowe – etap 2**” oraz „**Pomorskie Trasy Rowerowe – etap 3 – Trasa Subregionalna**”. Uszczegółowiano ich zakres rzeczowy i finansowy z uwagi na złożony charakter obejmujący inwestycje drogowe. Odbyły się liczne spotkania

z beneficjentami, interesariuszami i instytucjami mające na celu optymalizację zakresu i znalezienie możliwości finansowania budowy infrastruktury rowerowej z różnego rodzaju programów (spotkania z Wodami Polskimi, Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, Urzędem Morskim, Zarządem Dróg Wojewódzkich w Gdańsku). Prace nad planami przedsięwzięć i kartami zadań nadal trwają i wymagają bieżącej aktualizacji.

Zorganizowano konferencję inaugurującą przedsięwzięcia strategiczne **„Pomorskie Szlaki Kajakowe. Etap II”** oraz **„Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego”**. Prowadzono stały monitoring realizacji zadań, a także organizowano spotkania tematyczne dotyczące możliwości realizacyjnych poszczególnych inwestycji. Potencjalni beneficjenci podjęli prace nad dokumentacją techniczną oraz uzyskaniem niezbędnych pozwoleń na realizację inwestycji. Ze strony SWP podjęto działania dotyczące opracowania tzw. minimalnych wytycznych kajakowych i minimalnych wytycznych żeglarskich.

W zakresie przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorskie Żagle na jeziorach”** dokonano aktualizacji opracowania pt. „Diagnoza stanu i koncepcja rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030”. Opracowano zestawienie dotyczące istniejącej infrastruktury żeglarskiej nad jeziorami. Na 69 lokalizacjach dla potencjalnych inwestycji rozpoczęto wizje terenowe, na podstawie których zostaną opracowane założenia realizacyjne przedsięwzięcia z kartami zadań. Potencjalni beneficjenci dokonali inwentaryzacji posiadanych opracowań, które zostały przekazane do dalszych analiz SWP. Ze strony SWP podjęto również działania dotyczące opracowania tzw. minimalnych wytycznych żeglarskich.

W zakresie przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorskie Kąpieliska”** podpisane zostały umowy z Lokalnymi Grupami Działania o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, a także rozpoczęte zostały prace nad dokumentacją konkursową w ramach LGD. Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął opracowanie pn. „Pomorskie Kąpieliska. Standardy infrastruktury kąpieliskowej”. W prace nad zakresem minimalnym bezpiecznego kąpieliska zaangażowani zostali przedstawiciele LGD oraz jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto, przyszli beneficjenci podjęli prace nad dokumentacją projektową oraz uzyskaniem niezbędnych pozwoleń na realizację zadań. Pod koniec roku zakończono aktualizację „Analizy wykonalności Pomorskie Kąpieliska”, w tym fizek inwestycji zaplanowanych przez JST.

W ramach realizacji przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorska Strefa Uzdrowiskowa”** trwały prace nad planem, który będzie podstawą do konkursu na dofinansowanie inwestycji prowadzących do powstania tzw. parków zdrowia. Odbęło się spotkanie z przedstawicielami samorządów, podczas którego przedstawiono potencjał i plan rozwoju przedsięwzięcia, założenia planowanych działań oraz zebrano propozycje dotyczące lokalizacji parków zdrowia.

Trwały prace nad przygotowaniem planu przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorska Turystyka Konna”**. Odbęło się spotkanie z przedstawicielami branży w celu omówienia rekomendacji dotyczących infrastruktury oraz planu działania w ramach przedsięwzięcia. Przygotowane zostały regulaminy naboru wniosków oraz przygotowywano się do rozpoczęcia naborów. Przedstawiono branży założenia projektu pn. „Horse Tourism for Everyone”, którego głównym celem jest przekształcenie obszaru południowego Bałtyku w całoroczną destynację turystyki konnej, co zostanie osiągnięte m.in. poprzez wspieranie dostawców usług turystycznych w tworzeniu i promowaniu ofert udostępniających turystykę konną dla turystów i mieszkańców.

W ramach rozwoju **szlaków kulturowych** w Malborku, Kwidzynie, Nowym Dworze Gdańskim oraz Pelplinie wykonano murale tematyczne promujące Szlak Kopernikowski. Zrealizowano także

inwentaryzację Pomorskiej Drogi św. Jakuba – na podstawie badania terenowego trasy powstał raport o stanie szlaku wraz z propozycjami dalszych aktywności. W raporcie wskazano na duży potencjał turystyczno-kulturowy szlaku oraz zaproponowano działania. Wyniki omówiono na spotkaniu, na którym rozmawiano też o kierunkach rozwoju szlaku oraz możliwości podjęcia współpracy między podmiotami z regionu.

Ponadto zorganizowano konferencję „Szlaki kulturowe – teoria i praktyka zarządzania” przeznaczoną dla interesariuszy szlaków kulturowych z regionu (przedstawicieli samorządów oraz instytucji kultury), podczas której przedstawiono m.in. sposoby zarządzania szlakami kulturowymi oraz praktyczne aspekty zarządzania szlakiem w codzienności.

W zakresie **kultury fizycznej i sportu** wspierano finansowo wydarzenia sportowe, przede wszystkim imprezy międzynarodowe i ogólnopolskie o wysokiej randze oraz imprezy masowe. Wydarzenia te przyczyniały się do promocji regionu, rozwijały atrakcyjną ofertę czasu wolnego dla mieszkańców oraz przyciągały kibiców i zawodników. Szeroki zakres tematyczny wydarzeń sportowych pozwalał na dotarcie z ofertą województwa do różnych grup odbiorców.

W rezultacie konkursów, których celem było upowszechnianie kultury fizycznej przyznano granty 27 organizacjom pozarządowym na działania mające na celu aktywizację mieszkańców i tworzenie oferty czasu wolnego, w tym m.in. szkolenie oraz organizowanie współzawodnictwa dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo, osób niepełnosprawnych, rozwój sportu szkolnego i akademickiego, naukę pływania dla dzieci czy organizowanie imprez sportowo-rekreacyjnych oraz aktywizację mieszkańców.

W zakresie **oznakowania turystycznego** w ramach Zintegrowanego Systemu Informacji Drogowej do wymiany lub odtworzenia wytypowano 22 znaki zlokalizowane przy drogach wojewódzkich oraz dwa znaki przy autostradzie A1 – węzeł Swarzędz. Ponadto, w ramach aktualizacji oznakowania, z dróg wojewódzkich zostało usuniętych 35 znaków, które kierowały do atrakcji o niższej randze lub znajdowały się w miejscach, w których nastąpiła zmiana układu drogowego.

Zintegrowana informacja i kompleksowa promocja oferty czasu wolnego, w tym oferty turystycznej, sportowej i kulturalnej

W ramach przedsięwzięć strategicznych realizowano szereg **działań promocyjnych** związanych z turystyką aktywną.

SWP w ramach współpracy w projektach europejskich realizował działania promocyjne na arenie międzynarodowej, w szczególności dotyczące ofert **turystyki rowerowej** na trasach EuroVelo 10/13, a także rozwoju produktu turystycznego i współpracy międzynarodowej: Baltic Biking UPGRADE – Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, ICTr-CE – „Szlak Żelaznej Kurtyny” – Interreg Europa Środkowa 2021-2027, BAB – Bike Across The Baltic – poprawa turystyki rowerowej wokół Morza Bałtyckiego – Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027. Ponadto, powstał artykuł dotyczący Wiślanej Trasy Rowerowej (EuroVelo 9) na blogu podróżniczym i w mediach społecznościowych. Wydrukowano serię map dedykowanych różnym formom turystyki. Działania promocyjne prowadzono również na profilu Pomorskie Trasy Rowerowe i na stronie pomorskie.travel (filmy i zdjęcia promocyjne, propozycje wycieczek).

Działania promocyjne w zakresie przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorskie Kąpieliska”** zaplanowane zostały na kolejne lata podczas finalizacji prac dotyczących infrastruktury kąpieliskowej.

Przedsięwzięcie strategiczne **„Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego”** promowano m.in. poprzez organizację Regat o Puchar Marszałka Województwa Pomorskiego. Wydarzenie ma na celu upowszechnienie żeglarstwa i nabywanie umiejętności w tym zakresie przez dzieci i młodzież z województwa pomorskiego. Organizowane jest co roku, w miejscach nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury żeglarskiej. W lipcu 2024 r. na wodach Zalewu Wiślanego odbyła się XIII edycja Pucharu Marszałków współorganizowana przez samorządy województwa pomorskiego i warmińsko-mazurskiego z partnerami – miastem Frombork i Elbląskim Okręgowym Związkiem Żeglarskim. Regaty, poza wymiarem sportowym i promocyjnym, mają na celu integrację mieszkańców gmin położonych wokół Zalewu Wiślanego oraz aktywizację turystyki wodnej.

Działania promocyjne w ramach przedsięwzięcia strategicznego **„Pomorskie Szlaki Kajakowe Etap II”** polegały na organizacji VIII Wielkiego Spływu Kajakowego na rzece Reda, w którym udział wzięło 200 kajakarzy. Wydarzenie popularyzujące tę formę aktywności organizowane jest co roku w miejscach nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kajakowej. Ponadto, dokonano aktualizacji danych na stronie internetowej, zrealizowano druk przewodnika kajakowego i wybranych szlakówek.

W ramach „Programu współpracy SWP z organizacjami pozarządowymi na rok 2024” przeprowadzono otwarty konkurs ofert na zadania związane z **rozwojem turystyki i krajoznawstwa**, w rezultacie którego podpisano pięć umów ze stowarzyszeniami z województwa realizującymi przedsięwzięcia w zakresie turystyki i krajoznawstwa, rozwoju tematycznych szlaków turystycznych i wzmacniające ofertę turystyczną. Wsparło następujące przedsięwzięcia: Kreowanie rozwoju całorocznej oferty turystycznej w ramach Camino Pomorze, Promocja zamków gotyckich w krajach Grupy Wyszehradzkiej, Wytyczanie, zagospodarowanie i renowacja szlaków turystycznych oraz internetowy serwis szlaków pieszych województwa pomorskiego, Odkrywcy Pomorskiego: Przygody rodziny Zwiedzakowskich, Wkoło ryby – organizacja i promocja zdarzenia muzealnego w Klukach.

W zakresie **promocji turystycznej marki województwa**, w tym rozwoju innowacyjnych i interaktywnych sposobów prezentowania treści, podjęto działania związane z rozwojem nowego systemu zarządzania treścią dla portalu pomorskie.travel. System pozwala wykorzystać nowoczesne narzędzia internetowe dla zwiększenia zainteresowania atrakcjami regionu. Powstało kilkadziesiąt artykułów prezentujących walory regionu. Odnotowano ponad 595 tys. wejść użytkowników, którzy wykonali ponad 1,35 mln wejść na różne strony portalu.

We współpracy z Pomorską Regionalną Organizacją Turystyczną realizowano działania związane z **Interaktywnym Systemem Informacji Turystycznej** – utrzymaniem sieci infomatów wspomagających lokalną promocję miejsc. Powstało kilkanaście materiałów informacyjnych nt. atrakcji i wydarzeń turystycznych.

Województwo zaangażowane było w promocję walorów kulturowych i przyrodniczych regionu w związku z przygotowaniem do **26. Światowego Jamboree Skautowego Polska 2027**, które odbędzie się w Gdańsku. Jamboree to prestiżowy, międzynarodowy zlot skautowy organizowany przez Światową Organizację Ruchu Skautowego co cztery lata od 1920 r. Jest to największe wydarzenie edukacyjne skierowane do młodzieży, które może przyciągnąć do Gdańska ponad 50 tys. osób. Pomorskie było promowane podczas międzynarodowych wydarzeń związanych z ruchem skautowym: Roverway 2024 w Norwegii, Światowej Konferencji Skautowej w Kairze, spotkań Zespołu Planowania Jamboree, spotkania organizacyjnego w Porto dotyczącego organizacji Światowego Moot

Skautowego Portugalia 2025. Działania objęły również promocję w oficjalnym Biuletynie Jamboree, na stronie internetowej, w mediach społecznościowych, a także dystrybucję folderu o województwie.

Samorząd Województwa angażował się i wspierał zadania wynikające z zapisów ustawy o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych. Na liście produktów tradycyjnych zgromadzono receptury ponad 180 produktów z województwa. W celu kultywowania i popularyzowania **dziedzictwa kulinarnego**, w tym identyfikacji tradycyjnych receptur, zorganizowano konkurs kulinarny o Bursztynowy Laur Marszałka Województwa Pomorskiego „Pomorskie Smaki”. Konkurs wpisuje się w zakres uchwały Sejmiku Województwa w sprawie wspierania działań promocyjnych na rzecz obszarów wiejskich oraz możliwości rozwoju pomorskiej wsi, rolnictwa, dziedzictwa kulturowego i kulinarnego. Eksponuje wartości pomorskiej kultury z jej regionalną różnorodnością i dziedzictwem lokalnych społeczności, a tym samym przyczynia się do budowy produktu turystycznego i marki regionu. Promocja pomorskich produktów lokalnych i tradycyjnych wysokiej jakości, a tym samym dziedzictwa kulturowego i kulinarnego oraz pomorskiej wsi i rolnictwa odbyła się również podczas targów „Smaki Regionów” w Poznaniu oraz podczas wydarzenia „Smaki Pomorza” w ramach Gdańskiego Jarmarku Bożonarodzeniowego.

W ramach przygotowań do targów **EXPO w Osace** w 2025 r. zlecono przygotowanie prezentacji tworzenia papierowej florystyki/bibułkarstwa z wykorzystaniem bursztynu bałtyckiego, stworzenie koszulki polo z logo Expo, mapki z atrakcjami województwa oraz prezentacji online dotyczącej walorów przyrodniczych i turystycznych w wersji angielskiej i japońskiej.

Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna w 2024 r. realizowała następujące działania:

- organizacja wizyt studyjnych dla dziennikarzy i touroperatorów krajowych i zagranicznych (39 wizyt);
- promocja w prasie i mediach elektronicznych, m.in.:
 - cykl działań PR & Publicity, konkurs Dream City Break (dwie odsłony kampanii na rynku czeskim i szwedzkim),
 - rozwój stron promocyjnych na rynkach zagranicznych: PobytuBaltu.cz, Visitpomorskie.se,
 - tworzenie magazynu Zeme světa (Czechy),
 - kampania na rynku szwedzkim ukierunkowana na nowe połączenia lotnicze z regionem Skelleftea,
 - działania z przewoźnikiem lotniczym Jet2com w związku z organizacją Jarmarku Bożonarodzeniowego w Gdańsku,
 - kampania wspierająca sprzedaż biletów i pakietów pobytowych w hotelach w okresie Jarmarku Bożonarodzeniowego w Gdańsku;
- współpraca z branżą turystyczną (projekt „Pomorskie Prestige: rozwój turystyki doświadczeń”, działania online, współpraca z blogosferą, seria filmów na kanale YouTube Karol Okrasa, szkolenia dla firm – Pomorskie Bussines Summit);
- udział w targach, workshopach i wydarzeniach branżowych (Berlin, Praga, Ostrawa, Verda Var – Norwegia);
- działania w ramach projektu pt. „Czas na Bałtyk Od Nowa” – współpraca z mediami, kampania online;

- realizacja projektów międzynarodowych w ramach programów Interreg 2021-2027:
 - koordynacja obszaru turystyka (PA Tourism BSR Strategy),
 - Biking Across Baltic, Baltic Biking Upgrade – ukierunkowane na rozwój przedsiębiorców działających w obszarze turystyki rowerowej,
 - BASCIL – projekt łączący lokalnych producentów z branżą gastronomiczną,
 - ReTour – projekt wspierający rozwój ofert turystyki regeneratywnej;
- prowadzenie Pomorskiego Centrum Informacji Turystycznej w Bramie Wyżynnej w Gdańsku oraz współfinansowanie punktu Informacji Turystycznej na lotnisku;
- marketing online (kampanie internetowe oraz działania w mediach społecznościowych);
- prace wdrożeniowe dla projektów: Karta Turysty, wycieczki w ramach Pomorskie Tours;
- prowadzenie sklepu online promującego ofertę m.in. gdańskich muzeów i atrakcji.

Wśród pozostałych działań należy wymienić **publikację** materiału promującego turystykę aktywną i ofertę kulinarną oraz atrakcyjność województwa poza sezonem wakacyjnym w magazynie Forbes Woman, czy przygotowanie kalendarza przedstawiającego postacie 12 wybitnych Pomorzanek, których działalność inspirowała do zmiany w czasach w których żyły. Dokonano aktualizacji Kanonu Krajoznawczego Województwa Pomorskiego. Przeprowadzono „Sondę doświadczeń i preferencji rowerowych”, która pokazała jakie doświadczenia i oczekiwania mają pomorscy rowerzyści i osoby odwiedzające region.

Województwo było partnerem XV Forum Promocji Turystycznej, które jest miejscem wymiany doświadczeń i poglądów ekspertów turystycznych.

Rozwój współpracy wszystkich interesariuszy w oparciu o modele zarządzania ruchem turystycznym

W zakresie przedsięwzięcia strategicznego „**Pomorska Turystyka Konna**” opracowano rekomendacje dotyczące projektowania i utrzymywania turystycznych szlaków konnych w województwie, które konsultowano z branżą oraz Lasami Państwowymi i Urzędem Morskim w Gdyni. Opracowanie ma pomóc podmiotom zaangażowanym w tworzenie szlaków (w szczególności samorządom) w projektowaniu bezpiecznych i atrakcyjnych rozwiązań. We współpracy z Lokalną Organizacją Turystyczną „Kociewie” zorganizowano spotkanie dla przedstawicieli branży konnej, na którym zaprezentowano ww. dokument, dyskutowano nad rozwojem turystyki konnej oraz przedstawiono projekt pn. „Horse Tourism for Everyone” współfinansowany ze środków europejskich w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, którego liderem jest Województwo Pomorskie.

W ramach prac nad „**Pomorską Platformą Wsparcia Ruchu Turystycznego**” prowadzono konsultacje z grupami badawczymi oraz uczelniami w celu określenia możliwości i potrzeb związanych z jej przygotowaniem, wdrażaniem oraz zarządzaniem.

Współpraca w zakresie **turystyki aktywnej** obejmowała udział Województwa w opracowaniu dwóch stanowisk Konwentu Marszałków Województw RP w zakresie mobilności rowerowej oraz współdziałanie z województwami lubuskim, wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim w zakresie budowy ponadregionalnego produktu turystyki wodnej w oparciu o polski odcinek Międzynarodowej Drogi Wodnej E70. Zorganizowano spotkania z województwami, wspólnie realizowano plan promocji obejmujący m.in.: zakup materiałów promocyjnych, organizację regat,

spotkań Zespołu ds. Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 i wizyty studyjnej na pomorskim odcinku, przeprowadzenie audytu inwentaryzacyjnego, udział w targach turystycznych.

W zakresie **współpracy z branżą turystyczną** w ramach prac pomorskiego zespołu doradczego do spraw przeciwdziałania skutkom nadzwyczajnych sytuacji w sektorze usług turystycznych odbyły się spotkania, podczas których dyskutowano na temat sytuacji turystycznej w województwie oraz wyzwań stojących przed branżą. Z końcem 2024 r. zespół zakończył kadencję. Opublikowano dwa raporty z cyklicznego badania pt. „Nastroje pomorskiej branży turystycznej” w sezonie letnim i zimowym.

W ramach rozwoju współpracy i zarządzania **szlakami kulturowymi** zorganizowano konferencję pn. „Szlaki kulturowe – teoria i praktyka zarządzania” dla interesariuszy szlaków kulturowych z regionu.

Województwo Pomorskie przystąpiło do Europejskiej Federacji Dróg św. Jakuba z Composteli, uznanych przez Radę Europy za pierwsze europejskie szlaki kulturowe, która zrzesza podmioty z krajów zainteresowanych promocją szlaku św. Jakuba. Celem organizacji jest budowanie marki i rozpoznawalności Camino w Europie poprzez wspólne projekty popularyzujące ideę jakubowego pielgrzymowania. Przystąpienie odbyło się podczas walnego zebrania organizacji w Santiago de Compostela, podczas którego przedstawiciele Województwa zaprezentowali dotychczasowe działania na rzecz rozwoju Pomorskiej Drogi św. Jakuba. Województwo jest drugim regionem w Polsce, który dołączył do grona członków Federacji, co podkreśla jego znaczenie na mapie europejskich szlaków pielgrzymkowych. Dzięki członkostwu region zyskał możliwość aktywnego uczestnictwa w międzynarodowych projektach oraz wpływ na kształtowanie działań związanych z promocją i ochroną tych tras.

Fot. 27. Walne zebranie Europejskiej Federacji Dróg św. Jakuba z Composteli

Źródło: H. Wojtkowska/UMWP, 2024 r.

W ramach **dialogu w zakresie kształtowania wspólnej oferty i współpracy** przyznano Nagrody Marszałka Województwa Pomorskiego oraz nagrodę Gryfa Pomorskiego za zasługi dla rozwoju turystyki w województwie. Wręczenie nagród odbyło się na gali z okazji regionalnych obchodów Światowego Dnia Turystyki.

Ponadto, w 2024 r. zorganizowano dwie narady nawigacyjne Pętli Żuławskiej w gronie przedstawicieli użytkowników dróg wodnych, samorządowców, administratorów, zarządców dróg wodnych i służb

odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na wodzie. Poruszono istotne kwestie mające wpływ na rozwój żeglugi na tym szlaku.

Pozostałe działania

W 2024 r. w zakresie rejestru organizatorów turystyki: 53 przedsiębiorców złożyło wniosek i uzyskało wpis, 14 wnioskowało o wykreślenie, a w 11 przypadkach wydano decyzję o zakazie i wykreśleniu w związku z nieprzedłożeniem kolejnego zabezpieczenia finansowego.

Przeprowadzono łącznie 81 okresowych kontroli obiektów hotelarskich (71 hoteli, trzy pensjonaty, siedem kempingów/campingów). Zakres kontroli obejmował przestrzeganie wymagań budowlanych, sanitarnych i przeciwpożarowych oraz spełnianie minimalnych wymagań co do wielkości obiektu, jego wyposażenia i zakresu świadczonych usług, ustalonych do rodzaju i kategorii, do których obiekt został zaszeregowany. Ocena jakości świadczonych usług hotelarskich w obiektach hotelarskich wynika z zapisów ustawy o usługach hotelarskich oraz usług pilotów wycieczek i przewodników turystycznych i oparta została na okresowych kontrolach obiektów hotelarskich.

Na wniosek przedsiębiorców przeprowadzono 13 postępowań administracyjnych w sprawie zaszeregowania obiektów hotelarskich do określonego rodzaju i nadania kategorii.

W ostatnich latach nastąpiła znaczna ewolucja oferowanych usług hotelarskich, a duża konkurencja na rynku sprawia, że hotele starają się podnieść standard oferty.

CO 3.4. Integracja z globalnym systemem transportowym

Zapewnienie efektywnego multimodalnego dostępu do portów w Gdańsku i Gdyni i do kluczowych centrów logistycznych w regionie

W 2024 r. kontynuowane były inwestycje na rzecz poprawy dostępności transportowej do Portu w Gdańsku. W ramach tych przedsięwzięć kierowano się zasadą optymalizacji układu drogowo-kolejowego poprzez: dostosowywanie infrastruktury do większych nacisków (kolej: 22,5 tony/oś, drogi: 11,5 tony/oś); wydłużanie bocznic pod kątem obsługi całopociągowych składów o dł. 740 m; budowę parkingów i miejsc postojowych, które zmniejszają kongestię w okolicach terminali, hałas oraz emisję CO₂; wdrażanie systemów usprawniających ruch (np. sterowania ruchem kolejowym). W związku z powyższym realizowano przedsięwzięcia dot. zwiększenia dostępności terenów inwestycyjnych będących zapleczem logistycznym Portu Północnego poprzez budowę układu drogowego w obszarze Portu Północnego w Gdańsku (połączenie ostatniej mili). Inwestycja obejmuje: przedłużenie ul. Profesora W. Andruszkiewicza; budowę ronda u zbiegu ul. Andruszkiewicza i planowanej w przyszłości rozbudowy ul. Antoniego Grabarczyka (Nowej Portowej); budowę nowego wiaduktu na włączeniu ul. Andruszkiewicza z Trasą Sucharskiego, który pozwoli na bezkolizyjne włączenie się do ruchu w kierunku Warszawy i Łodzi; budowę łącznika Trasy Sucharskiego z istniejącą ul. Sucharskiego w ramach projektu tzw. „węzła dzielnicowego”; budowę zabezpieczeń ropociągów przesyłowych; budowę infrastruktury towarzyszącej (w tym odwodnienie).

Inwestycją, która wpisuje się w długoterminową strategię inwestycyjną Zarządu Morskiego Portu Gdańsk jest rozwój Portu Wewnętrznego. W ramach projektu realizowanego z Instrumentu „Łącząc Europę” (CEF) realizowano rozbudowę czterech kolejnych nabrzeży Portu Wewnętrznego, o łącznej długości blisko 2 km, wraz z infrastrukturą kolejową. Przebudowa rejonu Nabrzeża Przemysłowego

istotnie poprawi komunikację od strony lądu, usprawni przeładunki oraz pozwoli na skomercjalizowanie nowych terenów inwestycyjnych. Rozpoczął się także projekt pn. „Poprawa infrastruktury Portu Gdańsk wraz z analizą wdrożenia systemu niskoemisyjnego OPS¹³³ dla zrównoważonego rozwoju sieci TEN-T” współfinansowany z Instrumentu CEF, którego zakończenie planowane jest na 2027 r.

W Porcie Gdynia również rozpoczęto, kontynuowano i zakończono wiele ważnych inwestycji. Obecnie połączenie wschodnich terminali w Porcie Gdynia z siecią dróg krajowych odbywa się poprzez ul. Chrzanowskiego, Polską, Janka Wiśniewskiego oraz Estakadę Kwiatkowskiego. Ze względu na postępujące wyczerpanie zdolności przepustowej układu drogowego oraz jego degradację trwają przygotowania do realizacji kluczowej w skali miasta i regionu inwestycji, jaką jest Droga Czerwona. Trasa ta od strony wschodniej będzie zaczynać się w rejonie dawnej Stoczni Nauta, w pobliżu północno-zachodniego narożnika Basenu II Portu Gdynia. Stamtąd prowadzona będzie rozbudowanym, a częściowo całkowicie nowym układem drogowym obejmującym: rozbudowaną ul. Polską (Nową Polską), przebudowany bezkolizyjny Węzeł Ofiar Grudnia '70, rozbudowaną ul. Janka Wiśniewskiego, rozbudowany bezkolizyjny węzeł Janka Wiśniewskiego – Estakada Kwiatkowskiego, nowy odcinek prowadzący od Estakady Kwiatkowskiego do bezkolizyjnego węzła Morska – Obwodnica Trójmiasta, poprzez bezkolizyjny węzeł Dolina Logistyczna.

Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) Oddział w Gdańsku ogłosiła przetarg na „Projekt budowy Drogi Czerwonej w Gdyni” w celu połączenia portu w Gdyni z Obwodnicą Trójmiasta w ciągu drogi S6. W 2024 r. realizowana była dokumentacja projektowa dla zadania inwestycyjnego pn. „Obsługa komunikacyjna zewnętrznych pirsów Portu Gdynia – część drogowa”. Zakres przedmiotu zamówienia obejmuje zaprojektowanie połączenia drogowego projektowanej w ramach odrębnego zadania przez GDDKiA Drogi Czerwonej z Portem Zewnętrznym oraz przebudowę lub budowę niezbędnej infrastruktury towarzyszącej. Trwają prace związane z przygotowaniem niezbędnej dokumentacji. Zgodnie z wcześniejszymi założeniami, prace projektowe mają się zakończyć w 2028 r., a sama inwestycja w terenie prowadzona będzie w latach 2029-2032. Podczas konferencji prasowej zorganizowanej w Urzędzie Miasta Gdyni (w grudniu 2024 r.) poinformowano o możliwym przyspieszeniu prac i tym samym wcześniejszym ukończeniu budowy Drogi Czerwonej nawet do 2030 r. Wciąż nie podjęto decyzji o sposobie sfinansowania zachodniego odcinka trasy.

Inwestycją komplementarną, której realizacja uzależniona jest od budowy Drogi Czerwonej jest nowe połączenie drogowe Via Maris. Inwestycja ta ma kluczowe znaczenie dla uruchomienia terenów inwestycyjnych w zachodniej części Portu Gdynia, tzw. Doliny Logistycznej. Samorząd Województwa Pomorskiego w latach 2022-2023 przygotował Studium Sieciowe i Studium Korytarzowe dla Via Maris.

W zakresie dostępu kolejowego do portu, kluczową inwestycją jest modernizacja linii kolejowej nr 201 łączącej Gdynię z Kościerzyną i Bydgoszczą wzdłuż dawnej „magistrali węglowej”. We wrześniu 2024 r. PKP PLK S.A. podpisała z konsorcjum Pomorskie Przedsiębiorstwo Mechaniczno-Torowe sp. z o.o. – Trakcja S.A. – Zakład Robót Komunikacyjnych – DOM w Poznaniu sp. z o.o. umowę na modernizację i rozbudowę linii 201 na odcinku Somonino – Gdańsk Osowa. Zadanie to obejmuje także elektryfikację linii 229 między Gliniczem a Kartuzami. W grudniu 2024 r. zawarto kolejny

¹³³ ang. Onshore Power Supply – system zasilania statków energią elektryczną z lądu

kontrakt obejmujący odcinek Kościerzyna – Somonino i linię 214 Somonino – Kartuzy – wykonawcą został Budimex. Zakończenie prac modernizacyjnych i budowlanych planowane jest na 2027 r.

Przedsięwzięciem ukończonym w 2024 r. były inne inwestycje na rzecz poprawy kolejowego dostępu do Portu Gdynia. Dzięki modernizacji 115 km torów, nowym wiaduktom i rozjazdom, do nabrzeży dojeżdżają dłuższe i cięższe pociągi, które mogą zabrać więcej ładunków. Prace były dofinansowane przez Unię Europejską ze środków Instrumentu CEF.

W 2024 r. miejscem organizacji XI Forum Transportowego Bałtyk – Adriatyk był adriatycki port Koper, choć odbyto także wizytę studyjną do Triestu. Wybór miejsca organizacji Forum był związany z rosnącą rolą portów adriatyckich w korytarzu Bałtyk – Adriatyk, wzrostami woluminów przeładunkowych oraz skalą nowych inwestycji, zwłaszcza na rzecz budowy terminali kontenerowych. Podczas wydarzenia zajmowano się kwestiami związanymi z rewizją Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T), rozwojem inwestycji intermodalnych i logistycznych wzdłuż korytarza oraz tematyką dekarbonizacji transportu.

Ponadto przygotowano coroczny raport dotyczący stanu infrastruktury liniowej oraz punktowej Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk.

Zwiększenie roli pomorskich centrów logistycznych oraz powierzchni magazynowej

Prowadzono współpracę z regionami zrzeszonymi w Stowarzyszeniu Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk (SPRKTBa) oraz partnerami stowarzyszonymi z branży transportowej, spedycyjnej i logistycznej na rzecz rozwoju inwestycji logistycznych.

W województwie pomorskim następuje szybki rozwój rynku magazynowego, co wynika z potrzeb centrów logistycznych i portów morskich. Nowe inwestycje obejmują centra magazynowe ulokowane w granicach portów morskich. I tak na nabrzeżach Wiślanym i Szczecińskim portu gdańskiego powstaje dziewięć nowych magazynów zbożowych o pojemności 152 tys. ton. To pięciokrotnie więcej niż dotychczas. Istotną rolę odgrywają również centra logistyczne ulokowane na zapleczu portów, głównie przy autostradzie A1 w pobliżu Pruszcza Gdańskiego, które podnoszą konkurencyjność pomorskiej gospodarki. Polski rynek magazynowy oferuje dużo bardziej atrakcyjne stawki najmu niż rynki ulokowane w innych częściach Europy, stąd województwo jest uważane za atrakcyjne miejsce dla nowych inwestycji w ramach dokonującego się procesu relokacji fabryk z Azji do Europy.

W 2024 r. kontynuowano prace studialne nad Wariantową Koncepcją Zagospodarowania obszaru Doliny Logistycznej na podstawie wcześniej wykonanego pierwszego etapu prac, czyli Planu Rozwoju obszaru Doliny Logistycznej. Jest to obszar o powierzchni ponad 260 ha na terenie Gminy Kosakowo, który w 2020 r. został objęty granicami administracyjnymi Portu Gdynia. Wykonawca – biuro Haskoning – sporządził cztery warianty Koncepcji Zagospodarowania. Po analizie z Zarządem Morskiego Portu Gdańsk oraz przedstawicielami gmin Kosakowo, Rumia i Gdynia, zarekomendowano najkorzystniejszy wariant. Zakres opracowań Doliny Logistycznej w części dotyczącej parkingu centralnego i dojazdu do niego jest na bieżąco koordynowany przez Zespół Zadaniowy ds. Doliny Logistycznej z projektowanym przez GDDKiA węzłem z Drogą Czerwoną.

Rozwój połączeń pomorskich portów ze Skandynawią

Prowadzona jest ciągła współpraca z miastem Karlskrona, regionem Blekinge oraz Stowarzyszeniem Baltic Link polegająca na wymianie informacji oraz lobbowaniu projektów na rzecz rozwoju połączeń między regionami. Partnerzy szwedzcy są stałymi partnerami w ramach licznych konferencji organizowanych w Polsce z udziałem SPRKTBA.

W 2024 r. zatwierdzona została aplikacja projektu „Decarbonization of Maritime Sector and its Impact on Green Energy Transition” (DeCoInter), którego partnerem wiodącym jest Stowarzyszenie Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk. Decyzja o dofinansowaniu zapadła na Komitecie Monitorującym Programu Południowy Bałtyk 2021-2027. Projekt dotyczy problematyki na styku branży portowo-logistycznej i energetycznej, pod kątem wymogów UE i Międzynarodowej Organizacji Morskiej. Celem projektu jest wspieranie transformacji energetycznej poprzez wdrażanie technologii energii odnawialnej i paliw alternatywnych w portach morskich Południowego Bałtyku. Planowane są zagraniczne wizyty studyjne w portach bałtyckich, warsztaty, przygotowywanie raportów i analiz. Projekt będzie realizowany do końca 2027 r. W projekcie uczestniczy szerokie grono partnerów reprezentujących porty morskie, organizacje naukowe i instytucje otoczenia biznesu z pięciu krajów – w tym czterech z Polski (oprócz partnera wiodącego również Zarząd Morskiego Portu Szczecin-Świnoujście, Uniwersytet Morski w Gdyni i Fundacja Motus), dwóch z Litwy oraz po jednym ze Szwecji, Dani i Niemiec. Szczególnie istotną rolę odgrywa współpraca z partnerami szwedzkimi, co jest związane z faktem, iż pierwsza część projektu (realizowana z funduszy załączkowych „Seed Money” w 2022 r.) dedykowana była współpracy regionów Pomorskiego i Blekinge na rzecz rozwoju proekologicznych form transportu pomiędzy Gdynią i Karlskroną.

W ramach DeCoInter przygotowany zostanie specjalny pilot dekarbonizacji oraz narzędzie służące mapowaniu potrzeb transformacji energetycznej na obszarze dużych portów morskich, a także wytyczne dla Strategii Transformacji Energetycznej bałtyckich portów morskich. Ponadto powstanie szereg szczegółowych opracowań badawczych i wdrożeniowych dedykowanych konkretnym portom np. koncepcja wdrożenia OPS w Portach Szczecina i Świnoujścia. Dodatkowo przewidziane są działania związane z promocją, edukacją, transferem wiedzy w zakresie najlepszych praktyk i badań w kierunku zielonych technologii w sektorze morskim, a także tworzenie sieci współpracy i kooperacji w oparciu o samorządy regionalne i ich instrumenty decyzyjne.

Efektywne powiązania regionalnej i metropolitalnej sieci transportowej z siecią krajową oraz TEN-T

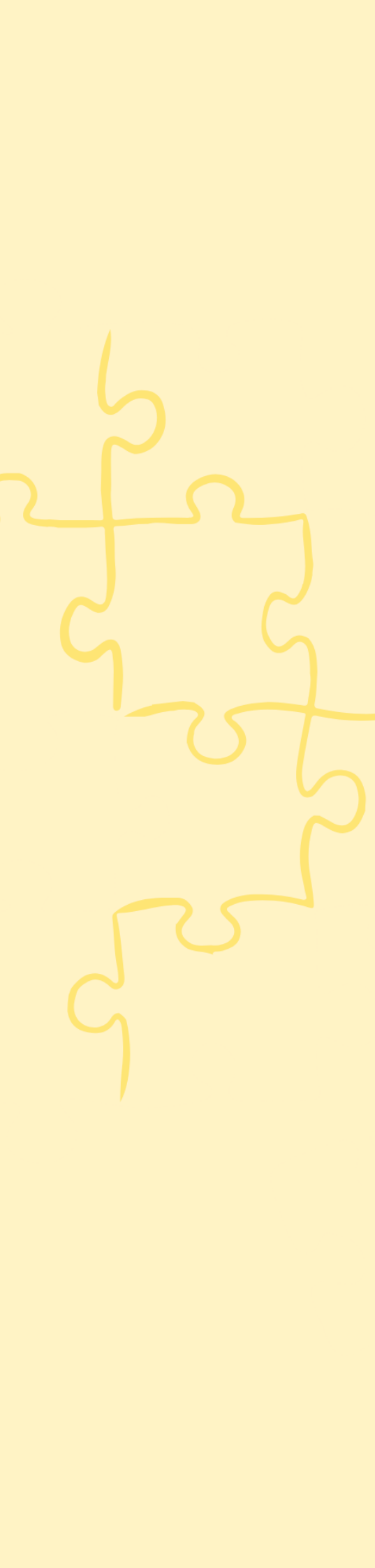
W 2024 r. prowadzono liczne działania związane z Korytarzem Transportowym Bałtyk – Adriatyk, w tym obyto wizyty studyjne do Kopru i Triestu. Przyjęto także delegację z Węgier, co stanowiło rewizytę względem spotkania przedstawicieli SPRKTBA w Budapeszcie w ramach X Forum Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk. Podejmowano lobbuing na rzecz włączenia terminali ulokowanych w Zajązdkowie Tczewskim oraz Ropczycach do Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T w ramach Korytarza Bałtyk – Adriatyk. Współpracowano z parterami z państw bałtyckich w ramach przygotowań do projektu DeCoInter oraz z Komisją Europejską w ramach prac nad TEN-T.

Prace realizowane w ramach Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk wpisują się w realizację Zobowiązania SWP pn. **„Lobbowanie, inicjowanie oraz monitorowanie działań na rzecz rozwoju Korytarza Transportowego Bałtyk – Adriatyk w zakresie, m.in. infrastruktury transportowej (w tym**

połączeń ostatniej mili z infrastrukturą portową), sieci połączeń, zmniejszenia presji środowiskowej, zmian prawnych”.

Pozostałe działania

Kontynuacja projektu finansowanego z Krajowego Planu Odbudowy dotyczącego „Oddziaływań branż gospodarki morskiej na system społeczny i ekonomiczny województwa pomorskiego wraz z cyklicznym monitoringiem rynku portowego i Morskiej Energetyki Wiatrowej”. W 2025 r. w ramach projektu podejmowane będą działania na rzecz usprawnienia metod parametryzacji i pomiaru statystycznego kondycji pomorskiej gospodarki morskiej, a zwłaszcza branży stoczniowej i offshore, w kontekście ich oparcia na zaawansowanych i niskoemisyjnych technologiach.

A decorative graphic on the left side of the page consisting of several interlocking puzzle pieces in a light yellow color, arranged in a vertical, slightly irregular pattern.

ROZDZIAŁ IV

REALIZACJA

innych strategii, planów i
programów w 2024 roku

Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Pomorskiego

W 2024 r. Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Pomorskiego były realizowane ze szczególnym uwzględnieniem **wsparcia Ukrainy**, ze względu na trwającą tam kolejny rok wojnę. Samorząd Województwa Pomorskiego przekazał dwa samochody gminie Dubno i współorganizował liczne wydarzenia, m.in.: wiec z okazji rocznicy napaści Rosji na Ukrainę z udziałem zastępcy ambasadora Ukrainy w Polsce oraz ukraińskich artystów, Dzień Niepodległości Ukrainy, Tydzień Ukraiński na Pomorzu oraz wystawę Ivana Marchuka z okazji obchodów 30-lecia działalności Konsulatu Ukrainy w Gdańsku. Przedstawiciele SWP spotkali się ponadto z Międzynarodową Organizacją ds. Migracji w sprawie wsparcia migrantów i obywateli Ukrainy.

W ramach współpracy międzynarodowej zorganizowano liczne **spotkania z partnerami zagranicznymi**, m.in. z: delegacją koreańską z Chungju nt. potencjalnej współpracy – wizyta związana z uroczystym otwarciem Centrum Kultury Korei w Gdańsku, przedstawicielami Gagauzji z Mołdawii, delegacją Parlamentu Bremy oraz studentami międzynarodowych studiów MBA w zakresie turystyki w Bremie, senator ds. gospodarki Wolnego i Hanzeatyckiego Miasta Hamburga wraz z delegacją gospodarczą, delegacją z regionu Środkowej Frankonii, delegacją z Saksonii Anhalt, przedstawicielami serbskich organizacji pozarządowych, delegacją polityków z regionu szwedzkiego Kalmar, Ministrem ds. Rolnictwa, Obszarów Wiejskich, Spraw Europejskich i Ochrony Konsumentów Szlezwika Holsztynu i jednocześnie Przewodniczącym Konferencji Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego, prezesami amerykańskich firm Westinhouse i Bechtel. Spotkania dotyczyły m.in. wspierania innowacji, energetyki wiatrowej offshore, „zielonego wodoru”, energetyki jądrowej, budowy elektrowni jądrowej na Pomorzu, kłastera morskiego, kultury, edukacji, turystyki, integracji migrantów, współpracy sieciowej w Regionie Morza Bałtyckiego. Przedstawiciele SWP uczestniczyli także w Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. współpracy regionalnej i przygranicznej oraz w posiedzeniu 48. Komitetu ds. Współpracy Międzyregionalnej. Gdańsk i Pomorze były gospodarzem Grupy Wysokiego Szczebla ds. Kształcenia i Szkolenia Komisji Europejskiej, otwierającej polską prezydencję w Radzie Unii Europejskiej.

W 2024 r. odbyły się także liczne **spotkania polityczne z korpusem dyplomatycznym**, m.in. z: Ambasadarami Danii, USA, Japonii, Konsulem Chińskiej Republiki Ludowej, Konsulem Honorowym Łotwy w Gdańsku, Ambasadorem i Konsulem Honorowym Francji, Ambasadorem i Konsulem Honorowym Republiki Południowej Afryki w Gdańsku oraz przedstawicielami Europejskiej Federacji Konsulów.

Spotkano się również z Przewodniczącą Parlamentu Europejskiego, delegacją polityków FDP z Bundestagu, Międzyparlamentarną Grupą Przyjaźni Francusko-Polskiej Senatu Republiki Francuskiej, Ministrem ds. Niemiec Wschodnich w Kancelarii Kanclerza Niemiec, Przewodniczącym Amerykańskiej Komisji Dozoru Jądrowego.

Współorganizowano **wydarzenia kulturalne**, m.in. wystawę fotografii „Nienazwani i Solo” w ramach współpracy ze Środkową Frankonią, Białoruski Dzień Wolności w Europejskim Centrum Solidarności, wydarzenie „Noc Poetów. Radio (nie)utraconych nadziei” w Oblackim Centrum Edukacji i Kultury, koncerty organowe w Niemczech (Środkowa Frankonia), projekt „Kreatorzy: tkanina z Pomorza” realizowany przez Nadbałtyckie Centrum Kultury, spotkanie w ramach „Atelier littéraire” z udziałem francuskiego pisarza (projekt realizowany przez Uniwersytet Gdański, Instytut Romanistyki, Instytut Francuski w Polsce pod patronatem Marszałka Województwa). Zorganizowano także wizytę studyjną

do Szlezwiku-Holsztyna w zakresie ochrony środowiska, energetyki i zrównoważonego rozwoju oraz projekt wymiany młodzieży z Kolbud i niemieckiego Uffenheim. Wsparło udział reprezentantów z Wydziału Socjologii Uniwersytetu Gdańskiego w Międzynarodowych Dniach Partnerów na Ewangelickiej Szkole Wyższej w Norymberdze oraz warsztaty i projekt edukacyjny „Historia w dialogu – Gdańszczanie jako obywatele dawniej i dziś”.

W ramach **współpracy w obszarze Morza Bałtyckiego** w 2024 r. koordynowano działania w Konferencji Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego, Euroregionie Bałtyk i Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku. Uczestniczono w szeregu spotkań odbywających się w ramach sieci Euroregion Bałtyk (ERB): spotkania sekretariatów regionalnych, posiedzenia Zarządu, podczas których prezentowane były informacje dotyczące aktywności podejmowanych przez regiony, realizowanych projektów, a także przekształcenia ERB w Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej. Jednocześnie prowadzono działania przygotowujące do przejęcia przez Województwo Pomorskie przewodnictwa w Euroregionie Bałtyk w 2025 r. Koordynowano również udział młodzieży z Pomorza we współpracy bałtyckiej i europejskiej. Przedstawiciele Województwa uczestniczyli w dorocznym forum Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego w Visby (Szwecja). Pod koniec 2024 r. Województwo złożyło aplikację do Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 w celu uzyskania dofinansowania na organizację kolejnego Forum na Pomorzu w 2025 r.

Stowarzyszenie „Pomorskie w Unii Europejskiej” (SPUE) wspierało pomorskie samorządy, uczelnie i inne instytucje działające na rzecz rozwoju województwa i kreowania jego pozytywnego wizerunku w Polsce i Europie. Współpracowało w ramach: Europejskiej Sieci Współpracy Regionów na rzecz Badań i Innowacji, sieci przedstawicielstw uczelni w Brukseli, sieci przedstawicielstw regionów basenu Morza Bałtyckiego, sieci współpracy regionalnej w obszarze rolnictwa AgriRegions, sieci biur regionalnych w Brukseli. Stowarzyszenie corocznie organizuje wydarzenia we współpracy z partnerami z regionów europejskich (np. w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast) przy współpracy instytucji unijnych. Działalność obejmuje także organizację lub współorganizację debat, seminariów i konferencji związanych z agendą europejską, stały kontakt w zakresie programów i inicjatyw europejskich oraz ofert współpracy projektowej, jak również prezentacje o regionie dla grup odwiedzających Brukselę z innych regionów. Ponadto merytorycznie i organizacyjnie wspiera pomorskich członków Europejskiego Komitetu Regionów. W 2024 r. Stowarzyszenie zorganizowało lub wsparło wizyty studyjne (m.in. dla Stowarzyszenia Beniaminek 03 ze Starogardu Gdańskiego, dla członków SPUE w Kilonii, przedstawicieli pomorskich samorządów w Europejskim Tygodniu Regionów i Miast, laureatów konkursów dla szkół i bibliotek w Brukseli, laureatów konkursu „Innovation Baltic Challenge”, liderów Gdańskich Lekcji Obywatelskich) oraz szereg wydarzeń, m.in.: spotkanie pomorskich przedstawicieli instytucji unijnych z okazji 20-lecia istnienia Biura Regionalnego w Brukseli oraz członkostwa Polski w UE, warsztaty w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast z udziałem Lokalnych Grup Działania, organizację posiedzenia Prezydium Euroregionu Bałtyk, Zarządu Związku Miast Bałtyckich, Posiedzenie Zarządu Konferencji Współpracy Subregionalnej Państw Morza Bałtyckiego. Stowarzyszenie było również organizatorem konkursów nt. 20-lecia Polski w UE dla bibliotek i szkół, partnerem Ogólnopolskiej Olimpiady Wiedzy o Unii Europejskiej „Gwiazdny Krąg”, partnerem Nagrody „Bursztynowego Miecznika” i fundatorem nagrody specjalnej w kategorii współpraca międzynarodowa. Zorganizowano również spotkania w ramach przygotowań do obchodów Prezydencji Polski w Radzie UE (m.in. Polish Day 2025 w Brukseli). SPUE jest także partnerem w projekcie pn. „Creative Circular Cities - Promoting circular transition at local level by

involving the Culture & Creative Sectors and Industries” w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, którego realizacja rozpocznie się w 2025 r. Celem projektu jest lepsze przygotowanie samorządów do adaptacji do zmian klimatycznych.

Instytucje kultury SWP w 2024 r. prowadziły szereg działań międzynarodowych.

Bałtycka Galeria Sztuki Współczesnej realizowała współpracę z Gyeongnam Art Museum w Korei oraz z partnerskimi instytucjami MitOst dotyczącą wymiany artystycznej.

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku uczestniczyło w międzynarodowych ekspedycjach archeologicznych: „Wokół Tsakhiurtyn Hundi...” (kierowanej przez Uniwersytet Wrocławski we współpracy z Mongolską Akademią Nauk, Uniwersytetem Edukacyjnym w Ułan Bator, Instytutem Archeologii i Etnologii PAN), „Dolina Atico – Peru w epoce prekolumbijskiej” (kierowanej przez Uniwersytet Wrocławski we współpracy z Ministerstwem Kultury Peru, Uniwersytetem Katolickim Santa Maria w Arequipie, władzami regionalnymi prowincji Caraveli oraz Islay). Współpracowano przy rekonstrukcji i badaniach genetycznych czaszek z Pruszcza Gdańskiego na wystawę stałą oraz do Muzeum w Hrubieszowie (z Uniwersytetem Medycznym w Poznaniu i z Institut für Rechtsmedizin der Universität München, Forensische Molekularbiologie w Niemczech).

Muzeum – Kaszubski Park Etnograficzny we Wdzydżach uczestniczyło w organizacji międzynarodowej konferencji pn. „Japonia – Niemcy – Polska. Badania nad pograniczami jako wyzwanie badawcze i społeczne” zorganizowanej przez Pracownię Badań nad Narracjami Pogranicza (Instytut Filologii Germańskiej) we współpracy z Instytutem Studiów Europejskich w Sophia University w Tokio, International Border Studies Center Uniwersytetu Gdańskiego, Centrum Studiów Sławistycznych i Euroazjatyckich Uniwersytetu Hokkaido w Sapporo oraz Instytutem Kaszubskim. Ponadto uczestniczono w międzynarodowej konferencji naukowej Association of European Open Air Museums w Skansen Szabadteri Neprajzi Muzeum w Szentendre (Węgry), wyjeździe studyjnym do Blekinge Museum w Karlskronie (Szwecja), badaniach prowadzonych na Uniwersytecie Macerata (Włochy) i na Tokijskim Uniwersytecie Artystycznym GEIDAI. We współpracy z Ambasadą RP w Seulu opracowano artykuł promujący muzeum na łamach koreańskiego magazynu „Arts and Culture”, zorganizowano wizyty studyjne, m.in. twórców i badaczy ukraińskich we współpracy z Instytutem Polskim w Kijowie, włoskiej dziennikarki i hiszpańskiej blogerki podróżniczej.

Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie zrealizowało wystawę pn. „Gryf w historii i kulturze Pomorza” oraz wystawę plenerową dotyczącą dworów i pałaców. Współpracowano z partnerami z Niemiec, Szwecji, Dani, Polski i Litwy. Promowano literaturę kaszubską podczas 10. Międzynarodowych Targów Książki w Podgoricy.

Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku kontynuowało współpracę z Muzeum w Bad Windsheim, wznawiając wymianę szkoleniową po pandemii. Zorganizowano międzynarodową konferencję wtkacologiczną, w której wzięli udział prelegenci z Wielkiej Brytanii, Ukrainy i Australii. Zorganizowano także ogólnopolską konferencję naukową pn. „Ludowe źródła kultury, edycja II: Muzyka”, której partnerem był Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie. W ramach działalności muzeum przygotowano wykład o Witkacym oraz tłumaczenia audioprzewodników na język ukraiński.

Teatr Wybrzeże zrealizował projekt pn. „Fabulamundi.NewVoices” z partnerami z Włoch, Niemiec, Hiszpanii i innych krajów, oferujący młodym twórcom dramatycznym przestrzeń do rozwoju pomysłów.

Opera Bałtycka w Gdańsku kontynuowała współpracę z festiwalem Dance Brno oraz Národní divadlo Brno w zakresie promocji sztuki tanecznej. Przygotowywano również premierę opery „Król Roger” w Kłajpedzie i „Butterfly” w Modenie, które będą miały miejsce w 2025 r.

Polska Filharmonia Kameralna w Sopocie odbyła tournée po Niemczech, a Polska Filharmonia Bałtycka w Gdańsku zorganizowała 64 wydarzenia z udziałem zagranicznych solistów. Filharmonia zrealizowała także trzy międzynarodowe wydarzenia, w tym koncert z okazji Dnia Jedności Niemiec oraz występ pianisty Egora Grushina w ramach Tygodnia Ukraińskiego w Gdańsku.

Europejskie Centrum Solidarności zorganizowało szereg wydarzeń na rzecz solidarności z Ukrainą i Białorusią, w tym wystawę pn. „Solidarni z Ukrainą”, Dzień Niepodległości Ukrainy, kiermasz rękodzieła i warsztaty w ramach białoruskiego Dnia Wolności, nową odsłonę wystawy poświęconej pokojowej walce o wolną Białoruś. Odbyło się X Międzynarodowe Forum Europejskie, Akademia Solidarności, a także wręczenie Nagrody Giedroycia. Podpisano porozumienia o współpracy z instytucjami z Ukrainy (przy tworzeniu Centrum Wolności i Demokracji we Lwowie) i Niemiec (z Fundacją Muru Berlińskiego). Konferencja pn. „Reclaiming Europe” zainaugurowała działalność sieci Young Network Trans Europe, zorganizowanej z inicjatywy Berlińsko-Brandenburskiej Akademii Nauk. Uczestniczono również w uroczystości wręczenia Medali Wdzięczności dla ukraińskich aktywistów we Lwowie.

Nadbałtyckie Centrum Kultury w Gdańsku (NCK) realizowało następujące projekty międzynarodowe: „Bałtyckie Perły”, w ramach którego wspierano mniejsze miasta regionu w zwiększaniu odporności społecznej, „Liveability” dotyczący tworzenia par miast bliźniaczych w regionie Morza Bałtyckiego, „Sztuka na receptę” łączący kulturę z poprawą zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców, „Kreatorzy: tkanina z Pomorza” dotyczący przemian kulturowych Pomorza koncentrując się na postaciach Teodory Gulgowskiej i Rudolfa Stundla. Zrealizowano także wystawę pn. „Czy będzie z nami Bałtyk?” z okazji Bałtyckich Spotkań Ilustratorów. NCK było aktywne w międzynarodowych sieciach: Culture Action Europe, Memory of Water/Soft City, UrbCulturalPlanning Hubs, River//Cities, ENACT15mC, InnoCulture: Fostering Sustainable Creativity in Project Management, Ars Baltica. Zorganizowano wydarzenia artystyczne o charakterze międzynarodowym, w tym: Festiwal „Dźwięki Północy” z udziałem wykonawców z Polski, Szwecji, Finlandii i Norwegii, Bałtyckie Spotkania Ilustratorów z udziałem artystów z Litwy, Łotwy, Estonii i Polski, wystawy artystów ukraińskich – wycinanki Darii Alyoshkiny oraz „Z dziejów Gdańska. Wybrane historie” Serhiya Savchenko. Odbył się Festiwal Filmów Jednominutowych w partnerstwie z The One Minute Foundation (Niderlandy), wydarzenie pn. „Nowa Muzyka w Starym Ratuszu” z udziałem artystów z Włoch, Polski, Kanady, Meksyku i USA, recital pianisty z Litwy Pijusa Pirogovasa, projekt poświęcony organom pn. „SPIRE. The organ unlimited”, wydarzenie pn. „Actus Humanus – Arcydzieła średniowiecza, renesansu i baroku w interpretacji mistrzów”, „Wielokulturowe Pomorze – Smaki kultury/ kuchnia gruzińska”, Wielokulturowy Piknik Rodzinny „World Refugee Day 2024”, 44. Międzynarodowy Zjazd Hanzy.

Samorząd Województwa w 2024 r. podejmował również liczne działania o **charakterze gospodarczym**, w tym realizował następujące projekty:

- „DEBUTING – Gender equality, clusters and smart specialisations for a new work culture in Europe” w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027, dotyczący równości płci w klastrach i Inteligentnych Specjalizacjach Pomorza,

- „SMART CON EUROPE – Smart connection of Regional Research and Innovation Ecosystems with European R+I programmes” w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027, dotyczący zwiększenia udziału MŚP w programach międzynarodowych,
- „BSR Go-abroad – building market and supply chain opportunities for micro SMEs within the Baltic Sea Region” dotyczący ekspansji mikroprzedsiębiorstw na rynki regionu Morza Bałtyckiego,
- „Elbe EuroCluster of Blue Energy” dotyczący wsparcia energetycznych klastrów morskich, rozwoju innowacji i MŚP,
- „Empowering H2-ready regions in Central Europe” w ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, który pozwoli na opracowanie wodorowego planu działań,
- „Hyperion – Hydrogen Uptake in European Regions” w ramach Programu Interreg Europa 2021–2027, dotyczący rozwoju ekosystemów wodorowych dla transformacji przemysłowej.

Samorząd Województwa był partnerem w projektach realizowanych w ramach programu Horyzont 2020: „2.Life4PowerPlants” dotyczącego transformacji ciepłowni miejskich i dekarbonizacji, „RES4Building” dot. odnawialnych źródeł energii w budynkach, „DIGIWIND” dot. cyfrowych technologii w morskiej energetyce wiatrowej. Na zaproszenie Komisji Europejskiej uczestniczący w grupie ekspertów S3 Expert Group. Jednostka ds. Inteligentnego i Zrównoważonego Rozwoju Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej KE uruchomiła wspólnotę praktyków ds. strategii inteligentnej specjalizacji (S3 CoP), aby zapewnić zintegrowany system wsparcia praktykom S3 na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim.

Województwo otrzymało tytuł **Regionalnej Doliny Innowacji** w ramach tzw. „*expression of interest*” w obszarze energetyki i znalazło się na specjalnie dedykowanej mapie.

Agencja Rozwoju Pomorza S.A., w ramach projektu „**Pomorski Broker Eksportowy**” będącego przedsięwzięciem strategicznym, zorganizowała cztery wyjazdy na targi międzynarodowe, wyjazd w ramach Międzynarodowych Zamówień Publicznych oraz misję gospodarczą do Wietnamu. Łącznie w wyjazdach zagranicznych uczestniczyło 29 pomorskich MŚP. Ponadto, odbyło się dziewięć seminariów eksportowych, cztery webinaria w tematach eksportu, uczestniczący w „Google Gitex Tech Summit” i Polsko-Węgierskim Forum Biznesowym oraz spotkaniu z Invest Hong Kong i litewskimi przedsiębiorcami. Trwały prace nad nową strategią projektu, stale prowadzono również promocję wydarzeń gospodarczych.

Zorganizowano **XI Forum Transportowe Bałtyk – Adriatyk** w adriatyckim porcie Koper oraz wizytę studyjną do Triestu. W Forum wzięło udział ok. 70 uczestników branży portowo-logistycznej z krajów bałtyckich oraz samorządów terytorialnych. Zajmowano się kwestiami związanymi z rewizją sieci TEN-T, rozwojem inwestycji intermodalnych i logistycznych wzdłuż korytarza oraz dekarbonizacją transportu.

Stowarzyszenie „Pomorskie w Azji” kontynuowało działania na rzecz rozwoju współpracy gospodarczej, kulturalnej, turystycznej i naukowej między Województwem Pomorskim a krajami Azji. W 2024 r. zorganizowano seminarium gospodarcze poświęcone współpracy z Turcją. Stowarzyszenie wsparło udział Miejskiego Teatru Miniatura w Międzynarodowym Przeglądzie Teatrów Lalkowych w Szanghaju.

W ramach przedsięwzięcia strategicznego pn. „**Study in Pomorskie**” podjęto następujące działania:

- Województwo Pomorskie dołączyło do projektu pn. „ACE2_EU: Applied Connected Entrepreneurial and Engaged European University” jako partner stowarzyszony – projekt realizowany jest

w ramach Programu ERASMUS-EDU-2024-EUR-UNIV i ma na celu rozwój edukacji, badań, innowacji oraz wspieranie transformacji cyfrowej i ekologicznej, efektem projektu będzie utworzenie międzynarodowego innowacyjnego centrum pedagogiki oraz inkubatora usług pedagogicznych dla społeczeństwa;

- podpisano porozumienie o współpracy z Uniwersytetem WSB Merito obejmujące działania na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, podnoszenia poziomu konkurencyjności, innowacyjności oraz umiędzynarodowienia gospodarki województwa;
- współpracowano z Fundacją Edukacyjną „Perspektywy” poprzez udział w konsultacjach „Study in Poland”;
- uczestniczono w tygodniach powitalnych na pomorskich uczelniach, tzw. „Welcome Week”;
- realizowano umowę ze Związkiem Uczelni Fahrenheita dotyczącą promocji regionu jako miejsca otwartego na talenty.

Kontynuowano uczestnictwo w międzynarodowych projektach dotyczących **amunicji i wraków w regionie Morza Bałtyckiego** – projekt pn. „MUNIMAP – Mapa drogowa remediacji amunicji z obszaru Morza Bałtyckiego” realizowany w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 z głównym beneficjentem Instytutem Oceanologii PAN oraz projekt pn. „BaltWreck – zapobieganie zanieczyszczeniu chemicznemu wód morskich przez wraki i składowiska amunicji” z głównym beneficjentem Instytutem Maszyn Przepływowych PAN.

W ramach **przeciwdziałania wszelkim formom wykluczenia społecznego i wzmocnienia innowacji społecznych i przedsiębiorczości społecznej** realizowano projekt pn. „RESIST Regional Ecosystems For Social Innovation and Social Transformation” dotyczący wspierania innowacji społecznych i transformacji społecznej. Odbyły się spotkania partnerów, webinar oraz wydarzenia regionalne, m.in. Kongres Pomorskiej Ekonomii Społecznej oraz Pomorskie Forum Inicjatyw Pozarządowych. Wśród innych działań realizowanych przez SWP na rzecz przeciwdziałania wszelkim formom wykluczenia społecznego należy wymienić realizację projektu pn. „EU-Belong: An Intercultural Approach to Migrant Integration in Europe's Regions” na rzecz migrantów oraz poczucia przynależności poprzez opracowanie regionalnych strategii integracyjnych, zorganizowanie wielokulturowego pikniku rodzinnego w ramach „World Refugee Day”, czy działalność Pomorskiej Rady ds. regionalnej polityki migracyjnej.

Aktywność międzynarodowa w zakresie **edukacji** to realizacja projektów z Programu Erasmus+ m.in.: „Wielokulturowość kierunkiem integracji osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi” oraz „Praktyki zawodowe szansą na podniesienie kwalifikacji zawodowych osób ze specjalnymi potrzebami”, w których uczestniczył Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 w Wejherowie, czy „CogniQuest” dotyczący wsparcia uczniów w rozwijaniu umiejętności poznawczych i procesu uczenia się, w którym uczestniczył Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

W ramach **rozbudowy i modernizacji infrastruktury komunikacyjnej i zrównoważonej gospodarki wodnej** SWP realizował projekt pn. „Ecomarinas” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, z partnerami z Polski, Litwy, Szwecji i Niemiec. Celem projektu jest wsparcie zrównoważonej gospodarki wodnej i poprawa zarządzania marinami, by ograniczyć zanieczyszczenia wód Bałtyku.

W ramach **działań promocyjnych** współdziałano ze Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągwi Gdańskiej oraz Związkiem Harcerstwa Rzeczypospolitej podczas autorskiego projektu poświęconego zagadnieniom edukacyjnym związanym z upamiętnieniem bitwy pod Monte Cassino. Ponadto

uczestniczo w przedsięwzięciu organizowanym przez Press Club Polska pn. „Nagroda im. Macieja Płażyńskiego dla dziennikarzy i mediów służących Polonii”.

Międzynarodowe projekty realizowane w 2024 r. w obszarze **ochrony zdrowia** obejmowały:

- „I3HIES Boosting Interregional Innovation Investments and cooperation among Health Innovation Eco System” w ramach programu Interregional Innovation Investments Instrument z udziałem dziewięciu partnerów z różnych krajów – projekt ma na celu stworzenie efektywnego ekosystemu ochrony zdrowia i zwiększenie inwestycji w innowacje i koncentruje się na urządzeniach medycznych, sprzęcie ratunkowym oraz zgodności z europejskim rozporządzeniem w sprawie wyrobów medycznych;
- „Remote Healthcare for Silver Europe” (CARES) realizowany w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027, z udziałem ośmiu partnerów z siedmiu krajów – celem projektu jest upowszechnienie teleopieki i telemedycyny, szczególnie wśród osób starszych i chorych, mających ograniczony dostęp do tradycyjnej opieki zdrowotnej.

W obszarze **turystyki** Województwo Pomorskie uczestniczyło w projekcie pn. „BOATMAN” dotyczącym tworzenia sieci ośrodków turystycznych i kulturalnych związanych z tradycją drewnianych łodzi w regionie południowego Bałtyku. Dołączono również do Europejskiej Federacji Dróg Św. Jakuba, mającej na celu promocję szlaku św. Jakuba w Europie.

W ramach wzmacniania atrakcyjności i konkurencyjności województwa realizowano następujące projekty:

- „Baltic Biking UPGRADE” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, obejmujący wsparcie MŚP w tworzeniu ofert turystycznych, opracowanie bazy turystyki rowerowej, audyt trasy EuroVelo 10/13;
- „ICTr-CE – Szlak Żelaznej Kurtyny” w ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, którego celem jest opracowanie innowacyjnego, partycypacyjnego i zrównoważonego modelu biznesowego dla pojedynczego produktu turystycznego wzdłuż Szlaku Żelaznej Kurtyny (EuroVelo 13) – ICTr opracuje program mający na celu wzmocnienie potencjału MŚP i innych zainteresowanych stron w zakresie rozwiązań cyfrowych i mentoringu;
- „BAB – Bike Across The Baltic – poprawa turystyki rowerowej wokół Morza Bałtyckiego” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, mający na celu harmonizację infrastruktury szlaku rowerowego Morza Bałtyckiego i promocję turystyki rowerowej;
- „CliNeDest – Rozwijanie biznesu turystycznego przyjaznego dla klimatu w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju i odporności” w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, obejmujący rozwój narzędzi wspierających neutralność klimatyczną, pilotaże i wymianę dobrych praktyk;
- „Horse Tourism for Everyone” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, dotyczący rozwoju turystyki konnej, budowy sieci partnerstw i innowacyjnych produktów.

Działania Pomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w 2024 r. objęły koordynację obszaru tematycznego „Turystyka” w Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego wspólnie z Regionem Oulu (Finlandia), w tym udział w Forum Turystycznym w Oulu, udział w Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w Visby (Szwecja), uczestnictwo w międzynarodowych konferencjach i seminariach branżowych (Global Sustainable Tourism Council, Green Destinations), prezentację ofert turystyki zrównoważonej i regeneratywnej oraz współpracę z partnerami zagranicznymi. Międzynarodowe działania w zakresie zrównoważonej turystyki objęły projekty: „CliNeDest”,

„ReTour” oraz „GOZILLA.PL”, „Seed Money South Baltic Horse Tourism” w ramach Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 (rozwój turystyki konnej oparty na współpracy, wspólnej promocji i zarządzaniu ofertą) oraz promowanie Pomorza jako destynacji kulinarnej w projekcie „BASCIL” i rozwój turystyki rowerowej w ramach „Baltic Biking UPGRADE” oraz „Bike Across the Baltic”.

Działania w zakresie **kultury fizycznej i sportu** objęły współfinansowanie wydarzeń międzynarodowych i ogólnopolskich o wysokiej randze sportowej oraz imprez masowych.

Najważniejszymi imprezami sportowymi były: 30. Międzynarodowy Bieg Św. Dominika – 15.PZLA Mistrzostwa Polski na 10 km, XII Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej Deyna Cup Junior 2024, XXXVII Tyczka na Molo, Mistrzostwa Europy Seniorów w short tracku, Mistrzostwa Świata Juniorów w short tracku, Puchar Świata Seniorów w short tracku, Oficjalne Międzynarodowe Zawody w skokach przez przeszkody CSIO4*, Motocrossowe Mistrzostwa Świata Sidecars i Motocrossowe Mistrzostwa Europy – Quads, Zawody Triathlonowe Challenge Gdańsk 2024, Gdynia Sailing Days, Mistrzostwa Europy w Wioślarstwie Morskim, 63. Międzynarodowy Kongres Bałtycki w Brydżu, Zawody Enea Ironman Gdynia 2024.

Pozostałe działania o charakterze międzynarodowym realizowane w 2024 r.:

- „Projekt wsparcia technicznego Interreg VI-A Polska – Dania – Niemcy – Litwa – Szwecja (Południowy Bałtyk) 2021-2027”, w ramach którego działa Regionalny Punkt Kontaktowy dla programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 w województwie usytuowany w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego, którego zadaniem jest promocja programu oraz wspieranie beneficjentów w aplikowaniu o środki;
- projekt pn. „Strengthening the capacity of the Pomorskie Voivodeship Self-Government to implement projects financed from international programmes” w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego, którego głównym celem jest stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla Województwa Pomorskiego i jego interesariuszy, umożliwiającego aplikowanie do programów zarządzanych przez Komisję Europejską oraz programów ramowych (wnioski uzyskał wstępną rekomendację);
- projekt pn. “Pomeranian Researchers Night: European Challenges And Missions Closer To The Citizens” – Pomorska Noc Naukowców, realizowany w ramach Programu Horyzont Europa 2021-2027 – projekt angażuje Uniwersytet Gdański, Politechnikę Gdańską, Uniwersytet Morski w Gdyni, Akademię Marynarki Wojennej w Gdyni, Instytut Oceanologii PAN w Sopocie oraz Centrum Nauki Experyment i Centrum Hevelianum przy wsparciu Urzędów Miejskich w Gdańsku i Gdyni oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, celem projektu jest popularyzacja nauki, przybliżanie naukowców społeczeństwu, zachęcanie dzieci i młodzieży do wyboru przyszłej kariery naukowej;
- uczestnictwo przedstawicieli Instytucji Zarządzającej FEP ds. komunikacji w 2024 r. w dwóch spotkaniach INFORM (spotkania sieci INFORM i INIO komunikatorów polityki spójności UE/ Inform-Inio The Network of Cohesion Policy Communicators) w Hanowerze i Sewilli.

Ponadto w ciągu roku zaktualizowano dokument pn. „Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Pomorskiego”, który zatwierdziło Ministerstwo Spraw Zagranicznych i przyjął Sejmik Województwa Pomorskiego Uchwałą nr 127/XII/25 z dnia 24 lutego 2025 r. Istotne w aktualizacji dokumentu były wnioski z seminarium pn. „Samorządowy wymiar współpracy międzynarodowej” z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych i samorządów Pomorza.

Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027

W 2024 r. Instytucja Zarządzająca programem **Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027** zrealizowała następujące działania:

- zorganizowano trzy posiedzenia Komitetu Monitorującego FEP 2021-2027 (w tym jedno w trybie obiegowym), trzy spotkania warsztatowe dla Komitetu Monitorującego (w tym jedno w trybie online), a także dwa posiedzenia online Grupy roboczej ds. wypracowania zapisów Regulaminu Działania Komitetu Monitorującego FEP 2021-2027 w zakresie zapobiegania konfliktom interesów;
- przyjęto 11 zestawów kryteriów wyboru projektów w ramach EFRR dot. m.in. przystosowania do zmian klimatu, zrównoważonej gospodarki wodnej i infrastruktury społecznej;
- przyjęto dziewięć zestawów kryteriów do projektów w zakresie EFS+ dot. wsparcia migrantów, kobiet na rynku pracy, kształcenia ustawicznego oraz usług społecznych i zdrowotnych;
- przyjęto łącznie 20 Regulaminów wyboru projektów dla naborów wniosków o dofinansowanie projektów (konkurencyjny i niekonkurencyjny sposób wyboru);
- dokonano sześciu aktualizacji treści Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027;
- zatwierdzono osiem zmian Harmonogramu naborów wniosków o dofinansowanie;
- ze środków EFRR ogłoszono łącznie 20 naborów (4 konkurencyjne i 16 niekonkurencyjnych), złożono 94 wnioski o dofinansowanie projektów, podpisano 33 umowy o dofinansowanie na kwotę 429 155 230 zł (dofinansowanie UE), zatwierdzono 19 wniosków o płatność na kwotę 50 089 280 zł (dofinansowanie UE);
- ze środków EFS+, tj. w ramach Priorytetu 5. i Priorytetu 8. FEP 2021-2027 ogłoszono łącznie 17 naborów (dziewięć konkurencyjnych i osiem niekonkurencyjnych), zawarto 280 umów o dofinansowanie na kwotę 762 852 809 zł (dofinansowanie UE), zatwierdzono 631 wniosków o płatność na kwotę 87 752 753 zł (dofinansowanie UE).

Tabela 4. Stan realizacji programu FEP 2021-2027 na koniec 2024 r.

Priorytet	Liczba ogłoszonych naborów		Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Podpisane umowy o dofinansowanie			Wnioski o płatność	
	ogółem	niekonkurencyjnych		liczba	dofinansowanie UE		liczba	kwota (mln zł)
					mln zł	udział w alokacji Priorytetu [%]		
Priorytet 1	4	4	4	2	227,41	28,5	2	80,26
Priorytet 2	13	10	75	3	274,90	18,5	3	97,02
Priorytet 3	6	5	3	0	0	0	0	0
Priorytet 4	4	4	4	3	854,00	78,5	14	369,45
Priorytet 5	29	13	911	298	872,26	42,4	647	89,64
Priorytet 6	3	0	86	30	96,64	9,5	1	0,15
Priorytet 7	0	0	0	0	0	0	0	0
Priorytet 8	2	2	3	3	59,50	68,5	0	0
Priorytet 9	2	2	3	3	57,27	26,6	8	30,61
OGÓŁEM	63	40	1089	342	2 441,98	-	675	667,13

Źródło: Opracowanie własne

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

W programie FEP 2021-2027 przewidziano zastosowanie instrumentu ZIT, zgodnie z art. 28-30 rozporządzenia 2021/1060¹³⁴. Instrument ZIT obejmuje dziewięć miejskich obszarów funkcjonalnych, tj. MOF: Bytowa, Chojnic – Człuchowa, Słupska – Ustki, Kościerzyny, Kwidzyna, Malborka – Sztumu, Lęborka, Starogardu Gdańskiego oraz Obszar Metropolitalny Gdańsk – Gdynia – Sopot, który jednocześnie pełni rolę Instytucji Pośredniczącej (IP).

¹³⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

Dokumentami, które identyfikują potencjały i bariery rozwojowe ww. obszarów są strategie terytorialne (strategie ZIT), spełniające wymogi określone w art. 29 rozporządzenia 2021/1060. Zakres tematyczny interwencji przewidziany dla ZIT obejmuje: efektywność energetyczną [CS 2(i)], przystosowanie się do zmian klimatu [2(iv)], ochronę i zachowanie przyrody [2(vii)], mobilność miejską [2(viii)], włączenie społeczne [4(iii)], opiekę zdrowotną [4(v)], wsparcie migrantów [4(i)] oraz usługi społeczne i zdrowotne [4(k)].

W 2024 r. IZ FEP 2021-2027 pozytywnie zaopiniowała Strategię ZIT następujących MOF: Słupska – Ustki, Starogardu Gdańskiego, Kwidzyna, Malborka – Sztumu, Lęborka oraz Bytowa, a także Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot.

Ponadto w 2024 r. podpisano Porozumienia w sprawie realizacji instrumentu ZIT w zakresie możliwości finansowania w ramach FEP 2021-2027 dla 4 MOF: Słupska – Ustki, Starogardu Gdańskiego, Malborka – Sztumu oraz OMG-G-S.

Porozumienia służą uzgodnieniu zasad i zakresu wsparcia realizacji Strategii ZIT poszczególnych MOF ze środków FEP 2021-2027 dedykowanych w ramach instrumentu ZIT, w tym w szczególności uzgodnieniu pakietu projektów kwalifikujących się do wsparcia w ramach ww. instrumentu oraz uznanych za najważniejsze dla rozwoju MOF. Ponadto Porozumienia mają na celu pogłębianie wielosektorowej i wielotematycznej współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego tworzącymi Związki ZIT oraz partnerami społecznymi, gospodarczymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w tym w szczególności przy przygotowaniu i realizacji pakietów projektów istotnych z punktu widzenia najważniejszych dla MOF problemów rozwojowych i kwalifikujących się do wsparcia w ramach instrumentu ZIT.

W dniu 27 lutego 2024 r. zawarto pomiędzy Województwem Pomorskim, występującym jako IZ FEP 2021-2027, a Stowarzyszeniem OMG-G-S, występującym jako Związek Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, Porozumienie w sprawie realizacji instrumentu ZIT oraz powierzenia zadań Instytucji Pośredniczącej w ramach FEP 2021-2027. Walne Zebranie Członków OMG-G-S w dniu 30 kwietnia 2024 r. przyjęło Strategię Rozwoju Ponadlokalnego do roku 2030 pełniącą funkcję Strategii ZIT oraz listę projektów do realizacji w formule ZIT. Lista pierwotnie licząca 122 projekty, na koniec 2024 r. zawierała ich 120 na kwotę dofinansowania 767 011 411 zł. Przedmiotem Porozumienia jest powierzenie IP określonych zadań w ramach wdrażania instrumentu ZIT w zakresie dedykowanych działań dotyczących efektywności energetycznej, przystosowaniu do zmian klimatu, mobilności miejskiej, integracji migrantów, rozwoju usług i infrastruktury społecznej i zdrowotnej.

Na realizację instrumentu ZIT OMG-G-S w ramach FEP 2021-2027 przeznaczono 177 909 671 euro, w tym 160 903 615 euro ze środków EFRR oraz 17 006 056 euro ze środków EFS+.

W 2024 r. włączono do Porozumienia 30 uzgodnionych kart projektów wynikających z przedsięwzięć wskazanych w Strategii ZIT, finansowanych z EFRR, tj. 21 kart projektów z zakresu efektywności energetycznej i dziewięć kart projektów z zakresu mobilności miejskiej.

Zintegrowane Porozumienia Terytorialne

Zintegrowane Porozumienia Terytorialne realizowane są na obszarach funkcjonalnych wyznaczonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 r.¹³⁵. Instrument ZPT

¹³⁵ Uchwała nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

obejmuje pięć obszarów funkcjonalnych, tj. OF: Światowy Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie, Strefa Przybrzeżna, Środkowe Pomorze, Wschodnie Powiśle oraz Żuławy. ZPT uzupełniają wymiar terytorialny interwencji ZIT realizowanej w miejskich obszarach funkcjonalnych, w sposób kompleksowy umożliwiając osiągnięcie celów rozwojowych SRWP 2030 w wymiarze przestrzennym.

Wsparcie w ramach ZPT polega na wypracowaniu w formule negocjacji pomiędzy Partnerstwami JST a IZ FEP 2021-2027 przedsięwzięć, które mogą uzyskać preferencje w ramach konkurencyjnego sposobu wyboru projektów w wybranych obszarach tematycznych FEP 2021-2027. Obszary tematyczne w mechanizmie ZPT obejmują: efektywność energetyczną, przystosowanie do zmian klimatu, zrównoważoną gospodarkę wodną, gospodarkę o obiegu zamkniętym, ochronę różnorodności biologicznej, mobilność miejską, edukację przedszkolną, usługi społeczne i zdrowotne oraz kulturę. Przedsięwzięcia objęte ZPT muszą wynikać ze Strategii terytorialnej danego Partnerstwa, wpisywać się w logikę interwencji SRWP 2030 oraz kryteria FEP 2021-2027. Zawarcie Porozumienia nie gwarantuje realizacji wskazanych w nim przedsięwzięć. Nie przewidziano dedykowanej alokacji dla przedsięwzięć w ramach ZPT. Jednak z uwagi na skoordynowany i uspołeczniony przez Partnerstwa proces wyboru przedsięwzięć, mogą one uzyskać preferencje w Programie. Projekty poza instrumentem ZPT nie mają możliwości uzyskania analogicznych preferencji w naborach.

Prace nad ZPT zainaugurowano w 2022 r., a ich zwieńczeniem było podpisanie jesienią 2023 r. przez ZWP i Partnerstwa JST z poszczególnych OF wszystkich pięciu Porozumień. W 2024 r. treść zawartych Porozumień była aktualizowana i uzupełniana wedle potrzeb zgłaszanych przez Partnerstwa JST. W procesie negocjacji do Porozumień włączano nowe przedsięwzięcia lub uzgadniano zmiany już istniejących, wynikające m.in. z aktualizacji dokumentacji projektowej. Negocjacje z Partnerstwami JST ukierunkowano na wypracowanie optymalnego zakresu przedsięwzięć, możliwych do realizacji w świetle priorytetów i wymogów FEP 2021-2027. Wspólne rozmowy i ustalenia podejmowane były w sposób transparentny, dający możliwość włączenia wszystkich zainteresowanych stron.

W 2024 r. zaktualizowano Porozumienia dla następujących OF: Światowy Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie, Strefa Przybrzeżna, Środkowe Pomorze oraz Wschodnie Powiśle. Aktualizacja dotyczyła w szczególności uzupełnienia Porozumień o przedsięwzięcia z obszaru deinstytucjonalizacji usług społecznych i zdrowotnych, adaptacji do zmian klimatu oraz efektywności energetycznej.

Gminne programy rewitalizacji

W dniu 11 lipca 2024 r. ZWP przyjął „Zasady dotyczące wspierania rewitalizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027”.

W dniu 2 sierpnia 2024 r. zorganizowano szkolenie informacyjne dla przedstawicieli wszystkich 42 miast województwa pomorskiego, które potencjalnie miały możliwość przystąpienia do przygotowania pakietu projektów rewitalizacyjnych. Na spotkaniu zostały przedstawione uwarunkowania wynikające z przyjętych „Zasad dotyczących wspierania rewitalizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027” oraz harmonogram prac z miastami zainteresowanymi przygotowaniem pakietu projektów rewitalizacyjnych. W wyniku przeprowadzonych działań 29 miast złożyło „Deklarację przystąpienia do procesu przygotowywania pakietu projektów rewitalizacyjnych realizowanych w ramach FEP 2021-2027”. IZ FEP 2021-2027 na podstawie przedłożonych Deklaracji dokonała podziału środków przeznaczonych z programu FEP 2021-2027 na działania rewitalizacyjne.

W dniu 26 września 2024 r. ZWP przyjął dokument „Procedura opiniowania gminnych programów rewitalizacji w województwie pomorskim” wraz z załącznikami. Procedura określa sposób opiniowania gminnych programów rewitalizacji i prowadzenia Wykazu tych programów w województwie pomorskim.

Przez cały 2024 r. gminy województwa pomorskiego prowadziły prace związane z opracowaniem lub aktualizacją gminnych programów rewitalizacji w oparciu o zapisy ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278).

Jednocześnie ZWP w dniu 3 grudnia 2024 r. powołał Zespół do spraw rewitalizacji UMWP, który prowadził prace w celu zatwierdzenia listy projektów możliwych do sfinansowania w ramach FEP 2021-2027.

Ponadto, IZ FEP 2021-2027 rozpoczęła w 2024 r. wdrażanie projektu „Regiony Rewitalizacji Edycja 3.0”. Jest to kontynuacja wcześniejszych działań prowadzonych w latach 2015-2022, których celem było wspieranie gmin województwa pomorskiego w prowadzeniu procesów rewitalizacji. Hasłem przewodnim działań, które są prowadzone w województwie pomorskim jest „Rewitalizacja receptą na lepszy klimat”. Okres realizacji projektu przewidziany jest na lata 2024-2027 i obejmuje działania edukacyjne, doradztwo i wsparcie gmin w zakresie prowadzenia działań rewitalizacyjnych zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Działania skierowane są przede wszystkim do przedstawicieli gmin miejskich i miejsko-wiejskich z terenu województwa pomorskiego oraz partnerów procesu rewitalizacji. Ze wsparcia korzystają również przedstawiciele Zespołu ds. rewitalizacji funkcjonującego w UMWP.

Działania informacyjno-promocyjne

W ramach **działań informacyjno-promocyjnych** prowadzonych przez IZ i IP FEP 2021-2027 w 2024 r. zorganizowano 16 szkoleń i spotkań dla potencjalnych beneficjentów, w których udział wzięło ponad 1 tys. uczestników oraz 57 szkoleń i spotkań dla beneficjentów, które zgromadziły ponad 1,1 tys. uczestników.

W dniu 1 maja 2024 r. na Targu Węglowym w Gdańsku (z okazji rocznicy 20-lecia wstąpienia Polski w Unię Europejską) przygotowany został Piknik Europejski „Zjednoczeni w różnorodności” – IZ FEP 2021-2027 miała swoje stanowisko wystawiennicze „Fundusze Europejskie dla Pomorza”.

Fot. 28. Piknik Europejski „Zjednoczeni w różnorodności”

Źródło: Jacek Sowa/UMWP, 1 maja 2024 r.

Dnia 22 czerwca 2024 r. na Placu Zebrań Ludowych w Gdańsku w Gdańsku IZ FEP 2021-2027 miała swoje stanowisko wystawiennicze podczas II Wielokulturowego Pikniku Rodzinnego World Refugee Day 2024, tj. Światowego Dnia Uchodźcy, ustanowionego przez Zgromadzenie Ogólne ONZ.

Wydarzenie to stanowiło doskonałą okazję do bezpośredniego kontaktu z imigrantami, umożliwiając zaprezentowanie im szerokiej gamy możliwości, jakie oferują Fundusze Europejskie w zakresie wsparcia integracji i adaptacji w nowym środowisku. Przedstawiono konkretne działania dedykowane imigrantom, które mogą znacząco ułatwić proces integracji i pomóc w budowaniu stabilnej przyszłości w naszym regionie.

Ponadto prowadzono i na bieżąco aktualizowano stronę IZ FEP 2021-2027 funduszeupomorskie.pl (liczba odwiedzin: 364 tys. osób).

Od 4 listopada do 15 grudnia 2024 r. IZ FEP 2021-2027 prowadziła działania informacyjne i promocyjne skierowane do mieszkańców Pomorza na temat korzyści wynikających z obecności w UE oraz możliwości pozyskania środków na realizację projektów w ramach FEP 2021-2027. W wyniku przeprowadzenia kampanii wzrosła świadomość mieszkańców regionu, że Fundusze Europejskie dla Pomorza są już dostępne, że są już ogłaszane nowe nabory wniosków oraz realizowane ciekawe projekty. Dodatkowo mieszkańcy zostali zachęceni do śledzenia działań informacyjnych, wiadomości o nowych naborach, szczegółach dot. programu oraz informacji o dostępnych formach wsparcia. Kampania została przeprowadzona z wykorzystaniem następujących narzędzi komunikacji:

- spoty radiowe – od 4 do 29 listopada 2024 r. w ośmiu rozgłośniach: razem: 2 354 emisje nt. możliwości płynących z programu FEP 2021-2027;
- prasa – 22 i 29 listopada 2024 r. w sumie osiem emisji, po dwa artykuły w czterech tytułach prasowych;
- media społecznościowe: profile „Fundusze Europejskie dla Pomorza” na [Facebooku](https://www.facebook.com/funduszeupomorskie) i [Instagramie](https://www.instagram.com/funduszeupomorskie) – od 8 listopada do 15 grudnia 2024 r. publikowane były posty sponsorowane informujące o nowych możliwościach wsparcia w ramach programu FEP 2021-2027;
- ekrany wizyjne w Pomorskiej Kolei Metropolitalnej i pociągach regionalnych.

Ponadto przedstawiciele IZ FEP ds. komunikacji w 2024 r. uczestniczyli w dwóch spotkaniach INFORM (spotkania sieci INFORM i INIO komunikatorów polityki spójności UE/ Inform-Inio The Network of Cohesion Policy Communicators) w Hannoverze i Sewilli.

Podejmowano również dodatkowe działania związane ze zwiększonymi obowiązkami instytucji w zakresie nadzoru i współpracy z beneficjentami realizującymi projekty o znaczeniu strategicznym.

Główny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Gdańsku w 2024 r. wraz z trzema Lokalnymi Punktami Informacyjnymi Funduszy Europejskich w Chojnicach, Malborku i Słupsku (wybranymi w drodze konkursu dotacji w 2023 r.) udzielił łącznie 7 886 konsultacji (1 117 konsultacji bezpośrednich, 997 konsultacji mailowych, 5 721 konsultacji telefonicznych, 51 indywidualnych konsultacji u klienta). W ramach przeprowadzonych spotkań informacyjnych (w tym webinarów), szkoleń z ekspertami,

prelekcji i spotkań informacyjnych w szkołach ponadpodstawowych Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich w woj. pomorskim przeszkoliły 8 891 osób.

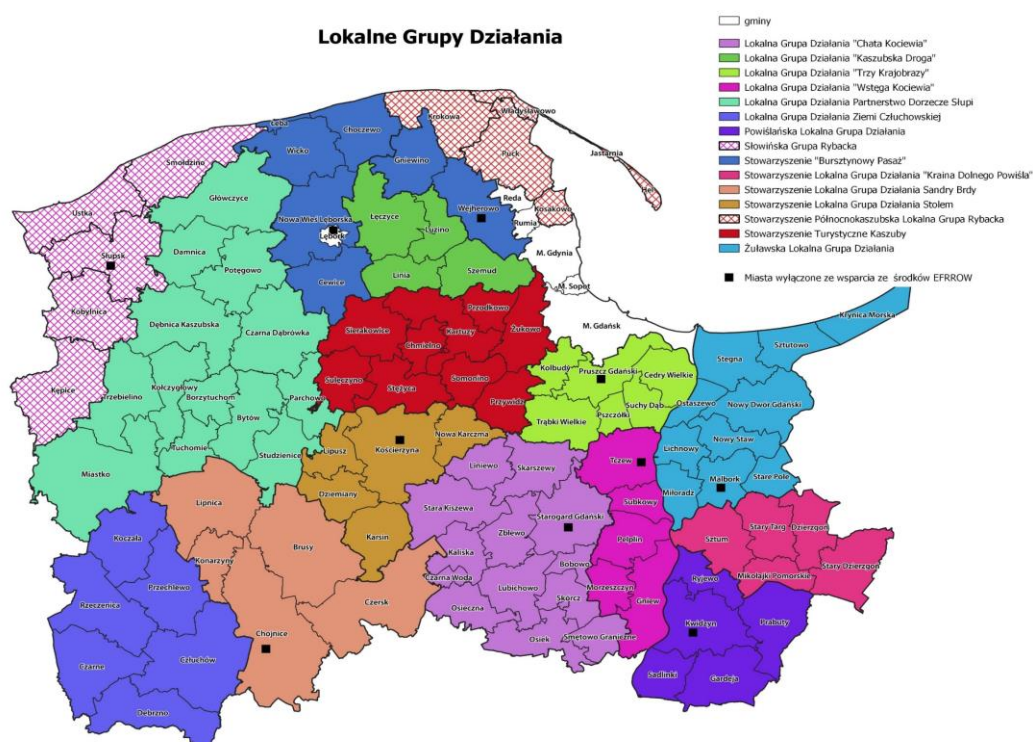
Rozwój lokalny kierowany przez społeczność – Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027

Instrument rozwój lokalny kierowany przez społeczność wykorzystywany jest po raz pierwszy w ramach „programu regionalnego” dla województwa pomorskiego.

W ramach inicjatywy LEADER/ Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność w dniu 24 stycznia 2024 r. podpisane zostały umowy na realizację strategii z lokalnymi grupami działania.

Realizacja strategii RLKS finansowana będzie z trzech funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (budżet 30 mln euro) i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (budżet 10 mln euro) w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027 (budżet ponad 39 mln euro).

Ryc. 39. Lokalne Grupy Działania w województwie pomorskim

Źródło: Opracowanie własne

Przez cały 2024 r. Lokalne Grupy Działania z terenu województwa pomorskiego we współpracy z Departamentem Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich UMWP prowadziły prace związane z opracowaniem dokumentacji niezbędnej do ogłoszenia konkursów w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020

W 2024 r. skupiono się na finalizowaniu projektów współfinansowanych z RPO WP 2014-2020 i ich rozliczeniu.

W zakresie EFRR zrealizowano łącznie 1083 projekty o wartość ogółem 9 743 274 837 zł, w tym wkład UE wyniósł 6 068 443 830 zł. Na koniec 2024 r. rozliczono 93,1% wydatków, a poziom certyfikacji wyniósł 99,7% alokacji.

W zakresie EFS zrealizowano łącznie 1232 projekty o wartość ogółem 2 887 880 176 zł, w tym wkład UE wyniósł 2 454 698 158 zł. Rozliczono 99,1% wydatków, a poziom certyfikacji wyniósł 108,0% alokacji. W projektach EFS objęto wsparciem łącznie 537 927 osób, w tym 60% stanowiły kobiety.

W 2024 r. prowadzono i na bieżąco aktualizowano stronę RPO WP 2014-2020 www.rpo.pomorskie.eu (109 tys. odwiedzin) oraz zorganizowano obchody związane z wejściem Polski do UE.

W dniu 29 maja 2024 r. zorganizowano Konferencję „20 lat Pomorza w Unii Europejskiej”, w której uczestniczyło 289 osób. Celem konferencji było podsumowanie 20 lat członkostwa Pomorza w UE. Zaprezentowano efekty wykorzystania funduszy europejskich na Pomorzu na przestrzeni minionego dwudziestolecia, rozmawiano również o nowych priorytetach Wspólnoty oraz celach Polityki spójności po 2027 r. Konferencja skierowana była m.in. do przedstawicieli administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, uczelni oraz przedsiębiorców.

Fot. 29. Konferencja „20 lat Pomorza w Unii Europejskiej”

Źródło: UMWP, 29 maja 2024 r.

Częścią obchodów 20-lecia Polski w UE były Dni Otwarte Funduszy Europejskich 2024, których celem była promocja projektów zrealizowanych dzięki wsparciu środków unijnych. W ramach DOFE 2024 w województwie pomorskim z udziałem beneficjentów zrealizowane zostały 33 atrakcje. Jednym ze zorganizowanych wydarzeń był Piknik Europejski. W dniu 11 maja 2024 r. przy PKM Gdańsk Niedźwiednik zorganizowano Miasteczko Funduszy Europejskich, gdzie na uczestników czekały liczne atrakcje, w tym m.in. gry i zabawy dla dzieci, animacje, poczęstunek, strefa relaksu, fotospacer trasą PKM, stoisko informacyjne Funduszy Europejskich, informacja PKM nt. zrealizowanego projektu i

planów na przyszłość, stoisko Wydawnictwa Region z książką „Kolejowym Bajpasem z Trójmiasta do Kartuz”, prezentacja muralu poświęconego gdańskiemu pisarzowi Pawłowi Huelle.

Ponadto rozpoczęto prace nad przygotowaniem sprawozdania końcowego z realizacji Programu.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020

Realizując działania **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020** w 2024 r. zostało podpisanych 47 umów w ramach działania 19.2 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER na kwotę 6 mln zł oraz 36 umów w ramach działania Inwestycje w środki trwałe – Zarządzanie zasobami wodnymi na kwotę ponad 13 mln zł.

Ponadto w 2024 r. zrealizowane zostały płatności na rzecz beneficjentów programu na kwotę ponad 74 mln zł.

Koordynując Krajową Sieć Obszarów Wiejskich na terenie województwa pomorskiego zrealizowano i rozliczono łącznie 25 projektów zrealizowanych we współpracy z Partnerami Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

W 2024 r. zostały rozliczone wszystkie umowy zawarte z beneficjentami na realizację operacji w ramach **Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze”**. Łącznie w okresie realizacji programu zrealizowano zlecenia płatności na kwotę prawie 90 mln zł.

Działalność Pomorskiego Funduszu Rozwoju sp. z o.o.

Zarząd Województwa Pomorskiego, na podstawie Umowy Powierzenia Zadań z dnia 11 kwietnia 2024 r., powierzył ponownie Pomorskiemu Funduszowi Rozwoju sp. z o.o. systemowe wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie w oparciu o środki powracające z instrumentów zwrotnych wdrażanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020. Zadaniem PFR jest zarządzanie powierzonymi aktywami i tym samym tworzenie organizacyjnych i finansowych warunków sprzyjających rozwojowi i pobudzaniu aktywności gospodarczej, podnoszeniu poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionu. W przeważającej mierze PFR działa we współpracy z Pośrednikami Finansowymi (m.in. funduszami pożyczkowymi i poręczeniowymi), którzy udzielają wsparcia ostatecznym odbiorcom (w szczególności przedsiębiorcom) ze środków zarządzanych przez PFR. Dodatkowo, w zakresie tzw. projektów miejskich (infrastrukturalnych), PFR samodzielnie udziela pożyczek.

W obszarze wsparcia MŚP, w wyniku działalności PFR, we współpracy z pośrednikami finansowymi, w 2024 r. wsparciem zostały objęte 484 MŚP, w tym 43 start-upy. Zawarto 192 umowy na produkty dłużne w wysokości 47,5 mln zł oraz 292 umowy na produkty gwarancyjne w wysokości blisko 16,7 mln zł. Powyższe efekty uzyskano w ramach „Pożyczki Ogólnorozwojowej” oraz „Pożyczki na Działalność Poręczeniową”.

W zakresie rozwoju obszarów miejskich w 2024 r. Spółka obsługiwała Produkt Finansowy „Pożyczka Miejska”, w ramach którego cztery inwestycje pozostawały w trakcie realizacji (Teatr Wybrzeże, Muzeum Gdańska, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Miasto Gdańsk – Hevelianum), natomiast w okresie spłaty pozostaje dziewięć umów pożyczkowych.

Fot. 30. Foyer Teatru Wybrzeże po modernizacji

Źródło: Departament Kultury UMWP

Ponadto w 2024 r. w ofercie PFR pozostawał produkt pożyczkowy pn. „Pożyczka Strategiczna dla Pomorza”, skierowany do szerokiego grona podmiotów i posiadający różnorodne przeznaczenie (obszar projektów miejskich, efektywności energetycznej, wsparcia MŚP oraz inne obszary interwencji publicznej zgodne z polityką rozwoju województwa prowadzoną w oparciu o SRWP). W 2024 r. w ramach ww. oferty obsługiwano dwie umowy (Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Janusza Korczaka w Słupsku oraz Czyste Kociewie sp. z o.o. w Pelplinie) na łączną kwotę 5,8 mln zł.

W 2024 r. PFR obsługiwał również produkt „Pożyczka na Wsparcie Edukacji Przedszkolnej”, w ramach którego udzielano pożyczek ukierunkowanych na zwiększenie liczby i modernizację miejsc przedszkolnych na łączną kwotę 19,4 mln zł. Produkt ten w marcu 2024 r. został zastąpiony przez „Pożyczkę Przedszkolną”.

W 2024 r. zawarto pierwsze umowy w ramach nowego instrumentu finansowego – Pomorskiego Funduszu Antysmogowego (PFA), skierowanego do gmin województwa pomorskiego oraz ich mieszkańców. Zadaniem funduszu jest wspieranie demontażu nieefektywnych źródeł ciepła w domach jednorodzinnych (w szczególności tzw. kopciuchów) oraz termomodernizacji budynków. Wyłoniono pośredników finansowych, z którymi podpisano trzy umowy na łączną kwotę 6 mln zł, rozpoczynając wdrażanie wsparcia w Gminie Redzikowo, Mieście i Gminie Sztum oraz Gminie Potęgowo. W 2024 r. w ramach powyższego produktu udzielono 11 pożyczek na kwotę 0,5 mln zł. Proces wyboru pośredników finansowych oraz zawierania porozumień z gminami w ramach PFA będzie kontynuowany w 2025 r.

Fot. 31. Podpisanie umowy w ramach Pomorskiego Funduszu Antysmogowego pomiędzy PFR, Pomorskim Funduszem Pożyczkowym (pośrednikiem finansowym) i Gminą Redzikowo (mieszkańcy gminy będą mogli skorzystać z nieoprocentowanych pożyczek na wymianę źródeł ciepła i termomodernizację domów jednorodzinnych)

Źródło: PFR, 19 marca 2024 r.

W 2024 r. Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. przejął cztery umowy z Pośrednikami Finansowymi od Europejskiego Banku Inwestycyjnego, który wdrażał instrumenty finansowe w ramach RPO WP 2014-2020. W skład przejętych Umów wchodzi 311 umów z Odbiorcami Wsparcia na łączną kwotę 292 mln zł.

W pierwszym półroczu 2024 r. Spółka przeprowadziła postępowanie w zakresie nawiązania współpracy publiczno-publicznej ze spółką Inwestycje Pomorskie sp. z o.o. (Zarządzający alternatywnymi spółkami inwestycyjnymi – ZASI)¹³⁶, w ramach której została powołana Alternatywna Spółka Inwestycyjna (ASI), która będzie działała w obszarze uzbrajania i komercjalizacji terenów inwestycyjnych w województwie pomorskim. Taka działalność inwestycyjna ASI podlega regulacjom Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi¹³⁷. Zawarcie umowy o współpracy nastąpiło 2 lipca 2024 r., a następnie 26 września 2024 r. zawiązano ASI, tj. Inwestycje Pomorskie sp. z o.o. Pomorskie Tereny Inwestycyjne ASI spółka komandytowo-akcyjna. Uzyskanie odpowiedniego wpisu do rejestru prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego, umożliwiającego rozpoczęcie działalności inwestycyjnej planowane jest na 2025 r.

Spółka w 2024 r. realizowała Umowę o finansowaniu Projektów w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027:

- a) Działanie 1.6. Wsparcie MŚP – wsparcie pozadotacyjne w wysokości 187,4 mln zł; w 2024 r. zawarto siedem umów z Partnerami Finansującymi na kwotę 127 mln zł, którzy rozpoczęli

¹³⁶ Spółka zawiązana w 2023 r. przez Pomorski Fundusz Rozwoju sp. z o.o. (51% udziałów) oraz Agencję Rozwoju Pomorza S.A. (49% udziałów)

¹³⁷ t.j. Dz. U. z 2022 poz. 1523 z późn. zm.

udzielanie „Pożyczek Rozwojowych” – do końca roku udzielono wsparcia 17 firmom sektora MŚP w ogólnej kwocie ponad 8,1 mln zł;

- b) Działanie 2.5. Efektywność energetyczna – wsparcie pozadotacyjne w wysokości 101,5 mln zł; w 2024 r. – umowy z Partnerami Finansującymi, którzy będą udzielać „Pożyczek termomodernizacyjnych”, zostaną zawarte w 2025 r.;
- c) Działanie 2.8. Odnawialne źródła energii – wsparcie pozadotacyjne w wysokości 94,7 mln zł; w 2024 r. zawarto dwie umowy z Partnerami Finansującymi na kwotę 40,0 mln zł, którzy będą udzielać „Pożyczek OZE” (wsparcie będzie udzielane od 2025 r.);
- d) Działanie 2.14. Gospodarka o obiegu zamkniętym – wsparcie pozadotacyjne w wysokości 127,2 mln zł; w 2024 r. – umowy z Partnerami Finansującymi, którzy będą udzielać „Ekopożyczek dla MŚP”, zostaną zawarte w 2025 r.

W ramach wszystkich powyższych projektów są udzielane pożyczki, a w przypadku Działania 2.5. (Efektywność energetyczna) będzie to pożyczka z umorzeniem i dotacją na wykonanie audytu energetycznego.

Fot. 32. Konferencja prasowa z okazji uruchomienia Pożyczki Rozwojowej – pierwszego instrumentu finansowego PFR w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 przeznaczzonego na rozwój MŚP

Źródło: PFR, 12 września 2024 r.

Tabela 5. Osiągnięcia PFR w realizacji celów operacyjnych SRWP w 2024 r.

CO SRWP	Opis
1.1. Bezpieczeństwo środowiskowe	„Ekopożyczka dla MŚP” (FEP) – wszczęto procedurę wyboru Partnerów Finansujących

CO SRWP	Opis
1.2. Bezpieczeństwo energetyczne	1. „Pożyczka OZE” (FEP) – dokonano wyboru dwóch Partnerów Finansujących i zawarto z nimi umowy operacyjne 2. „Pożyczka na modernizację energetyczną budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej” (FEP) – przygotowano dokumentację przetargową na wybór Partnerów Finansujących 3. Realizacja Przedsięwzięcia strategicznego „Pomorski Fundusz Antysmogowy – wsparcie samorządów we wdrażaniu postanowień uchwał antysmogowych dla województwa pomorskiego” w ramach Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego – udzielono 11 Pożyczek Antysmogowych na kwotę ponad 0,5 mln zł
2.1. Fundamenty edukacji	„Pożyczka Przedszkolna” mająca na celu utworzenie nowych lub modernizację istniejących miejsc wychowania przedszkolnego – wprowadzona do oferty w marcu 2024 r.
3.1. Pozycja konkurencyjna	1. „Pożyczka Rozwojowa” (FEP) – dokonano wyboru czterech Partnerów Finansujących i zawarto z nimi siedem umów operacyjnych, udzielono 17 pożyczek w kwocie ponad 8,1 mln zł 2. „Pożyczka Ogólnorozwojowa” jest udzielana przy udziale Pośredników Finansowych na wspieranie przedsięwzięć gospodarczych o charakterze ogólnorozwojowym realizowanych przez pomorskich przedsiębiorców – w 2024 r. zawarto trzy umowy operacyjne z Pośrednikami Finansowymi na łączną kwotę 32 mln zł, udzielono 192 pożyczki w wysokości 47,5 mln zł 3. „Pożyczka na Działalność Poręczeniową” to pożyczka dla Pośredników Finansowych udzielających docelowo produktów poręczeniowych dla przedsiębiorców. W 2024 r. zawarto 292 umowy na produkty gwarancyjne w wysokości blisko 16,7 mln zł

CO SRWP	Opis
przekrojowo	„Pożyczka Strategiczna dla Pomorza” – skierowana jest do szerokiego grona podmiotów i posiada różnorodne przeznaczenie (m.in. projekty miejskie, efektywność energetyczna, wsparcie MŚP). W 2024 r. obsługiwano dwie umowy na łączną kwotę 5,8 mln zł

Źródło: Opracowanie własne PFR

Kontrakt Programowy dla Województwa Pomorskiego

Kontrakt Programowy dla Województwa Pomorskiego (KP WP) został zawarty pomiędzy Województwem Pomorskim i Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej w dniu 9 czerwca 2022 r. Kontrakt określa szereg warunków i procedur dotyczących realizacji programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, w tym m.in. wskazuje przedsięwzięcia priorytetowe.

Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 8 lutego 2024 r. zatwierdził nowe brzmienie załącznika nr 32 Algorytm przeliczania środków EFRR, EFS+ do Kontraktu Programowego dla Województwa Pomorskiego, a w dniu 28 listopada 2024 r. nowe brzmienie załącznika nr 35 Algorytm przeliczania środków budżetu państwa w odniesieniu do kosztów pochodzących z EFRR i EFS+ do Kontraktu Programowego dla Województwa Pomorskiego.

Strona samorządowa jest odpowiedzialna za realizację 17 przedsięwzięć w następujących obszarach: B+R, e-usług, transportu, ochrony środowiska, za których realizację odpowiadają różne podmioty z terenu województwa.

W 2024 r. podpisano umowy na realizację projektów w ramach przedsięwzięć edukacyjnych, tj. „Kształtowanie sieci szkół zawodowych na Pomorzu – etap II”, „Pomorskie wsparcie edukacji włączającej”, „Regionalne wsparcie szkół i placówek oświatowych” oraz „Zdolni z Pomorza”.

Należy zaznaczyć, że pełna informacja o przedsięwzięciach objętych KP WP za rok 2024, zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zostanie przygotowana przez Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej do końca czerwca 2025 r.

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego

Kontrakt Terytorialny dla Województwa Pomorskiego (KT WP) został zawarty pomiędzy Województwem Pomorskim i Ministrem Rozwoju w dniu 19 grudnia 2014 r. Następnie w dniu 11 sierpnia 2015 r. został zmieniony Aneks nr 1, w którym uregulowane zostały wysokość, sposób i warunki dofinansowania RPO WP 2014-2020. W 2016 r. rozpoczęto procedurę renegotiacji KT WP. W dniu 30 maja 2017 r. podpisano Aneks nr 2, wraz z Załącznikiem 1b identyfikującym projekty z zakresu kultury i dziedzictwa kulturowego.

W dniu 30 maja 2017 r. do KT WP (art. 6 ust. 1 pkt 2) wpisano kolejne przedsięwzięcie pn. „Rozwój klastrów energii w województwie pomorskim poprzez realizację projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym”, które zostało uszczegółowione (w załączniku 1b) w 2018 r. Objęto ono projekty realizowane w ramach:

- Słupskiego Klastra Bioenergetycznego,

- Kwidzyńskiego Klastra Energii,
- Przechlewskiego Klastra Energii,

dla których jako źródło finansowania wskazany został Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

W dniu 10 czerwca 2020 r. Aneks nr 3 wprowadzono zmiany dotyczące środków Funduszu Pracy wdrażanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Gdańsku, w zakresie działań współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

W lutym 2022 r. ZWP przyjął projekt stanowiska dotyczącego zmiany KT WP polegającej na zaktualizowaniu wysokości alokacji RPO WP 2014-2020 w części pochodzącej z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. To efekt decyzji Komisji Europejskiej nr C(2021) 9764 z dnia 22 grudnia 2021 r., przyznającej dodatkowe środki dla województwa pomorskiego w ramach mechanizmu REACT-EU. Opisywane zmiany zostały wprowadzone Aneksem 4 do KT WP zatwierdzonym uchwałą Nr 146/327/22 ZWP z dnia 17 lutego 2022 r.

W Aneksie nr 5, przyjętym 23 sierpnia 2022 r., ponownie zaktualizowano wysokość alokacji RPO WP 2014-2020 w części pochodzącej z EFRR. Zmiana podyktowana była decyzją Komisji Europejskiej nr C(2022) 5237 z dnia 18 lipca 2022 r., przyznającą dodatkowe środki (w wysokości 4,2 mln euro) w ramach II transzy mechanizmu REACT-EU. Dodatkowa alokacja została przeznaczona na realizację projektów w obszarze odnawialnych źródeł energii.

Strona samorządowa jest odpowiedzialna za realizację 17 przedsięwzięć w następujących obszarach: transportu, Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, ochrony środowiska, energetyki, B+R oraz szkół wyższych, kultury i dziedzictwa narodowego, za których realizację odpowiadają różne podmioty z terenu województwa.

Wśród najważniejszych przedsięwzięć uwagę zwracają działania dotyczące transportu kolejowego. Zakończone w ubiegłych latach sukcesem projekty dotyczące zakupu taboru do obsługi regionalnych i aglomeracyjnych kolejowych przewozów pasażerskich, jak również infrastrukturalne, takie jak „Pomorska Kolej Metropolitalna Etap I – rewitalizacja Kolei Kokoszkowskiej Faza III – elektryfikacja linii kolejowych nr 248 i 253 wraz z budową przystanku Gdańsk Firoga” umocniły województwo na pozycji lidera przewozów kolejowych. W tym obszarze realizowano również przedsięwzięcie dotyczące budowy zintegrowanego systemu monitorowania bezpieczeństwa oraz zarządzania informacją na linii kolejowej nr 250 wraz z modernizacją budynku Dworca Podmiejskiego w Gdyni Głównej oraz peronów na linii kolejowej nr 250. W 2024 r. zakończono niemal prace związane z remontem gdyńskiego dworca oraz prowadzono remonty na stacjach Gdynia Stocznia oraz Gdańsk Stocznia.

Szczególnej uwagi wymaga przedsięwzięcie pt. „Wzrost aktywności gospodarczej w bezpośrednim obszarze oddziaływania planowanej elektrowni jądrowej”. W dniu 22 grudnia 2021 r. odpowiedzialna za przygotowanie inwestycji spółka Polskie Elektrownie Jądrowe Sp. z o.o. wskazała Lubiatowo-Kopalino w gminie Choczewo jako preferowaną lokalizację elektrowni jądrowej. Daje to podstawę do opracowania i przyjęcia Strategicznego Programu Rządowego pn. „Wzrost aktywności gospodarczej w zasięgu oddziaływania pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej”. Program ten powinien zakładać realizację działań z obszaru dostępności transportowej, rozwoju gospodarczego, edukacji i rozwoju zasobów ludzkich, warunków życia i atrakcyjności osiedleńczej oraz infrastruktury elektroenergetycznej, przede wszystkim w Obszarze Funkcjonalnym Rozwoju Energetyki Jądrowej (powiaty pucki, wejherowski oraz lęborski). Przedsięwzięcia te powinny niwelować negatywne

konsekwencje wynikające z trwających działań dedykowanych budowie elektrowni jądrowej (jak również związanych z nimi opóźnień). W 2024 r. wraz z samorządami z powiatów lęborskiego, puckiego i wejherowskiego wypracowano i przekazano stronie rządowej program adaptacji dróg samorządowych na potrzeby budowy elektrowni jądrowej na Pomorzu. Koncepcja ta definiuje potrzeby związane z przygotowaniem infrastruktury drogowej do wieloletniego procesu budowlanego związanego z budową elektrowni jądrowej i infrastruktury towarzyszącej.

Ponadto warto wspomnieć o dwóch projektach, które są realizowane ze środków pozazachodnich. Źródłem finansowania trwających jeszcze prac ratowniczych w Twierdzy Wisłoujście jest pożyczka z PFR. W 2025 r. zakończy się rewitalizacja Spichlerza Czerwonego finansowanego z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

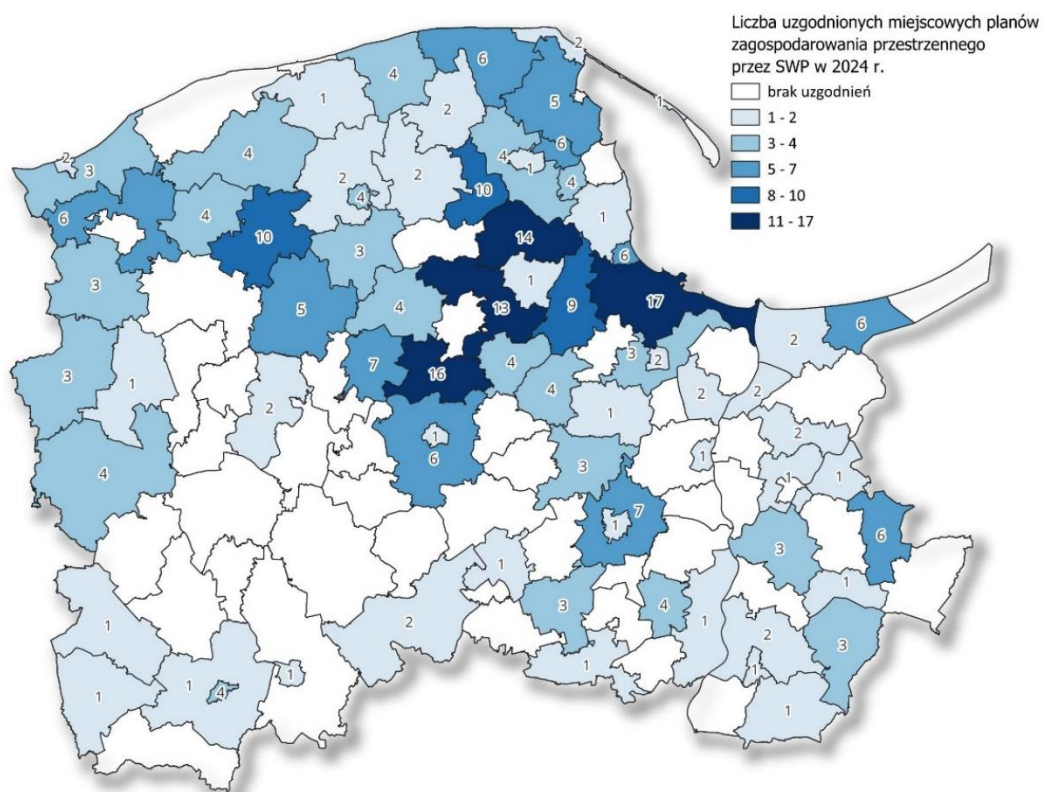
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 oraz stanowiący jego część Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030

1. Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1130 ze zm.) oraz zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 (PZPWP) przyjętego uchwałą Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r., co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku Plan podlega okresowej ocenie.

Zarząd Województwa Pomorskiego przedstawił okresową ocenę obowiązującego Planu, przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz ocenę realizacji inwestycji Sejmikowi Województwa Pomorskiego w dniu 25 marca 2024 r.

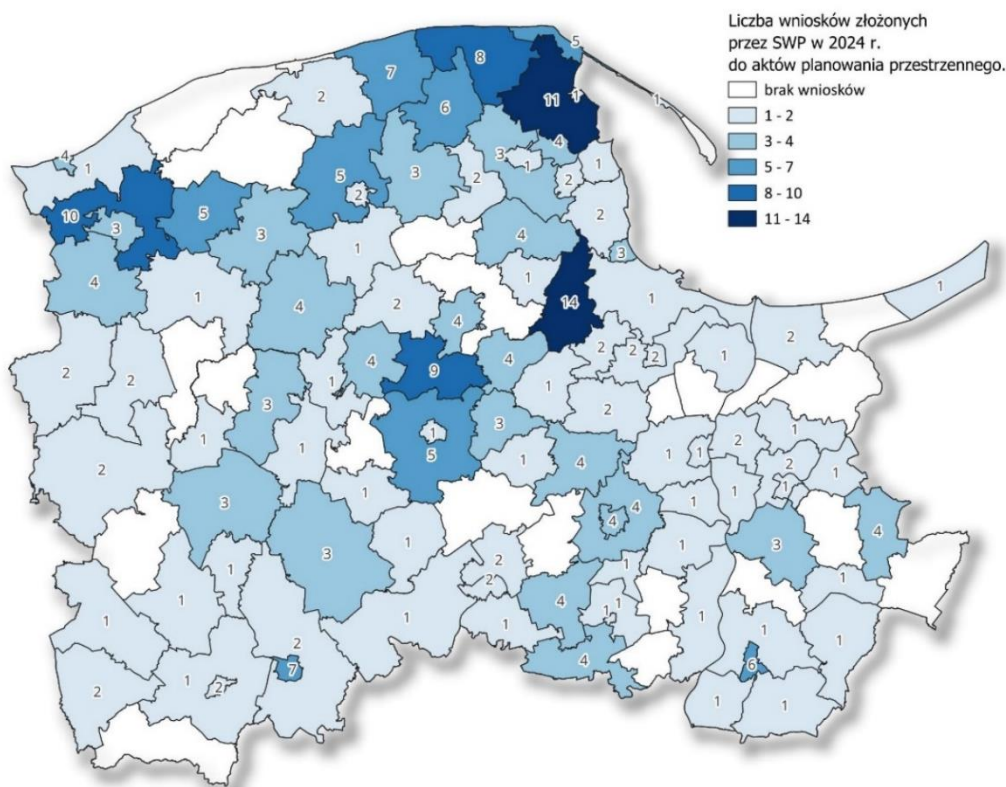
2. W ramach systemu realizacji PZPWP w 2024 r.:
 - przygotowano 74 wnioski i informacje ZWP do projektów planów ogólnych gmin,
 - ZWP uzgodnił dwa projekty zmian (całościowych lub częściowych) studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin w zakresie zgodności z ustaleniami PZPWP,
 - ZWP uzgodnił 283 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie zadań samorządowych, stanowiących inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które wynikają z dokumentów przyjętych przez odpowiednie organy, w szczególności sejmik województwa (np. w wieloletniej prognozie finansowej) i zostały ujęte w PZPWP,
 - Marszałek Województwa Pomorskiego uzgodnił 10 projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ryc. 40. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uzgodnione przez SWP w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne

Ryc. 41. Wnioski złożone przez SWP w 2024 r. do aktów planowania przestrzennego

Źródło: Opracowanie własne

3. Ponadto w 2024 r. Zarząd Województwa Pomorskiego lub Marszałek Województwa Pomorskiego wyrażali opinie w oparciu o zapisy PZPWP w zakresie:

- art. 7 ust. 12 pkt 21 w związku z ust. 16 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowywaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 195) – pięć opinii,
- art. 11b ust. 1 i 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 311) – 224 opinie,
- art. 6 ust. 1 pkt 7h) ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowli przeciwpowodziowych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 274) – jedna opinia,
- art. 6 ust. 3 pkt 11 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1286 ze zm.) – cztery opinie,
- art. 9o ust. 3 pkt 4 g) ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 697 ze zm.) – cztery opinie,
- art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. a tiret drugi oraz art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) – osiem opinii,
- art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. 2024 r. poz. 1199 ze zm.) – 12 opinii,
- art. 4 ust. 3 pkt 12 ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1839) – dwie opinie,
- art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1464) – jedna opinia,
- art. 4 ust. 5 pkt 1 ppkt f ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o inwestycjach w zakresie budowy Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 – Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (Dz. U. z 2024 r. poz. 100) – jedna opinia.

4. W ramach rozpoczęcia prac nad zmianą Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego:

- przygotowano Koncepcję prac nad nowym Planem zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2050;
- zaktualizowano Opracowanie ekofizjograficzne do Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego;
- przeprowadzono proces zbierania wniosków do zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, w ramach którego złożono 329 pism zawierających 980 wniosków;
- przeprowadzono debaty publiczne oraz cykl warsztatów ze studentami i uczniami w ramach cyklu „Wyzwania długofalowe polityki przestrzennej województwa pomorskiego – debatujemy o kształtowaniu przestrzeni województwa pomorskiego wobec wyzwań i trendów rozwojowych w perspektywie roku 2050”;

5. W ramach prowadzonych analiz i studiów oraz opracowywania koncepcji służących uszczegółowieniu zapisów PZPWP, w tym ukierunkowanych na podejmowanie przesądzeń planistycznych, w 2024 r.:
- przeprowadzono proces weryfikacji Obszaru Chronionego Krajobrazu (OChK) Międzywała Wisły, OChK Doliny Rzeki Nogat, OChK Białej Góry i Ryjewski – działanie w zakresie realizacji Kierunku 3.1. Zachowanie i odtwarzanie zasobów środowiska przyrodniczego i jego spójności;
 - przeprowadzono wstępne analizy zagospodarowania przestrzennego, kierunków przekształceń oraz konfliktów przestrzennych w Gowidlińskim OChK;
 - przygotowano analizy przestrzenne na potrzeby wskazania potencjalnych miejsc lokalizacji baz noclegowych (przekazane do konsultacji do gminy Choczewo) oraz możliwych stref przemysłowych;
 - przeprowadzono kompleksowe Pomorskie Badania Ruchu 2024, w ramach których zrealizowano: badania zachowań transportowych mieszkańców regionu (ponad 20 tys. ankiet) w agregacji 160 rejonów transportowych w typowy dzień roboczy, pomiary natężenia ruchu drogowego oraz ruchu tranzytowego, pomiary ruchu pasażerskiego w pociągach i autobusach regionalnych, badania ruchu sezonowego, w tym: badania ankietowe turystów, pomiary natężenia ruchu drogowego, pomiary ruchu pasażerskiego w pociągach i autobusach regionalnych;
 - rozpoczęto prace nad budową Pomorskiego Modelu Transportowego.
6. Wśród działań wzmacniających koordynację procesów zagospodarowania przestrzennego województwa znalazły się następujące działania wpisujące się w kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania województwa:
- monitoring stanu realizacji strategicznych inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) na obszarze województwa pomorskiego: wydłużenie Centralnej Magistrali Kolejowej przez CPK w stronę Płocka, Włocławka i Trójmiasta – działanie w zakresie realizacji Kierunku 2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej;
 - analiza stanu zagospodarowania przestrzennego w zakresie istniejących i projektowanych farm wiatrowych, potencjału rozwojowego nowych siłowni wiatrowych, zgodnie z nowelizacją tzw. ustawy wiatrakowej – działanie w zakresie realizacji Kierunku 2.5. Zwiększanie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i ciepłej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych;
 - analiza stanu zagospodarowania przestrzennego w zakresie istniejących i projektowanych farm fotowoltaicznych, potencjału rozwojowego nowych instalacji fotowoltaicznych – działanie w zakresie realizacji Kierunku 2.5. Zwiększanie stopnia bezpieczeństwa energetycznego i sprawności systemów produkcji, przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej i ciepłej, gazu, ropy naftowej oraz produktów ropopochodnych;
 - wstępna analiza potencjalnych potrzeb inwestycyjnych w rejonie planowanych przystanków na linii kolejowej nr 230 – działanie w zakresie realizacji Kierunku 2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej;

- udział w spotkaniach koordynacyjnych i konsultacyjnych spółki Polskie Elektrownie Jądrowe S.A. w ramach projektu budowy pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej oraz:
 - prowadzenie monitoringu osiągania kroków milowych projektu (zestawienie chronologiczne wydarzeń, analiza postępów w realizacji prac),
 - zorganizowanie spotkania Marszałka z Pełnomocnikiem rządu ds. strategicznej infrastruktury energetycznej, członkami zarządu Polskich Elektrowni Jądrowych S.A., Prezesami spółek Westinghouse Polska oraz Bechtel Polska, które odpowiadają za zaprojektowanie i wybudowanie elektrowni jądrowej na Pomorzu,
 - udział w posiedzeniach Zespołu ds. koordynacji inwestycji związanych z budową elektrowni jądrowej na terenie województwa pomorskiego wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz morskich farm wiatrowych, działającego przy Wojewodzie Pomorskim,
 - przygotowanie we współpracy z UMWP i JST Programu adaptacji dróg samorządowych na potrzeby budowy pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce,
 - uczestnictwo w posiedzeniach zespołu ds. gospodarczych Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego (WRDS), prezydium WRDS oraz w posiedzeniu plenarnym WRDS, które były poświęcone stanowisku w sprawie planowanej elektrowni jądrowej na Pomorzu,
 - udział w spotkaniach dedykowanych przygotowywanym dokumentacjom projektowym w zakresie infrastruktury towarzyszącej (PKP PLK S.A., Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad),
 - zorganizowanie we współpracy z Kancelarią Sejmiku specjalnego posiedzenia Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej dedykowanego zagadnieniom lokalizacji i budowy elektrowni jądrowej i inwestycji towarzyszących,
 - uczestnictwo w organizacji „Baltic Nuclear Energy Forum” w 2024 r.;
- przygotowanie opracowania „Analiza zmian przebiegu drogi wojewódzkiej nr 213 w gminie Choczewo w związku z planowaną budową drogi krajowej i linii kolejowej do planowanej elektrowni jądrowej”, które zostało poddane konsultacjom z władzami gminy i radnymi – działanie w zakresie realizacji Kierunku 2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej;
- opracowanie części diagnostycznej dla uwarunkowań, środowiskowych, społecznych i transportowych przebiegu nowej drogi, sporządzenie koncepcji przebiegu północnej obwodnicy Kościerzyny w ciągu drogi wojewódzkiej nr 214, przeprowadzenie analiz ruchu i ocena wpływ nowej drogi na warunki i bezpieczeństwo ruchu na drogach – działanie w zakresie realizacji Kierunku 2.4. Kształtowanie racjonalnej struktury przestrzennej sieci transportowej;
- kontynuacja prac nad sporządzeniem Audytu krajobrazowego województwa pomorskiego.

Plan wykorzystania wojewódzkiego zasobu nieruchomości Województwa Pomorskiego na lata 2024-2026

W 2024 r. ramach realizacji Planu wykorzystania wojewódzkiego zasobu nieruchomości Województwa Pomorskiego na lata 2024-2026 dokonywane były czynności prawne z zakresu gospodarki nieruchomościami, w szczególności:

- nabywanie nieruchomości do zasobu, w tym z mocy prawa, w szczególności na podstawie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,
- zbywanie nieruchomości w drodze przetargu i w drodze bezprzetargowej (w tym: zbywanie lokali mieszkalnych na rzecz najemców, darowizny lub sprzedaż na rzecz podmiotów publicznych),
- podziały geodezyjne,
- procedury związane z ustanowieniem służebności.

Wykonywane były również czynności faktyczne lub materialnoprawne, w szczególności:

- procedury wyceny nieruchomości,
- procedury związane z wypłatą odszkodowań za działki zajęte pod drogi wojewódzkie oraz procedury związane z uzyskaniem odszkodowania dla Województwa Pomorskiego z tytułu utraty nieruchomości przejętej pod drogę publiczną (inną niż drogi wojewódzkie),
- procedura związana z opłatą adiacencką z tytułu podziału nieruchomości WP,
- składanie wniosków o uzyskanie interpretacji podatkowych dla czynności prawnych dotyczących nieruchomości,
- prowadzenie weryfikacji istnienia przesłanek do żądania zwrotu bonifikat udzielonych przy sprzedaży nieruchomości WP,
- monitorowanie stanu realizacji celów dokonanych darowizn nieruchomości i weryfikacja istnienia przesłanek powodujących konieczność odwołania darowizny,
- organizowanie przetargów na najem/dzierżawę oraz na sprzedaż nieruchomości,
- czynny udział w sprawach dotyczących zwrotu wywłaszczonych nieruchomości, w których WP jest stroną,
- czynności z zakresu zarządzania nieruchomościami, w szczególności: obsługa umów najmu/dzierżawy, czynności z zakresu bieżącej eksploatacji, w tym utrzymywanie obiektów w stanie niepogorszonym,
- czynny udział w postępowaniach wieczystoksięgowych,
- windykacja należności i kierowanie spraw na drogę postępowania egzekucyjnego (cywilnego i administracyjnego).

Poniżej przedstawiono najważniejsze czynności dotyczące wykorzystania zasobu nieruchomości WP przeprowadzone w 2024 r.

1. Województwo Pomorskie nabyło:

- prawo własności nieruchomości, oznaczonej jako działki nr 137/5 i 137/10, położonej w Gdańsku przy Trakcie św. Wojciecha – w drodze umowy darowizny od Skarbu Państwa,
- prawo własności nieruchomości gruntowych niezabudowanych w Swołowie – w drodze umowy sprzedaży (warunkowa umowa sprzedaży zawarta w 2024 r.; umowa przeniesienia własności została zawarta w 2025 r.).

Ponadto WP sukcesywnie, w zdecydowanej większości z mocy prawa, nabywa nieruchomości gruntowe w granicach pasa drogowego dróg wojewódzkich, zarówno w ramach realizowanych inwestycji drogowych (na podstawie przepisów ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych), jak również w ramach regulacji granic pasa drogowego.

2. Województwo Pomorskie zbyło:

- prawo własności nieruchomości gruntowej zabudowanej, oznaczonej jako działki nr 399/6 i 399/4, obręb Cedry Wielkie (0003), położonej w Cedrach Wielkich przy ul. Osadników Wojskowych 20, gm. Cedry Wielkie – sprzedaż na rzecz najemców,
- prawo własności nieruchomości gruntowej zabudowanej, oznaczonej jako działka nr 110/2, obręb Koszwały (0007), położonej w Koszwałach przy ul. Wałowej 5, gm. Cedry Wielkie – sprzedaż na rzecz najemców,
- prawo własności nieruchomości gruntowej niezabudowanej, oznaczonej jako działka nr 406/2, obręb 0002, położonej w Redzie, gm. Miasto Reda – zwrotne przeniesienie na rzecz Gminy Miasto Reda,
- prawo własności nieruchomości gruntowej zabudowanej, oznaczonej jako działka 906/2, obręb 0002, położonej w Redzie przy ul. Kazimierskiej 55, gm. Miasto Reda – sprzedaż na rzecz Skarbu Państwa,
- prawo własności nieruchomości gruntowej zabudowanej, oznaczonej jako działka nr 107/9, obręb 0003, położonej w Sztumie, gm. Sztum – sprzedaż w wyniku przetargu,
- prawo własności nieruchomości gruntowej zabudowanej, oznaczonej jako działka nr 1062/1, obręb 0013, położonej w Słupsku przy ul. prof. Lotha, gm. Miasto Słupsk – sprzedaż w wyniku przetargu,
- prawo własności nieruchomości gruntowej, oznaczonej jako działka nr 306, obręb 0002, położonej w Szczytnie przy ul. Odrodzenia 11, gm. Miasto Szczytno – sprzedaż na rzecz użytkownika wieczystego (warunkowa umowa sprzedaży w 2024 r.; umowa przeniesienia własności została zawarta w 2025 r.).

Ponadto przenoszona jest własność nieruchomości gruntowych, w zdecydowanej większości z mocy prawa, znajdujących się w granicach pasa drogowego dróg wojewódzkich, w stosunku do których następuje zmiana kategorii drogi, bądź na skutek realizacji inwestycji drogowej przez inną jednostkę samorządu terytorialnego lub Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, bądź na

skutek regulacji granic pomiędzy istniejącymi pasami drogowymi dróg publicznych różnych kategorii.

3. Ustanowiono odpłatne służebności przesyłu na dwóch nieruchomościach stanowiących własność Województwa na rzecz przedsiębiorstw przesyłowych.
4. Wydano 202 zaświadczenia potwierdzające przekształcenie prawa użytkowania wieczystego gruntu zabudowanego na cele mieszkaniowe, położonego w Gdańsku przy ul. Słowackiego, w prawo własności.
5. Przeprowadzono trzy przetargi na sprzedaż oraz 19 przetargów na najem/dzierżawę nieruchomości.
6. Zawartych zostało 13 umów dotyczących korzystania z nieruchomości WP lub ich części, w tym: 11 umów najmu lokali użytkowych, dwie umowy najmu lokalu mieszkalnego, a także osiem umów w sprawie dysponowania nieruchomością do celów budowlanych. Ponadto udzielono w formie uchwał Zarządu Województwa Pomorskiego: trzech zgód dla jednostek organizacyjnych Samorządu Województwa Pomorskiego na zawarcie umów z przedsiębiorcą telekomunikacyjnym, jednej zgody na korzystanie z nieruchomości dla Miasta Słupsk oraz jednej zgody na dysponowanie nieruchomością do celów budowlanych (dla Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku).
7. Na potrzeby realizacji zadań związanych z gospodarką nieruchomościami zamówiono sporządzenie 25 operatów szacunkowych.
8. Oddano w nieodpłatne użytkowanie nieruchomość gruntową zabudowaną, oznaczoną jako działki nr 1062/3 i 1063/4, obręb 00013, położoną w Słupsku przy ul. Lotha, gm. Miasto Słupsk na rzecz Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku – jednostki organizacyjnej SWP.
9. Wygaszono trwały zarząd przysługujący Zarządowi Dróg Wojewódzkich w Gdańsku na nieruchomości położonej w Sztumie, w związku z jej zbędnością na potrzeby realizacji zadań tej jednostki i sprzedażą nieruchomości.

ROZDZIAŁ VII

STAN REALIZACJI UCHWAŁ

Sejmiku Województwa
Pomorskiego

Sejmik Województwa Pomorskiego w 2024 r. podjął **162 uchwały**, w tym 42 uchwały w VI kadencji (2018-2024) i 120 uchwał w VII kadencji (2024-2029).

Znaczna część uchwał podjętych w 2024 r., z uwagi na początek nowej kadencji, dotyczyła organizacji pracy Sejmiku (29,6%). Ponad 16% podjętych uchwał odnosiło się do budżetu województwa. Równie liczną grupę stanowiły uchwały w zakresie transportu i dróg publicznych. Znaczna część uchwał podjętych w 2024 r. dotyczyła także ochrony zdrowia (12,3%).

Sejmik Województwa Pomorskiego reagował również na bieżące wydarzenia podejmując uchwały w sprawie przyjęcia stanowiska wyrażającego wsparcie dla regionów dotkniętych klęską żywiołową oraz w sprawie udzielenia pomocy finansowej, w formie dotacji celowej, dla jednostek samorządu terytorialnego z województwa opolskiego i dolnośląskiego dotkniętych powodzią.

Ryc. 42. Uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Pomorskiego w 2024 r. wg obszaru tematycznego

Źródło: Opracowanie własne

Realizację 93 uchwał (57,4%) Sejmik Województwa Pomorskiego powierzył Zarządowi Województwa. Spośród uchwał powierzonych do realizacji ZWP zrealizowano 83 (tj. 89,2%), a 10 pozostaje w trakcie realizacji (10,8%). Uchwały posiadające status „w trakcie realizacji” dotyczą przede wszystkim spraw związanych z transportem i drogami publicznymi.

Istotny obszar zadań powierzonych do realizacji ZWP stanowiły sprawy z zakresu transportu i dróg publicznych oraz budżetu województwa. Łącznie w tych dwóch obszarach podjęto 50 uchwał (53,8% uchwał powierzonych do realizacji ZWP).

Spośród uchwał podjętych w związku z realizacją zadań w sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji sejmiku województwa (art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa) oraz powierzonych do realizacji ZWP, 26 dotyczyło spraw z zakresu transportu i dróg publicznych (28,0%), a siedem ochrony przyrody (7,5%). Obszary zadań, w których Sejmik stosunkowo często powierzał realizację ZWP w 2024 r. to także ochrona zdrowia (12,9%) oraz gospodarka nieruchomościami (5,4%).

Uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego podjęte w 2024 r. wymagające publikacji zostały opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego (łącznie 19 uchwał, w tym pięć uchwał w VI kadencji i 14 uchwał w VII kadencji).

Zestawienie uchwał podjętych przez Sejmik Województwa Pomorskiego w 2024 r. znajduje się w Załączniku 1.

SPIS RYCIN

Ryc. 1. Posiedzenia Zarządu Województwa Pomorskiego w 2024 roku	13
Ryc. 2. Ruch naturalny w województwie pomorskim w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	16
Ryc. 3. Prognozowany ubytek liczby mieszkańców w 2050 r. w porównaniu z 2023 r. [%]	17
Ryc. 4. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2023/2024. ...	18
Ryc. 5. Zdawalność egzaminu maturalnego i zawodowego.....	20
Ryc. 6. Współczynnik aktywności zawodowej w 2024 r.	21
Ryc. 7. Wskaźnik zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w 2024 r.	22
Ryc. 8. Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu w 2024 r.	24
Ryc. 9. Udział podregionów województwa pomorskiego w regionalnym PKB w 2022 r.	25
Ryc. 10. PKB na 1 mieszkańca w podregionach w 2022 r. (Pomorskie=100%)	26
Ryc. 11. Wielkość nakładów na B+R w relacji do PKB w 2023 r. (szacunki wstępne)	28
Ryc. 12. Nakłady sektora przedsiębiorstw (BERD) na działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R ogółem w 2023 r.....	29
Ryc. 13. Zwiedzający muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców [osoby].....	31
Ryc. 14. Turyści korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w województwie pomorskim [mln osób]	32
Ryc. 15. Oczekiwane lata przeżyte w zdrowiu – mężczyźni i kobiety	33
Ryc. 16. Porady ambulatoryjne na 1 mieszkańca.....	35
Ryc. 17. Personel medyczny na 10 tys. ludności	36
Ryc. 18. Zgony według wybranych przyczyn	38
Ryc. 19. Wskaźnik deprivacji lokalnej w powiatach województwa pomorskiego [%]	39
Ryc. 20. Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2024 r.	40
Ryc. 21. Liczba pasażerów przewiezionych w ramach wojewódzkich przewozów kolejowych.....	42
Ryc. 22. Wskaźnik wykorzystania kolei	43
Ryc. 23. Drogi w województwie pomorskim [km].....	44
Ryc. 24. Odsetek długości dróg wojewódzkich w stanie bardzo dobrym, dobrym i zadowalającym ...	44
Ryc. 25. Gęstość dróg dla rowerów [km/100 km ²]	46
Ryc. 26. Liczba pasażerów w Porcie Lotniczym Gdańsk	47
Ryc. 27. Przeładunki kontenerów	48
Ryc. 28. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2023 r.	49
Ryc. 29. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w województwie pomorskim	50

Ryc. 30. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w województwie pomorskim w miastach i na obszarach wiejskich.....	51
Ryc. 31. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności w województwie pomorskim	52
Ryc. 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej oraz z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności w województwie pomorskim w 2023 r.....	52
Ryc. 33. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca [kg]	53
Ryc. 34. Masa zebranych odpadów komunalnych wg przeznaczenia.....	54
Ryc. 35. Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w 2023 r.	55
Ryc. 36. Udział produkcji energii elektrycznej do zużycia energii elektrycznej ogółem	57
Ryc. 37. Województwa o najwyższym w Polsce udziale produkcji energii elektrycznej z OZE do zużycia energii ogółem.....	58
Ryc. 38. Powiązanie celów SRWP 2030 z Regionalnymi Programami Strategicznymi.....	66
Ryc. 39. Lokalne Grupy Działania w województwie pomorskim.....	196
Ryc. 40. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uzgodnione przez SWP w 2024 r.	206
Ryc. 41. Wnioski złożone przez SWP w 2024 r. do aktów planowania przestrzennego	206
Ryc. 42. Uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Pomorskiego w 2024 r. wg obszaru tematycznego.....	214

SPIS TABEL

Tabela 1. Przedsięwzięcia strategiczne CS 1.	73
Tabela 2. Przedsięwzięcia strategiczne CS 2.	104
Tabela 3. Przedsięwzięcia strategiczne CS 3.	149
Tabela 4. Stan realizacji programu FEP 2021-2027 na koniec 2024 r.	191
Tabela 5. Osiągnięcia PFR w realizacji celów operacyjnych SRWP w 2024 r.	201

SPIS FOTOGRAFII

Fot. 1. Zaśmiecanie środowiska morskiego i lądowego	81
Fot. 2. Podpisanie umowy na dofinansowanie projektów w ramach projektu LIFE Pom GOZilla.PL.....	82
Fot. 3. Oddział Ortopedii Kręgosłupa Szpitala im. Mikołaja Kopernika w Gdańsku.....	94
Fot. 4. Pododdział Chirurgii Rekonstrukcji Głowy i Szyi w Szpitalu Morskim im. PCK	94
Fot. 5. Ambulansy i motocykl ratunkowy dla Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku	95
Fot. 6. Gala wręczenia nagrody Nauczyciel Pomorza.....	114

Fot. 7. Rejs edukacyjny STS Pogoria	115
Fot. 8. VIII Uczniowska Konferencja Naukowa	116
Fot. 9. Podpisanie Paktu na Rzecz Ekonomii Społecznej	120
Fot. 10. Konferencja „Więcej kultury!” w kościele Św. Jana w Gdańsku	123
Fot. 11. PKM Południe.....	140
Fot. 12. Pociąg współfinansowany ze środków FEP 2021-2027	141
Fot. 13. Konferencja prasowa z okazji podpisania umowy na roboty budowlane na „Rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 221 na odcinku od Jankowa do Obwodnicy Kościerzyny – Odcinek D od m. Nowa Karczma do m. Kościerzyna” dofinansowanej w ramach FEP 2021-2027	143
Fot. 14. Prace ziemne przy „Rozbudowie drogi wojewódzkiej nr 221 na odcinku od Jankowa do Obwodnicy Kościerzyny – Odcinek C – odcinek od m. Przywidz do m. Nowa Karczma” dofinansowanej w ramach FEP 2021-2027	144
Fot. 15. Prace budowlane na budowie II etapu obwodnicy Kartuz	144
Fot. 16. Prace budowlane na obwodnicy Skórcza: „Budowie nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 231 na odcinku od Skórcza do węzła autostrady A1 Kopytkowo. Etap I, Skórcz – Mirotki”	145
Fot. 17. Zachodnie obejście Chojnic w ciągu drogi wojewódzkiej nr 212	145
Fot. 18. Ukończone pierwsze zadanie z siedemnastu – budowa ścieżki rowerowej w Stegnie na DW501 w ramach „Poprawy bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów poprzez budowę i przebudowę infrastruktury drogowej na sieci dróg wojewódzkich w Województwie Pomorskim”	146
Fot. 19. Stoisko pomorskie na targach Wind Europe Bilbao w Hiszpanii.....	158
Fot. 20. Ogłoszenie inwestycji MEP Solutions.....	160
Fot. 21. Laureaci Nagrody Pomorskiej Gryf Gospodarczy	160
Fot. 22. I Pomorskie Forum Umiejętności	163
Fot. 23. VIII Forum PORP	164
Fot. 24. Dzień zawodowca w powiecie puckim.....	165
Fot. 25. Spotkanie z pracodawcami w powiecie człuchowskim w ramach seminarium „Postaw na rozwój, wzMOcniij umiejętności”	167
Fot. 26. Konferencja Pomorskiej Platformy Współpracy	168
Fot. 27. Walne zebranie Europejskiej Federacji Dróg św. Jakuba z Composteli	175
Fot. 28. Piknik Europejski „Zjednoczeni w różnorodności”	194
Fot. 29. Konferencja „20 lat Pomorza w Unii Europejskiej”	197
Fot. 30. Foyer Teatru Wybrzeże po modernizacji	199
Fot. 31. Podpisanie umowy w ramach Pomorskiego Funduszu Antysmogowego pomiędzy PFR, Pomorskim Funduszem Pożyczkowym (pośrednikiem finansowym) i Gminą Redzikowo	200

Fot. 32. Konferencja prasowa z okazji uruchomienia Pożyczki Rozwojowej – pierwszego instrumentu finansowego PFR w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 przeznaczzonego na rozwój MŚP	201
---	-----

Załącznik 1. Stan realizacji uchwał Sejmiku Województwa Pomorskiego podjętych w 2024 r.

Lp.	Data podjęcia uchwały	Numer uchwały	Uchwała	Stan realizacji	Powierzenie realizacji ZWP
Uchwały podjęte w VI kadencji Sejmiku Województwa Pomorskiego (2018-2024)					
1.	29.01.2024	759/LXI/24	zmieniająca uchwałę w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Terapii Uzależnień w Gdańsku	zrealizowana	NIE
2.	29.01.2024	760/LXI/24	w sprawie przystąpienia Województwa Pomorskiego do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością Euroregion Bałtyk zmieniona Uchwałą nr 128/XII/25 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2025 roku zmieniająca Uchwałę Nr 760/LXI/24 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 stycznia 2024 roku w sprawie przystąpienia Województwa Pomorskiego do Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością Euroregion Bałtyk	w trakcie	TAK
3.	26.02.2024	761/LXII/24	w sprawie przyjęcia stanowiska dot. 570 rocznicy powstania zbrojnego stanów pruskich przeciw Zakonowi Krzyżackiemu, inkorporacji Pomorza Gdańskiego do Polski oraz ustanowienia województwa pomorskiego I Rzeczypospolitej	zrealizowana	NIE
4.	26.02.2024	762/LXII/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
5.	26.02.2024	763/LXII/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK

6.	26.02.2024	764/LXII/24	w sprawie ogłoszenia zamiaru zmiany lokalizacji i nazwy filii bibliotecznej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku, tj. Biblioteki Stogi oraz zmiany statutu Biblioteki	zrealizowana	TAK
7.	26.02.2024	765/LXII/24	w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego	zrealizowana	TAK
8.	26.02.2024	766/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Gminie Bytów z przeznaczeniem na budowę drogi pieszo-rowerowej Dąbie – Gostkowo	zrealizowana	TAK
9.	26.02.2024	767/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Nowodworskiemu z przeznaczeniem na remont drogi powiatowej nr 2324G	zrealizowana	TAK
10.	26.02.2024	768/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Wejherowskiemu z przeznaczeniem na przebudowę skrzyżowania drogi powiatowej nr 1490G z drogą powiatową nr 1472G w Rumi	w trakcie	TAK
11.	26.02.2024	769/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Sztumskiemu z przeznaczeniem na remont dróg powiatowych na obszarze powiatu sztumskiego	zrealizowana	TAK
12.	26.02.2024	770/LXII/24	w sprawie powierzenia Gminie Czersk przebudowy odcinka drogi wojewódzkiej nr 237 – ul. Tucholskiej w Czersku	w trakcie	TAK
13.	26.02.2024	771/LXII/24	w sprawie powierzenia Gminie Władysławowo wykonania zadania polegającego na utrzymaniu czystości dróg wojewódzkich na obszarze Gminy Władysławowo	zrealizowana	TAK
14.	26.02.2024	772/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Powiatowi Wejherowskiemu w postaci przekazania dokumentacji projektowej pn. „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 218 w	w trakcie	TAK

			miejsowości Nowy Dwór Wejherowski. Odcinek 1 od gr. terenu zabudowanego do ul. Zbychowskiej”		
15.	26.02.2024	773/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Gminie Stara Kiszewa w postaci przekazania oświetlenia drogowego przebudowanego i wybudowanego w ramach realizacji inwestycji pn. „Przebudowa i rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 214 w Starej Kiszewie na odcinku od km 108+400,80 do km 108+794,22 (Etap III) i od km 106+932,50 do km 107+466,40 (Etap IV)”	zrealizowana	TAK
16.	26.02.2024	774/LXII/24	w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w trybie bezprzetargowym nieruchomości zabudowanej, oznaczonej jako działki nr 399/6 i 399/4, położonej w Cedrach Wielkich przy ul. Osadników Wojskowych 20, w gminie Cedry Wielkie, obręb 0003 Cedry Wielkie, stanowiącej własność Województwa Pomorskiego	zrealizowana	TAK
17.	26.02.2024	775/LXII/24	w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2024	zrealizowana	TAK
18.	26.02.2024	776/LXII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa pomorskiego w formie dotacji celowej przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie ochrony przeciwpożarowej Pomorskie OSP 2024	zrealizowana	TAK
19.	26.02.2024	777/LXII/24	w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia wyników pracy oraz wniosków Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego za 2023 rok	zrealizowana	NIE
20.	26.02.2024	778/LXII/24	o zatwierdzeniu uchwały Konwentu Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego w sprawie przyznania Janowi Kozłowskiemu Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE

21.	26.02.2024	779/LXII/24	o zatwierdzeniu uchwały Konwentu Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego w sprawie przyznania Janowi Zarębskiemu Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
22.	26.02.2024	780/LXII/24	o zatwierdzeniu uchwały Konwentu Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego w sprawie przyznania Waldemarowi Płomieniowi Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
23.	25.03.2024	781/LXIII/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
24.	25.03.2024	782/LXIII/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
25.	25.03.2024	783/LXIII/24	w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego	w trakcie	NIE
26.	25.03.2024	784/LXIII/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Gminie Skarszewy w postaci przekazania oświetlenia drogowego wybudowanego w ramach realizacji inwestycji pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 224 na odcinku Godziszewo – węzeł autostrady A1 Stanisławie”	zrealizowana	TAK
27.	25.03.2024	785/LXIII/24	w sprawie powierzenia Gminie Miasta Lębork zadań z zakresu rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 214 polegających na budowie drogi dla pieszych i rowerów na obszarze miasta Lębork	zrealizowana	TAK
28.	25.03.2024	786/LXIII/24	w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego	zrealizowana	TAK
29.	25.03.2024	787/LXIII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Gminie Miasta Lębork z przeznaczeniem na realizację zadania „Budowa połączenia drogowego węzła S6 Lębork Wschód z ul. Gdańską w Lęborku”	w trakcie	TAK

30.	25.03.2024	788/LXIII/24	w sprawie ustanowienia Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”	zrealizowana	TAK
31.	25.03.2024	789/LXIII/24	w sprawie ustanowienia Planu ochrony dla Nadmorskiego Parku Krajobrazowego	zrealizowana	TAK
32.	25.03.2024	790/LXIII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa pomorskiego w formie dotacji celowej przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie małych projektów lokalnych realizowanych na terenach wiejskich w ramach Aktywnego Sołectwa Pomorskiego 2024	zrealizowana	TAK
33.	25.03.2024	791/LXIII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej dla Powiatu Sztumskiego	zrealizowana	TAK
34.	25.03.2024	792/LXIII/24	zmieniającej uchwałę w sprawie określenia zasad zbywania, oddawania w dzierżawę, najem, użytkowanie oraz użyczenie aktywów trwałych samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	zrealizowana	TAK
35.	25.03.2024	793/LXIII/24	w sprawie odwołania członka Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Gdańsku	zrealizowana	TAK
36.	25.03.2024	794/LXIII/24	w sprawie powołania członka Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Gdańsku oraz zmiany uchwały w sprawie powołania Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Gdańsku na okres nowej kadencji	zrealizowana	TAK
37.	25.03.2024	795/LXIII/24	w sprawie odwołania członka Rady Społecznej Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku	zrealizowana	TAK
38.	25.03.2024	796/LXIII/24	w sprawie powołania członka Rady Społecznej Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku oraz zmiany uchwały w sprawie powołania	zrealizowana	TAK

			Rady Społecznej Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku na okres nowej kadencji		
39.	25.03.2024	797/LXIII/24	o zmianie uchwały w sprawie zatwierdzenia wyboru radnych do Młodzieżowego Sejmiku Województwa Pomorskiego II kadencji	zrealizowana	NIE
40.	22.04.2024	798/LXIV/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
41.	22.04.2024	799/LXIV/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
42.	22.04.2024	800/LXIV/24	w sprawie określenia szczegółowych warunków, form, zakresu oraz trybu udzielania pomocy w ramach Programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży pobierających naukę na terenie województwa pomorskiego	zrealizowana	TAK
Uchwały podjęte w VII kadencji Sejmiku Województwa Pomorskiego (2024-2029)					
43.	07.05.2024	1/I/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
44.	07.05.2024	2/I/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczących Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
45.	15.05.2024	3/II/24	w sprawie wyboru Marszałka Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
46.	15.05.2024	4/II/24	w sprawie powołania Komisji Budżetu i Finansów Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
47.	15.05.2024	5/II/24	w sprawie powołania Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
48.	15.05.2024	6/II/24	w sprawie powołania Komisji Współpracy Międzyregionalnej i Zagranicznej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE

49.	15.05.2024	7/II/24	w sprawie powołania Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Rozwoju Obszarów Wiejskich Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
50.	15.05.2024	8/II/24	w sprawie powołania Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
51.	15.05.2024	9/II/24	w sprawie powołania Komisji Nauki, Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
52.	15.05.2024	10/II/24	w sprawie powołania Komisji Zdrowia, Polityki Społecznej i Rodziny Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
53.	15.05.2024	11/II/24	w sprawie powołania Komisji Samorządu Terytorialnego i Bezpieczeństwa Publicznego Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
54.	15.05.2024	12/II/24	w sprawie powołania Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
55.	15.05.2024	13/II/24	w sprawie ustalenia wynagrodzenia dla Marszałka Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
56.	15.05.2024	14/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
57.	15.05.2024	15/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącej Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
58.	15.05.2024	16/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącej Komisji Współpracy Międzyregionalnej i Zagranicznej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
59.	15.05.2024	17/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącej Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Rozwoju Obszarów Wiejskich Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE

60.	15.05.2024	18/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
61.	15.05.2024	19/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Nauki, Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
62.	15.05.2024	20/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Zdrowia, Polityki Społecznej i Rodziny Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
63.	15.05.2024	21/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Samorządu Terytorialnego i Bezpieczeństwa Publicznego Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
64.	15.05.2024	22/II/24	w sprawie wyboru Przewodniczącej Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
65.	15.05.2024	23/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Komisji Budżetu i Finansów Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
66.	15.05.2024	24/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącej Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
67.	15.05.2024	25/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącej Komisji Współpracy Międzyregionalnej i Zagranicznej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
68.	15.05.2024	26/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
69.	15.05.2024	27/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącej Komisji Nauki, Edukacji, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO W 2024 ROKU

70.	15.05.2024	28/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Komisji Zdrowia, Polityki Społecznej i Rodziny Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
71.	15.05.2024	29/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Komisji Samorządu Terytorialnego i Bezpieczeństwa Publicznego Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
72.	15.05.2024	30/II/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącej Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
73.	24.05.2024	31/III/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
74.	24.05.2024	32/III/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
75.	24.05.2024	33/III/24	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej, odcinka drogi wojewódzkiej przebiegającego przez miejscowość Brzezie (dawny odcinek drogi krajowej nr 25) położonego na terenie Powiatu Człuchowskiego	zrealizowana	TAK
76.	24.05.2024	34/III/24	w sprawie powierzenia Gminie Bytów budowy oraz utrzymania ciągu pieszo – rowerowego przy drodze wojewódzkiej nr 212 w miejscowości Udorpie	zrealizowana	TAK
77.	24.05.2024	35/III/24	o zmianie uchwały w sprawie szczegółowych zasad, sposobu i trybu udzielania ulg w spłacie należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny, przypadających Województwu Pomorskiemu lub jego jednostkom organizacyjnym, warunków dopuszczalności pomocy publicznej oraz wskazania organów lub osób uprawnionych do udzielania tych ulg	zrealizowana	TAK
78.	24.05.2024	36/III/24	w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż na rzecz Gminy Władysławowo działki nr 72/3 o powierzchni 0,1074 ha położonej w obrębie Chłapowo, gminie Władysławowo, stanowiącej własność Województwa Pomorskiego	zrealizowana	TAK

79.	24.05.2024	37/III/24	w sprawie zaopiniowania projektu uchwały w sprawie nadania statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich	zrealizowana	TAK
80.	24.05.2024	38/III/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa pomorskiego w formie dotacji celowej przeznaczonej na dofinansowanie zadań własnych gminy w zakresie małych projektów lokalnych realizowanych na terenach Rodzinnych Ogrodów Działkowych w ramach programu „Pomorskie dla Działkowców 2024”	zrealizowana	TAK
81.	24.05.2024	39/III/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego województwa pomorskiego w formie dotacji celowych przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych gminy i powiatu wskazanych przez Gminną oraz Powiatową Radę Seniorów utworzoną przez Radę Gminy oraz Radę Powiatu – „Pomorskie Rady Seniorów 2024”	zrealizowana	TAK
82.	24.05.2024	40/III/24	w sprawie wyboru delegatów Województwa Pomorskiego do Zgromadzenia Ogólnego Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej	zrealizowana	NIE
83.	24.05.2024	41/III/24	w sprawie powołania Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
84.	24.05.2024	42/III/24	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
85.	24.05.2024	43/III/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
86.	24.06.2024	44/IV/24	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Pomorskiego wotum zaufania	zrealizowana	NIE

87.	24.06.2024	45/IV/24	w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Pomorskiego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Pomorskiego za rok 2023	zrealizowana	NIE
88.	24.06.2024	46/IV/24	w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa Pomorskiego z tytułu wykonania budżetu województwa za 2023 rok	zrealizowana	NIE
89.	24.06.2024	47/IV/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
90.	24.06.2024	48/IV/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
91.	24.06.2024	49/IV/24	w sprawie Oceny sytuacji na rynku pracy województwa pomorskiego i realizacji przez Samorząd Województwa Pomorskiego zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2023 roku	zrealizowana	TAK
92.	24.06.2024	50/IV/24	w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego wymaganego do uzyskania prawa jazdy odpowiedniej kategorii	zrealizowana	TAK
93.	24.06.2024	51/IV/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej z budżetu Województwa Pomorskiego dla Gminy Redzikowo z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania – „Budowa parkingu w Swołowie”	zrealizowana	TAK
94.	24.06.2024	52/IV/24	w sprawie wyboru Wicemarszałków i Członków Zarządu Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
95.	24.06.2024	53/IV/24	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
96.	05.07.2024	54/V/24	w sprawie przyjęcia apelu w związku z przywróceniem spójności wystawie głównej Muzeum II Wojny Światowej	zrealizowana	NIE

97.	29.07.2024	55/VI/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
98.	29.07.2024	56/VI/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
99.	29.07.2024	57/VI/24	w sprawie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa pomorskiego	zrealizowana	NIE
100.	29.07.2024	58/VI/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Powiatowi Nowodworskiemu z przeznaczeniem na remont drogi powiatowej nr 2328G	zrealizowana	TAK
101.	29.07.2024	59/VI/24	w sprawie uchwalenia Regulaminu przyznawania stypendiów dla studentów – mieszkańców województwa pomorskiego	w trakcie	TAK
102.	29.07.2024	60/VI/24	w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie na rzecz Skarbu Państwa sprzedaży nieruchomości zabudowanej, położonej w Redzie przy ul. Kazimierskiej 55, w obrębie Reda 2 (0002), oznaczonej jako działka nr 906/2	zrealizowana	TAK
103.	29.07.2024	61/VI/24	o zmianie uchwały w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2024	zrealizowana	TAK
104.	29.07.2024	62/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK
105.	29.07.2024	63/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK
106.	29.07.2024	64/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Szpitala dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK

107.	29.07.2024	65/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Gdańsku na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK
108.	29.07.2024	66/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gdańsku na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK
109.	29.07.2024	67/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Słupsku na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK
110.	29.07.2024	68/VI/24	w sprawie powołania Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku na okres kadencji 2024 – 2028	zrealizowana	TAK
111.	29.07.2024	69/VI/24	w sprawie zatwierdzenia Planu Pracy Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	NIE
112.	29.07.2024	70/VI/24	w sprawie upamiętnienia 80. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego	zrealizowana	NIE
113.	29.07.2024	71/VI/24	w sprawie przyjęcia rezygnacji z funkcji Członka Zarządu Województwa Pomorskiego i zwolnienia z pełnienia obowiązków Członka Zarządu	zrealizowana	NIE
114.	29.07.2024	72/VI/24	w sprawie wyboru Członka Zarządu Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
115.	30.09.2024	73/VII/24	w sprawie apelu z okazji 85. rocznicy Zbrodni Pomorskiej 1939	zrealizowana	NIE
116.	30.09.2024	74/VII/24	w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Pomorskiego Rzemiosła	zrealizowana	TAK
117.	30.09.2024	75/VII/24	w sprawie przyjęcia stanowiska wyrażającego wsparcie dla regionów dotkniętych klęską żywiołową	zrealizowana	NIE
118.	30.09.2024	76/VII/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK

119.	30.09.2024	77/VII/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
120.	30.09.2024	78/VII/24	w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa pomorskiego	zrealizowana	TAK
121.	30.09.2024	79/VII/24	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej, drogi wojewódzkiej nr 516 na terenie miasta Sztum	zrealizowana	TAK
122.	30.09.2024	80/VII/24	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej, drogi wojewódzkiej nr 644 na terenie Gminy Morzeszczyn	zrealizowana	TAK
123.	30.09.2024	81/VII/24	w sprawie powierzenia Gminie Pruszcz Gdański budowy ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 226 na odcinku od skrzyżowania z ul. Żurawią do skrzyżowania z ul. Czeremchową w miejscowości Jagatowo	zrealizowana	TAK
124.	30.09.2024	82/VII/24	w sprawie powierzenia Gminie Kartuzy budowy oraz utrzymania dróg rowerowych w ciągu dróg wojewódzkich nr 224 i 228 na obszarze gminy Kartuzy	zrealizowana	TAK
125.	30.09.2024	83/VII/24	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Międzywala Wisły	zrealizowana	TAK
126.	30.09.2024	84/VII/24	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Nogat	zrealizowana	TAK
127.	30.09.2024	85/VII/24	w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Ryjewskich	zrealizowana	TAK
128.	30.09.2024	86/VII/24	o zmianie uchwały w sprawie powołania Komisji Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Rozwoju Obszarów Wiejskich Sejmiku Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE

129.	30.09.2024	87/VII/24	w sprawie zatwierdzenia wyboru radnych do Młodzieżowego Sejmiku Województwa Pomorskiego III kadencji	zrealizowana	NIE
130.	28.10.2024	88/VIII/24	w sprawie apelu o wsparcie działań na rzecz kompleksowego zabezpieczenia przeciwpowodziowego Żuław	zrealizowana	NIE
131.	28.10.2024	89/VIII/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
132.	28.10.2024	90/VIII/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
133.	28.10.2024	91/VIII/24	w sprawie udzielenia pomocy finansowej, w formie dotacji celowej, dla jednostek samorządu terytorialnego z województwa opolskiego i dolnośląskiego dotkniętych powodzią	zrealizowana	TAK
134.	28.10.2024	92/VIII/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Gminie Dębica Kaszubska w postaci przekazania kanalizacji deszczowej, oświetlenia drogowego oraz wiaty przystankowej wybudowanych w ramach realizacji inwestycji pn. „Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 210 w Dębicy Kaszubskiej”	zrealizowana	TAK
135.	28.10.2024	93/VIII/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Gminie Człuchów w postaci przekazania oświetlenia drogowego wybudowanego i przebudowanego w ramach realizacji inwestycji pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 188 na odcinku Człuchów – Debrzno”	zrealizowana	TAK
136.	28.10.2024	94/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Słupsku	zrealizowana	NIE
137.	28.10.2024	95/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Gdańsku	zrealizowana	NIE

138.	28.10.2024	96/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Centrum Zdrowia Psychicznego w Słupsku	zrealizowana	NIE
139.	28.10.2024	97/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Tadeusza Bilikiewicza w Gdańsku	zrealizowana	NIE
140.	28.10.2024	98/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim	zrealizowana	NIE
141.	28.10.2024	99/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Gdańsku	zrealizowana	NIE
142.	28.10.2024	100/VIII/24	w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień w Gdańsku	zrealizowana	NIE
143.	28.10.2024	101/VIII/24	w sprawie wyznaczenia przedstawiciela Sejmiku Województwa Pomorskiego na wiceprzewodniczącego rady nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	zrealizowana	NIE
144.	25.11.2024	102/IX/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
145.	25.11.2024	103/IX/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na rok 2024 i lata następne	zrealizowana	TAK
146.	25.11.2024	104/IX/24	w sprawie wyrażenia zgody na odstąpienie od żądania od Gminy Nowy Dwór Gdański zwrotu bonifikaty udzielonej przez Województwo Pomorskie przy sprzedaży lokalu mieszkalnego położonego w Nowym Dworze Gdańskim przy ul. Podmiejskiej 1	zrealizowana	TAK
147.	25.11.2024	105/IX/24	w sprawie przyjęcia Programu Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2025	w trakcie	TAK

148.	25.11.2024	106/IX/24	w sprawie określenia imiennego składu Konwentu Honorowego Wyróżnienia za Zasługi dla Województwa Pomorskiego	zrealizowana	NIE
149.	20.12.2024	107/X/24	w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na rok 2025 i lata następne	zrealizowana	TAK
150.	20.12.2024	108/X/24	w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Pomorskiego na 2025 rok	zrealizowana	TAK
151.	20.12.2024	109/X/24	w sprawie zmiany budżetu Województwa Pomorskiego na 2024 rok	zrealizowana	TAK
152.	20.12.2024	110/X/24	w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Pomorskiego na 2024 rok i lata następne	zrealizowana	TAK
153.	20.12.2024	111/X/24	w sprawie ustalenia wykazu wydatków budżetu województwa, które nie wygasają z upływem roku budżetowego 2024	zrealizowana	TAK
154.	20.12.2024	112/X/24	w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego	w trakcie	TAK
155.	20.12.2024	113/X/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Gminie Tczew w postaci przekazania oświetlenia drogowego przebudowanego i wybudowanego w ramach realizacji inwestycji pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 224 na odcinku Godziszewo – węzeł autostrady A1 Stanisławie”	zrealizowana	TAK
156.	20.12.2024	114/X/24	w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej Miastu Kwidzyn w postaci przekazania oświetlenia drogowego przebudowanego i wybudowanego w ramach realizacji inwestycji pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 521 na odcinku Kwidzyn – Prabuty”	zrealizowana	TAK
157.	20.12.2024	115/X/24	w sprawie powierzenia Gminie Chojnice budowy oraz utrzymania drogi rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 212 na obszarze gminy Chojnice	w trakcie	TAK

158.	20.12.2024	116/X/24	w sprawie uchwalenia Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Pomorskiego na lata 2025 – 2030	w trakcie	TAK
159.	20.12.2024	117/X/24	o zmianie uchwały w sprawie ustalenia zasad i trybu przyznawania wyróżnień, nagród i stypendiów zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe oraz wyróżnień i nagród trenerom i działaczom sportowym	zrealizowana	TAK
160.	20.12.2024	118/X/24	w sprawie ustanowienia Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Dolina Słupi”	zrealizowana	TAK
161.	20.12.2024	119/X/24	w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia wyników pracy oraz wniosków Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego za 2024 rok	zrealizowana	NIE
162.	20.12.2024	120/X/24	w sprawie zatwierdzenia Planu Pracy Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Pomorskiego na 2025 rok	w trakcie	NIE

Załącznik 2. Lista strategii, planów i programów według Celów Strategicznych SRWP 2030

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
1.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030	2021	Uchwała nr 376/XXXI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 12 kwietnia 2021 r.
Cel strategiczny 1. Trwałe bezpieczeństwo			
2.	Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego	2021	Uchwała Nr 756/271/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2021 r.
3.	Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022	2016	Uchwała nr 322/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. zmieniona Uchwałą nr 56/V/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2019 r.
4.	Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu	2020	Uchwała nr 307/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. uchylająca uchwałę nr 353/XXXIII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 marca 2017 r., uchwała nr 413/XXXIV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 r. zmieniająca uchwałę nr 307/XXIV/20 SWP oraz uchwała nr 602/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. zmieniająca uchwałę nr 307/XXIV/20 SWP
5.	Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu	2020	Uchwała nr 308/XXIV/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 września 2020 r. uchylająca Uchwałę 352/XXXIII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 marca 2017 r., uchwała nr 414/XXXIV/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2021 r. zmieniająca uchwałę nr 308/XXIV/20 SWP oraz uchwała nr 603/XLVIII/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 listopada 2022 r. zmieniająca uchwałę nr 308/XXIV/20 SWP

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
6.	Plan działań krótkoterminowych w zakresie dwutlenku siarki dla strefy aglomeracji trójmiejskiej	2022	Uchwała nr 525/XLI/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 marca 2022 r.
7.	Program Ochrony Środowiska Województwa Pomorskiego 2030	2023	Uchwała Nr 618/L/23 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 30 stycznia 2023 r.
8.	Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracji trójmiejskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny dwutlenku siarki	2023	Uchwała nr 669/LII/23 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 marca 2023 r.
9.	Regionalny Program Strategiczny w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej ¹³⁸	2021	Uchwała nr 758/271/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2021 r. zmieniona Uchwałą 1533/510/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2023 r. oraz Uchwałą nr 398/80/25 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 3 kwietnia 2025 r.
10.	Program „Wolontariat szpitalny”	2015	Uchwała nr 959/79/15 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 września 2015 r.
11.	Program doskonalenia jakości w jednostkach wykonujących działalność leczniczą, dla których podmiotem tworzącym lub właścicielem jest Województwo Pomorskie	2017	Uchwała nr 1156/277/17 Zarządu Województwa z dnia 24 października 2017 r.
12.	Pomorski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego	2020	Uchwała nr 262/133/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 24 marca 2020 r.

¹³⁸ RPS w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej realizuje SRWP 2030 także w zakresie CS 2. Otwarta wspólnota regionalna

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
13.	Regionalny Plan Rozwoju i Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych i Zdrowotnych w Województwie Pomorskim na lata 2023-2025 ¹³⁹	2023	Uchwała nr 978/473/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 17 sierpnia 2023 r.
14.	Regionalny Program Polityki Zdrowotnej – rehabilitacja kardiologiczna	2024	Uchwała nr 1298/33/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 17 października 2024 r.
Cel strategiczny 2. Otwarta wspólnota regionalna			
15.	Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kapitału społecznego	2021	Uchwała Nr 757/271/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2021 r.
16.	Program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży pobierających naukę na terenie województwa pomorskiego	2019	Uchwała nr 101/VIII/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 kwietnia 2019 r.
17.	Wojewódzki Program Wyrównywania Szans Osób z Niepełnosprawnościami i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na rzecz Zatrudniania Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030	2021	Uchwała nr 846/280/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2021 r.
18.	Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030	2021	Uchwała nr 437/XXXVI/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 września 2021 r.

¹³⁹ Regionalny Plan Rozwoju i Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych i Zdrowotnych w Województwie Pomorskim na lata 2023-2025 realizuje SRWP 2030 także w zakresie CS 2. Otwarta wspólnota regionalna

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
19.	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021-2030	2021	Uchwała nr 997/294/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 19 października 2021 r. zmieniona Uchwałą Nr 1574/51/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie przyjęcia „Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2030”
20.	Wieloletni Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2022-2025	2021	Uchwała nr 463/XXXVIII/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r.
21.	Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2030	2022	Uchwała nr 524/XLI/22 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 marca 2022 r.
22.	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Pomorska Ekonomia Społeczna 2030	2023	Uchwała nr 712/460/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2023 r.
23.	Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024	2023	Uchwała nr 745/LIX/23 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 listopada 2023 r.
24.	Plan Strategiczny międzykulturowej integracji migrantów dla województwa pomorskiego	2024	Uchwała nr 501/543/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 23 kwietnia 2024 r.
25.	Pomorski Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej	2024	Uchwała nr 584/548/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16 maja 2024 r.

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
26.	Pomorski Ramowy Program Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc Domową	2024	Uchwała nr 584/548/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16 maja 2024 r.
27.	Pomorski Ramowy Program Psychologiczno-Terapeutyczny dla Osób Stosujących Przemoc Domową	2024	Uchwała nr 585/548/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16 maja 2024 r.
28.	Program Współpracy Samorządu Województwa Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2025	2024	Uchwała nr 105/IX/24 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 listopada 2024 r.
29.	Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie pomorskim na lata 2021-2024	2021	Uchwała nr 455/XXXVIII/21 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 listopada 2021 r.
30.	Regionalny Program Strategiczny w zakresie mobilności i komunikacji ¹⁴⁰	2022	Uchwała nr 842/381/22 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 30 sierpnia 2022 r.
31.	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Pomorskiego	2014	Uchwała nr 788/XXXVII/14 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2014 r.
32.	Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+ ¹⁴¹	2020	Uchwała Nr 586/162/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 9 lipca 2020 r.
33.	Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa pomorskiego	2024	Uchwała nr 57/VI/24 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2024 r.

¹⁴⁰ RPS w zakresie w zakresie mobilności i komunikacji realizuje SRWP 2030 także w zakresie CS 1. Trwałe bezpieczeństwo oraz CS.3 Odporna gospodarka

¹⁴¹ Plan rozwoju sieci dróg wojewódzkich województwa pomorskiego na lata 2021-2030+ realizuje SRWP 2030 także w zakresie CS 3. Odporna gospodarka

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
Cel strategiczny 3. Odporna gospodarka			
34.	Regionalny Program Strategiczny w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego	2021	Uchwała nr 755/271/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2021 r. zmieniona Uchwałą Nr 61/421/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 17 stycznia 2023 r.
35.	Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia dla województwa pomorskiego na rok 2024	2024	Uchwała nr 1374/38/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 5 listopada 2024 r.
Inne strategie, plany i programy			
36.	Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Pomorskiego	2008	Uchwała nr 463/XXII/08 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 maja 2008 r.
37.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020	2015	Decyzja wykonawcza Komisji Europejskiej nr C(2023) 7971 z dnia 16 listopada 2023 r. zmieniającą decyzję wykonawczą nr C(2015) 908 z dnia 12 lutego 2015 r.
38.	Strategia Komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020	2015	Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 1284/99/15 z dnia 15 grudnia 2015 r. zmieniona Uchwałą Zarządu Województwa Pomorskiego nr 493/156/20 z dnia 18 czerwca 2020 r.
39.	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027	2022	Decyzja wykonawcza Komisji Europejskiej nr C(2022) 8860 z dnia 7 grudnia 2022 r.
40.	Strategia komunikacji Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027	2023	Uchwała nr 757/462/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 czerwca 2023 r.
41.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego 2030 Plan zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030 – plan zagospodarowania	2016	Uchwała nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.

Lp.	Tytuł	Rok przyjęcia	Decyzja
	przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego stanowiący część planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego		
42.	Plan wykorzystania wojewódzkiego zasobu nieruchomości Województwa Pomorskiego na lata 2024-2026	2023	Uchwała nr 1481/506/23 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 14 grudnia 2023 r.